

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Paveldėjimas>Paveldėjimas

Paveldėjimas

Nacionalinės valstybių narių paveldėjimo taisyklės labai skiriasi (pvz., skirtingai reglamentuojama, kas yra paveldėtojai, kokios yra palikimo dalys ir kurios jų yra privalomosios, kaip turi būti administruojamas paveldimas turtas, kaip paveldėtojai atsako už palikėjo skolas ir t. t.).

Bendra informacija

Svarbus žingsnis siekiant sudaryti palankesnes tarpvalstybinio pobūdžio paveldėjimo sąlygas buvo 2012 m. liepos 4 dieną priimtos naujos Sąjungos taisyklės, kuriomis siekiama, kad jos piliečiai galėtų lengviau spręsti teisinius tarptautinio pobūdžio testamentų ar paveldėjimo klausimus. Šios naujos taisyklės taikomos asmenų, mirusių 2015 m. rugpjūčio 17 d. ar vėliau, palikimo paveldėjimui.

Reglamentu užtikrinama, kad paveldėjimo atvejai būtų tvarkomi nuosekliai, taikant vieną teisės sistemą ir kad tuo užsiimtų viena įstaiga. Paprastai paveldėjimo klausimus sprendžia paskutinės mirusiojo įprastinės gyvenamosios vietos teismai ir taikoma tos valstybės narės teisė. Tačiau piliečiai gali pasirinkti jų palikimo paveldėjimui taikyti šalies, kurios piliečiai jie yra, teisę. Tai, kad tarpvalstybinio paveldėjimo atveju taikoma viena teisės sistema ir procesą vykdo viena įstaiga, leidžia išvengti proceso dubliavimo ir prieštaringų teismų sprendimų. Tokiu būdu taip pat užtikrinamas valstybės narės teismo sprendimo pripažinimas visoje Sąjungoje be papildomų procedūrų.

Šiuo reglamentu taip pat įvestas Europos paveldėjimo pažymėjimas (EPP). Šis paveldėjimo klausimus sprendžiančios institucijos išduodamas dokumentas, gali būti naudojamas įpėdinių, testamentinės išskirtinės gavėjų, testamentu vykdytojų ir palikimo administratorių – juo patvirtinamas jų statusas ir teisės ar įgaliojimai kitose valstybėse narėse. Išduotas EPP visose valstybėse narėse pripažįstamas be papildomų procedūrų.

2014 m. gruodžio 9 d. Komisija priėmė **Įgyvendinimo reglamentą**, kuriuo nustatytos Paveldėjimo reglamente numatytos formos:

Word (283 Kb)

PDF (737 Kb)

E. teisingumo portale suteikiama galimybė **čia**, internete, užpildyti V formą (Europos paveldėjimo pažymėjimas) ir sukurti jos PDF.

Danija ir Airija priimančios reglamentą nedalyvavo. Todėl šių trijų valstybių narių institucijų vykdomoms tarptautinio paveldėjimo procedūroms toliau taikoma nacionalinė teisė.

Reglamentas netaikomas paveldimo turto mokesčio teisės klausimams.

Informacijos apie naujas ES paveldėjimo taisykles galite rasti šioje **svetainėje**.

Spustelėję reikiamos šalies vėliavą šiame puslapyje, rasite informacijos suvestinę apie **atitinkamų valstybių narių nacionalinę paveldėjimo teisę ir procedūras**.

Šias informacijos suvestines parengė **Europos teisminis tinklas civilinėse ir komercinėse bylose** (EJN-civil) kartu su **ES notariatų taryba** (CNUE).

CNUE svetainėje **Paveldėjimas Europoje** galite rasti atsakymų į klausimus dėl paveldėjimo 22 valstybėse narėse.

Jei norite susirasti notarą valstybėje narėje, galite pasinaudoti paieškos priemone **Kaip susirasti notarą**, kurią parengė Europos Komisija kartu su dalyvaujančių šalių notarų asociacijomis.

Valstybių narių teisės nuostatos dėl testamentų registravimo labai skiriasi. Kai kuriose valstybėse narėse asmuo, sudarantis testamentą (testatorius), turi jį užregistruoti. Kitose registruoti testamentą tik rekomenduojama, arba reikia tik tam tikrų rūšių testamentų atveju. Keliose valstybėse narėse testamentų registro nėra.

Norėdami sužinoti, kaip įregistruoti testamentą kurioje nors valstybėje narėje, arba išsiaiškinti, ar mirusysis yra sudaręs testamentą, galite perskaityti **informacijos suvestines**, kurias 3 ar 4 kalbomis parengė **Europos testamentų registrų tinklo asociacija** (ENRWA). Šiose informacijos suvestinėse išaiškinta, kaip reikia registruoti testamentą kiekvienoje valstybėje narėje ir pateikta patarimų, kaip kiekvienoje valstybėje narėje testamentu ieškoti.

Susijusios nuorodos

Paveldėjimas – Pranešimai valstybėms narėms ir paieškos priemonė, padėsianti susirasti kompetentingą teismą ar instituciją

Piliečio vadovas : ES taisyklių taikymas siekiant paprasčiau išspręsti tarpvalstybinio paveldėjimo klausimus

Projekto „Toliesni veiksmai tarpusavyje susiejant testamentų registrus“, skirto išnagrinėti galimybes elektroninėmis priemonėmis padidinti tarpvalstybinio paveldėjimo proceso veiksmingumą, kuris, vadovaujant **Estijos teisingumo ministerijai** buvo įvykdytas bendradarbiaujant su **Europos testamentų registrų tinklo asociacija**, **Europos Sąjungos notariatų taryba**, **Estijos notarų rūmais**, **Estijos registrų ir informacinių sistemų centru** ir **Europos Sąjungos valstybėmis narėmis**, rezultatai:

Galimybių studija (755 Kb)

Galutinė ataskaita (507 Kb)

Rekomendacijos (153 Kb)

Paskutinis naujinimas: 01/02/2020

Šį puslapį tvarko Europos Komisija. Šiame tinklalapyje pateikta informacija nebūtinai atitinka Europos Komisijos oficialią poziciją. Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą informaciją arba duomenis. Informacija apie ES tinklalapių autorių teises pateikiama teisiniame pranešime.

Komisija šiuo metu atnaujina šios svetainės turinio elementus, susijusius su Jungtinės Karalystės išstojimu iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Belgija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Belgijos teisėje iš esmės nustatyti tokie trijų rūšių testamentai: **autentiškas** arba **notaro patvirtintas** testamentas, **paties testatoriaus parašytas** testamentas (sudarytas raštu, datuotas ir pasirašytas tik testatoriaus) ir **tarptautinis** testamentas.

Testatorius turi būti pajėgus tinkamai ir laisvai išreikšti savo valią (Civilinio kodekso 901–904 straipsniai).

Iš esmės draudžiama sudaryti paveldėjimo susitarimus, išskyrus tam tikras išimtis.

Tarptautinės situacijos atveju testamentas Belgijoje iš esmės galioja, jeigu atitinka vietas, kurioje yra sudarytas, teisę (pagal principą *locus regit actum*) arba kitą teisę, nurodytą 1961 m. spalio 5 d. Hagos konvencijoje.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Notaras (pranc. *Notaire*, flam. *notaris*), gavęs autentišką arba tarptautinį testamentą arba saugantis paties testatoriaus parašytą testamentą, privalo šį testamentą įregistruoti centriniame testamentų registre, kurį tvarko Belgijos karališkoji notariato federacija (pranc. *Fédération Royale du Notariat belge*, flam. *Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat*). Testatorius, sudaręs paties testatoriaus parašytą testamentą, kurį saugo notaras, gali atsisakyti jį registruoti šiame registre.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Belgijos teisėje nustatytas privalomosios palikimo dalies principas, pagal kurį mažiausia palikimo dalis (privalomoji palikimo dalis) prirėikus privalo atitekti palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui, palikėjo vaikams arba tėvui ir motinai.

Vaikams (arba žemutinės linijos giminaičiams) tenkanti privalomoji palikimo dalis yra tokia: pusė palikimo, jeigu vaikas vienas, du trečdaliai, jeigu vaikai du, ir trys ketvirtadaliai, jeigu vaikai trys arba daugiau.

Tėvas ir motina kiekvienas turi teisę į ketvirtadalį palikimo, jeigu nėra žemutinės linijos giminaičių. Tačiau šiuo atveju visas palikimas gali būti padovanotas palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui.

Šiam sutuoktiniui visada suteikiamas bent pusė palikimą sudarančio turto užufruktas arba nekilnojamojo turto – pagrindinio būsto ir baldų, kuriais jis apstatytas, – užufruktas, net jeigu šis turtas ir didesnis negu pusė palikimo.

Jeigu testatorius nusprendė savo testamente į privalomąją palikimo dalį neatsižvelgti, o įpėdiniai sutinka gerbti jo valią, testamentas gali būti vykdomas.

Tačiau įpėdiniai, kuriems priklausanti privalomoji palikimo dalis nebuvo jiems skirta ir kurie nori jos reikalauti, gali pareikšti ieškinį dėl palikimo atkūrimo (pranc. *action en réduction*, flam. *vordering tot inkorting*).

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu palikėjas nebuvo susituokęs ir neturėjo vaikų, palikimas pirmiausia atitenka aukštutinės linijos giminaičiams ir privilegijuotiesiems šoninės linijos giminaičiams (broliams ir seserims). Tėvas ir motina gauna po ketvirtadalį palikimo, o broliai arba seserys arba prirėikus jų žemutinės linijos giminaičiai – likusią dalį. Jeigu vienas arba abu tėvai mirę, jų dalis atitenka broliams ir seserims. Jeigu nėra aukštutinės linijos giminaičių, brolių ir seserų arba brolių ir seserų palikuonių, pusę palikimo paveldi giminaičiai iš motinos pusės, pusę – giminaičiai iš tėvo pusės (dėdės, tetos, pusbroliai, pusseserės ir kt.).

Jeigu nesutuokęs palikėjas palieka vaikų, visi kiti šeimos nariai palikimo negauna. Vaikai palikimą, kuris visas yra jų nuosavybė, pasidalija lygiomis dalimis. Tačiau jeigu vaikas miręs (arba atsisako palikimo, arba yra nušalinamas dėl elgesio) ir turi žemutinės linijos giminaičių, šie giminaičiai paveldi palikimą vietoj mirusio, palikimo atsisakiusio arba dėl elgesio nušalinto vaiko.

Jeigu palikėjas palieka sutuoktinį ir vaikų, jį pergyvenusiam sutuoktiniui suteikiamas viso palikimą sudarančio turto užufruktas (teisė naudotis tam tikru daiktu ir dėl to gauti naudos). Vaikai lygiomis dalimis paveldi suvaržytas nuosavybės teises.

Jeigu sutuoktinis palieka sutuoktinį ir neturi vaikų, jį pergyvenęs sutuoktinis įpėdiniu tampa vienas, jei nėra palikėjo aukštutinės ir šoninės linijų giminaičių iki ketvirtinio laipsnio. Jeigu jų yra, palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui iš esmės suteikiamas užufruktas, o kitiems įpėdiniams – suvaržytos nuosavybės teisės. Tačiau dalis, kurią šiuo atveju gauna palikėją pergyvenęs sutuoktinis, taip pat priklauso nuo sutuoktinių turto teisinio režimo, taikyto sutuoktiniams gyvenant santuokoje: jeigu sutuoktiniai santuokoje gyveno pagal sutuoktinių turto bendrumo režimą, palikėją pergyvenęs sutuoktinis paveldi mirusio sutuoktinio turėtą bendro turto dalį, į kurią jis turi visas nuosavybės teises.

Jeigu palikėjas palieka asmenį, su kuriuo buvo sudaręs registruotą partnerystę, Belgijoje galioja tam tikros formos registruota partnerystė – „teisės aktais įtvirtintas bendras gyvenimas“. Palikėją pergyvenęs teisėtas sugyventinis kaip paveldėjimo teisę gauna pastato, kuris bendro gyvenimo laikotarpiu buvo bendra šeimos gyvenamoji vieta, ir baldų, kuriais apstatytas šis pastatas, užufruktą. Tačiau iš palikėją pergyvenusio teisėto sugyventinio šis užufruktas gali būti atimtas testamentu arba gyvųjų sudarytu dovanojimo aktu, turtą padovanojus kitiems asmenims.

Jeigu palikėjas palieka partnerį, su kuriuo buvo sudaręs registruotą partnerystės (laisvas bendras gyvenimas – neregistruoto bendro gyvenimo faktiniai santykiai), partneris įpėdiniu gali tapti tik tuomet, jei palikėjas tai nurodė testamentu. Pagal Belgijos teisę automatiškai jam nesuteikiama jokia paveldėjimo teisė.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Vykdyti paveldėjimo procedūrą nėra įpareigota jokia konkreti institucija.

Tačiau teisėje nustatyta, kad dėl paties testatoriaus parašyto arba tarptautinio testamento veiksmų imasi notaras. Be to, tam tikrais atvejais privalo įsikišti pirmosios instancijos teismas (pranc. *tribunal de première instance*, flam. *rechtbank van eerste aanleg*) arba taikos teisėjas (pranc. *juge de paix*, flam. *vrederechter*), visų pirma: jeigu paveldėjimas perduodamas neveiksniais asmenims (pvz., nepilnamečiams); jeigu palikimas priimamas pagal apyrašą; jeigu palikimas neturi paveldėtojo, kai reikia priimti teismo sprendimą, kuriuo leidžiama valdyti turtą (pranc. *envoi en possession*, flam. *bevelschrift tot inbezitstelling*), arba reikia suteikti testamentinę išskirtinę (pranc. *délivrance du legs*, flam. *afgifte van het legaat*); arba jeigu dėl turto realizavimo ir (arba) padalijimo kyla ginčų ir teismas turi paskirti notarą.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Vien asmens mirtis yra aplinkybė, dėl kurios paveldimo turto nuosavybė perduodama teisę į paveldėjimą turintiems asmenims.

Tačiau šie asmenys gali rinktis: paveldėjimą galima priimti (besąlygiškai arba pagal apyrašą) arba jo atsisakyti.

Paveldėjimą galima priimti tiesiogiai arba netiesiogiai: tiesiogiai jis priimamas tuomet, kai autentišku arba privačiu aktu prisiimamas įpėdinio vardas arba statusas, o netiesiogiai – tuomet, kai įpėdinis atlieka veiksmą, kuris neišvengiamai reiškia jo ketinimą priimti paveldėjimą ir kurį atlikti jis turėtų teisę tik kaip įpėdinis.

Paveldėjimą galima priimti pagal apyrašą (pranc. *sous bénéfice d'inventaire*, flam. *onder voorrecht van boedelbeschrijving*), laikantis Civilinio kodekso 793 ir paskesniuose straipsniuose nustatytos tvarkos.

Įpėdinis, kuris paveldėjimą nori priimti pagal apyrašą, palikimo atsiradimo apskrities **pirmosios instancijos teismo kanceliarijai** (pranc. *greffe*, flam. *griffie*) arba **notarui** turi pateikti konkretų pareiškimą.

Paveldėjimo taip pat galima atsisakyti su mirties liudijimo kopija nuvykus į palikėjo gyvenamosios vietos **pirmosios instancijos teismo kanceliariją** ir ten pasirašius atsisakymo dokumentą (Civilinio kodekso 784 ir paskesni straipsniai) arba atvykus **pas notarą**.

Pareiškimai turi būti įregistruoti registre, kurį tvarko palikimo atsiradimo vietos teismo kanceliarija.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Žr. 7 punktą.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Atskiros procedūros nėra (žr. 3 punktą).

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Belgijos civiliniame kodekse nustatytas principas, pagal kurį paveldėjimas perduodamas automatiškai, netaikant konkrečios procedūros.

Asmens turtas, teisės ir akcijos įpėdiniams automatiškai perduodami vien dėl aplinkybės, kad asmuo mirė; įpėdiniai privalo mokėti paveldėjimo mokesčius (Civilinio kodekso 718 ir 724 straipsniai) (tačiau yra išimčių: žr. 7 punktą).

Jeigu turtas realizuojamas ir (arba) padalijamas teismine tvarka, paveldėjimo procedūrą vykdo teismo paskirtas notaras; baigus procedūrą parengiama turto realizavimo ataskaita (pranc. *état liquidatif*, flam. *staat van verffening en verdeling*). Jeigu turtas realizuojamas ir (arba) padalijamas draugiškai, notaro patvirtintu aktu turi būti padalytas tik nekilnojamas turtas.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Belgijos teisėje vadovaujama principu, kad įpėdiniai visą paveldėjimą (turtą ir įsipareigojimus) gauna vien dėl to, kad asmuo miršta. Tačiau:

šeimos teismo (pranc. *tribunal de la famille*, flam. *familierechtbank*) pirmininkas turi priimti viso turto testamentinės išskirtinės, nustatytos paties testatoriaus parašytu arba tarptautiniu testamentu, gavėjams skirtą sprendimą, kuriuo leidžiama valdyti turtą (pranc. *envoi en possession*, flam. *bevelschrift tot inbezitstelling*) (Civilinio kodekso 1008 straipsnis);

atskirų testamentinių išskirtinių gavėjai (Civilinio kodekso 1014 straipsnis), dalies turto testamentinių išskirtinių gavėjai (Civilinio kodekso 1011 straipsnis) ir, jeigu yra teisė gauti privalomąją palikimo dalį turinčių įpėdinių, viso turto testamentinių išskirtinių, nustatytų autentišku testamentu, gavėjai (Civilinio kodekso 1004 straipsnis) turi prašyti suteikti testamentinę išskirtinę (pranc. *délivrance du legs*, flam. *afgifte van het legaat*);

kai kurių kategorijų testamentinės išskirtinės gavėjai taip pat turi gauti valstybės institucijos leidimą priimti jiems suteiktą testamentinę išskirtinę (pavyzdžiui, komunai, viešąsias paslaugas teikiančiai įstaigai arba tam tikrais atvejais fondui arba ne pelno organizacijai suteiktą testamentinę išskirtinę).

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip, jeigu įpėdiniai paveldėjimą priima besąlygiškai. Šiuo atveju jie turi padengti visas su paveldėjimu susijusias išlaidas ir paveldėtas skolas (Civilinio kodekso 724 straipsnis).

Jeigu įpėdiniai paveldėjimą priima pagal apyrašą, jie privalo padengti tik paveldėtas skolas, kurios neviršija jų priimto turto (Civilinio kodekso 802 straipsnis). Įpėdinis, kuris paveldėjimą nori priimti pagal apyrašą, palikimo atsiradimo apskrities pirmosios instancijos teismo kanceliarijai arba notarui turi pateikti konkretų pareiškimą.

Ne, jeigu įpėdiniai, pateikę pareiškimą minėto pirmosios instancijos teismo kanceliarijai arba notarui, atsisako paveldėjimo (Civilinio kodekso 785 straipsnis). Be to, atskiros testamentinės išskirtinės gavėjas paveldėtų skolų iš esmės neprivalo padengti (Civilinio kodekso 1024 straipsnis), kitaip negu viso turto arba dalies turto testamentinės išskirtinės gavėjas.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

1851 m. gruodžio 16 d. Hipotekos įstatymu (pranc. *loi hypothécaire*, flam. *hypothekwet*) reglamentuojamas nekilnojamojo turto sandorių registravimas; jo 1 straipsnyje nurodyta, kad „visi dokumentai, kuriuos gyvi asmenys sudaro be atlygio arba už atlygį ir kuriais perduodamos arba paskelbiamos daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą, išskyrus išskirtines teises ir įkaitus, registruojami apskrities, kurioje yra turtas, hipotekos įstaigos atitinkamos paskirties registre“.

To paties įstatymo 2 straipsnyje šiuo klausimu nurodyta, kad „registruoti galima tik teismo registruotus arba notaro patvirtintus teismo sprendimus, autentiškus aktus ir privačius dokumentus. Su šiais dokumentais susiję įgaliojimai turi būti suteikiami tokia pat forma.“

1851 m. gruodžio 16 d. Hipotekos įstatymu registravimas neregamentuojamas tais atvejais, kai nuosavybė perduodama dėl mirties.

Vis dėlto įstatyme nurodyta registruoti turto padalijimo dokumentus (pranc. *actes de partage*, flam. *akten van verdeling*). Taigi šiuo atveju visi įpėdiniai, neatsižvelgiant į tai, ar jie gauna nekilnojamojo turto, ar ne, nurodomi dokumente, kuris registruojamas hipotekos registre. Tokia pat nuostata taikoma ir tuo atveju, kai viešai arba tarpusavyje susitarus perduodamas bendras įpėdinių nekilnojamas turtas.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Iš esmės paveldėjimo administravimo sistemos Belgijoje nėra.

Tačiau Civilinio kodekso 803**bis** straipsnyje nurodyta, kad įpėdinis, kuris paveldėjimą priima pagal apyrašą, paveldėjimo gali neadministruoti ir nedalyti. Jis iš anksto turi pateikti prašymą šeimos teismo pirmininko nutartimi skirti administratorių, kuriam perduos visą paveldimą turtą ir kurį įgalios, laikantis tam tikrų taisyklių, realizuoti šį turtą už jį.

Be to, 804 straipsnyje nurodyta, kad tuo atveju, jeigu mirusiojo kreditorių arba atskirų testamentinės išskirtinės gavėjų interesai galėtų būti pažeisti dėl palikimą gavusio įpėdinio aplaidumo arba turtinės padėties, bet kuris suinteresuotasis asmuo gali jį pakeisti administratoriumi, įgaliotu realizuoti paveldėjimą. Šis administratorius skiriamas taikant laikinąsias apsaugos priemones priimta nutartimi (pranc. *ordonnance rendue en référé*, flam. *beschikking in kort geding*), išklausus arba iš anksto informavus įpėdinį.

Be to, testatorius gali skirti testamentą vykdytoją, įgaliotą užtikrinti tinkamą testamentą įvykdymą.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Žr. 9.1 klausimą.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Pagal 803**bis** ir 804 straipsnius paskirto administratoriaus įgaliojimai yra tokie patys, kaip ir palikimą gavusio įpėdinio. Jis turi tokias pat pareigas, kaip ir įpėdinis, ir yra atleidžiamas nuo pareigos sumokėti užstatą.

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Įpėdinio statusas įrodomas rašytiniu patvirtinimu (pranc. *acte de notoriété*, flam. *akte van bekendheid*) arba dažniau paveldėjimo pažymėjimu (pranc. *certificat d'hérédité*, flam. *attest van erfopvolging*) arba paveldėjimo aktu (pranc. *acte d'hérédité*, flam. *akte van erfopvolging*). Paveldėjimo pažymėjimą arba aktą išduoda notaras arba tam tikromis sąlygomis – paveldėjimo mokesčių įstaigos mokesčių administratorius, atsakingas už palikėjo pareiškimo dėl palikimo saugojimą (Civilinio kodekso 1240**bis** straipsnis).

Faktų patvirtinimo aktas (pranc. *acte notarié*, flam. *notariële akte*) – tai aktas, kuriame pateikiama tikrovę atitinkanti informacija. Šis dokumentas turi įrodomąją galią: jį parengusio notaro pateikta informacija turi būti laikoma teisinga. Notaras tam tikrus faktus patvirtina nurodydamas pas jį atvykusių asmenų tapatybę ir konstatuodamas faktus, kuriuos šie asmenys jo prašė konstatuoti. Faktų patvirtinimo aktas laikomas jame išdėstyto turinio įrodymu. Be to, tokio autentiško akto data neginčijama. Tokio autentiškumo saugomi pareiškimai gali būti pripažįstami melagingais tik byloje dėl jų tikrumo ginčijimo (pranc. *inscription de faux*, flam. *betichting van valsheid*).

Paskutinis naujinimas: 06/09/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį

atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitiktikas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (bg) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Bendroji informacija - Bulgarija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendroju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Kiekvienas 18 metų ar vyresnis sveiko proto asmuo, sudarydamas testamentą, gali pareikšti paskutinę valią dėl turto palikimo. Testatorius testamente gali pareikšti valią dėl viso savo turto. Testamentai gali būti surašomi ranka (tik testatoriaus ranka surašyti ir pasirašyti testamentai) arba tvirtinami notaro, t. y. testamentą notaras sudaro dviejų liudytojų akivaizdoje.

Ranka surašomas testamentas turi būti surašomas tik testatoriaus ranka. Testatorius privalo nurodyti testamento surašymo datą ir jį pasirašyti. Parašas turi būti dedamas po pareikšta valia. Testamentą užklijuotame voke galima perduoti saugoti notarui. Tokiu atveju notaras ant voko pažymi, kad testamentas perduotas saugoti. Pareiškimą dėl testamento perdavimo saugoti pasirašo testatorius ir notaras ir apie jį įrašoma specialiaame registre.

Notaro patvirtintą testamentą notaras sudaro dviejų liudytojų akivaizdoje.

Testatorius žodžiu pareiškia savo valią notarui, kuris ją tiksliai užrašo ir tuomet perskaito testatoriui dviejų liudytojų akivaizdoje. Notaras testamente užrašo pastabą, kad šie oficialūs reikalavimai buvo įvykdyti, ir nurodo tikslią testamento sudarymo vietą ir datą. Po to testamentą pasirašo testatorius, liudytojai ir notaras. Rengdamas notaro tvirtinamą testamentą, notaras veikia pagal Civilinio proceso kodekso 578 straipsnio 1 ir 2 dalis.

Jeigu testatorius negali pasirašyti testamento, jis privalo nurodyti tokio negalėjimo priežastį ir notaras šį pareiškimą užrašo prieš perskaitydamas testamentą.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokiu būdu?

2001 m. sausio 1 d. pakeitus Registracijos taisyklės, paskelbtų testamentų, susijusių su nekilnojamoju turto arba teisėmis į nekilnojamąjį turtą, kopijų registracija tapo privaloma.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Teisę gauti privalomąją palikimo dalį turi pergyvenęs sutuoktinis ir mirusiojo vaikai arba, jeigu palikuonių nėra, mirusiojo tėvai. Jeigu testatorius turi palikuonių, pergyvenusių tėvų arba sutuoktinį, jis negali pareikšti valios ar dovanoti dovanų, jeigu tai darytų neigiamą poveikį jų privalomajai palikimo daliai. Bendra visiems paveldėtojams priklausanti privalomųjų palikimo dalių suma gali sudaryti ne daugiau kaip penkis šeštadalius palikimo, jeigu sutuoktinis palieka sutuoktinį ir du ar daugiau vaikų. Privalomajai palikimo daliai nepriklausantis turtas sudaro palikimo dalį, kuria testatorius gali disponuoti.

Jeigu nėra pergyvenusio sutuoktinio, palikuonys (įskaitant įvaikius) turi teisę gauti šias privalomasias palikimo dalis: vienas vaikas arba jo palikuonys turi teisę gauti pusę testatoriaus palikimo; du ar daugiau vaikų arba jų palikuonys turi teisę gauti du trečdalius testatoriaus palikimo.

Jeigu yra palikuonių ir pergyvenęs sutuoktinis, sutuoktinio privalomoji palikimo dalis yra lygi kiekvieno vaiko privalomajai palikimo daliai. Šiuo atveju disponuojama palikimo dalis sudaro trečdalį palikimo, jeigu yra vienas vaikas, ketvirtadalį palikimo, jeigu yra du vaikai, ir šeštadalį palikimo, jeigu yra trys ar daugiau vaikų.

Jeigu testatorius neturi palikuonių, sutuoktinio privalomoji palikimo dalis yra lygi pusei palikimo, jeigu sutuoktinis yra vienintelis įpėdinis, arba trečdaliui palikimo, jeigu mirusiojo tėvai yra gyvi.

Pergyvenusio tėvo (motinos) arba tėvų privalomoji palikimo dalis yra lygi trečdaliui palikimo.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Paveldėjimui pagal įstatymą, atsižvelgiant į konkretų atvejį, taikomi toliau nurodyti principai.

Jeigu mirusysis buvo nesutuokęs ir neturėjo vaikų, pergyvenusiems tėvams arba pergyvenusiam (-iai) tėvui (motinai) palikimas padalijamas lygiomis dalimis (Paveldėjimo įstatymo (ZN) 6 straipsnis). Jeigu mirusysis turėjo tik antros arba aukštesnio laipsnio tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių, lygiomis dalimis paveldi artimiausi mirusiojo giminaičiai (ZN 7 straipsnis). Jeigu yra tik pergyvenusių brolių ir seserų, jie paveldi lygiomis dalimis (ZN 8 straipsnio 1 dalis). Jeigu yra pergyvenusių brolių ir seserų ir antros arba aukštesnio laipsnio tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių, pirmieji gauna du trečdalius palikimo, o antrieji – trečdalį palikimo (ZN 8 straipsnio 2 dalis).

Jeigu mirusysis nebuvo susituokęs, tačiau turi pergyvenusių vaikų, jie paveldi lygiomis dalimis (ZN 5 straipsnio 1 dalis). Anksčiau mirusio vaiko palikimo dalis pereina jo palikuonims paveldėjimo (atstovavimo) eilės tvarka.

Jeigu mirusysis turi sutuoktinį, tačiau neturi vaikų, tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių, brolių ir seserų ar jų palikuonių, visą palikimą paveldi sutuoktinis (ZN 9 straipsnis).

Tais atvejais, kai mirusiojo palikimą sutuoktinis paveldi kartu su tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiais arba broliais ir seserimis ar jų palikuoniais, sutuoktinis paveldi pusę palikimo, jeigu paveldima praėjus ne daugiau kaip 10 metų nuo santuokos sudarymo. Priešingu atveju sutuoktinis gauna du trečdalius palikimo. Tais atvejais, kai mirusiojo palikimą sutuoktinis paveldi kartu su tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiais ir broliais ir seserimis ar jų palikuoniais, sutuoktinis paveldi trečdalį palikimo pirmuoju atveju ir du trečdalius palikimo antruoju atveju.

Jeigu mirusysis turi sutuoktinį ir vaikų, sutuoktinis ir vaikai paveldi lygiomis dalimis (ZN 9 straipsnio 1 dalis).

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Konkrečios procedūros, taikomos įpėdiniui priimant palikimą, nėra.

Ranka surašytą testamentą turintis asmuo iš karto, kai sužino apie testatoriaus mirtį, turi perduoti notarui testamentą, kad šis jį paskelbtų.

Bet kuri suinteresuotoji šalis gali kreiptis į apylinkės teisėją, kuris turi kompetenciją pagal palikimo atsiradimo vietą, ir prašyti nustatyti terminą, per kurį notarui perduotas testamentas turi būti paskelbtas.

Notaras testamentą paskelbia parengdamas pareiškimą, kuriame aprašo testamento būklę ir pažymi apie testamento voko atplėšimą. Pareiškimą pasirašo testamentą įteikęs asmuo ir notaras. Popieriuje užrašytas testamentas pridedamas prie pareiškimo, o minėti asmenys ant kiekvieno puslapio užrašo savo inicialus.

Jeigu testamentas buvo perduotas saugoti notarui (ZN 25 straipsnio 2 dalis), minėtus veiksmus atlieka atitinkamas notaras.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Palikimas paveldimas jį priėmus. Priėmimas įsigalioja atsiradus palikimui.

Palikimas gali būti priimamas palikimo atsiradimo apylinkės teisėjui įteikiant rašytinį prašymą. Šiuo atveju apie palikimo priėmimą įrašoma specialiaame registre.

Palikimas taip pat yra laikomas priimtu, kai įpėdinis atlieka veiksmą, kuriuo aiškiai parodo savo ketinimą priimti palikimą, arba kai įpėdinis slepia paveldėtą turtą. Pastaruoju atveju įpėdinis netenka savo teisės gauti nuslėptą palikimo dalį.

Apylinkės teisėjas, veikdamas bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu ir iškvietęs paveldėjimo teisę turintį asmenį, nustato terminą, per kurį tas asmuo turi padaryti pareiškimą dėl palikimo priėmimo arba atsisakymo. Jeigu įpėdiniui iškeliami teismo byla, terminą nustato bylą nagrinėjantis teismas.

Jeigu įpėdinis per nustatytą terminą nepadaro pareiškimo, jis netenka teisės priimti palikimo.

Apie palikimo priėmimą įrašoma specialiaame teismo registre.

Palikimo atsisakymui taikoma tokia pat procedūra ir jis įregistruojamas tokia pat tvarka.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Taikoma palikimo priėmimo arba atsisakymo procedūra.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Privalomosios palikimo dalies atsisakymui arba priėmimui netaikoma jokia speciali procedūra. Teisę gauti privalomąją palikimo dalį turintis įpėdinis, kuris negali gauti visos šios dalies dėl testamentinių išskirtinių arba dovanų, gali prašyti teismo sumažinti tokias testamentines išskirtines ir dovanas tiek, kiek reikia privalomajai palikimo daliai patenkinti išieškojus testamentines išskirtines ir dovanas iš atitinkamo įpėdinio; ši nuostata netaikoma įprastoms dovanoms. Jeigu įpėdinis, kurio privalomajai palikimo daliai daromas neigiamas poveikis, įgyvendina paveldėjimo teises asmenų, kurie nėra įpėdiniai pagal įstatymą, atžvilgiu, jis turi būti priėmęs palikimą remdamasis išsamiu palikimo apyrašu.

Siekiant nustatyti palikimo dalį, kuria galima disponuoti, ir įpėdinio privalomosios palikimo dalies dydį, visas testatoriui jo mirties metu priklausantis turtas sudaro palikimą, iš kurio pagal Paveldėjimo įstatymo 12 straipsnio 2 dalį atskaičiuojamos skolos ir bet koks palikimo vertės padidėjimas. Tuomet pridedamos dovanos, išskyrus įprastas dovanas; šiuo atveju atsižvelgiama į dovanų statusą jų įteikimo metu ir jų vertę paveldėjimo atsiradimo metu, jeigu dovanos yra susijusios su nekilnojamoju turtu, arba vertę jų įteikimo metu, jeigu dovanos yra susijusios su kilnojamuoju turtu.

Testamentinė valia proporcingai sumažinama nedarant skirtumo tarp įpėdinių ir testamentinės išskirtinės gavėjų, išskyrus atvejus, kai testatorius nurodė kitaip.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Palikimas iš esmės likviduojamas taikant teisminę arba savanorišką padalijimo procedūrą. Kiekvienas bendraturtis turi teisę į palikimo padalijimą, nepaisant jo palikimo dalies dydžio.

Savanoriškas palikimo padalijimas vykdomas visų bendraturčių sutikimu ir užbaigiamas sudarant sutartį. Pagal Nuosavybės įstatymo 35 straipsnio 1 dalį savanoriškas kilnojamojo turto, kurio vertė viršija 50 Bulgarijos levų (BGN), arba nekilnojamojo turto padalijimas turi būti vykdomas raštu, o parašus turi patvirtinti notaras. Savanoriško palikimo padalijimo atveju kiekvieno bendraturčio sąlyginė palikimo dalis visame palikime tampa atskira ir nepriklausoma nuosavybės į faktinę bendro turto dalį teise.

Teisminis palikimo padalijimas vykdomas laikantis specialios Civilinio proceso kodekso 341 ir kituose straipsniuose nustatytos procedūros. Prašymui dėl turto padalijimo netaikomi jokie ieškinio senaties terminai. Ginčo procedūrą sudaro du etapai.

Pirmas etapas yra susijęs su palikimo padalijimo priimtumu.

Vienas iš įpėdinių, kuris prašo padalyti palikimą, apylinkės teismui pateikia rašytinį prašymą, prie kurio prideda:

- 1) testatoriaus mirties liudijimą ir paveldėjimo pažymėjimą;
- 2) palikimo pažymėjimą arba kitus su palikimu susijusius rašytinius įrodymus;
- 3) prašymo ir jo priedų kopijas, kad po vieną iš jų atitektų kitiems įpėdiniams.

Per pirmą teismo posėdį bet kuris kitas įpėdinis gali pateikti rašytinį prašymą į palikimą įtraukti kitą turtą. Taip pat per pirmą teismo posėdį bet kuris iš įpėdinių gali ginčyti kito įpėdinio teisę dalyvauti dalijant palikimą, savo palikimo dalies dydį arba sprendimą į palikimą įtraukti tam tikrą turtą.

Palikimo padalijimo byloje teismas nagrinėja ginčą, susijusį su kilme, įvaikinimu, testamentais, rašytinių įrodymų arba prašymų pakeisti testamentinę valią arba dovanų vertę autentiškumu.

Pirmas etapas baigiamas priimant sprendimą dėl palikimo padalijimo priimtumo. Teismas nustato, koks turtas kokiems asmenims turi būti padalijamas ir kiekvieno įpėdinio palikimo dalį. Priimdamas sprendimą dėl kilnojamojo turto padalijimo priimtumo, teismas taip pat nusprendžia, kuriam iš dalytojų turi priklausyti turtas.

Tame pačiame arba vėlesniame sprendime, jeigu vienas ar daugiau įpėdinių nepasinaudoja palikimu pagal savo paveldėjimo teises, teismas įpėdinio prašymu gali nuspręsti, kurie įpėdiniai koku turtu naudosis, kol bus padalytas palikimas, arba kokias sumas turto naudotojai turi sumokėti kitiems įpėdiniams už turto naudojimą.

Antrame etape dalijamas pats palikimas. Nustačius palikimo dalis, kiekvienam iš dalytojų suteikiama išimtinė nuosavybės teisė į konkretų turtą. Tai daroma parengiant pareiškimo dėl palikimo padalijimo projektą ir traukiant burtus. Teismas pareiškimą dėl palikimo padalijimo parengia remdamasis eksperto išvada, kuri parengiama pagal Paveldėjimo įstatymą. Parengęs pareiškimo dėl palikimo padalijimo projektą, teismas iškviečia šalis, įteikia joms pareiškimą ir išklauso jų prieštaravimus. Po to teismas savo sprendime surašo ir paskelbia galutinį pareiškimą dėl palikimo padalijimo. Įsiteisėjus teismo sprendimui, kuriame surašytas pareiškimas dėl turto padalijimo, teismas kviečia šalis traukti burtų. Teismas paveldėtą turtą dalytojams gali padalyti be burtų traukimo procedūros, jeigu palikimo dalių nustatymas ir burtų traukimas yra neįmanomas arba per daug sudėtingas.

Jeigu turtas yra nedalijamas ir jo negalima priskirti nė vienai palikimo daliai, teismas nusprendžia jį parduoti viešame aukcione. Palikimo padalijimo šalys gali teikti pasiūlymus viešame aukcione.

Kai nedalijamas turtas yra būstas, buvęs bendraja jungtine sutuoktinių nuosavybe, kuri buvo likviduota mirus sutuoktiniui arba nutraukus santuoką, o pergyvenęs arba buvęs sutuoktinis, kuriam buvo suteiktos tėvų teisės santuokinių vaikų atžvilgiu, neturi nuosavo būsto, teismas gali to sutuoktinio prašymu naudoti būstą kaip palikimo dalį, o kitiems dalytojams palikimo dalį suteikti kito turto arba grynujų pinigų forma.

Kai nedalijamas turtas yra būstas, kiekvienas dalytojas, jame gyvenęs palikimo atsiradimo metu ir neturintis jokio kito būsto, gali prašyti būstą jam priteisti kaip palikimo dalį, o kitiems dalytojams palikimo dalį suteikti kito turto arba grynujų pinigų forma. Jeigu šias sąlygas tenkina keletas dalytojų, kurie pateikia su tokiu turtu susijusį reikalavimą, pirmenybė teikiama didžiausią kainą pasiūliusiam asmeniui.

Prašymą dėl turto perdavimo galima pateikti ne vėliau kaip per pirmą teismo posėdį po to, kai teismo sprendimas dėl palikimo padalijimo priimtumo tampa vykdytinas. Turtas įvertinamas atsižvelgiant į faktinę jo vertę.

Jeigu reikalavimai patenkinami grynaisiais pinigais, mokesčiai, įskaitant įstatyme nustatytas palūkanas, turi būti sumokamas per šešis mėnesius nuo sprendimo dėl turto perdavimo įsiteisėjimo dienos.

Dalytojas, kuris gavo su jo palikimo dalimi susijusį turtą, savininku tampa po to, kai per nurodytą terminą grynaisiais pinigais sumoka mokesčių, įskaitant įstatyme nustatytas palūkanas. Per nurodytą terminą nesumokėjęs mokesčio, sprendimas dėl turto perdavimo nustoja galioti pagal įstatymą, o turtas

parduodamas viešame aukcione. Turtas gali būti perduodamas kitam dalytojui, kuris atitinka reikalavimus ir per nustatytą terminą pateikė prašymą dėl perdavimo; šiuo atveju turtas neparduodamas viešame aukcione, jeigu kitas dalytojas nedelsdamas sumoka vertinimo kainą, iš kurios atskaičiuojama jo palikimo dalies vertė. Pajamos kitiems dalytojams padalijamos proporcingai.

Teisminė palikimo padalijimo byla gali būti nutraukta, o palikimas gali būti likviduojamas remiantis šalių pasiektu ir teismo patvirtintu susitarimu.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Asmuo įpėdiniu arba testamentinės išskirtinės gavėju tampa priėmęs palikimą. Iki palikimo priėmimo asmuo, turintis teisę paveldėti, gali administruoti palikimą ir, siekdamas jį apsaugoti, pareikšti ieškinius dėl valdymo.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Įgydamas atitinkamą mirusiojo palikimo dalį (nepadalytą palikimo dalį), kiekvienas įpėdinis arba testamentinės išskirtinės gavėjas įgyja sąlyginę testatoriaus turto ir palikimo skolų dalį.

Atsižvelgdami į savo palikimo dalių dydį, palikimą priėmę įpėdiniai atsako už palikimo skolas.

Įpėdinio, kuris palikimą priėmė pagal apyrašą, atsakomybė negali viršyti gauto palikimo vertės.

Palikimo priėmimas pagal apyrašą turi būti atliekamas raštu apylinkės teisėjo akivaizdoje per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią įpėdinis sužinojo apie palikimo atsiradimą. Apylinkės teisėjas šį galutinį terminą gali pratęsti ne ilgiau kaip trims mėnesiams. Apie palikimo priėmimą įrašoma specialiame teismo registre.

Neveiksnūs asmenys, vyriausybė ir nevyriausybines organizacijas palikimą priima tik pagal apyrašą.

Jeigu vienas įpėdinis palikimą priima pagal apyrašą, kiti įpėdiniai taip pat gali pasinaudoti apyrašu, nepažeisdami savo teisės priimti palikimą arba jo atsisakyti.

Palikimo apyrašas sudaromas Civilinio proceso kodekse nustatyta tvarka.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Paskelbtų testamentų, susijusių su nekilnojamoju turto ir teisėmis į nekilnojamąjį turtą, kopijos turi būti registruojamos. Jeigu testamentas yra universalusis, nekilnojamojo turto buvimo atitinkamoje teismo apylinkėje faktas patvirtinamas surašant deklaraciją, kurioje paveldėtojo parašą patvirtina notaras, nurodymas nekilnojamąjį turtą, esantį atitinkamoje teismo apylinkėje, apie kurį paveldėtojas turi žinių. Deklaracija kartu su testamentu teikiama turto buvimo apylinkės teisėjui, kuris tokią deklaraciją įregistruoja.

Registraciją atliekantis teisėjas liepia nekilnojamojo turto buvimo vietos registro įstaigai įregistruoti turtą padarant atitinkamus registracijos įrašus visuomenei prieinamuose registruose.

Prie registracijos prašymo pridedamos dvi notaro patvirtintos testamentų, susijusių su nekilnojamoju turto ir teisėmis į nekilnojamąjį turtą, kopijos.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Paskirti palikimo administratorių nėra privaloma. Testatorius gali pavesti administravimo funkcijas vienam arba keliems veiksniams asmenims.

Bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu palikimo atsiradimo vietos apylinkės teisėjas gali nustatyti terminą, per kurį įgaliotasis asmuo gali sutikti su paskyrimu. Jeigu terminas pasibaigia ir įgaliotasis asmuo nesutiko su paskyrimu, laikoma, kad jis atsisakė paskyrimo.

Apylinkės teisėjas gali atleisti palikimo administratorių, jeigu jis veikia aplaidžiai, nėra veiksnus arba veikia su administratoriaus pareigomis nesuderinamu būdu.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Žr. atsakymą į ankstesnį klausimą.

Jeigu mirusysis nepaliko testamentu arba nepaskyrė savo testamentu administratoriaus, administruoti palikimą ir pareikšti ieškinius dėl valdymo, siekdamas jį apsaugoti, iki bus priimtas palikimas, gali bet kuris paveldėjimo teisę turintis asmuo.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Palikimo administratorius privalo parengti palikimo turto apyrašą ir iškviešti įpėdinius ir testamentinės išskirtinės gavėjus, kad dalyvautų šioje procedūroje.

Palikimo administratorius pradeda disponuoti palikimu ir administruoja jį tiek, kiek reikia testamentinei valiai įvykdyti.

Palikimo administratorius neturi įgaliojimų perleisti turto, išskyrus atvejus, kai to reikia ir kai tai leidžia apylinkės teisėjas, kuris sprendimą priima išklauses įpėdinius.

10 Kokie dokumentai vykdant paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Jeigu testatorius paliko ranka surašytą testamentą, notaras paskelbia testamentą, parengia pareiškimą, aprašo testamentu būklę ir užrašo pastabą apie testamentu voko atplėšimą.

Įpėdiniai pagal įstatymą teisės įgyja, kai jiems savivaldybės, kurioje buvo paskutinis nuolatinis mirusiojo adresas, meras išduoda paveldėjimo pažymėjimą.

Paveldėjimo pažymėjimai išduodami tik tiems asmenims, kurie palikėjo mirties dieną yra įregistruoti gyventojų registre ir kuriems buvo išduotas paveldėjimo pažymėjimas.

Pažymėjimas išduodamas pagal Civilinės registracijos įstatymo 24 straipsnio 2 dalį ir Pažymėjimų išdavimo pagal gyventojų registrą taisyklių 29 straipsnį.

Pažymėjimas išduodamas įpėdiniui pagal įstatymą, jo teisiniam atstovui arba trečiosioms šalims, jeigu pastarosioms pažymėjimo reikia teisėtiems įgaliojimams vykdyti arba joms aiškiai suteikti notaro patvirtinti įgaliojimai.

Kad pažymėjimas būtų išduotas, būtina pateikti šiuos dokumentus:

- prašymą, kuris užpildomas naudojant civilinio registro (GRAO) informacijos centro formą ir kuriame nurodomi konkretūs mirusiojo įpėdinių duomenys; šį prašymą turi pateikti įpėdinis arba jo įgaliotas asmuo;
- mirties liudijimo kopiją (jeigu ją išdavė kita savivaldybė);
- pareiškėjo tapatybę patvirtinantį dokumentą;
- notaro patvirtintus įgaliojimus, jeigu prašymą pateikia įgaliotasis atstovas.

Paskutinis naujinimas: 11/12/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinių Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinių Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (CS) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Čekija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Įprasti testamento sudarymo būdai

Testamentai sudaromi raštu, nebent yra išimtinių aplinkybių. Testamento sudarymo datos nurodyti nereikia, išskyrus du atvejus: 1) jeigu testatorius sudarė keletą vienas kitam prieštaraujančių testamentų, kurie nėra vienas kitą papildantys testamentai; 2) jeigu testamento sukeltos teisinės pasekmės priklauso nuo faktinio jo sudarymo laiko. Čekijos teisėje nustatyta, kad keletas asmenų negali sudaryti bendrųjų testamentų.

Pagal Čekijos teisę testamentą galima sudaryti vienu iš toliau nurodytų būdų:

- paties testatoriaus surašytas ir pasirašytas testamentas;
- testatorius nebūtinai testamentą turi surašyti pats; pakanka, kad jis pats pasirašytų testamentą, o du vienu metu dalyvaujantys liudytojai patvirtintų, kad dokumente išreikšta paskutinė testatoriaus valia. Liudytojai pasirašo dokumentą ir kartu su informacija, leidžiančia nustatyti jų tapatybę, prideda pareiškimą, kuriuo patvirtina savo, kaip liudytojų, statusą;
- aklas testatorius savo valią vienu metu dalyvaujant trims liudytojams pareiškia dokumente, kurį privalo pagarsinti liudytojas, nesurašęs testamento. Jeigu testatorius turi kitą jutimo negalią ir negali skaityti arba rašyti, su testamentu turiniu jis turi būti supažindinamas testatoriumi ir visiems liudytojams suprantamomis bendravimo priemonėmis;
- testatorius taip pat gali sudaryti testamentą notarinio akto forma.

Testamento sudarymas specialiais atvejais

Tais atvejais, kai testamentas sudaromas ekstremaliomis sąlygomis, visų pirma tuomet, kai gyvybei gresia pavojus, taikomos specialios taisyklės.

- Jeigu, atsižvelgiant į netikėtas aplinkybes, testatoriaus gyvybei gresia aiškus ir neišvengiamas pavojus arba jeigu testatorius yra vietoje, kurioje dėl kritinės padėties (karo, gaivalinės nelaimės ir pan.) socialiniai santykiai yra paralyžiuojami tiek, kad testamentą negalima sudaryti kitais būdais, testatorius testamentą gali sudaryti žodžiu vienu metu dalyvaujant trims liudytojams. Jeigu testatorius lieka gyvas, žodinis testamentas tampa niekiniu praėjus dviem savaitėms nuo dienos, kurią jis buvo sudarytas.
- Jeigu pagrįstai nerimaujama, kad testatorius gali mirti prieš sudarydamas testamentą notaro akivaizdoje, testamentą, dalyvaujant dviem liudytojams, gali patvirtinti testatoriaus buvimo vietos savivaldybės meras. Toks testamentas galioja tris mėnesius, ir terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią testatorius yra pajėgus sudaryti testamentą notaro akivaizdoje. Toks testamentas vadinamas „kaimiškuoju“ (angl. *dorf testament*).
- Testamentas gali būti sudaromas Čekijos orlaivyje arba jūrų laive, kai tam yra rimtų priežasčių; šiuo atveju dalyvauja du liudytojai, o testamentą patvirtina už orlaivį arba laivą atsakingas asmuo arba jo atstovas. Toks testamentas taip pat galioja tris mėnesius.
- Kario paskutinę valią, jeigu jis dalyvauja ginkluotame konflikte, gali patvirtinti dalinio vadas arba kitas pareigūnas dalyvaujant dviem liudytojams. Kaip ir pirmiau nurodytais atvejais, toks testamentas galioja ne ilgiau nei tris mėnesius.

Paveldėjimo susitarimas

Paveldėjimo susitarimu pilnametis ir visiškai veiksnus testatorius gali paskirti įpėdinį arba testamentinės išskirtinės gavėją, kuriuo gali būti kita susitariančioji šalis arba trečioji šalis. Testatorius negali vienašališkai nutraukti paveldėjimo susitarimo.

Testatorius pagal paveldėjimo susitarimą gali palikti ne daugiau nei tris ketvirtadalius savo palikimo; ketvirtadalis palikimo turi išlikti laisvas, nors testatorius gali pareikšti valią dėl likusio palikimo.

Paveldėjimo susitarimu sutuoktiniai gali vienas kitą paskirti savo įpėdiniu. Gali būti susitariama, kad paveldėjimo susitarime nustatytos teisės ir pareigos nutraukus santuoką bus panaikintos.

Paveldėjimo susitarimas gali būti sudaromas tik autentiško dokumento forma, t. y. kaip notarinis aktas.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Centrinis testamentų registras įkurtas 2001 m. Nuo 2014 m. sausio 1 d., dar kartą iš esmės kodifikavus Čekijos Respublikos privatinę teisę, testamentų registrą pakeitė Mirties atveju sudarytų teisinių dokumentų registras. Šis registras – tai privatus kompiuterizuotas sąrašas, kurį valdo, tvarko ir administruoja Čekijos Respublikos notarų rūmai. Mirties atveju sudarytų teisinių dokumentų registre registruojami šie testatoriaus mirties atveju sudaryti dokumentai:

- testamentas, testamento papildymas arba paveldėjimo susitarimas;
- pareiškimas dėl paveldėjimo teisės atėmimo ir pareiškimas, kuriame nurodoma, kad palikimas nebus paveldimas pagal įstatymą;
- įsakymas dėl paveldėjimo dalies, kurią sudaro grynieji pinigai, paskyrimo, išskyrus atvejus, kai toks įsakymas yra testamente;
- administratoriaus paskyrimas, išskyrus atvejus, kai administratorius paskiriamas testamentu;
- susitarimas dėl paveldėjimo teisės atsisakymo;
- a–e punktuose nurodytų teisinių dokumentų panaikinimas.

Jeigu notaras sudaro vieną iš pirmiau minėtų dokumentų notarinio akto forma arba jeigu notaras priėmė saugoti tokį dokumentą, kuris sudarytas ne notarinio akto forma, jis įrašo informaciją apie tokį dokumentą ir jį sudariusį asmenį pirmiau nurodytame registre naudojamas elektronines duomenų perdavimo priemones.

Testatoriaus mirties atveju sudaryti teisiniai dokumentai, kurie nėra įforminami notarinio akto forma, registruojami tik jeigu notaras juos priėmė saugoti.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Privalomoji palikimo dalis. Bendra informacija

Testatoriaus įpėdiniai pagal įstatymą yra jo palikuonys. Įpėdinis pagal įstatymą, kuris *i)* neatsisakė paveldėjimo teisės arba teisės į privalomąją palikimo dalį, *ii)* atitinka įpėdiniui keliamus reikalavimus ir *iii)* iš kurio nebuvo atimta paveldėjimo teisė, turi teisę į privalomąją palikimo dalį arba jos papildymą, jeigu testatorius, pareiškdamas paskutinę valią dėl turto palikimo, apie jį visiškai ar iš dalies neužsiminė, t. y. toks įpėdinis negauna palikimo (palikimo dalies arba testamentinės išskirtinės forma), kurio vertė yra lygi jo privalomajai palikimo daliai. Pergyvenęs sutuoktinis ir visi aukštutinės linijos giminaičiai nėra įpėdiniai pagal įstatymą. Nepilnamečiai palikuonys privalo gauti ne mažiau kaip tris ketvirtadalius jiems pagal įstatymą priklausančios palikimo dalies; suaugę palikuonys privalo gauti ne mažiau kaip vieną ketvirtadalį jiems pagal įstatymą priklausančios palikimo dalies. Jeigu testamentas prieštarauja pirmiau išvardytoms nuostatomis ir jeigu testatorius neatėmė iš įpėdinio pagal įstatymą teisės paveldėti privalomąją palikimo dalį dėl įstatyme nurodytų priežasčių, įpėdinis pagal įstatymą turi teisę gauti pinigų sumą, kurios dydis lygus jo privalomajai palikimo daliai. Jeigu testatorius yra našlys (našlė) ir turi du vaikus,

kiekvienam vaikui skiriama pusė palikimo dalies. Jeigu vienas iš vaikų yra nepilnametis, jo privalomąją palikimo dalį sudaro trys aštuntadaliai; suaugusiam palikuoniui tenkanti privalomoji palikimo dalis sudaro vieną aštuntąją viso palikimo.

Specialūs atvejai

Jeigu apie įpėdinį pagal įstatymą (sąmoningai) testamente neužsimenama ir jam neatimama paveldėjimo teisė, tačiau toks įpėdinis vykdyt kokius nors veiksmus, dėl kurių pagal įstatymą paveldėjimo teisė atimama, laikoma, kad toks neužsimenimas reiškia numanomą ir teisėtą paveldėjimo teisės atėmimą, ir tokiu atveju palikuonis neturi teisės paveldėti privalomosios palikimo dalies.

Jeigu apie įpėdinį pagal įstatymą testamente neužsimenama tik todėl, kad testatorius, pareikšdamas paskutinę valią dėl turto palikimo, apie jį nežinojo (pvz., testatorius manė, kad šis palikuonis yra miręs, arba nežinojo, kad konkretus asmuo buvo jo palikuonis), įpėdinis pagal įstatymą turi įstatyme nustatytą teisę į privalomąją palikimo dalį.

Galimybė atsisakyti teisės į privalomąją palikimo dalį

Įpėdinis pagal įstatymą gali atsisakyti teisės į privalomąją palikimo dalį sudarydamas su testatoriumi oficialų susitarimą, kuris parengiamas notarinio akto forma. Tokiu pat būdu paveldėjimo teisės taip pat galima atsisakyti kito asmens naudai. Paveldėjimo teisės atsisakymas kito asmens naudai galioja, jeigu jis tampa įpėdiniu.

Paveldėjimo atsisakymą (paveldėjimo gali atsisakyti įpėdinis, kuris jo dar neatsisakė) reikėtų atskirti nuo paveldėjimo teisės atsisakymo arba privalomosios palikimo dalies paveldėjimo teisės atsisakymo pagal su testatoriumi (kol jis dar gyvas) sudarytą susitarimą, kuris parengiamas notarinio akto forma.

Paveldėjimo negalima atsisakyti iki testatoriaus mirties.

Kiti ribojimai

Testatorius testamente gali nurodyti konkrečias sąlygas, pateikti nurodymus dėl laiko ar pavidalų arba nurodyti, kad po jo įpėdinio mirties paveldėjimas turi pereiti kitam įpėdiniui (paveldėjimo tvarkos nustatymas). Tačiau tokiais išlygomis testatorius negali savavališkai siekti akivaizdžiai pažeminti įpėdinį arba testamentinės išskirtinės gavėją, ir tokios išlygos negali akivaizdžiai prieštarauti viešajai politikai.

Nors testatorius negali nurodyti įpėdiniui arba testamentinės išskirtinės gavėjui susituokti, nesusituokti arba nenutraukti santuokos, jis gali suteikti kam nors teisę, kuri galioja tol, kol tas asmuo sudaro santuoką.

Jeigu visi įpėdiniai (arba paveldėtojai, kuriems taikoma nustatytoji paveldėjimo tvarka) yra testatoriaus bendraamžiai, eilės tvarka, kuria pagal testatoriaus paskutinę valią dėl turto palikimo šie įpėdiniai paveldi palikimą vienas iš kito (taikant tam tikras sąlygas), nėra ribojama. Jeigu testatoriaus mirties metu įpėdinis dar negimė, testatoriaus nurodyta įpėdinių paveldėjimo tvarka nustoja galioti pirmajam tokiam įpėdiniui priėmus palikimą.

Nustatytoji paveldėjimo tvarka nustoja galioti praėjus šimtui metų po testatoriaus mirties. Tačiau jeigu manoma, kad įpėdinis, kuriam taikoma nustatytoji paveldėjimo tvarka, priims testatoriaus bendraamžio įpėdinio palikimą mirties metu, nustatytoji paveldėjimo tvarka nustoja galioti tik pirmajam tokiam įpėdiniui, kuriam taikoma nustatytoji paveldėjimo tvarka, priėmus palikimą.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu palikėjas nesudarė testamentą, jo palikimą paveldi įpėdiniai pagal įstatymą iki šeštos eilės. Šioms eilėms priklausantys asmenys paveldi paeiliui kaip įpėdiniai atsižvelgiant į jų eilę. Aukštesnės eilės įpėdiniai turi pirmenybę paveldėti prieš žemesnės eilės įpėdinius, pvz., jeigu pirmos eilės įpėdiniai paveldi, antros eilės įpėdiniai nepaveldi nieko. Antros eilės įpėdiniai paveldi tik jeigu nepaveldi pirmos eilės įpėdiniai. Įstatyme nustatytos palikimo dalys paveldimos tik jeigu įpėdiniai teisme nepasiekia kitokio susitarimo. Jeigu palikėjas nepareikšė paskutinės valios dėl turto palikimo (nesudarė testamentą, paveldėjimo susitarimo arba testamentą papildymo) arba jeigu palikėjas, pareikšdamas paskutinę valią dėl turto palikimo, leidžia (neuždraudė), įpėdiniai palikimą gali pasidalyti bet koku pageidaujamu būdu, sudarę teisme tarpusavio susitarimą.

Paveldėjimo eilės

Pirma eile lygiomis dalimis paveldi palikėjo vaikai ir sutuoktinis. Jeigu palikėjas ir jo sutuoktinis turėjo turto, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, teismas pirmiausia išsprendžia turto, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, padalijimo klausimą, kad dalis šio turto atitektų pergyvenusiam sutuoktiniui, o likusi dalis (paprastai pusė turto) būtų įtraukta į palikimą. Į palikimą įtrauktą turtą lygiomis dalimis paveldi palikėjo sutuoktinis ir vaikai. Į sutuoktinio palikimo dalį neįtraukiami jokie daiktai, kuriuos sutuoktinis įgijo dalijant bendrąją jungtinę nuosavybę. Čekijos Respublikos civiliniame kodekse nedaroma skirtumo tarp sutuoktinių ir nesantuokinių vaikų arba tikrų (biologinių) vaikų ir įvaikių.

Jeigu kuris nors palikėjo vaikas nepaveldi (pvz., jeigu atsisako palikimo dalies esant gyvam testatoriui, jeigu nori atsisakyti palikimo arba testatorius savo vaiką pergyvena), tam vaikui skirtą palikimo dalį lygiomis dalimis paveldi to vaiko vaikai. Ta pati taisyklė taikoma tolimesnės eilės palikuonims.

Jeigu palikėjas neturėjo sutuoktinio, tačiau turėjo vaikų, visą palikėjo palikimą paveldi jo vaikai (arba palikuonys, žr. pirmiau). Tačiau jeigu palikėjas turėjo sutuoktinį, bet buvo bevaikis, palikėjo sutuoktinis nepaveldi viso palikimo, o paveldi kartu su antrosios eilės įpėdiniais.

Antrąją eile paveldi: palikėjo sutuoktinis, palikėjo tėvai ir asmenys, kurie su palikėju iki jo mirties ne trumpiau kaip vienus metus gyveno vienuose namuose ir todėl kartu su palikėju rūpinosi bendru namų ūkiu arba buvo išlaikomi palikėjo. Visi šie asmenys, išskyrus sutuoktinį, paveldi lygiomis dalimis. Tačiau palikėjo sutuoktinis paveldi ne mažiau kaip pusę palikimo. Todėl jeigu palikėjas turėjo sutuoktinį ir abu tėvus, sutuoktinis paveldi pusę palikimo, o kiekvienas iš tėvų – ketvirtadalį palikimo.

Sutuoktinis ir bet kuris iš tėvų gali antrąją eile paveldėti visą palikimą. Tačiau jeigu palikėjas turėjo sugyventinį, bet neturėjo nei sutuoktinio, nei tėvų, sugyventinis neįgyja viso palikimo, o paveldi kartu su kitais trečios eilės įpėdiniais.

Trečiąją eile lygiomis dalimis paveldi palikėjo broliai bei seserys ir sugyventinis. Jeigu kuris nors brolis ar sesuo nepaveldi, to brolio ar sesers palikimo dalį paveldi jo (jos) vaikai, t. y. palikėjo sūnėnai ir dukterėčios (lygiomis dalimis). Bet kuris iš šių įpėdinių gali paveldėti visą palikimą.

Jeigu palikimas neatitenka palikėjo broliams ir seserims ar sugyventiniui, ketvirtąją eile lygiomis dalimis paveldi palikėjo seneliai.

Jeigu nė vienas iš palikėjo senelių nepaveldi, penktąją eile palikimas atitenka palikėjo tėvų seneliams (t. y. proseneliams). Palikėjo tėvo seneliai gauna pusę palikimo, o palikėjo motinos seneliai – kitą pusę palikimo. Abi senelių poros lygiomis dalimis pasidalija gautą palikimą tarpusavyje.

Jeigu vienas iš senelių nepaveldi, likęs aštuntadalis palikimo atitenka kitam seneliui (senelei). Jeigu nepaveldi abu seneliai, tas ketvirtadalis atitenka kitai tos pačios pusės senelių porai. Jeigu nė viena tos pačios pusės senelių pora nepaveldi, palikimas atitenka kitos pusės seneliams tokiomis pat dalimis, kokios buvo taikomos dalijant pusę palikimo dalies, kuri jiems atitenka tiesiogiai.

Galiausiai šeštąją eile paveldi palikėjo brolių ir seserų vaikų vaikai (sūnėnų ir dukterėčių vaikai) ir palikėjo senelių vaikai (dėdės ir tetos), jeigu nepaveldi pirmiau minėti įpėdiniai. Jeigu kuris nors iš dėdžių ar tetų nepaveldi, jų dalį paveldi jų vaikai (palikėjo pusbroliai ir pusseserės).

Jeigu nepaveldi nė vienas įpėdinis, turtas atitenka valstybei, kuri laikoma įpėdiniu.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 Spręsti paveldėjimo klausimus?

5.2 Priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 Priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 Priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Kompetenciją nagrinėti visas bylas dėl paveldėjimo (įskaitant palikimo ar testamentinės išskirtinės atsisakymą ar priėmimą arba privalomosios palikimo dalies patvirtinimą) turi apylinkės teismas. Atsižvelgdamas į iš anksto nustatytą bylų nagrinėjimo tvarkaraštį, teismas nurodo notarui tvarkyti paveldėjimo bylą. Tuomet notaras veikia ir sprendimus byloje priima teismo vardu. Pagal Čekijos teisę paveldėjimo byloje dalyvaujanti šalis negali pasirinkti notaro.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Čekijos teismai nagrinėja paveldėjimo bylas, jeigu palikėjo įprastinė gyvenamoji vieta mirties metu buvo Čekijos Respublikoje arba jis Čekijos Respublikoje turėjo nekilnojamojo turto.

Todėl spręsti tokio nekilnojamojo turto likimo klausimą perduodama Čekijos teismams, net jeigu palikėjas neturėjo Čekijos Respublikoje įprastinės gyvenamosios vietos.

Kitais atvejais Čekijos teismai pradeda paveldėjimo bylas, jeigu:

- įprastinę gyvenamąją vietą užsienyje turintis Čekijos pilietis paliko turto Čekijos Respublikoje ir bet kuris Čekijos Respublikoje įprastinę gyvenamąją vietą turintis įpėdinis pateikė Čekijos teismams prašymą nagrinėti paveldėjimo bylą arba
- kita valstybė (kurios institucija kitu atveju turėtų kompetenciją pradėti paveldėjimo bylą) atsisako nagrinėti paveldėjimo bylą arba apskritai nepateikia jokio atsakymo, arba
- valstybė, kurios institucija kitu atveju turėtų kompetenciją pradėti paveldėjimo bylą, ir Čekijos Respublika nėra užmezgusi jokių abipusių santykių sprendžiant palikimo klausimus, t. y. jeigu ta valstybė neperduoda Čekijos teismams nagrinėti Čekijos Respublikoje įprastinę gyvenamąją vietą turinčio gyventojų paveldėjimo bylos ir nesuteikia Čekijos teismų priimtoms sprendimams teisinės galios.

Jurisdikcija

Jeigu Čekijos teismas turi kompetenciją, jurisdikcija nagrinėti paveldėjimo bylas priklauso apylinkės teismui, kurio apylinkėje buvo palikėjo nuolatinė arba kita gyvenamoji vieta, atsižvelgiant į registraciją informacinėje sistemoje. Jeigu palikėjas neturėjo registruotos nuolatinės arba kitos gyvenamosios vietos, jurisdikciją turi palikėjo faktinės gyvenamosios vietos (kurioje galima rasti palikėjo gyvenamosios vietos adresą) apylinkės teismas. Jeigu ir tokios vietos negalima nustatyti, kompetenciją turi vienas iš apylinkės, kurioje buvo paskutinė žinoma palikėjo gyvenamoji vieta, teismų.

Jeigu palikėjas gyveno ne Čekijos Respublikoje, tinkamą jurisdikciją turi vienas iš apylinkės, kurioje buvo palikėjo nekilnojamasis turtas, teismų. Jeigu palikėjas Čekijos Respublikoje neturėjo jokio nekilnojamojo turto (ir jurisdikcijos negalima nustatyti taikant kurį nors pirmiau nurodytą metodą), tinkamą jurisdikciją turi vienas iš apylinkės, kurioje mirė palikėjas (kurioje buvo rastas palikėjo kūnas), teismų.

Čekijos teismo pradeda paveldėjimo byla

Teismas paveldėjimo bylą pradeda savo iniciatyva iš karto, kai sužino apie palikėjo mirtį. Kompetentingam teismui apie mirties faktą pranešama iš registro. Tačiau teismas apie palikėjo mirtį gali sužinoti kitomis priemonėmis, pvz., iš policijos, sveikatos priežiūros institucijos arba kurio nors įpėdinio.

Teismas taip pat pradeda paveldėjimo bylą, jeigu to prašo kuris nors teisė į palikimą įgyvendinantis įpėdinis. Nustatęs, kad neturi geografinės jurisdikcijos, teismas bylą perduoda kompetentingam teismui. Paveldėjimo bylos kitam teismui taip pat gali būti perduodamos tais atvejais, kai tai būtų tinkama, pvz., dėl to, kad palikėjo įpėdiniai gyvena kito teismo apylinkėje.

Bylos eiga

Pirmiausia teismas teikia išankstines užklausas, kad išsiaiškintų informaciją apie palikėją, jo turtą ir skolas, įpėdinius ir ar palikėjas paliko testamentą arba kitaip pareiškė paskutinę valią dėl turto palikimo. Teismas tokią informaciją paprastai randa viešuose sąrašuose, mirties atveju sudarytų teisinių dokumentų registre, santuokinio turto dokumentų registre ir apklausdamas už palikėjo laidotuves atsakingą asmenį.

Jeigu to reikalaujama pagal įstatymą arba dėl kitų priežasčių, teismas taip pat imasi skubių veiksmų palikimui apsaugoti, t. y. visų pirma sudaro palikimo apyrašą ir antspaudoja palikimo turtą.

Pateikęs visas išankstines užklausas, teismas priima nutartį dėl bylos nagrinėjimo ir informuoja potencialius įpėdinius apie jų paveldėjimo teisę ir teisę reikalauti sudaryti palikimo turto apyrašą. Jeigu kuris nors įpėdinis prašo sudaryti palikimo turto apyrašą, teismas šį prašymą patenkina.

Jeigu palikėjas turėjo turto, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, teismas, susisiekęs su šalimis, sudaro šio turto ir bendrų įsipareigojimų sąrašus ir nustato turto vertę. Į turtą, dėl kurio šalys ginčijasi, neatsižvelgiama. Tuomet pergyvenęs sutuoktinis turi galimybę pasiekti susitarimą su įpėdiniais dėl turto, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, padalijimo. Tame susitarime nustatoma, kuris turtas įtraukiamas į palikimą, o kuris lieka pergyvenusiam sutuoktiniui (nebūtina paisyti principo, kad abiem sutuoktiniams tenka vienoda plikimo dalis). Taip pat galima sudaryti susitarimą, pagal kurį visas bendrosios jungtinės nuosavybės turtas atitenka pergyvenusiam sutuoktiniui, kai toks turtas nėra įtrauktas į palikimą.

Įpėdinių ir pergyvenusio sutuoktinio susitarimas dėl turto, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, padalijimo negali prieštarauti įstatymui arba palikėjo nurodymams, kuriuos jis pateikė pareikšdamas paskutinę valią dėl turto palikimo. Priešingu atveju teismas susitarimo netvirtina.

Jeigu teismas nepatvirtina susitarimo dėl turto, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, padalijimo arba jeigu toks susitarimas nesudaromas, teismas turtą, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, padalija savo iniciatyva, laikydamasis šių taisyklių:

- abiem sutuoktiniams tenkančio turto dalys turi būti lygios;
- kiekvienas sutuoktinis atlygina bendro turto lėšas, išleistas savo atskirajai nuosavybei;
- kiekvienas sutuoktinis turi teisę reikalauti kompensuoti atskirosios nuosavybės lėšas, kurias jis išleido bendram turtui;
- atsižvelgiama į išlaikomų vaikų poreikius;
- atsižvelgiama į tai, kaip kiekvienas sutuoktinis rūpinosi šeima, visų pirma – kaip jis rūpinosi vaikais ir šeimos namų ūkiu;
- atsižvelgiama į tai, kaip kiekvienas sutuoktinis prisidėjo įsigyjant ir prižiūrint bendrą turtą.

Padalijęs turtą, kuris yra sutuoktinių bendroji jungtinė nuosavybė, teismas sudaro palikimo turto ir įsipareigojimų sąrašą. Tai darydamas teismas pirmiausia remiasi įpėdinių pateikta informacija ir, jeigu buvo prašyta sudaryti palikimo apyrašą, šiuo palikimo apyrašu. Į jokią turtą ar įsipareigojimus, dėl kurių vyksta ginčas, neatsižvelgiama.

Paprastai teismas palikimo turto vertę vertina atsižvelgdamas į įpėdinių padarytus sutampančius pareiškimus. Labai retai atliekant tokį vertinimą prašoma pateikti ekspertų nuomones.

Jeigu palikėjas nepareiškė paskutinės valios dėl turto palikimo, įpėdiniai gali sudaryti susitarimą dėl palikimo padalijimo bet kurio pageidaujamo būdu.

Teismas patvirtina pagal tą susitarimą įpėdinių įgytą palikimą. Jeigu tokio susitarimo nėra, teismas jų paveldimo palikimo dalis patvirtina atsižvelgdamas į įstatyme nustatytus koeficientus. Įpėdinių prašymu teismas padalija palikimą įpėdiniais.

Jeigu testatorius, pareikšdamas paskutinę valią dėl turto palikimo, nurodo, kaip padalyti palikimą, teismas, atsižvelgdamas į šiuos nurodymus, patvirtina įpėdinių įgytą turtą. Priešingu atveju įpėdiniai gali susitarti dėl palikimo padalijimo tarpusavyje. Vis dėlto įpėdiniai gali susitarti dėl skirtingų palikimo dalių tik jeigu šią galimybę aiškiai suteikė testatorius.

Jeigu įpėdinis pagal įstatymą gina savo teisę į privalomąją palikimo dalį, kiti įpėdiniai gali pasiekti susitarimą su tuo įpėdiniu dėl privalomosios palikimo dalies paskyrimo (išieitinė išmoka). Priešingu atveju būtina pateikti prašymą dėl palikimo apyrašo, kad būtų apskaičiuota privalomoji palikimo dalis.

Prieš priimančią sprendimą dėl palikimo teismui būtina pateikti įrodymus, kuriais patvirtinama, kad nustatytos testamentinės išskirtinės buvo įvykdytos ir kad kiti testamentinės išskirtinės gavėjai buvo informuoti apie jų teisę į testamentinę išskirtinę.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Mirus testatoriui paveldėjimo teisę turi jo įpėdiniai. Išskyrus atvejus, kai palikimo turto įgijimas atidedamas laikantis testatoriaus paskutinės valios dėl turto palikimo, pvz., dėl sąlygos (įpėdiniui teisė gauti palikimą suteikiama baigus studijas universitete) arba nurodymo dėl laiko (pasibaigus apibrėžtam terminui), vienas ar daugiau įpėdinių palikimą paveldi testatoriui mirus. Atsižvelgdamas į paveldėjimo bylos baigtį, teismas nusprendžia, kam tokiu būdu turi būti perduodamas palikimas. Jeigu testatorius, pareiškdamas paskutinę valią dėl turto palikimo, atideda paveldėjimą (nustatydamas sąlygą arba pateikdamas nurodymą dėl laiko), vienas ar daugiau pagrindinių įpėdinių paveldi testatoriui mirus, o vienas ar daugiau vėlesnių įpėdinių paveldi, kai įvykdoma nustatytoji sąlyga (sueina nustatytas terminas). Teismas sprendimą dėl palikimo perėjimo iš pagrindinių įpėdinių vėlesniems įpėdiniams priima atskiroje byloje. Sprendimus dėl paveldėjimo teismo vardu priima notaras, kuriam kompetentingas apylinkės teismas pavedė vykdyti veiksmus paveldėjimo byloje. Veikdamas kaip teismo įgaliotinis paveldėjimo byloje, notaras, notaro biuro darbuotojas ir kandidatas į notarus turi visas teismo, kaip teisingumą vykdančios valdžios institucijos, privilegijas.

Testamentinės išskirtinės gavėjas įgyja teisę į testamentinę išskirtinę testatoriaus mirties metu ir privalo būti informuotas apie šią teisę iki paveldėjimo bylos pabaigos. Nustatytos testamentinės išskirtinės turi būti įvykdytos iki paveldėjimo bylos pabaigos.

Paveldėjimo teisės atsisakymas

Paveldėjimo teisės galima iš anksto atsisakyti su testatoriumi sudarant susitarimą notarinio akto forma.

Testatoriui mirus, įpėdinis gali atsisakyti palikimo per vieną mėnesį nuo tos dienos, kurią įpėdinis sužinojo apie šią teisę, padarydamas teisme aiškų pareiškimą. Užsienyje gyvenantis įpėdinis palikimo atsisakyti gali per tris mėnesius nuo tokio pranešimo apie paveldėjimo teisę. Šis terminas gali būti pratęstas dėl rimtų priežasčių, tačiau negalima pratęsti suėjusio termino (termino negalima atidėti). Suėjus šiam terminui, laikoma, kad įpėdinis priėmė palikimą.

Įpėdinis pagal įstatymą gali atsisakyti palikimo ir neprarasti galimybės gauti privalomąją palikimo dalį, pvz., jis gali atsisakyti palikimo, atsiradusio pareiškus paskutinę valią dėl turto palikimo, neatsisakydamas teisės į privalomąją palikimo dalį. Kai kuriais atvejais tai yra bendros taisyklės išimtis – pagal tą taisyklę įpėdinis, atsisakydamas palikimo, negali būti atleidžiamas nuo pareigos, nustatytos pareiškus paskutinę valią dėl to palikimo, ir kartu įgyvendinti savo, kaip įpėdinio pagal įstatymą, teisės; tokiu įpėdiniu galima tapti pareiškus paskutinę valią dėl turto palikimo arba tokio palikimo galima atsisakyti. Pareiškimo dėl palikimo atsisakymo arba priėmimo negalima atšaukti.

Palikimo negali atsisakyti asmuo, kuris dėl savo veiksmų, visų pirma disponuodamas palikimo turto, aiškiai parodo, kad neketina atsisakyti palikimo.

Palikimo taip pat galima atsisakyti kito įpėdinio naudai. Įpėdinis pagal įstatymą, kuris atsisako palikimo, taip pat atsisako teisės į privalomąją palikimo dalį; šis sprendimas galioja ir palikuonims. Palikimo atsisakymas kito įpėdinio naudai įsigalioja, jeigu kitas įpėdinis sutinka su tokiu atsisakymu. Įpėdinis, kuris atsisako palikimo, nėra atleidžiamas nuo pareigos laikytis su testamentine išskirtine susijusių pavedimų, nurodymų ar kitų priemonių, kurios testatoriaus valia gali ir turėtų būti vykdomos asmeniškai.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Įpėdiniai gali nuspręsti, ar pasinaudoti teise reikalauti sudaryti palikimo apyrašą. Įpėdiniai, kurie neprašo sudaryti palikimo apyrašo, tuomet visiškai atsako už palikėjo skolas. Jeigu keletas įpėdinių nepasinaudoja teise sudaryti palikimo apyrašą, jie atsako solidariai. Įpėdinis, kuris nereikalauja sudaryti palikimo apyrašo, atsako už visas skolas, net jeigu teismas sudaro turto sąrašą dėl kitų priežasčių (pvz., dėl to, kad kitas įpėdinis įgyvendina teisę į palikimo apyrašo sudarymą).

Jeigu įpėdinis reikalauja sudaryti palikimo apyrašą, teismas jį sudaro. Įpėdinis, kuris prašo sudaryti palikimo apyrašą, atsako už palikėjo skolas tik paveldėtu turto. Jeigu šia teise naudojasi keletas įpėdinių, jie atsako solidariai, tačiau kiekvienas atsako tik gautu palikimu.

Kai kuriais atvejais teismas nurodo sudaryti palikimo apyrašą, net jeigu nė vienas įpėdinis to neprašo; teismas palikimo apyrašą sudaro visų pirma siekdamas apsaugoti nepilnamečius įpėdinius, įpėdinius, kurių gyvenamoji vieta nežinoma, ir testatoriaus kreditorius.

Tam tikrais atvejais teismas gali nuspręsti, kad palikimo apyrašas bus pakeistas palikimo turto sąrašu, kurį sudaro administratorius, arba bendru pareiškimu dėl palikimo turto, kurį parengia ir pasirašo visi įpėdiniai.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Teisių registracijos turto registre tvarka nustatyta Įstatyme Nr. 256/2013 dėl turto registro (Kadastro įstatymas).

Turto registre registruojama:

žemės sklypai;

pastatai, kuriems priskirtas pastato numeris arba žemės kadastro registracijos numeris, išskyrus atvejus, kai jie nėra žemės sklypo arba teisės statyti sudedamoji dalis;

pastatai, kuriems nepriskirtas pastato numeris arba žemės kadastro registracijos numeris, išskyrus atvejus, kai jie nėra žemės sklypo arba teisės statyti sudedamoji dalis, jeigu jie yra esminė žemės sklypo struktūra ir nėra priskiriami prie mažųjų struktūrų;

Civiliniame kodekse apibūdinti objektai;

Įstatyme Nr. 72/1994, kuriuo reglamentuojami tam tikri bendrosios nuosavybės santykiai, susiję su pastatais, ir tam tikri nuosavybės santykiai, susiję su butais ir negyvenamosios paskirties patalpomis, ir pakeičiami tam tikri įstatymai (Būsto nuosavybės įstatymas), su pakeitimais, apibūdinti objektai; teisė statyti;

vandentiekiai.

Įrašai apie paveldintą gyvytines teises turto registre daromi remiantis valstybėje narėje priimtu sprendimu arba išduotu autentišku dokumentu dėl paveldėjimo ir teismo arba kilmės valstybės narės kompetentingos institucijos išduotu pažymėjimu arba Europos paveldėjimo pažymėjimu (toliau – dokumentai).

Kompetenciją vykdyti registracijos procedūrą turi apylinkės, kurioje yra nekilnojamas turtas, žemės kadastras.

Norint turto registre įregistruoti teises, dokumentuose turi būti nurodytas nekilnojamas turtas (sprendimas dėl paveldėjimo, autentiškas dokumentas ir (arba) Europos paveldėjimo pažymėjimas), kaip nustatyta Įstatymo Nr. 256/2013 8 straipsnyje:

žemės sklypas nustatomas pagal sklypo numerį nurodant, ar tai statybos sklypas, ir kadastrinės vietovės, kurioje jis yra, pavadinimą;

žemės sklypas, kuriam taikoma supaprastinta registracijos tvarka, nustatomas pagal sklypo numerį, kurį suteikė buvęs žemės kadastras, nurodant, ar tai yra

žemės kadastrė, paskirstymo planas, suvienodinimo planas ar turto registre priskirtas sklypo numeris, ir kadastrinės vietovės, kurioje jis yra, pavadinimą;

pastatas, kuris nėra laikomas žemės sklypo sudedamąja dalimi, arba teisė statyti nustatoma pagal žemės sklypo, kuriame jis pastatytas, numerį, namo

numerį arba žemės kadastro registracijos numerį (jeigu nepriskirtas joks numeris, nurodoma pastato paskirtis) ir pagal rajono, kuriame jis yra, pavadinimą;

objektas nustatomas pagal nurodytą pastatą, kuriame jis yra pažymimas, arba žemės sklypą ar teisę statyti, jeigu pastatas, kuriame yra pažymėtas objektas,

nėra laikomas tokio žemės sklypo sudedamąja dalimi, objekto numerį bei pavadinimą ir, kai tinkama, pagal nuorodą, kad tai yra nebaigtas objektas;

statybos teisė nustatoma pagal sklypo numerį nurodant, ar tai statybos sklypas, ir kadastrinės vietovės, kurioje ji suteikta, pavadinimą;

vandentiekis nustatomas pagal sklypo numerį nurodant, ar tai statybai numatytas sklypas, pagal kadastrinės vietovės, kurioje jis naudojamas, pavadinimą ir pagal naudojimo būdą.

Teisių registracijai turto registre pateikti dokumentai turi atitikti dokumento, kurį ketinama įregistruoti turto registre, reikalavimus; jo turinys turi atitikti siūlomą įregistruoti teisę, o siūloma teisės registracija turi derėti su ankstesniais įrašais turto registre.

Dokumentuose turi būti išvardyti įpėdiniai ir kiti palikimo gavėjai, nurodomos jų pavardės, gyvenamosios vietos adresai, asmens tapatybės numeriai arba gimimo datos (arba, jeigu tai yra juridinis asmuo, registruota buveinė ir juridinio asmens kodas, jeigu yra). Dokumente turi būti nurodytos kiekvieno įpėdinio palikimo dalys, kurias paveldėdamas jis įgyja teises į nekilnojamąjį turtą, taip pat, kai tinkama, kurios daiktinės teisės yra nustatytos, ir susiję paveldėtojai bei įsipareigojimus turinčios šalys. Paveldėjimo byloje, be nuosavybės teisės, taip pat gali būti nustatyta teisė statyti, servitutas, teisės suvaržymas, būsimas teisės suvaržymas, sąlyginis teisės suvaržymas, pirmenybės teisė atsisakyti, būsimas nekilnojamojo turto uzufuktas, papildoma bendroji nuosavybė, patikos fondas ir draudimas perduoti turtą arba apribojimas įkeitimu.

Jeigu teisė, apie kurią turto registre reikia padaryti įrašą remiantis pateiktu dokumentu, yra susijusi tik su žemės sklypo dalimi, prie dokumento būtina pridėti topografinį žemėlapi, kuriame parodyta atitinkamo žemės sklypo dalis. Topografinis žemėlapis laikomas dokumento sudedamąja dalimi.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Pareikšdamas paskutinę valią, testatorius gali paskirti administratorių ir (arba) testamento vykdytoją.

Įpėdinio, kuris nenori gaišti laiko ir dėti pastangų, kad įvykdytų paskutinę valią, siūlymu teismas administratorių paskiria tam, kad jis įvykdytų paskutinę valią. Tame pasiūlyme turi būti nurodyti bendri prašymo duomenys, t. y. jame turi būti aiškiai nurodytas teismas, kuriam skirtas prašymas, prašymą pateikiantis asmuo, kokių klausimų teikiamas prašymas ir ko juo siekiama, be to, pasiūlymas pasirašomas nurodant datą.

Teismas administratorių taip pat gali paskirti savo iniciatyva, jeigu:

- nepaskirtas nė vienas testamento vykdytojas arba testamento vykdytojas atsisako administruoti palikimą, arba jis akivaizdžiai nėra tinkamas asmuo palikimui administruoti ir jeigu įpėdiniai negali tinkamai administruoti palikimo;
- būtina sudaryti su palikimu susijusio turto sąrašą arba
- yra kitų rimtų priežasčių paskirti administratorių, arba
- buvęs administratorius mirė, buvo atleistas, atsisakė pareigų arba jo veiksnumas buvo apribotas, o poreikis įvykdyti šias pareigas išlieka.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Testamento vykdytojas (jeigu jį paskiria testatorius) turi pareigą įvykdyti testatoriaus paskutinę valią. Jeigu administratorius nepaskiriamas, testamento vykdytojas taip pat turi pareigą administruoti palikimą.

Jeigu paskiriamas testamento vykdytojas ir administratorius, administratorius administruoja palikimą vadovaudamasis testamento vykdytojo nurodymais.

Jeigu administratorius paskiriamas, o testamento vykdytojas ne, palikimą administruoja administratorius. Įpėdiniui pasiūlius, teismas taip pat nurodo administratoriui susipažinti su paskutine testatoriaus valia.

Jeigu nepaskiriamas nei administratorius, nei testamento vykdytojas, visi įpėdiniai turi pareigą bendrai administruoti palikimą. Įpėdiniai taip pat gali susitarti, kad palikimą administruos tik vienas iš jų.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Administratorius yra atsakingas tik už palikimo administravimą. Tai reiškia, kad jis atlieka tik tuos veiksmus, kurie yra būtini turtui išlaikyti. Tai darydamas administratorius gali pasinaudoti visomis teisėmis, susijusiomis su administruojamu turtu. Administratorius gali perduoti palikimo daiktus arba panaudoti juos kaip užstatą, jeigu to reikia siekiant apsaugoti palikimo turto vertę arba administruojamo turto esminę paskirtį, arba daryti tai už atlygį. Tokiomis pat sąlygomis jis gali pakeisti administruojamo turto paskirtį.

Palikimo administratorius arba testamento vykdytojas gali imtis bet kokių su paprastu valdymu nesusijusių veiksmų, jeigu su tuo sutinka įpėdiniai. Jeigu įpėdiniams nepavyksta susitarti arba jeigu įpėdinis yra asmuo, kuriam reikalinga speciali apsauga, reikia gauti teismo patvirtinimą.

Testamento vykdytojas atsako už tinkamą ir apdairų testatoriaus paskutinės valios vykdymą. Testamento vykdytojas turi visas teises, reikalingas savo užduotims vykdyti, įskaitant teisę ginti testamento galiojimą teisme ir ginti teisme neveiksnių įpėdinį arba testamentinės išskirtinės gavėją ir užtikrinti, kad būtų vykdomi visi testatoriaus nurodymai. Testamente testatorius gali nustatyti papildomas testamento vykdytojo pareigas.

10 Kokie dokumentai vykdant paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Paveldėjimo byla baigiasi priėmus sprendimą dėl paveldėjimo, kuriame aiškiai nurodomos su palikimu susijusios teisės ir pareigos. Šalys turi teisę apskusti šį sprendimą per penkiolika dienų nuo jo įteikimo. Jeigu per tą terminą sprendimas neapskundžiamas, jis galutinai įsiteisėja. Galutinis sprendimas laikomas jame nurodytų teisių ir pareigų įrodymu. Sprendimas turi autentiško dokumento galią.

Prieš pasibaigiant bylai teismas gali paskelbti oficialų patvirtinimą dėl byloje žinomų faktų. Šis patvirtinimas taip pat turi autentiško dokumento galią.

Paskutinis naujinimas: 25/03/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitiktas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba [\(de\)](#) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Vokietija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUe\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Testamentas gali būti holografinis (asmeninis) arba oficialusis (notarinis).

Holografinį testamentą gali sudaryti tik asmenys, sulaukę 18 metų, jį nuo pradžios iki pabaigos pats testatorius turi surašyti ranka ir pasirašyti. Testamentas, surašytas rašomąja mašinėle ar kompiuteriu arba nepasirašytas, arba padiktuotas ir įrašytas į laikmeną, laikomas negaliojančiu ir turtą paveldi tik įpėdiniai pagal įstatymą, jei nėra jokio kito galiojančio testamento, kuriuo paveldėjimas nustatytas kitaip. Patvirtinimo tikslais testamentą reikėtų pasirašyti visu vardu ir

pavarde, kad negalėtų kilti jokios abejonės dėl testamentu sudarytojo tapatybės. Galiausiai primygtinai rekomenduojama testamente nurodyti jo sudarymo laiką ir vietą. Tai svarbu, nes, sudarius naują testamentą, ankstesnis gali būti visiškai ar iš dalies panaikinamas. Jei viename iš testamentų arba net abiejuose nenurodyta data, dažnai būna neaišku, kuris yra naujesnis, o kartu – galiojantis.

Sutuoktiniai arba registruotos partnerystės partneriai gali sudaryti bendrąjį holografinį testamentą. Tokiu atveju abu sutuoktiniai arba registruoti partneriai turi pasirašyti kartu arba vieno iš jų surašytą holografinį testamentą (išsamiau apie tai žr. Vokietijos teisingumo ir vartotojų apsaugos ministerijos brošiūros „Erben und Vererben“ („Paveldėjimas ir palikimas testamentu“) 24 puslapyje „Was ist ein gemeinschaftliches Testament?“ („Kas yra bendrasis testamentas?“).

Norintieji būti tikri, kad sudarydami testamentą nepadarė klaidos, turėtų sudaryti oficialųjį testamentą. Tokiu atveju testatorius paskutinę valią pareiškia notaro akivaizdoje, o notaras ją užrašo, arba testatorius surašo ją pats ir perduoda notarui (išsamiau apie tai žr. Vokietijos teisingumo ir vartotojų apsaugos ministerijos brošiūros „Erben und Vererben“ („Paveldėjimas ir palikimas testamentu“) 23 puslapyje „Das öffentliche Testament“ („Oficialusis testamentas“).

Tokį testamentą jau gali sudaryti nepilnamečiai, sulaukę 16 metų.

Paveldėjimo susitarimas turi būti sudaromas notaro akivaizdoje dalyvaujant abiem šalims (išsamiau apie tai žr. Vokietijos teisingumo ir vartotojų apsaugos ministerijos brošiūros „Erben und Vererben“ („Paveldėjimas ir palikimas testamentu“) 29 puslapyje „Der Erbvertrag“ („Paveldėjimo susitarimas“).

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Siekiant išvengti pavojaus, kad, testatoriui mirus, holografinis testamentas bus paslėptas, prarastas ar pamištas, dažnai rekomenduojama (tačiau neprivaloma) testamentą atiduoti saugoti apylinkės teismui (*Amtsgericht*) (Badeno-Viurtembergo žemėje dar iki 2017 m. pabaigos – notarų biurui (*Notariat*) (oficialus saugojimas). Notarinis testamentas visada saugomas oficialiai. Tai taikoma ir paveldėjimo susitarimui, jei šalys neatsisako jo saugoti oficialiai; jei paveldėjimo susitarimo šalys atsisako dokumentą saugoti oficialiai, jis paliekamas notarui. Oficialiai saugomi testamentai ir paveldėjimo susitarimai, mirus paskutinę valią išreiškusiam asmeniui (įstatymuose – testatorius), turi būti paskelbiami.

Nuo 2012 m. sausio 1 d. visi apylinkės teismuose (Badeno-Viurtembergo žemėje iki 2017 m. pabaigos – notarų biuruose) saugomi holografiniai testamentai ir notaro patvirtinti paskutinės valios dėl turto palikimo dokumentai (testamentai ir paveldėjimo susitarimai) elektroniniu būdu registruojami Vokietijos notarų rūmų (*Bundesnotarkammer*) Centriniam testamentų registre (*Zentrales Testamentsregister*). Civilinės metrikacijos biuruose saugomi anksčiau sudaryti paskutinės valios dokumentų duomenys perkeliama į registrą.

Vokietijos notarų rūmai kaip registrą tvarkanti įstaiga gauna pranešimus apie visas mirtis Vokietijoje ir kompetentingą paveldėjimo bylų teisumą (*Nachlassgericht*) informuoja, ar yra užregistruotų paskutinės valios dokumentų ir kokių bei kur jie saugomi, kad teismas atitinkamą paskutinės valios dokumentą paskelbtų.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Testamentu iš artimiausių šeimos narių gali būti atimama paveldėjimo teisė. Tačiau visada buvo laikoma neteisinga, kad atsirandant palikimui pergyvenęs sutuoktinis, vaikai ir vaikų vaikai arba tėvai, kurie, mirusiajam nepareiškus testamentinės valios, būtų tapę įpėdiniais pagal įstatymą, nepaveldi visai nieko. Dėl valstybės pripažintos ir įstatymais pagrįstos tarpusavio atsakomybės tai taikoma ir pergyvenusiam tos pačios lyties registruotos partnerystės partneriui. Todėl teisės aktų leidėjas šiam labai ribotam asmenų ratui užtikrina vadinamąją privalomąją palikimo dalį. Asmenys, turintys teisę gauti privalomąją palikimo dalį, gali iš vieno ar kelių įpėdinių reikalauti pinigines išmokos, atitinkančios pusę netestamentinės palikimo dalies.

Pavyzdys: testatorei mirus, lieka sutuoktinis ir dukra, sutuoktinių turtui taikomas susituokus įgyto turto bendrosios dalinės nuosavybės režimas. Testatorė kaip vienintelį paveldėtoją nurodė sutuoktinį. Palikimo vertė – 100 000 EUR. Dukrai priklausanti privalomoji palikimo dalis yra 1/4 (be sutuoktinio, dukteriai priklausanti netestamentinė palikimo dalis yra 1/2, sutuoktinių turtui taikomas susituokus įgyto turto bendrosios nuosavybės dalies principas). Piniginės išmokos dydis apskaičiuojamas privalomąją palikimo dalį dauginant iš atsirandant palikimui buvusios palikimo vertės. Taigi dukra iš testatorės sutuoktinio gali reikalauti 25 000 EUR (1/4 × 100 000 EUR) kaip privalomosios palikimo dalies.

Teisė gauti privalomąją palikimo dalį išlieka ir tokiu atveju, jei testatorius asmenis, turinčius teisę gauti privalomąją palikimo dalį, nurodo, tačiau jiems skiria mažiau kaip pusę jiems priklausanti netestamentinės palikimo dalies. Tokiu atveju asmuo, turintis teisę gauti privalomąją palikimo dalį, gali reikalauti papildomos dalies, kurios trūksta iki pusės netestamentinės palikimo dalies.

Pavyzdys: testatorius sutuoktinei paskyrė 7/8, dukrai – 1/8 palikimo, sutuoktinių turtui taikomas susituokus įgyto turto bendrosios nuosavybės dalies principas. Palikimo vertė – 800 000 EUR. Dukrai priklausanti privalomoji palikimo dalis yra 1/4 (200 000 EUR). Kadangi testamentu jai jau skirti 100 000 EUR (1/8 800 000 EUR sumos), ji turi teisę į likusią privalomosios palikimo dalies sumą (100 000 EUR).

Teisė gauti privalomąją palikimo dalį turi būti pareiškama per trejus metus nuo tada, kai asmuo, turintis teisę gauti privalomąją palikimo dalį, sužinojo apie palikimo atsiradimą ir jam nepalankų paskutinės valios dokumentą, tačiau ne vėliau kaip per trisdešimt metų nuo palikimo atsiradimo.

Įpėdiniai gali prašyti atidėti teisės gauti privalomąją palikimo dalį vykdymą, jei tuoj pat ją vykdydami labai nukentėtų. Įstatyme kaip pavyzdys nurodytas atvejis, jei dėl to turėtų būti parduodamas šeimos namas. Tačiau tokiu atveju reikia tinkamai atsižvelgti ir į asmens, turinčio teisę gauti privalomąją palikimo dalį, interesus. Teisės gauti privalomąją palikimo dalį vykdymo atidėjimas reiškia, kad ji neturi būti išmokama tuoj pat. Kiek šios teisės vykdymas gali būti atidedamas ir ar reikalingas koks nors jos užtikrinimas, konkrečiu atveju sprendžia teismas.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jei nebuvo sudarytas testamentas arba paveldėjimo susitarimas, turtas paveldimas, kaip nustatyta įstatyme (paveldėjimas pagal įstatymą).

Pagal Vokietijos paveldėjimo teisę įpėdiniai iš esmės gali būti tik giminiai, t. y. asmenys, su mirusiuoju turintys bendrus tėvus, senelius, prosenelius ar dar net tolimesnius bendrus protėvius. Paveldėjimo teisės požiūriu giminystė nėra svainystė, pvz., uošvė, anyta, žentas, patėvis, podukra, vyro / žmonos teta / dėdė, nes su jais mirusysis neturėjo bendrų protėvių, taigi paveldėjimo pagal įstatymą teisės tokie asmenys neturi.

Giminystės santykis taip pat gali atsirasti įvaikinus, nes tarp įvaikio ir įtėvių bei jų giminaičių atsiranda iš esmės visapusiškas teisinis giminystės santykis su visomis teisėmis ir pareigomis. Todėl įvaikai įprastai turi tokias pat teises kaip ir biologiniai vaikai (tam tikrų ypatumų gali būti įvaikinus pilnamečius „vaikus“).

Paveldėjimo pagal įstatymą principo, kad įpėdiniai gali būti tik giminiai, išimtis yra sutuoktiniai, kurių kiekvienas, nors dažniausiai nėra giminiai, taigi neturi bendrų protėvių, turi paveldėjimo teisę kito atžvilgiu. Išsituokus, o tam tikromis aplinkybėmis – jau gyvenant skyrium, paveldėjimo teisė prarandama. Registruotos partnerystės partneriai paveldėjimo teisės požiūriu turi tokias pat teises kaip ir sutuoktiniai. Kitų sąjungų partneriai paveldėjimo pagal įstatymą teisės neturi.

Giminaičių paveldėjimo teisė

Ne visų giminaičių paveldėjimo teisė vienoda. Toliau nurodyta paveldėjimo pagal įstatymą eilės tvarka.

Pirma eilė

Vadinamosios pirmos eilės įpėdiniai yra tik mirusiojo palikuonys, taigi vaikai, vaikaičiai, provaikaičiai ir kt.

Nesantuokiniai vaikai yra savo motinų ir tėvų bei atitinkamų giminaičių įpėdiniai pagal įstatymą (išimtis taikoma dėl palikimo atsiradimo, kai palikėjas mirė iki 2009 m. gegužės 29 d., o nesantuokinis vaikas gimė iki 1949 m. liepos 1 d., žr. Vokietijos teisingumo ir vartotojų apsaugos ministerijos brošiūros „Erben und Vererben“ („Paveldėjimas ir palikimas testamentu“) 11 ir 15 puslapių išnašas).

Jei yra nors vienas labai artimas giminaitis, visi kiti tolimesni giminaičiai paveldėjimo teisės neturi.

Pavyzdys: mirusysis turi dukrą ir daug sūnėnų ir dukterėčių. Sūnėnai ir dukterėčios nepaveldi nieko.

Vaikų vaikai, t. y. vaikaičiai, provaikaičiai ir kt., įprastai paveldėti gali tik tada, kai jų tėvai jau mirę arba patys atsisako palikimo.

Pavyzdys: mirusioji turi dukrą ir tris vaikaičius, kurie yra mirusio sūnaus vaikai. Dukrai tenka pusė palikimo, vaikaičiams – lygiomis dalimis kita pusė, t. y. ta, kuri būtų tekusi jų tėvui. Taigi kiekvienas vaikaičius gauna po 1/6 palikimo.

Antra eilė

Antros eilės įpėdiniai yra mirusiojo tėvai ir jų vaikai bei vaikų vaikai, taigi mirusiojo broliai bei seserys ir sūnėnai bei dukterėčios. Šiuo atveju palikėjo tėvų vaikai taip pat paveldi tik jei mirę palikėjo tėvai. Tokiu atveju jiems tenka jų mirusio tėvo ar mirusios motinos palikimo dalis.

Antros eilės giminaičiai gali paveldėti tik jei nėra pirmos eilės giminaičių.

Pavyzdys: mirusysis turi sūnėną ir dukterėčią, sesuo ir tėvai mirę. Sūnėnas ir dukterėčia paveldi po 1/2 palikimo.

Trečia ir tolesnės eilės

Trečios eilės įpėdiniai yra seneliai ir jų vaikai bei vaikų vaikai (mirusiojo tetos, dėdės, pusbroliai, pusseserės ir kt.), ketvirtos eilės – proseneliai ir jų vaikai bei vaikų vaikai ir kt. Paveldėjimo eilės tvarka iš esmės tokia pat kaip pirmesnių eilių. Tačiau nuo ketvirtos eilės senelių mirusių palikuonių teisė paveldėti atitenka jau ne šių mirusių palikuonių palikuonims, o iš esmės artimiausiam palikėjo giminaičiui (pereinama nuo paveldėjimo pagal eiles prie paveldėjimo pagal giminytės laipsnius).

Visada galioja principas, kad jei yra gyvas nors vienas pirmesnės eilės giminaitis, tolimesnės eilės giminaičiai paveldėjimo teisės neturi.

Sutuoktiniai ir registruoti partneriai

Kad ir koks būtų turto teisinis režimas, pergyvenęs sutuoktinis ar pergyvenęs registruotas partneris yra įpėdinis pagal įstatymą ir jam kartu su palikuonimis tenka 1/4, kartu su antros eilės giminaičiais (mirusiojo tėvais, broliais, seserimis, sūnėnais ar dukterėčiomis) ir seneliais – 1/2 palikimo.

Jei sutuoktinių turtui taikomas susituokus įgyto turto bendrosios dalinės nuosavybės režimas (laikoma, kad taip, jei vedybų sutartyje sutuoktiniai nebuvo susitarę dėl kitokio turto teisinio režimo), pirmiau nurodyta palikimo dalis padidėja 1/4. Tai taikoma ir registruotiems partneriams.

Jei nėra nei pirmos, nei antros eilės giminaičių, nei senelių, pergyvenusiam sutuoktiniui ar registruotam partneriui atitenka visas palikimas.

Pavyzdys: palikėjui mirus, lieka sutuoktinė ir tėvai, sutuoktinių turtui taikomas susituokus įgyto turto bendrosios dalinės nuosavybės režimas. Sutuoktinei tenka 3/4 (1/2 + 1/4), tėvams, kaip antros eilės įpėdiniams, – po 1/8 palikimo. Be to, sutuoktinei (kartu su antros eilės giminaičiais arba seneliais) tenka visi namų apyvokos daiktai (Vokietijoje tai vadinama „Großer Voraus“) ir vestuvių dovanos (pergyvenusiam sutuoktiniui, kaip įpėdinui pagal įstatymą, kartu su pirmos eilės giminaičiais šie daiktai tenka tik jei jie jam reikalingi atitinkamam namų ūkiui tvarkyti).

Valstybė kaip paveldėtoja pagal įstatymą

Jei nėra sutuoktinio ar gyvenimo partnerio ir negalima nustatyti nė vieno giminaičio, paveldėtoja pagal įstatymą tampa valstybė. Jos atsakomybė iš esmės apima tik palikimą.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Spręsti paveldėjimo klausimus iš esmės kompetentingas mirusiojo paskutinės įprastinės gyvenamosios vietos apylinkės teismas, kuris veikia kaip paveldėjimo bylų teismas (Badeno-Viurtembergo žemėje iki 2017 m. pabaigos – atitinkamas notarų biuras).

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Pareiškimas dėl palikimo atsisakymo pateikiamas paveldėjimo bylų teismui – išsakomas žodžiu paveldėjimo bylų teisme ir užfiksuojamas teismo protokole arba pateikiamas notaro patvirtinta forma (išsamiau apie tai žr. toliau).

Specialiai pateikti pareiškimą dėl palikimo priėmimo arba patvirtinti tokio pareiškimo gavimą nereikia. Per nustatytą laiką nepateikus pareiškimo dėl palikimo atsisakymo, palikimas laikomas priimamam.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Pareiškimas dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo pateikiamas ją vykdyti turinčiam asmeniui. Tai gali būti įpėdinis arba testamentinės išskirtinės gavėjas (vadinamoji antrinė testamentinė išskirtinė, *Untervermächtnis*).

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Pareiškimas dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo Vokietijos paveldėjimo teisėje nenumatytas.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Testamento paskelbimas

Paveldėjimo bylų teismui pateiktą arba oficialiai saugotą paskutinės valios dokumentą, palikėjui mirus, paskelbia ir įpėdinius apie tai informuoja paveldėjimo bylų teismas *ex officio*.

Paveldėjimo pažymėjimo išdavimo procedūra

Paveldėjimo pažymėjimas yra paveldėjimo bylų teismo (Badeno-Viurtembergo žemėje iki 2017 m. pabaigos – notarų biuro) išduotas liudijimas, kuriame nurodoma įpėdinio tapatybė ir jo paveldėjimo teisės, o prireikus – antrinio paveldėtojo paskyrimo arba testamentinio vykdymo tvarka.

Paveldėjimo bylų teismas paveldėjimo pažymėjimą išduoda asmeniui paprašius. Prašyme reikia įrodyti, kad pagal įstatymą pateiktini duomenys yra teisingi, arba tolygiai priešaiški užtikrinti, kad nėra jokių priešasčių abejoti jų teisingumu. Tolygus priešaiški užtikrinimas galimas tik notaro akivaizdoje arba teisme, jei atitinkamos federalinės žemės teisės aktais ši kompetencija nesuteikta išimtinai notarams.

Europos paveldėjimo pažymėjimas

Tarptautinių paveldėjimo teisės procedūrų įstatymu (*Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz, IntErbRVG*) reglamentuojama Europos paveldėjimo pažymėjimo išdavimo tvarka. Europos paveldėjimo pažymėjimas yra beveik visoje Europos Sąjungoje (išskyrus Didžiąją Britaniją, Airiją ir Daniją) galiojantis paveldėjimo įrodymo dokumentas. Jį, kaip ribotos galiojimo trukmės patvirtintą kopiją, taip pat išduoda paveldėjimo bylų teismas asmeniui paprašius. Šiuo pažymėjimu visų pirma siekiama paspartinti paveldėjimo procedūras ES.

Turto padalijimas

Jei palikimas atitenka keliems įpėdiniams, jis tampa bendrų įpėdinių bendru turtu. Todėl bendri įpėdiniai disponuoti atskirais palikimo objektais, pavyzdžiui, parduoti nenaudojamą mirusiojo automobilį, gali tik kartu. Valdyti palikimą jie taip pat turi kartu. Dažnai dėl to kyla nemažų sunkumų, ypač jei įpėdiniai gyvena toli vienas nuo kito ir negali susitarti. Iš esmės bet kuris iš bendrų įpėdinių, norėdamas pasitraukti iš šios dažniausiai nepatogios „priverstinės bendrijos“, gali prašyti ją išardyti, t. y. palikimą padalyti. Svarbiausia aplinkybė, dėl kurios bendras palikimas negali būti padalytas, yra ta, kad testatorius nurodė tam tikrą laiką turto nedalyti, pavyzdžiui, siekdamas išlaikyti šeimos įmonę.

Padalyti palikimą turi testamentinio vykdytojas, jei toks yra, arba patys įpėdiniai, prireikus pasitelkdami notarą. Jei ir tarpininkaujant notarui įpėdiniai nesusitaria, telieka civiline tvarka kreiptis į teismą.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Dėl paveldėjimo pagal įstatymą žr. pirmiau.

Jei mirusysis sudarė testamentą, jam teikiama pirmumo teisė prieš paveldėjamą pagal įstatymą. Tai reiškia, kad įpėdiniai yra testamente nurodyti asmenys, jei palikėjas testamente savo valią pareiškė dėl viso palikimo. Dėl asmenų, turinčių teisę gauti privalomąją palikimo dalį, žr. pirmiau.

Palikėjui mirus, pagal įstatymą palikimas automatiškai pereina įpėdinio ar įpėdinių žinion (palikimo savaiminio įgijimo principas). Tačiau įpėdiniai palikimo gali atsisakyti, žr. toliau.

Testamente taip pat gali būti nurodyta testamentinė išskirtinė, pvz., tam tikrus palikimo objektus arba tam tikras pinigų sumas skirti tam tikriems asmenims. Testamentinės išskirtinės gavėjas netampa įpėdiniu, tačiau turi teisę iš ją vykdyti turinčio asmens ar asmenų reikalauti to, kas jam paskirta testamentu.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Palikimo atsisakymas

Įpėdiniai neatsako už mirusiojo skolas, jei laiku atsisakė palikimo. Apie palikimo atsisakymą turi būti pranešama paveldėjimo bylų teismui iš esmės per šešias savaites nuo tada, kai įpėdinis sužinojo apie palikimo atsiradimą ir įpėdinio statuso jam suteikimo pagrindą. Pareiškimas dėl palikimo atsisakymo išsakomas žodžiu paveldėjimo bylų teisme ir užfiksuojamas teismo protokole arba pateikiamas notaro patvirtinta forma. Pastaruoju atveju užtenka laiško, tačiau paveldėtojo parašas turi būti patvirtintas notaro. Palikimo atsisakymas ir priėmimas įprastai yra įpareigojantys.

Atsakomybė priėmus palikimą

Jei įpėdiniai palikimą priima, teisiškai jie atsiduria palikėjo vietoje, tai reiškia, kad paveldi ir skolas, už kurias iš esmės atsako taip pat savo pačių turtu. Vis dėlto įpėdinių atsakomybė už paveldėtas skolas gali būti apribota ir taikoma tik paveldėtam turtui (*Erbmasse*), t. y. kreditorių, kuriems mirusysis liko skolingas, reikalavimai gali būti siejami tik su paveldėtu turtu, bet ne su pačių įpėdinių turtu. Kad toks apribojimas būtų pritaikytas, įpėdinis paveldėjimo bylų teismui turi pateikti prašymą dėl palikimo administravimo arba apylinkės teismui, veikiančiam kaip bankroto bylų teismas, – dėl palikimo bankroto procedūros. Jei palikimo nepakanka net palikimo administravimo arba palikimo bankroto procedūros išlaidoms padengti, įpėdinio atsakomybė vis tiek gali būti apribojama. Tokiu atveju, kreditoriui pareiškus pretenziją, įpėdinis gali motyvuoti tuo, kad palikimas per menkas jai patenkinti. Tuomet įpėdinis gali nesumokėti tų mirusiojo skolų, kurioms nepakanka palikimo, tačiau turimas palikimas atitenka kreditoriams.

Jei įpėdinis nori išvengti, kad jam būtų reiškiamos netikėtos pretenzijos dėl skolų, kurių nesitikėjo esant, tereikia pradėti vadinamąjį pranešimo apie skolas procesą (*Aufgebotsverfahren*): įpėdinis paveldėjimo bylų teismo gali prašyti paraginti visus mirusiojo kreditorius per tam tikrą laiką teismui pranešti, kiek mirusysis jiems liko skolingas. Jei kreditorius apie savo reikalavimus laiku nepraneša, jam atitenka tik tai, kas dar liko iš palikimo. Dėl šio pranešimo apie skolas proceso įpėdiniui taip pat gali tapti aiškiau, ar tikslinga pradėti palikimo administravimo arba palikimo bankroto procedūrą.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Tam, kad žemės sklypo nuosavybės paveldėtoją kaip savininką būtų galima įregistruoti žemės kadastrė, turi būti pateikiamas prašymas patikslinti žemės kadastrą ir įrodymas, kad jis netikslus. Mirus įregistruotam savininkui, prašymą patikslinti žemės kadastrą galima teikti tik įrodžius, kad prašymo teikėjui suteiktas įpėdinio statusas.

Žemės kadastro patikslinimo tikslais įpėdinio statusas gali būti įrodomas pateikiant paveldėjimo pažymėjimą arba Europos paveldėjimo pažymėjimą.

Jei paveldėjimas grindžiamas paskutine valia, pareikšta oficialiame dokumente (notariniame testamente, paveldėjimo susitarime), pakanka žemės kadastro įstaigai (*Grundbuchamt*) pateikti paskutinės valios dokumentą ir protokolą dėl jo paskelbimo.

Jei nekilnojamojasis turtas yra testamentinės išskirtinės dalykas, kad ir kokia būtų taikoma paveldėjimo teisė, tam, kad nuosavybė būtų perduota testamentinės išskirtinės gavėjui, jis turi pateikti notarinį dokumentą, iš kurio būtų matyti, kad testamentinės išskirtinės gavėjas įgijo nekilnojamojo turto nuosavybę.

Atsižvelgiant į situaciją, gali reikėti pateikti daugiau dokumentų. Pavyzdžiui, norėdamas įregistruoti paveldėtą ūkinę bendriją, prašymo teikėjas turi pateikti teisės atstovauti įrodomąjį dokumentą (pvz., oficialų Prekybos įmonių registro (*Handelsregisterauszug*) išrašą).

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Pagal Vokietijos teisę palikimo administravimo tikslas yra skolų išieškojimo priemonių nukreipimas nuo paties įpėdinio turto. Paveldėjimo bylų teismas palikimo administravimą gali paskirti tik tokią teisę turinčio asmens (įpėdinio, testamento vykdytojo, palikėjo kreditoriaus, palikimo pirkėjo, antrinio įpėdinio) prašymu.

Palikimo administratorius yra kito asmens turtui valdyti oficialiai paskirtas asmuo, turintis bylos šalies statusą. Administruodamas kitų asmenų turtą jis veikia privačių asmenų vardu ir atsižvelgia į visų suinteresuotųjų asmenų (įpėdinių ir kreditorių) interesus. Palikimo administravimo, kurį administratorius turi teisę ir pareigą vykdyti, tikslas yra ne tik išsaugoti ir padidinti palikimą, bet ir visų pirma patenkinti palikėjo kreditorių reikalavimus. Pagrindinė palikimo administratoriaus užduotis yra iš palikimo išteklių sumokėti mirusiojo skolas.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Be pačių įpėdinių, palikimo administratoriaus ar palikimo bankroto administratoriaus (žr. pirmiau) ir testamento vykdytojo (žr. toliau), atitinkami įgaliojimai gali būti suteikiami palikimo prižiūrėtojui.

Paveldėjimo bylų teismas palikimo priežiūrą paskiria *ex officio* atsiradus poreikiui, kai nėra žinoma atsakingo įpėdinio tapatybė arba nėra aišku, ar jis priims palikimą. Palikimo priežiūros tikslas yra užtikrinti ir išsaugoti palikimą siekiant užtikrinti nežinomo įpėdinio interesus.

Turto prižiūrėtojo veikimo sritį nustato paveldėjimo bylų teismas atsižvelgdamas į poreikius konkrečiu atveju. Ji gali būti plati arba apimti tik atskirų palikimo objektų administravimą. Dažniausiai turto prižiūrėtojui pavedama nustatyti dar nežinomus įpėdinius ir užtikrinti bei išsaugoti palikimą.

Turto priežiūra iš esmės nėra skirta palikėjo kreditorių reikalavimams patenkinti, nes ji skiriama įpėdinių interesams apsaugoti. Išimties tvarka turto prižiūrėtojo užduotis taip pat gali būti iš palikimo išteklių sumokėti mirusiojo skolas, jei tai reikalinga siekiant tinkamai administruoti turtą ir jį išsaugoti arba siekiant išvengti žalos ar nuostolių, visų pirma išlaidų dėl nereikalingų teisinių ginčų.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Testatorius, pareikšdamas paskutinę valią, gali nurodyti vieną ar kelis testamento vykdytojus, taip pat gali įgalioti trečiąjį asmenį, testamento vykdytoją arba paveldėjimo bylų teismą paskirti (dar vieną) testamento vykdytoją. Testamento vykdytojo įsipareigojimai prasideda jam sutikus būti paskirtam testamento vykdytoju.

Pagal teisės aktus testamento vykdytojo užduotis yra įvykdyti mirusiojo testamentinę valią. Jei yra keli paveldėtojai, jis yra atsakingas už turto padalijimą jiems.

Testamento vykdytojas turi administruoti palikimą. Visų pirma jis turi teisę palikimą perimti savo žinion ir disponuoti palikimo objektais. Priešingai, įpėdiniai negali disponuoti palikimo objektu, kuris administruojamas testamento vykdytojo. Testamento vykdytojas taip pat turi teisę prisiimti su palikimu susijusius įsipareigojimus, jei tai reikalinga tinkamam turto administravimui. Turtą perleisti neatlygintinai jis gali tik tada, kai tokia yra moralinė pareiga arba elementarios elgesio normos.

Testatorius savo nuožiūra testamento vykdytojui gali suteikti mažiau įgaliojimų, negu nustatyta teisės aktais, taip pat gali nustatyti testamento vykdymo trukmę. Pavyzdžiui, testatorius testamento vykdytojui gali tik pavesti tvarkyti ir paskirstyti palikimą trumpuoju laikotarpiu, tačiau testamente arba paveldėjimo

susitarime gali paskirti ir vadinamąjį nuolatinį vykdymą. Nuolatinis vykdymas įprastai gali būti paskiriamas ne ilgesniam kaip 30 metų nuo palikimo atsiradimo laikotarpiui. Tačiau testatorius gali nurodyti, kad palikimas turi būti administruojamas iki įpėdinio arba testamentą vykdytojo mirties arba iki kurio nors kito su vienu ar kitu asmeniu susijusio įvykio. Tokiu atveju testamentą vykdydamas gali tęstis netgi ilgiau kaip 30 metų.

10 Kokie dokumentai vykdamas paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Paveldėjimo teisei įrodyti paprastai reikalingas paveldėjimo pažymėjimas arba Europos paveldėjimo pažymėjimas, pvz., jei įpėdinis nori savo vardu perrašyti mirusiojo žemės sklypą arba sąskaitą. Jei yra sudarytas oficialusis testamentas (žr. pirmiau), paveldėjimo pažymėjimas arba Europos paveldėjimo pažymėjimas tokiu atveju gali būti nereikalingas.

Paskutinis naujinimas: 24/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (et) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Estija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendroju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Testatorius paskutinę valią dėl turto palikimo mirties atveju gali pareikšti sudarydamas testamentą arba paveldėjimo susitarimą. Testamentai gali būti notariniai ir asmeniniai. Testatorius testamentą arba jo dalį gali panaikinti bet kuriuo metu, vėliau sudarydamas testamentą arba paveldėjimo susitarimą. Ši taisyklė netaikoma bendrajam sutuoktinių testamentui, nes tokių testamentų pakeitimai ir panaikinimo atvejai reglamentuojami specialiomis taisyklėmis.

Notariniai testamentai

Notarinis testamentas yra notaro patvirtintas testamentas arba testamentas, kurį sudarė testatorius ir užklijuotame voke perdavė saugoti notarui.

Notariniame testamente notaras patvirtina testamentą, kurį parengė atsižvelgdamas į testatoriaus testamentinę valią, arba testatorius sudaro testamentą ir atiduoda jį tvirtinti notarui. Notarinį testamentą testatorius privalo pasirašyti notaro akivaizdoje.

Notaras taip pat gali patvirtinti ir ne jaunesnio nei 15 metų nepilnamečio sudarytą testamentą. Tokiam nepilnamečiam testatoriui nereikia gauti savo teisinio atstovo sutikimo.

Tuo atveju, jeigu testamentas perduodamas saugoti notarui, testatorius asmeniškai įteikia surašytą savo testamentinę valią užklijuotame voke ir notarui pareiškia, kad tai yra jo testamentas. Tokiu atveju notaras parengia notarinį aktą dėl testamentą perdavimo fakto, ir šį aktą pasirašo testatorius ir notaras. Testatorius bet kuriuo metu gali atsiimti notarui perduotą saugoti testamentą. Tokiu atveju notaras parengia notarinį aktą dėl testamentą atsiėmimo fakto, ir šį aktą pasirašo testatorius ir notaras.

Notariniai testamentai galioja neribotą laiką, t. y. galioja tol, kol yra pakeičiami arba panaikinami.

Asmeniniai testamentai

Asmeninis testamentas yra arba dalyvaujant liudytojams pasirašytas testamentas, arba ranka surašytas testamentas.

Testatorius neprivalo pats surašyti liudytojų akivaizdoje pasirašyto testamentą teksto (tokio testamentą taip pat neprivaloma surašyti ranka), tačiau jis turi būti pasirašomas dalyvaujant ne mažiau kaip dviem veiksniams liudytojams, be to, testamente būtina nurodyti testamentą sudarymo datą ir metus. Pasirašant testamentą privalo dalyvauti liudytojai. Testatorius privalo informuoti liudytojus, kad jie buvo iškviešti paliudyti testamentą sudarymo faktą ir kad testamente atspindi testatoriaus testamentinę valią. Nereikalaujama, kad liudytojai susipažintų su testamentą turiniu. Liudytojai testamentą pasirašo iš karto po to, kai jį pasirašo testatorius. Savo atitinkamais parašais liudytojai patvirtina, kad testatorius pats pasirašė testamentą ir kad, jų supratimu, testatorius yra veiksnius sudaryti testamentą. Asmuo negali būti liudytoju, jeigu jo aukštutinės linijos giminaičiai ar palikuonys, broliai ir seserys ir jų palikuonys ir sutuoktinis ir jo aukštutinės linijos giminaičiai ar palikuonys bus paveldėtojai pagal testamentą.

Ranka surašomą testamentą testatorius privalo nuo pradžios iki pabaigos surašyti ranka (tokio testamentą negalima rašyti rašomąja mašinėle, spausdintu spausdintuvu arba surašyti kitokiu mechaniniu būdu), be to, testamente būtina nurodyti testamentą sudarymo datą ir metus. Ranka surašytą testamentą testatorius turi pasirašyti asmeniškai.

Asmeninį testamentą testatorius gali pasilikti arba atiduoti saugoti kitam asmeniui.

Asmeninis testamentas nustoja galioti, jeigu praėjus šešiams mėnesiams nuo jo sudarymo dienos testatorius vis dar yra gyvas. Jeigu asmeniniame testamente nenurodyta testamentą sudarymo data ar metai ir jokių kitų būdų neįmanoma nustatyti jo sudarymo laiko, toks testamentas negalioja.

Bendrasis sutuoktinių testamentas

Bendrajį sutuoktinių testamentą sudaro abu sutuoktiniai. Šiame testamente jie vienas kitą paskiria savo įpėdiniu arba pateikia kitus nurodymus dėl turto palikimo mirties atveju.

Bendrajame sutuoktinių testamente, kuriame jie vienas kitą paskiria vieninteliu savo įpėdiniu, sutuoktiniai gali nurodyti asmenį, kuriam sutuoktinio mirties atveju pereis pergyvenusio sutuoktinio paveldima palikimo dalis.

Bendrajį sutuoktinių testamentą turi patvirtinti notaras. Notaras šios rūšies testamentą parengia remdamasis sutuoktinių testamentine valia, o sutuoktiniai privalo pasirašyti testamentą notaro akivaizdoje.

Bendrajame sutuoktinių testamente pareikštą valią atšaukti gali bet kuris sutuoktinis, kol abu sutuoktiniai yra gyvi. Testamentą, kuriuo atšaukiama minėta valia, turi patvirtinti notaras. Valia yra laikoma atšaukta kitam sutuoktiniui gavus notarine tvarka perduotą pranešimą dėl valios atšaukimo. Mirus vienam sutuoktiniui, pergyvenęs sutuoktinis savo valią atšaukti gali tik jeigu jis, remdamasis bendroju testamentu, atsisako jam pagal bendrąjį testamentą skirtos palikimo dalies.

Bendrasis sutuoktinių testamentas nustoja galioti, jeigu santuoka nutraukiama iki testatoriaus mirties. Jis taip pat nustoja galioti, jeigu testatorius prieš savo mirtį pateikė teismui prašymą nutraukti santuoką arba davė rašytinį sutikimą dėl santuokos nutraukimo, arba turėjo teisę pateikti prašymą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia ir tokį prašymą pateikė teismui.

Paveldėjimo susitarimai

Paveldėjimo susitarimas yra testatoriaus ir kito asmens susitarimas, kuriuo testatorius kitą sandorio šalį arba kitą asmenį paskiria savo įpėdiniu ir nurodo testamentinę išskirtinę, testamentinę prievolę arba testamentinį nurodymą. Testatorius su savo įpėdiniu pagal įstatymą taip pat gali sudaryti paveldėjimo susitarimą dėl fakto, kad įpėdinis pagal įstatymą atsisako palikimo.

Paveldėjimo susitarime testatorius taip pat gali vienašališkai pareikšti valią; tokiu atveju pareikštai valiai taikomos testamente nurodytos sąlygos.

Paveldėjimo susitarimus turi parengti ir patvirtinti notaras. Paveldėjimo susitarimai pasirašomi notaro akivaizdoje.

Paveldėjimo susitarimą arba jame pareikštą valią galima atšaukti arba panaikinti, kol šalys dar yra gyvos, asmenims sudarant notaro tvirtinamą susitarimą arba naują paveldėjimo susitarimą.

Be to, paveldėjimo susitarimo galima atsisakyti. Testatorius gali atsisakyti paveldėjimo susitarimo, jeigu šiame susitarime buvo numatyta atsisakymo teisė. Atsisakyti paveldėjimo susitarimo taip pat galima tais atvejais, kai paveldėjimo teisę turintis asmuo padarė nusikaltimą testatoriui, jo sutuoktiniui arba testatoriaus aukštutinės linijos giminaičiui ar palikuoniui, arba jeigu kita sandorio šalis tyčia pažeidė teisės aktais jai suteiktą teisę mokėti išlaikymą testatoriui. Testatorius gali atsisakyti paveldėjimo susitarimo ir tuo atveju, kai paveldėjimo susitarimo šalis, turinti nuolatinių įsipareigojimų testatoriui jam gyvam esant, – visų pirma mokėti jam išlaikymą, – tyčia ir padarydama materialinės žalos pažeidžia tokį įsipareigojimą. Paveldėjimo susitarimo atsisakoma padarant notaro tvirtinamą pareiškimą, apie kurį informuojama kita sandorio šalis. Abipusio paveldėjimo susitarimo atveju, jeigu dėl atsisakymo teisės susitariama paveldėjimo susitarime, nustoja galioti visas sandoris, jeigu viena šalis jo atsisako, išskyrus atvejus, kai paveldėjimo susitarime nustatyta kitaip. Teisė atsisakyti abipusio paveldėjimo susitarimo išnyksta mirus vienai iš šalių. Mirus vienai šaliai, pergyvenusioji paveldėjimo susitarimo šalis savo valią atšaukti gali tik jeigu ji, remdamasi bendruoju testamentu, atsisako pagal paveldėjimo susitarimą skirto palikimo.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokiu būdu?

Notariniai testamentai ir paveldėjimo susitarimai, notariui patvirtinus notarinį aktą, kitą darbo dieną visada registruojami paveldėjimų registre. Be to, reikalaujama, kad notarai paveldėjimų registre registruotų visus paveldėjimo susitarimų pakeitimus, susitarimus dėl paveldėjimo susitarimų nutraukimo ir pareiškimus dėl paveldėjimo susitarimų atsisakymo. Registravimo pareigos pažeidimas nedaro poveikio testamentu galiojimui.

Asmeninio testamentu sudarymo faktą paveldėjimų registre gali įregistruoti testatorius arba bet kuris asmuo, kuris turi informacijos apie asmeninį testamentą ir kurio testatorius prašė padaryti įrašą. Asmeninių testamentų nebūtina registruoti paveldėjimų registre.

Notarinius testamentus ir paveldėjimo susitarimus paveldėjimų registre registruoja testamentą arba paveldėjimo susitarimą patvirtinęs notaras arba notaras, kuriam testamentas perduotas saugoti. Norėdamas tai padaryti, notaras padaro įrašą paveldėjimo registre arba šiuo tikslu registrai įteikia pranešimą. Nuo 2015 m. sausio 1 d. notarai nebeprivalo teikti pranešimų paveldėjimų registrai – dabar jie pakeičia paveldėjimų registro duomenis padarydami atitinkamus įrašus.

Duomenys apie asmeninius testamentus gali būti įrašomi į paveldėjimų registrą per valstybinį portalą <http://www.eesti.ee>; tai gali padaryti bet kuris asmuo, kuris turi informacijos apie sudarytą testamentą ir kurio testatorius prašė padaryti įrašą.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Paprastai testamentų sudarymui netaikomi jokie ribojimai, testatoriaus teisė pareikšti savo valią paprastai taip pat neribojama, jeigu jis sudarė testamentą. Laisvę sudaryti testamentą riboja privalomosios palikimo dalies institutas, kuriuo suvaržoma testatoriaus laisvė palikti turtą įpėdiniams savo nuožiūra. Jeigu testatorius testamentu arba paveldėjimo susitarimu atėmė paveldėjimo teisę iš palikuonio, tėvų ar sutuoktinio, kuris turi teisę paveldėti pagal įstatymą ir kurio atžvilgiu testatorius mirties metu turi išlaikymo prievolę pagal Šeimos teisės įstatymą, arba testatorius sumažino jų palikimo dalį, palyginti su jų dalimis paveldint pagal įstatymą, tokie asmenys turi teisę reikalauti, kad įpėdiniai perduotų jiems privalomąją palikimo dalį. Todėl privalomosios palikimo dalies paveldėtojas turi teisę pagal Prievolių teisės įstatymą pareikšti įpėdiniams ieškinį. Ieškinio pagrindą sudaro faktas, kas asmuo, turintis teisę gauti privalomąją palikimo dalį, gali reikalauti sumokėti pinigų sumą, kuri yra lygi privalomajai palikimo daliai, pagrįstai palikimo verte. Asmuo, kuris pasinaudoja teise į privalomąją palikimo dalį, nėra laikomas įpėdiniu. Privalomosios palikimo dalies dydis sudaro pusę palikimo dalies, kurią įpėdinis gautų paveldėdamas pagal įstatymą, jeigu visi įpėdiniai pagal įstatymą priimtų palikimą, vertės.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu testatorius nepaliko galiojančio testamentu arba nesudarė paveldėjimo susitarimo, palikimas laikomas netestamentiniu ir reglamentuojamas įstatymu.

Jeigu testatorius testamente arba paveldėjimo susitarime nepareikšė valios dėl viso savo turto, toks neapartas turtas paveldimas pagal įstatymą.

Testatoriaus sutuoktinis ir giminaičiai yra įpėdiniai pagal įstatymą; paveldima trimis eilėmis. Sutuoktinis paveldi pagal įstatymą kartu su įpėdiniais pagal įstatymą.

Pirmąja eile paveldi testatoriaus palikuonys (vaikai, įvaikiai, vaikaičiai ir t. t.). Kartu su pirmos eilės įpėdiniais sutuoktinis paveldi palikimo dalį, lygią testatoriaus vaiko palikimo daliai, bet ne mažiau kaip ketvirtadalį palikimo.

Jeigu pirmos eilės įpėdinių nėra, antrąja eile paveldi testatoriaus tėvai ir jų palikuonys (testatoriaus broliai ir seserys). Jeigu atsiradus palikimui abu testatoriaus tėvai yra gyvi, jie visą palikimą paveldi lygiomis dalimis. Jeigu palikėjo tėvas ar motina atsiradus palikimui yra mirę, palikimas pereina mirusiojo tėvo (motinos) vaikams, įvaikiams, vaikaičiams ir t. t. Pusę palikimo kartu su antros eilės įpėdiniais paveldi sutuoktinis.

Jeigu antros eilės įpėdinių nėra, trečiąja eile paveldi testatoriaus seneliai ir jų palikuonys (t. y. testatoriaus tetos ir dėdės). Jeigu atsiradus palikimui visi testatoriaus seneliai yra gyvi, jie visą palikimą paveldi lygiomis dalimis. Jeigu atsiradus palikimui testatoriaus senelis iš tėvo arba motinos pusės yra miręs, palikimas pereina mirusio senelio vaikams, įvaikiams, vaikaičiams ir t. t. Jeigu tokio senelio nėra, jo dalį paveldi kitas tos pačios šeimos pusės senelis. Jeigu ir kitas senelis yra miręs, palikimą paveldi jo vaikai, įvaikiai, vaikaičiai ir t. t. Jeigu atsiradus palikimui abu testatoriaus seneliai iš tėvo pusės arba abu seneliai iš motinos pusės yra mirę ir jie neturi nė vieno palikuonio, palikimas pereina palikėjo senelio kitos šeimos pusės seneliams ir jų vaikams, įvaikiams, vaikaičiams ir t. t. Su pirmos eilės įpėdiniais susijusios nuostatos taikomos palikuoniams, kurie įpėdiniais tampa vietoj savo tėvų.

Jeigu testatorius buvo susituokęs ir neturėjo pirmos arba antros eilės įpėdinių, sutuoktinis paveldi visą palikimą.

Jeigu testatorius neturėjo įpėdinių pagal įstatymą arba sutuoktinio, įpėdinis pagal įstatymą yra palikimo atsiradimo vietos savivaldybė. Palikimo atsiradimo vieta laikoma paskutinė testatoriaus gyvenamoji vieta. Jeigu testatoriaus paskutinė nuolatinė gyvenamoji vieta buvo ne Estijoje, tačiau paveldėjimui turi būti taikoma Estijos teisė, įpėdinis pagal įstatymą yra Estijos Respublika.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 Spręsti paveldėjimo klausimus?

Estijoje paveldėjimo procedūrą vykdo paveldėjimo procedūros pradėjimo vietos Estijoje notaras. Notaras paveldėjimų registre padaro įrašą apie pradėtą paveldėjimo procedūrą.

5.2 Priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Pareiškimai dėl palikimo priėmimo arba atsisakymo turi būti pateikti paveldėjimo procedūrą vykdančiam notariui. Pareiškimus taip pat gali patvirtinti kitas notaras, kuris tuomet pareiškimą perduoda procedūrą vykdančiam notariui.

Specialius įgaliojimus turintys konsuliniai pareigūnai, kurie dirba Estijos užsienio atstovybėse, taip pat gali patvirtinti pareiškimus dėl palikimo priėmimo arba atsisakymo. Konsuliniai pareigūnai yra įpareigoti persiųsti tokius jų patvirtintus pareiškimus paveldėjimo procedūrą vykdančiam notariui.

5.3 Priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Testamentinės išskirtinės institutu testamentinės išskirtinės gavėjams suteikiama teisė reikalauti, kad testamentinės išskirtinės vykdytojas perduotų testamentinės išskirtinės objektą. Norėdamas gauti testamentinę išskirtinę, jos gavėjas privalo testamentinės išskirtinės vykdytojui pateikti reikalavimą dėl testamentinės išskirtinės vykdymo. Testatorius gali nustatyti įpėdiniui arba kitam testamentinės išskirtinės gavėjui įpareigojimą vykdyti testamentinę išskirtinę. Testatoriui nepaskyrus testamentinės išskirtinės vykdytojo, vykdytojo vaidmuo pereina įpėdiniui.

Palikimo priėmimo arba atsisakymo nuostatos taikomos ir testamentinės išskirtinės priėmimui arba atsisakymui, todėl jeigu iki atsisakymo termino nepateikiamas pareiškimas dėl testamentinės išskirtinės atsisakymo, testamentinė išskirtinė laikoma priimta. Jeigu testamentinės išskirtinės gavėjas nori atsisakyti testamentinės išskirtinės, pareiškimas dėl atsisakymo turi būti pateiktas per įstatyme nustatytą trijų mėnesių atsisakymo laikotarpį, kuris pradedamas skaičiuoti nuo testatoriaus mirties ir nuo tos dienos, kai asmuo sužinojo apie teisę gauti testamentinę išskirtinę.

Vykdydamas paveldėjimo procedūrą, notaras susisiečia su visais testamente nurodytais testamentinės išskirtinės gavėjais ir informuoja juos apie teises į testamentinę išskirtinę. Prieš pateikdamas reikalavimą dėl testamentinės išskirtinės vykdymo testamentinės išskirtinės gavėjas turi teisę gauti su testamentine išskirtine susijusią informaciją. Kaip ir palikimo priėmimas, pareiškimas dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba panaikinimo yra neatšaukiamas. Siekdamas pagrįsti savo teises, testamentinės išskirtinės gavėjas turi teisę prašyti paveldėjimo procedūrą vykdančio notaro išduoti liudijimą (testamentinės išskirtinės gavėjo liudijimas), susijusį su iš testamentinės išskirtinės kylančiu reikalavimu.

Jeigu testamentinė išskirtinė yra susijusi su nekilnojamoju turtu arba kitu objektu, dėl kurio sandorį turi patvirtinti notaras, testamentinės išskirtinės vykdytojo ir testamentinės išskirtinės gavėjo sutartis dėl testamentinės išskirtinės perdavimo taip pat turi būti tvirtinama notaro.

Testamentinės išskirtinės gavėjas, kuris yra įpėdinis, turi teisę į testamentinę išskirtinę, net jeigu jis atsisako palikimo.

5.4 Priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Privalomoji palikimo dalis yra prievolių teisėje nustatytas piniginis reikalavimas įpėdiniui ir jis turi būti pareiškiamas įpėdiniams. Teisė gauti privalomąją palikimo dalį atsiranda palikimo atsiradimo momentu. Norint gauti privalomąją palikimo dalį nebūtina teikti prašymo notarui.

Jeigu testatorius testamentu arba paveldėjimo susitarimu atėmė paveldėjimo teisę iš palikuonio, tėvo (motinos) ar sutuoktinio, kurie turi teisę paveldėti pagal įstatymą ir kurių atžvilgiu testatorius mirties metu turi išlaikymo prievolę pagal Šeimos teisės įstatymą, arba testatorius sumažino jų palikimo dalį, palyginti su jų dalimis paveldint pagal įstatymą, tokie asmenys turi teisę reikalauti, kad įpėdiniai perduotų jiems privalomąją palikimo dalį.

Remdamasis notaro patvirtintu įpėdinio, testamento vykdytojo arba teisę gauti privalomąją palikimo dalį turinčio asmens prašymu, notaras patvirtina reikalavimą dėl privalomosios palikimo dalies liudijimą, kuris taip pat vadinamas privalomosios palikimo dalies gavėjo liudijimu. Privalomosios palikimo dalies gavėjo liudijime nurodomas gavėjas ir privalomosios palikimo dalies pagal įstatymą dydis.

Teisės į privalomąją palikimo dalį galima atsisakyti testatoriui ir teisę į palikimą turinčio asmens sudarytame paveldėjimo susitarime. Susitarimą turi patvirtinti notaras.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradedama automatiškai).

Atsiradus palikimui, t. y. mirus testatoriui, palikimas pereina įpėdiniams, kuriais gali būti įpėdiniai pagal paveldėjimo susitarimą, įpėdiniai pagal testamentą arba įpėdiniai pagal įstatymą.

Norėdamas nustatyti galimybę paveldėti, įpėdinis, testatoriaus kreditorius, testamentinės išskirtinės gavėjas arba kitas teisę į palikimą turintis asmuo gali pradėti paveldėjimo procedūrą. Asmuo, kuris nori pradėti procedūrą, privalo kreiptis į notarą; notaras šiuo tikslu parengia ir patvirtina prašymą. Procedūrą gali vykdyti tik notaras; todėl jeigu, gavęs prašymą, vienas notaras jau pradėjo paveldėjimo procedūrą, kitas notaras, priėmęs vėlesnį prašymą, perduoda jį paveldėjimo procedūrą vykdančiam notarui.

Įpėdinis gali priimti testamentinę išskirtinę arba jos atsisakyti. Paveldėjimo teisės galima atsisakyti per trijų mėnesių laikotarpį. Šis laikotarpis pradedamas skaičiuoti nuo to momento, kai įpėdinis sužino arba turėjo sužinoti apie testatoriaus mirtį ir savo paveldėjimo teisę. Jeigu įpėdinis per šį terminą neatsisako palikimo, laikoma, kad jis jį priėmė. Siekdamas priimti palikimą, įpėdinis taip pat gali prieš pasibaigiant minėtam terminui kreiptis į paveldėjimo procedūrą vykdančią notarą.

Įpėdinio sprendimas priimti palikimą arba jo atsisakyti yra neatšaukiamas. Atsisakius palikimo, jo nebegalima priimti; priėmus palikimą, jo nebegalima atsisakyti. Šis principas taip pat taikomas testamentinės išskirtinės priėmimui ir atsisakymui, išskyrus atvejus, kai testamentinės išskirtinės gavėjai, kurie yra ir įpėdiniai, turi teisę į testamentinę išskirtinę, net jeigu atsisakė palikimo.

Pareiškimus dėl palikimo priėmimo ir atsisakymo turi patvirtinti notaras.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Palikimas atsiranda mirus asmeniui. Atsiradęs palikimas pereina įpėdiniui. Paveldėjimo pagrindas yra įstatymas arba paskutinė testatoriaus valia, kurią jis pareiškė testamente arba paveldėjimo susitarime. Paveldėjimo teisė pagal paveldėjimo susitarimą turi didesnę galią nei testamente nustatyta paveldėjimo teisė, o abi šios teisės turi didesnę galią nei paveldėjimo teisė pagal įstatymą.

Norint gauti palikimą, nereikia pateikti atskiro prašymo. Priėmus palikimą, visos testatoriaus teisės ir pareigos pereina įpėdiniui, išskyrus tas teises ir pareigas, kurios, atsižvelgiant į jų pobūdį, yra neatsiejamai susijusios su testatoriaus asmeniu arba kurių pagal įstatymą negalima perleisti. Įpėdiniui priėmus palikimą, nuosavybė laikoma į palikimo objektus perduota atgaline data nuo palikimo atsiradimo. Jeigu palikimą priėmė daugiau nei vienas įpėdinis (keletas įpėdinių), palikimas jiems priklauso bendrai.

Kiekvienas veiksnius asmuo yra vertas palikimo, tai pasakytina apie fizinius asmenis, kurie yra gyvi testatoriui mirus, ir apie tuo metu veikusius juridinius asmenis. Laikoma, kad atsiradus palikimui gimęs vaikas yra vertas gauti palikimą po to, kai atsirado palikimas, jeigu vaikas buvo pradėtas prieš palikimo atsiradimą. Laikoma, kad testamento arba paveldėjimo susitarimo pagrindu įsteigtas fondas veiks palikimo atsiradimo metu, jeigu vėliau jis įgyja juridinio asmens teises.

Pergyvenęs sutuoktinis neturi paveldėjimo teisės arba pirmenybės teisės į palikimo dalį, jeigu testatorius prieš mirtį pateikė prašymą nutraukti santuoką arba reikalavo duoti rašytinį sutikimą nutraukti santuoką, arba savo mirties metu turėjo teisę pateikti prašymą dėl santuokos pripažinimo negaliojančia ir pateikė tokį prašymą teismui.

Tėvas (motina), iš kurio visiškai atimtos globos teisės, negali būti teisėtu vaiko įpėdiniu.

Esant toliau nurodytoms sąlygoms jas atitinkantis asmuo nėra vertas palikimo:

asmuo tyčia ir neteisėtai sukėlė arba bandė sukelti testatoriaus mirtį;

dėl asmens tyčinių ir neteisėtų veiksnių testatorius atsidūrė padėtyje, kurioje negalėjo išreikšti arba atšaukti savo testamentinių ketinimų;

asmuo per prievartą arba apgaulės būdu sutrukdė testatoriui pareikšti arba pakeisti testamentinę valią arba tokiu pat būdu įtikino testatorių pareikšti arba pakeisti testamentinę valią, kai testatorius jau nebegalėjo pareikšti tikrųjų testamentinių ketinimų;

asmuo tyčia ir neteisėtai pašalino arba sunaikino testamentą arba paveldėjimo susitarimą, kai testatorius nebegalėjo jo atnaujinti;

asmuo suklastojo testatoriaus sudarytą testamentą arba paveldėjimo sutartį arba šių dokumentų dalį.

Pagal Estijos teisę privalomosios palikimo dalies gavėjas nelaikomas įpėdiniu; privalomosios palikimo dalies gavėjas pagal prievolių teisę įpėdiniui gali pareikšti mokėtiną reikalavimą. Teisė reikalauti, kad įpėdiniai perduotų privalomąją palikimo dalį atsiranda, jeigu testatorius testamentu arba paveldėjimo

susitarimu atēmē paveldējimo teisē iš palikuonio, tėvo (motinos) ar sutuoktinio, kurie turi teisę paveldėti pagal įstatymą ir kurių atžvilgiu testatorius mirties metu turi išlaikymo prievolę pagal Šeimos teisės įstatymą, arba testatorius sumažino jų palikimo dalį, palyginti su jų dalimis paveldint pagal įstatymą. Privalomosios palikimo dalies dydis sudaro pusę palikimo dalies, kurią įpėdinis gautų paveldėdamas pagal įstatymą, jeigu visi įpėdiniai pagal įstatymą priimtų palikimą, vertės.

Paveldėjimo procedūrą, remdamasis notaro patvirtintu prašymu, gali pradėti įpėdinis, testatoriaus kreditorius, testamentinės išskirtinės gavėjas arba kitas teisė į palikimą turintis asmuo. Paveldėjimo procedūrą vykdo Estijos notaras, kurio biure buvo pradėta paveldėjimo procedūra ir kuris paveldėjimų registre padaro įrašą, kad veikia kaip paveldėjimo procedūros vykdytojas. Procedūrą gali vykdyti vienas notaras; todėl jeigu, gavęs prašymą, vienas notaras jau pradėjo paveldėjimo procedūrą, kitas notaras, priėmęs vėlesnį prašymą, perduoda jį paveldėjimo procedūrą vykdančiam notarui. Notaras patvirtina paveldėjimo teisės liudijimą, jeigu pateikiami pakankami įpėdinio paveldėjimo teisės įrodymai. Jeigu yra keletas įpėdinių, notaras nurodo kiekvienam įpėdiniui priklausančios palikimo dalies dydį.

Įpėdinis gali priimti palikimą arba jo atsisakyti. Jeigu paveldėjimo teisę turintis asmuo per tris mėnesius nuo to momento, kai sužinojo arba turėjo sužinoti apie savo paveldėjimo teisę, neatsisako palikimo, laikoma, kad jis jį priėmė. Palikimo atsisakęs asmuo išvengia su paveldėjimu susijusių teisinių pasekmių.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip, įpėdinis yra įpareigotas įvykdyti visas testatoriaus prievoles. Jeigu palikimo nepakanka, įpėdinis prievoles vykdo iš nuosavo turto, išskyrus atvejus, kai įpėdinis, sudarius palikimo apyrašą, įvykdė prievoles pagal įstatyme nustatytą procedūrą, palikimui paskelbiamas bankrotas arba bankroto byla sumažinus kreditorinius įsipareigojimus nutraukia nepaskelbus bankroto.

Jeigu įpėdinis prašo sudaryti palikimo apyrašą, įpėdinio kreditoriams draudžiama iš šio palikimo tenkinti piniginius reikalavimus, nukreiptus į įpėdinį, iki bus parengtas palikimo apyrašas, tačiau ne ilgiau nei iki apyrašo sudarymo termino pabaigos. Sudarius palikimo apyrašą, įpėdinio atsakomybė už prievoles, susijusias su palikimu, negali viršyti palikimo vertės.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Jeigu testatoriui priklausė nekilnojamas turtas, įrašas žemės kadastrė nustoja galioti testatoriui mirus, atsižvelgiant į tai, kad į žemės kadastrą įrašytas asmuo, kaip teisės į nekilnojamąjį daiktą savininkas, nebėra asmuo, kuriam faktiškai priklauso teisė į nekilnojamąjį daiktą (pagal materialinę teisę), nes, atsiradus palikimui, visas testatoriaus turtas pereina kitam asmeniui – įpėdiniui.

Norint žemės kadastrė padaryti įrašą apie įpėdinį arba įpėdinius, naujas teisės į nekilnojamąjį daiktą savininkas privalo pateikti registracijos prašymą ir prie jo būtina pridėti paveldėjimą pagal įstatymą pagrindžiantį dokumentą, t. y. paveldėjimo teisės liudijimą.

Jeigu teisė į nekilnojamąjį daiktą buvo perduota keletui įpėdinių bendrai naudoti, vieno iš įpėdinių pareiškimo pakanka įrašui ištaisyti, o kiti įpėdiniai nelaiškai susijusiais, t. y. įrašui padaryti jų sutikimas nebūtinai, nes įpėdinis negali užkirsti kelio tam, kad teisė, kuri jam jau buvo perduota, taptų matoma žemės kadastrė. Tas pats principas taikomas, jeigu perduodama dalis keletui įpėdinių priklausančios bendrai naudojamos teisės.

Teisės aktuose nustatyti specialūs reikalavimai, kurie taikomi, jeigu pagal paveldėjimo teisės liudijimą sutuoktinių turtiniams santykiams buvo taikomas bendrosios jungtinės nuosavybės režimas. Tokiu atveju kiekvienas konkretus objektas gali būti bendrąja jungtine nuosavybe arba atskirąja nuosavybe, ir šio klausimo negalima išspręsti tvirtinant paveldėjimo teisės liudijimą.

Be to, teisės aktuose yra nustatytos išimties, kurios taikomos tais atvejais, kai įpėdiniai pasidalijo palikimą siekdami panaikinti bendrą turtą ir nustatė, kurie palikimo daiktai ar jų dalys arba teisės ir prievolės priklausys kiekvienam iš įpėdinių ir kuriam konkrečiam įpėdiniui liks palikimo nekilnojamas turtas.

Jeigu testatorius niekada nebuvo sudaręs santuokos, norint ištaisyti duomenis žemės kadastrė, būtina pateikti šiuos dokumentus:

paveldėjimo teisės liudijimą,

notaro patvirtintą arba skaitmeniniu parašu pasirašytą registracijos prašymą; registracijos prašymas, pasirašomas skaitmeniniu parašu, turi būti parengiamas ir pateikiamas žemės kadastrė departamentui per žemės kadastrė portalą (<https://kinnistuportaal.rik.ee/KAEP/Login.aspx>); į portalą galima pateikti naudojant Estijos **tapatybės kortelę, mobiliąją tapatybės kortelę**, tam tikras užsienio tapatybės korteles arba per valstybės portalą <http://www.eesti.ee>.

Už įrašo žemės kadastrė taisymą nereikia mokėti jokių valstybės rinkliavų.

Tokiu atveju visi paveldėjimo teisės liudijime nurodyti įpėdiniai į žemės kadastrą įrašomi kaip bendrasavininkiai.

Lygiai taip pat, jeigu palikimas padalijamas keletui įpėdinių, o nekilnojamąjį daiktą išlaiko konkretus įpėdinis, norint žemės kadastrė iš dalies pakeisti įrašą, būtina pateikti šiuos dokumentus:

Estijos notaro patvirtintą susitarimą dėl palikimo padalijimo,

registracijos prašymą (gali būti įtrauktas į pirmiau minėtą notaro patvirtintą susitarimą dėl palikimo padalijimo).

Už įrašo žemės kadastrė pakeitimą iš dalies reikia sumokėti valstybės rinkliavą.

Tokiu atveju asmuo, kuris susitarime dėl turto padalijimo nurodytas kaip asmuo, kuriam pagal susitarimą suteikta nuosavybės teisė į konkretų nekilnojamąjį daiktą, žemės kadastrė įrašomas kaip turto savininkas.

Kad galėtų patvirtinti susitarimą dėl palikimo padalijimo, notarui būtina pateikti paveldėjimo teisės liudijimą.

Jeigu testatoriaus santuoka buvo nutraukta iki palikimo atsiradimo arba pasibaigė testatoriui mirus, tačiau palikimui priklausantis nekilnojamas turtas nebuvo bendroji buvusių sutuoktinių nuosavybė, siekiant ištaisyti įrašą žemės kadastrė, būtina pateikti šiuos dokumentus:

paveldėjimo teisės liudijimą,

nuosavybės teisės liudijimą, kuriuo įrodoma, kad turtas yra atskiroji testatoriaus nuosavybė,

notaro patvirtintą arba skaitmeniniu parašu pasirašytą registracijos prašymą; registracijos prašymas, pasirašomas skaitmeniniu parašu, turi būti parengiamas ir pateikiamas žemės kadastrė departamentui per žemės kadastrė portalą (<https://kinnistuportaal.riik.ee>); į portalą galima pateikti naudojant **Estijos tapatybės kortelę, mobiliąją tapatybės kortelę**, tam tikras užsienio tapatybės korteles arba per valstybės portalą <http://www.eesti.ee>.

Už įrašo žemės kadastrė taisymą nereikia mokėti jokių valstybės rinkliavų.

Visi paveldėjimo teisės liudijime nurodyti konkretūs įpėdiniai įrašomi į žemės kadastrą.

Norėdamas, kad notaras patvirtintų nuosavybės teisę, pareiškėjas turi notarui įrodyti, kad tai buvo vienintelio sutuoktinio nuosavybė (atskiroji nuosavybė).

Paprastai notarui reikėtų pateikti dokumentus, kurie buvo pagrindas įsigyti turtą, jeigu notaras negali jų gauti, įrodyti, kad sutuoktiniai pasidalijo turtą, arba nurodyti konkretų atskirąją nuosavybę sudarantį turtą (pvz., pateikiant vedybinę sutartį, susitarimą dėl bendrosios jungtinės nuosavybės padalijimo, kitą atskirojo turto įsigijimą pagrindžiantį dokumentą, pvz., dovanojimo sutartį ir pan.).

Jeigu testatoriaus santuoka buvo nutraukta iki palikimo atsiradimo arba pasibaigė testatoriui mirus, o palikimui priklausantis nekilnojamas turtas buvo bendroji buvusių sutuoktinių nuosavybė, siekiant ištaisyti įrašą žemės kadastrė, būtina pateikti šiuos dokumentus:

paveldėjimo teisės liudijimą,

nuosavybės teisės liudijimą, kuriuo įrodoma, kad turtas buvo bendroji testatoriaus ir buvusio sutuoktinio nuosavybė,

notaro patvirtintą arba skaitmeniniu parašu pasirašytą registracijos prašymą; registracijos prašymas, pasirašomas skaitmeniniu parašu, turi būti parengiamas ir pateikiamas žemės kadastrė departamentui per žemės kadastrė portalą (<https://kinnistuportaal.riik.ee>); į portalą galima pateikti naudojant **Estijos tapatybės kortelę, mobiliąją tapatybės kortelę**, tam tikras užsienio tapatybės korteles arba per valstybės portalą <http://www.eesti.ee>.

Už įrašo žemės kadastrė taisymą nereikia mokėti jokių valstybės rinkliavų.

Visi paveldėjimo teisės liudijime nurodyti įpėdiniai ir pergyvenęs sutuoktinis arba buvęs sutuoktinis įrašomi į žemės kadastrą, nepaisant to, ar jie yra įpėdiniai. Norėdamas, kad notaras patvirtintų nuosavybės teisę, pareiškėjas turi notarui įrodyti, kad tai buvo bendroji jungtinė nuosavybė. Paprastai notarui reikėtų pateikti dokumentus, kurie buvo pagrindas įsigyti turtą, jeigu notaras negali jų gauti (be kita ko, reikėtų pateikti susitarimą dėl bendrosios jungtinės nuosavybės padalijimo, vedybinę sutartį).

Jeigu testatoriaus santuoka buvo nutraukta iki palikimo atsiradimo arba pasibaigė testatoriui mirus, o palikimo nekilnojamas turtas buvo bendroji buvusių sutuoktinių nuosavybė ir palikimas padalijamas keletui įpėdinių, kai nekilnojamas turtas priklauso konkrečiam įpėdiniui, siekiant iš dalies pakeisti įrašą žemės kadastrė, būtina pateikti šiuos dokumentus:

nuosavybės teisės liudijimą ir susitarimą dėl sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės padalijimo, kurį patvirtino Estijos notaras, registracijos prašymą (gali būti įtrauktas į pirmiau minėtą notaro patvirtintą susitarimą dėl bendrosios jungtinės nuosavybės padalijimo ir palikimo padalijimo). Už įrašo žemės kadastrė keitimą reikia sumokėti valstybės rinkliavą.

Todėl, padalijus sutuoktinių bendrąją jungtinę nuosavybę, testatorius ir pergyvenęs sutuoktinis į žemės kadastrą įrašomi kaip savininkai atsižvelgiant į jiems teisėtai priklausančias palikimo dalis. Paveldėjimo teisės liudijime nurodyti įpėdiniai, kuriems pagal susitarimą perduodama nuosavybės teisė į konkretų nekilnojamąjį turtą, į žemės kadastrą įrašomi kaip testatoriaus privalomosios palikimo dalies savininkai. Jeigu įpėdiniams priklausanti privalomoji palikimo dalis jiems padalijama, nurodoma kiekvienam įpėdiniui priklausanti privalomoji palikimo dalis.

Norėdamas, kad notaras patvirtintų nuosavybės teisę, pareiškėjas turi notarui įrodyti, kad tai buvo bendroji jungtinė nuosavybė.

Šiuo atveju galima pasinaudoti kita galimybe, t. y. norint iš dalies pakeisti įrašą žemės kadastrė, galima pateikti šiuos dokumentus:

Estijos notaro patvirtintą susitarimą dėl buvusių sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės padalijimo ir susitarimą dėl palikimo padalijimo, registracijos prašymą (gali būti įtrauktas į pirmiau minėtą notaro patvirtintą susitarimą dėl bendrosios jungtinės nuosavybės padalijimo ir palikimo padalijimo). Už įrašo žemės kadastrė keitimą reikia sumokėti valstybės rinkliavą.

Asmuo, kuris susitarime dėl turto padalijimo nurodytas kaip asmuo, kuriam pagal susitarimą suteikta nuosavybės teisė į konkretų nekilnojamąjį daiktą, žemės kadastrė įrašomas kaip turto savininkas.

Norėdamas, kad notaras patvirtintų nuosavybės teisę, pareiškėjas turi notarui įrodyti, kad tai buvo bendroji jungtinė nuosavybė.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Testatoriaus mirties atveju teismas įgyvendina palikimo valdymo priemones, jeigu:

nežinomas nė vienas įpėdinis,

palikimo buvimo vietoje nėra nė vieno įpėdinio,

nežinoma, ar įpėdinis priėmė palikimą,

įpėdinio veiksnumas yra apribotas ir jis neturi paskirto globėjo,

galioja kiti įstatyme nustatyti pagrindai.

Palikimo valdymo priemonės: palikimo administravimo organizavimas ir Civilinio proceso kodekse nustatytų ieškinio užtikrinimo priemonių taikymas. Teismas paskiria administratorių, kuris valdo palikimą.

Teismas valdymo priemones įgyvendina savo iniciatyva, išskyrus atvejus, kai teisės aktuose nustatyta kitaip. Teismas sprendimą dėl palikimo valdymo priemonių taikymo taip pat gali priimti testatoriaus kreditoriaus, testamentinės išskirtinės gavėjo arba bet kurio kito asmens, turinčio teisę pareikšti reikalavimą dėl palikimo, prašymu, jeigu netaikant valdymo priemonių gali kilti pavojus, kad pirmiau minėtiems asmenims priklausantis reikalavimas nebus patenkintas iš palikimo turto. Kilus ginčui dėl to, kas turi teisę paveldėti, teismas sprendimą dėl palikimo valdymo priemonių taikymo taip pat gali priimti asmens, kuris prašo pripažinti paveldėjimo teisę, prašymu.

Jeigu nevykdomas testamentinis nurodymas, teismas gali paskirti administratorių, kad šis įvykdytų nurodymą remdamasis suinteresuoto asmens prašymu.

Turto, kuriam taikomas vykdymas pagal testamentinį nurodymą, atžvilgiu administratorius turi testamentinio vykdytojo teises ir pareigas.

Nacionalinės ir vietos valdžios institucijos, notarai ir antstoliai privalo informuoti teismą apie poreikį įgyvendinti valdymo priemones, jeigu apie tai sužino.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Jeigu palikimui taikomos valdymo priemonės dar nebuvo įgyvendintos, palikimo įpėdiniai palikimą administruoja bendrai. Įpėdiniai turi pareigą įvykdyti testamente pareikštą valią, įskaitant palikimo perdavimą pagal testamente pareikštą valią.

Jeigu palikimo įgyvendinimo priemonės buvo įgyvendintos, palikimą administruoja teismo paskirtas administratorius, kuriam teismas gali duoti nurodymus dėl turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo. Administratorius palikimu gali disponuoti tik siekdamas įvykdyti savo pareigas ir padengti su palikimo administravimu susijusias išlaidas. Administratorius laikosi teisės aktuose nustatytų palikimo administratoriaus pareigų.

Jeigu testamentu paskiriamas testamentinio vykdytojas, įpėdinis negali disponuoti palikimo objektais, kurių reikalauja testamentinio vykdytojas, siekdamas įvykdyti savo pareigas. Testamentinio vykdytojas yra įpareigotas administruoti turtą apdairiai ir perduoti įpėdiniams objektus, kurių jam nereikia norint įvykdyti testamentą. Iki to laiko, kai įpėdinis priima palikimą, testamentinio vykdytojas yra įpareigotas vykdyti palikimo administratoriaus pareigas arba pateikti prašymą dėl palikimo administravimo.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Palikimo administratoriaus teisės, pareigos ir kompetencija

Apdairiai administruoti turtą ir užtikrinti jo apsaugą.

Iš palikimo mokėti išlaidas šeimos nariams, kurie su testatoriumi gyveno iki jo mirties ir buvo jo išlaikomi.

Iš palikimo turto vykdyti įsipareigojimus, susijusius su palikimu, ir atsiskaityti už palikimo administravimą teismui ir įpėdiniams.

Perimti įpėdinio arba trečiosios šalies disponuojamą palikimą arba užtikrinti, kad palikimas nuo įpėdinio turto būtų atskirtas bet kuriuo kitu būdu, jeigu tai yra būtina siekiant apsaugoti palikimą.

Prireikus teikti notarui prašymą pradėti paveldėjimo procedūrą arba imtis kitų priemonių siekiant nustatyti įpėdinio tapatybę, jeigu Estijos notarai neturi kompetencijos vykdyti paveldėjimo procedūras.

Sudaręs palikimo apyrašą, palikimo administratorius patenkina palikimo apyraše nurodytus reikalavimus, kurių įvykdymo terminas yra suėjęs. Palikimo administratorius reikalavimus, kurių vykdymo terminas dar nesuėjęs, gali patenkinti tik gavęs įpėdinio sutikimą. Jeigu teismas taip pat priėmė sprendimą dėl palikimo valdymo priemonių taikymo testatoriaus kreditoriaus, testamentinės išskirtinės gavėjo arba bet kurio kito asmens, turinčio teisę pareikšti reikalavimą dėl palikimo, prašymu, tais atvejais, kai, netaikant valdymo priemonių, gali kilti pavojus, kad pirmiau minėtiems asmenims priklausantis reikalavimas nebus patenkintas iš palikimo turto, reikalaujama, kad administratorius, sudaręs palikimo apyrašą, iš palikimo turto teisės aktuose nurodyta eilės tvarka patenkintų visus apyraše nurodytus reikalavimus. Įpėdiniui palikimas gali būti perduodamas tik patenkinus reikalavimus.

Jeigu palikimo nepakanka visiems reikalavimams patenkinti ir įpėdinis nesutinka patenkinti reikalavimų iš nuosavo turto, reikalaujama, kad palikimo administratorius arba įpėdinis skubiai pateiktų prašymą paskelbti palikimo bankrotą. Administratorius palikimu gali disponuoti tik siekdamas įvykdyti su juo

susijusias pareigas ir padengti su palikimo administravimu susijusias išlaidas. Administratorius neturi teisės be teismo leidimo disponuoti palikimui priklausančiu nekilnojamoju turtu. Ši taisyklė netaikoma tuo atveju, kai per šešis mėnesius nuo palikimo atsiradimo nebuvo nustatyta nė vieno įpėdinio arba jeigu palikimą priėmęs įpėdinis per šešis mėnesius nuo palikimo priėmimo nepradėjo jo administruoti; tokiu atveju administratorius, sudaręs palikimo apyrašą, gali parduoti palikimo turtą ir deponuoti už parduotą palikimo turtą gautus pinigus.

Įpėdinis neturi jokios teisės disponuoti palikimu, kuriam administruoti paskirtas administratorius.

Palikimo administratorius turi teisę gauti užmokesį už savo pareigų vykdymą, o šio užmokesčio dydį nustato teismas.

Testamento vykdytojo teisės, pareigos ir kompetencija

Testamento vykdytojas vykdo įstatyme nustatytas pareigas, išskyrus atvejus, kai testamente nustatyta kitaip. Testamentą vykdytojas gali nukrypti nuo testamente nustatytų pareigų suinteresuotiems asmenims sutikus, jeigu tai suderinama su testatoriaus testamentinių ketinimų vykdymu.

Testamento vykdytojas turi pareigą skubiai priimti pareigą pateikti įpėdiniui paveldėjimo objektų sąrašą, kuris yra reikalingas jo pareigoms įvykdyti.

Iki to laiko, kai įpėdinis priims palikimą, testamentą vykdytojas yra įpareigotas vykdyti administratoriaus pareigas arba pateikti prašymą dėl palikimo administravimo.

Reikalaujama, kad testamentą vykdytojas vykdytų testamentines išskirtines, testamentines pareigas, testamentinius nurodymus ir kitas iš testamentą arba paveldėjimo susitarimo kylančias pareigas.

Reikalaujama, kad testamentą vykdytojas palikimą administruotų apdairiai ir užtikrintų palikimo, kuris yra reikalingas jo pareigoms vykdyti, apsaugą.

Reikalaujama, kad testamentą vykdytojas imtųsi disponuoti palikimo objektu arba kitais būdais užtikrintų, kad objektas būtų atskirtas nuo įpėdinių turto, jeigu to reikia siekiant vykdyti testamentą vykdytojo pareigas.

Testamentą vykdytojas turi teisę priimti su paveldėjimu susijusias pareigas ir disponuoti palikimo objektais, jeigu tai yra būtina testamentą vykdytojo pareigoms vykdyti.

Jeigu testatorius pareiškė valią dėl palikimo padalijimo, testamentą vykdytojas padalija palikimą įpėdiniais.

Testamentą vykdytojas turi teisę atstovauti įpėdiniui arba testamentinės išskirtinės gavėjui tiek, kiek tai yra būtina testamentą vykdytojo pareigoms vykdyti.

Reikalaujama, kad testamentą vykdytojas perduotų įpėdiniui palikimo objektus, kuriais disponuoja ir kurių jam nereikia savo pareigoms vykdyti.

Jeigu testamentą vykdytojas neprivalo asmeniškai vykdyti testatoriaus valios, testamentą vykdytojas gali reikalauti, kad testamentą vykdytų įpėdinis.

Įpėdinis neturi teisės disponuoti palikimo objektais, kurie yra reikalingi testamentą vykdytojo pareigoms vykdyti.

Testamentą vykdytojas atsako už bet kokią žalą, kurią neteisėtai sukėlė įpėdiniui arba testamentinės išskirtinės gavėjui pažeisdamas savo pareigas.

Reikalaujama, kad testamentą vykdytojas už savo veiklą atsiskaitytų įpėdiniais ir testamentinės išskirtinės gavėjams.

Būtinosis išlaidos, kurias testamentą vykdytojas patiria vykdydamas savo pareigas, atlyginamos iš palikimo lėšų.

Testamentą vykdytojas turi teisę reikalauti pagrįsto atlyginimo už savo veiklą, išskyrus atvejus, kai testamente nustatyta kitaip.

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Jeigu pateikiami pakankami įpėdinių paveldėjimo teisės ir jos masto įrodymai, notaras patvirtina paveldėjimo teisės liudijimą, kuriame nurodo kiekvieno įpėdinio palikimo dalies dydį, tačiau paveldėjimo teisės liudijime nenurodomas konkretus palikimo turtas.

Paskutinis naujinimas: 29/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitiktas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Graikija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

A. Savanoriškas paveldėjimas yra įmanomas tik sudarant testamentą (Civilinio kodekso 1710 ir 1712 straipsniai).

Toliau pateikiamos testamentų, kuriuos galima sudaryti, rūšys.

a) Bendrieji testamentai

Ranka surašytas testamentas. Paties testatoriaus ranka (nenaudojant jokių mechaninių prietaisų) surašytas ir pasirašytas testamentas, kurio surašymo data yra nurodoma pačiame testamente (Civilinio kodekso 1721–1723 straipsniai). Tokio testamentą nereikia pateikti jokiai institucijai. Po testatoriaus mirties kiekvienas asmuo, turintis ranka surašytą testamentą, privalo iš karto, kai tik informuojamas apie testatoriaus mirtį ir tyčia nedelsdamas, pateikti testamentą testatoriaus paskutinės nuolatinės arba įprastos gyvenamosios vietos arba savo nuolatinės gyvenamosios vietos apygardos civilinio teismo teisėjui, kad šis paskelbtų apie testamentą; testamentas taip pat gali būti pateikiamas Graikijos konsulinei įstaigai, jeigu paskutinės testatoriaus valios vykdytojas gyvena užsienyje (Civilinio kodekso 1774–1775 straipsniai).

Užantspauduotas testamentas. Testatorius surašytas ir užantspauduotame voke trijų liudytojų arba dviejų notarų ir vieno liudytojo akivaizdoje notarui įteiktas testamentas. Po testatoriaus mirties notaras privalo tyčia nedelsdamas asmeniškai įteikti testamentą originalą regiono, kuriame įregistruotas notaro biuras, apygardos civilinio teismo teisėjui (Civilinio kodekso 1738–1748 ir 1769 straipsniai).

Viešas testamentas. Testatorius trijų liudytojų arba dviejų notarų ir vieno liudytojo akivaizdoje notarui žodžiu padiktuos testamentą. Notaras sudaro aktą. Akte nurodoma testatoriaus valia ir ji saugo notaras, kuris privalo iš karto, kai tik informuojamas apie testatoriaus mirtį, ir tyčia nedelsdamas nusiųsti aktą kopiją regiono, kuriame įregistruotas notaro biuras, apygardos civilinio teismo teisėjui (Civilinio kodekso 1724–1737 ir 1769 straipsniai).

b) Išskirtiniai testamentai

Išskirtinėmis aplinkybėmis testamentas gali būti sudaromas laive (Civilinio kodekso 1749–1752 straipsniai), išimtinį testamentą gali sudaryti karinėje kampanijoje dalyvaujantys kariai (Civilinio kodekso 1753–1756 straipsniai) ir izoliuoti asmenys (Civilinio kodekso 1757 straipsnis). Išskirtinis testamentas nedelsiant įteikiamas artimiausiai Graikijos konsulinei įstaigai arba Graikijoje esančiam notarui ir apie tai pranešama kompetentingai priežiūros institucijai (Civilinio kodekso 1761–1762 straipsniai). Išskirtinis testamentas tampa negaliojantis iš karto po to, kai sueina trys mėnesiai nuo tos dienos, kurią nustojo galioti aplinkybė, dėl kurios testatorius išskirtinėmis aplinkybėmis sudarė testamentą, jeigu jis vis dar yra gyvas (Civilinio kodekso 1758–1760 straipsniai).

Kiekvienas testamentas turi vienodą galią ir vėlesnis testamentas panaikina ankstesnįjį, jeigu testatorius aiškiai panaikino ankstesnį testamentą arba kai vėlesniame testamente pateikiamos ankstesniam testamentui prieštaraujanti arba nuo jo besiskiriančios nuostatos. Pastaruoju atveju vėlesniu testamentu panaikinamos tik tos ankstesnio testamento nuostatos, kurioms jis prieštarauja (Civilinio kodekso 1763–1768 straipsniai).

Testatorius bet kuriuo atveju turi būti veiksnus, privalo veikti savo laisva ir nevaržoma valia ir atitikti įstatyme nustatytus teisėto kiekvienos rūšies testamento sudarymo reikalavimus.

B. Kita vertus, gali būti sudaroma dovanojimo sutartis, kurios vykdymas priklauso nuo asmens mirties (Civilinio kodekso 2032–2035 straipsniai). Tačiau šiuo atveju dovanos gavėjas negali būti laikomas dovanojimo įpėdiniu arba vieninteliu paveldėtoju.

C. Bendras testamentas (t. y. dviejų arba daugiau asmenų sudarytas vienas testamentas) įstatymu yra draudžiamas (Civilinio kodekso 1717 straipsnis).

D. Taip pat draudžiama sudaryti susitarimus dėl paveldėjimo ateityje (Civilinio kodekso 368 straipsnis).

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

A. Ranka surašyto testamento nereikės pateikti konkrečiai institucijai. Tačiau saugumo sumetimais testatorius gali palikti savo testamentą saugoti notariui (Civilinio kodekso 1722 straipsnis).

B. Užantspauduoti testamentai ir vieši testamentai turi būti pateikiami notariui ir notaras turi sudaryti atitinkamą notaro aktą (Civilinio kodekso 1743 ir 1732 straipsniai).

C. Apie išskirtinį testamentą turi būti pranešama priežiūros institucijai ir jis turi būti nedelsiant pateikiamas artimiausiai Graikijos konsulinei įstaigai arba Graikijoje esančiam notariui (Civilinio kodekso 1761–1762 straipsniai).

D. Po testatoriaus mirties *testamentą saugantis notaras privalo, jei tai yra viešas testamentas, nusiųsti jo kopiją apygardos civilinio teismo teisėjui, o jei tai yra užantspauduotas arba išskirtinis testamentas, notaras turi asmeniškai įteikti šio testamento originalą regiono, kuriame įregistruotas notaro biuras, apygardos civilinio teismo teisėjui, kad šis paskelbtų apie testamentą* (Civilinio kodekso 1769–1780 straipsniai ir Civilinio proceso kodekso 807–811 straipsniai). *Kiekvienas asmuo, turintis ranka surašytą testamentą, privalo iš karto, kai tik informuojamas apie testatoriaus mirtį, ir tyčia nedelsdamas pateikti testamentą testatoriaus paskutinės nuolatinės arba įprastos gyvenamosios vietos arba savo nuolatinės gyvenamosios vietos apygardos civilinio teismo teisėjui, kad šis paskelbtų apie testamentą* (Civilinio kodekso 1774–1775 straipsniai ir Civilinio proceso kodekso 807–811 straipsniai). *Jeigu testamento saugotojas gyvena užsienyje, testamentą jis gali pateikti bet kuriai Graikijos konsulinei įstaigai.*

E. Kiekvienam asmeniui, kuris randa arba saugo ranka surašytą testamentą ir nedelsdamas nepateikia jo kompetentingai institucijai, taikomos civilinės ir baudžiamosios baudos ir, jeigu jis yra įpėdinis, jam atimama paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 914, 902, 903 ir 1860 straipsniai, Civilinio proceso kodekso 811 straipsnis ir Baudžiamojo kodekso 222 ir 242 straipsniai).

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

A. Mirusiojo palikuonys ir tėvai, taip pat gyvas likęs sutuoktinis arba mirusįjį pergyvenęs asmuo, su kuriuo mirusysis buvo sudaręs registruotą partnerystę, kurie galėtų būti laikomi įpėdiniais pagal įstatymą, turi teisę gauti privalomąją palikimo dalį (Civilinio kodekso 1825 straipsnis ir įstatymo Nr. 3719/2008 11 straipsnis).

B. Privalomoji palikimo dalis yra susijusi su puse palikimo pagal įstatymą. Teisėtas šios dalies gavėjas į įpėdinių sąrašą įtraukiamas kaip akivaizdus šios dalies įpėdinis (Civilinio kodekso 1825 straipsnis).

C. Proporcijos apskaičiuojamos taikant sudėtingą metodiką. Atsižvelgiama į apmokestinamas išmokas, kurias palikimo dalies gavėjas jau gavo iš mirusiojo, ir į bendrą (teorinę) palikimo vertę (Civilinio kodekso 1830–1834 straipsniai).

D. Bet kokia testamente palikimo dalies įpėdiniui nustatyta išlyga laikoma negaliojančia tiek, kiek ji taikoma privalomajai palikimo daliai (Civilinio kodekso 1829 straipsnis). Pareikšdamas ieškinį dėl apsimestinio dovanojimo sandorio panaikinimo, palikimo dalies gavėjas gali siekti panaikinti dovanas, kurias mirusysis dovanavo būdamas gyvas, jeigu velionio mirties metu esančio palikimo nepakanka privalomajai palikimo daliai padengti. Teisei pareikšti ieškinį taikomas įstatyme nustatytas dvejų metų ieškinio senaties terminas, kuris pradedamas skaičiuoti nuo velionio mirties dienos (Civilinio kodekso 1835–1838 straipsniai).

E. Teisėtas privalomosios palikimo dalies gavėjas negauna privalomosios palikimo dalies, jeigu mirusysis atima iš jo paveldėjimo teisę (1839–1845 straipsniai) arba jeigu jam draudžiama paveldėti (1860–1864 straipsniai). Teisėtas privalomosios palikimo dalies gavėjas gali atsakyti paveldėjimo (Civilinio kodekso 1847–1859 straipsniai) arba atsakyti teisės į privalomąją palikimo dalį (Civilinio kodekso 1826 straipsnis).

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Įpėdinių pagal įstatymą yra šešios eilės. Įpėdiniai pagal įstatymą paveldi, jeigu nėra pirmesnės eilės įpėdinių (Civilinio kodekso 1819 straipsnis).

A. Pirmai įpėdinių pagal įstatymą eilei priklauso mirusiojo palikuonys. Paveldėjimo teisės nustatomos pagal giminę. Artimiausi palikuonys turi pirmumo teisę, palyginti su tolimesniais tos pačios kilmės palikuonimis. Vaikai paveldi lygiomis dalimis (Civilinio kodekso 1813 straipsnis).

Gyvas likęs sutuoktinis taip pat priskiriamas pirmai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir jam priklauso ketvirtadalis palikimo (Civilinio kodekso 1820 straipsnis).

Mirusįjį pergyvenęs asmuo, su kuriuo mirusysis buvo sudaręs registruotą partnerystę, taip pat priklauso pirmai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir gauna šesštadalį palikimo (įstatymo Nr. 3719/2008 11 straipsnis).

B. Mirusiojo tėvai, broliai ir seserys, taip pat bet kurio mirusiojo brolių ir seserų, kurie mirė anksčiau nei mirusysis arba atsisakė paveldėjimo teisės, arba ši teisė jiems buvo atimta, vaikai ir vaikaičiai taip pat priklauso antrai įpėdinių pagal įstatymą eilei. Bet kurių brolių ir seserų, kurie mirė anksčiau nei mirusysis arba atsisakė paveldėjimo teisės, arba ši teisė jiems buvo atimta, tėvai ir broliai ir seserys, taip pat vaikai ir vaikaičiai palikimą paveldi pagal giminę (Civilinio kodekso 1814 straipsnis).

Jeigu netikri broliai ir seserys yra toje pačioje eilėje kaip ir tėvai arba tikri broliai ir seserys, arba tikrų brolių ir seserų vaikai arba vaikaičiai, tuomet jie paveldi pusę tikriems broliams ir seserims priklausančios palikimo dalies. Pusę dalies taip pat gauna bet kurių brolių ir seserų, kurie mirė anksčiau nei mirusysis arba atsisakė paveldėjimo teisės, arba ši teisė jiems buvo atimta, vaikai arba vaikaičiai (Civilinio kodekso 1815 straipsnis).

Gyvas likęs sutuoktinis taip pat priklauso antrai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir gauna pusę palikimo (Civilinio kodekso 1820 straipsnis).

Mirusįjį pergyvenęs asmuo, su kuriuo mirusysis buvo sudaręs registruotą partnerystę, taip pat priklauso antrai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir gauna trečdalį palikimo (įstatymo Nr. 3719/2008 11 straipsnis).

C. Trečiai įpėdinių pagal įstatymą eilei priklauso mirusiojo seneliai, taip pat mirusiojo palikuonių vaikai ir vaikaičiai.

Jeigu velionio mirties metu jo seneliai tiek iš tėvo, tiek iš motinos pusės yra gyvi, jie neatsiakė paveldėjimo teisės ir ši teisė jiems nebuvo atimta, jie bus vieninteliai paveldėtojai ir palikimą paveldės lygiomis dalimis.

Jeigu velionio mirties metu jo senelis arba senelė tiek iš tėvo, tiek iš motinos pusės yra mirę arba atsisakė paveldėjimo teisės, arba ši teisė jiems buvo atimta, juos pakeičia senelių vaikai ir vaikaičiai. Jeigu vaikų ir vaikaičių nėra arba jeigu jie atsisakė savo teisės į palikimą, arba ši teisė jiems buvo atimta, asmens, kuris mirė arba atsisakė paveldėjimo teisės, arba ši teisė jam buvo atimta, dalis pereina tos pačios linijos seneliui arba senelei, o jeigu tokių senelių nėra arba jeigu tokie seneliai atsisakė teisės į palikimą, arba ši teisė jiems buvo atimta, ši dalis pereina senelių vaikams ir vaikaičiams.

Jeigu velionio mirties metu seneliai iš tėvo arba motinos pusės yra mirę arba atsisakė paveldėjimo teisės, arba ši teisė jiems buvo atimta ir jie neturi vaikų ir vaikaičių arba jų vaikai ir vaikaitiai atsisakė paveldėjimo teisės, arba ši teisė jiems buvo atimta, vieninteliais palikimo gavėjais tampa kitos linijos senelis arba senelė ir jų vaikai ir vaikaitiai.

Vaikai palikimą paveldi lygiomis dalimis ir dėl jų palikimo negauna tos pačios kilmės vaikaičiai. Vaikaičiai palikimą paveldi pagal kilmę (Civilinio kodekso 1816 straipsnis).

Gyvas likęs sutuoktinis taip pat priklauso trečiai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir gauna pusę palikimo (Civilinio kodekso 1820 straipsnis).

Mirusįjį pergyvenęs asmuo, su kuriuo mirusysis buvo sudaręs registruotą partnerystę, taip pat priklauso trečiai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir gauna trečdalį palikimo (įstatymo Nr. 3719/2008 11 straipsnis).

D. Mirusiojo provaikaičiai priklauso ketvirtai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir palikimą paveldi lygiomis dalimis, nepaisant giminytės linijos (Civilinio kodekso 1817 straipsnis).

Gyvas likęs sutuoktinis taip pat priklauso ketvirtai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir gauna pusę palikimo (Civilinio kodekso 1820 straipsnis).

Mirusįjį pergyvenęs asmuo, su kuriuo mirusysis buvo sudaręs registruotą partnerystę, taip pat priklauso ketvirtai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir gauna trečdalį palikimo (įstatymo Nr. 3719/2008 11 straipsnis).

E. Gyvas likęs sutuoktinis arba mirusįjį pergyvenęs asmuo, su kuriuo mirusysis buvo sudaręs registruotą partnerystę, taip pat priklauso penktai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir gauna visą palikimą (Civilinio kodekso 1821 straipsnis ir įstatymo Nr. 3719/2008 11 straipsnis).

Santuoką nutraukęs sutuoktinis ir mirusįjį pergyvenęs asmuo, su kuriuo mirusysis buvo sudaręs registruotą partnerystę, jeigu partnerystė buvo nutraukta mirusiajam esant gyvam, neturi teisės paveldėti pagal įstatymą.

Gyvas likęs sutuoktinis, kuriam mirusysis pareiškė ieškinį dėl santuokos nutraukimo, kuriame nurodyti galiojantys santuokos nutraukimo pagrindai, neturi teisės paveldėti pagal įstatymą (Civilinio kodekso 1822 straipsnis).

F. Graikijos valstybė priklauso šeštai įpėdinių pagal įstatymą eilei ir gauna visą aprašytą palikimą (Civilinio kodekso 1824 straipsnis ir Civilinio kodekso priėmimo įstatymo 118 straipsnis).

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Jurisdikcija nagrinėti su paveldėjimu susijusias bylas priklauso paveldėjimo teismui, t. y. regiono, kuriame mirusysis savo mirties metu turėjo nuolatinę gyvenamąją vietą, arba, jeigu nuolatinės gyvenamosios vietos nėra, įprastos gyvenamosios vietos regiono *apygardos civiliniam teismui*, arba, jeigu nėra įprastos gyvenamosios vietos, *valstybės sostinės apygardos civiliniam teismui* (Civilinio proceso kodekso 30 ir 810 straipsniai).

Kompetenciją sudaryti ir saugoti testamentus taip pat turi notarai ir Graikijos konsulinės įstaigos.

Galiausiai Graikijos mokesčių inspekcija taip pat turi kompetenciją gauti paveldėjimo mokesčio deklaracijas ir taikyti paveldėjimo mokesčius.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

5 klausimo b–d punktai. Paveldėjimo teismo raštinei teikiamos šios deklaracijos:

bet kurio įpėdinio (įpėdinio pagal testamentą, įpėdinio pagal įstatymą, akivaizdaus įpėdinio) deklaracijos dėl paveldėjimo teisės ar palikimo atsisakymo.

Atsisakymo teisė turi būti įgyvendinama per keturių mėnesių terminą, kuris pradedamas skaičiuoti nuo dienos, kurią atsisakanti šalis buvo informuota apie palikimo atsiradimą arba palikimo atsiradimo priežastį. Jeigu mirusysis arba įpėdinis gyveno užsienyje, atsisakymo terminas pratęsiamas iki vienu metų (Civilinio proceso kodekso 812 straipsnis ir Civilinio kodekso 1847–1859 straipsniai);

deklaracijos dėl aprašyto palikimo priėmimo (Civilinio proceso kodekso 812 straipsnis ir Civilinio kodekso 1902–1912 straipsniai);

deklaracijos dėl testamentinio vykdymo funkcijos priėmimo arba atsisakymo arba dėl tokios funkcijos atsisakymo (Civilinio proceso kodekso 812 straipsnis ir Civilinio kodekso 2017–2031 straipsniai);

deklaracijos dėl nepriimto palikimo priėmimo arba tokio palikimo globėjo pareigų atsisakymo (Civilinio proceso kodekso 812 straipsnis ir Civilinio kodekso 1865–1870 straipsniai).

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

A. Įpėdinis gali per palikimo atsisakymo terminą (t. y. keturis mėnesius arba vienus metus, jeigu mirusysis arba jo įpėdinis gyveno užsienyje, nuo palikimo atsiradimo momento, Civilinio kodekso 1847 straipsnis) paveldėjimo teismo raštiniame (Civilinio proceso kodekso 810 straipsnyje nustatytas kompetentingas paveldėjimo teismas) pareikšti, kad jis priėmė aprašytą palikimą. Tokiu atveju aprašyto palikimo įpėdinis prisiima su jo palikimo dalimi susijusias pareigas (Civilinio kodekso 1902 ir 1904 straipsniai).

Aprašyto palikimo įpėdinis turi imtis veiksmų, kad per keturis mėnesius priimtų aprašytą palikimo turtą. Palikimą sudaro turto grupė, kuri yra atskirta nuo įpėdinio asmeninio turto. Aprašyto turto įpėdinis turi patenkinti su palikimu susijusius kreditorių reikalavimus, o paskui – teisėtų įpėdinių teises į palikimą. Jeigu atsisakoma teisės į palikimo turtą, aprašyto turto įpėdinis turi prašyti paveldėjimo teismo išduoti leidimą (Civilinio kodekso 1902–1912 straipsniai ir Civilinio proceso kodekso 812, 838–841 straipsniai).

B. Palikimo kreditoriai arba jų įpėdiniai gali prašyti, kad paveldėjimo teismas dėl palikimo imtųsi teisminės likvidacijos veiksmų (Civilinio kodekso 1913 straipsnis).

Teismas privalo priimti nutartį dėl palikimo teisminės likvidacijos aprašyto palikimo įpėdinio prašymu, o šis tokiu atveju perduoda palikimo turtą kreditoriams ir yra atleidžiamas nuo visų pareigų (Civilinio kodekso 1909 straipsnis).

Paveldėjimo teismas paskiria likvidatorių, kuris sukviečia kreditorius, kad šie pateiktų savo reikalavimus. Visų pirma yra patenkinami kreditorių, o paskui – teisėtų įpėdinių reikalavimai (Civilinio kodekso 1913–1922 straipsniai).

C. Jeigu įpėdinis nėra žinomas (nepriimtas palikimas), paveldėjimo teismas paskiria nepriimto palikimo globėją, kuris turi pareigą administruoti palikimą ir patenkinti kreditorių reikalavimus, kol bus rastas įpėdinis (Civilinio kodekso 1865–1870 straipsniai).

D. Jeigu mirusysis jau buvo bankrutavęs, bankroto byla tęsiama dėl palikimo.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

A. Palikimas velionio mirties metu automatiškai pereina įpėdiniui. Todėl iš esmės nereikalaujama konkretaus aiškaus sutikimo dėl palikimo (Civilinio kodekso 1846 straipsnis).

B. Tais atvejais, kai įpėdinis savo elgesiu parodo, kad nori tapti įpėdiniu (atlikdamas su palikimu susijusius veiksmus), jis laikomas tylėjimu priėmusiu palikimą (Civilinio kodekso 1849 straipsnis).

C. Tais atvejais, kai įpėdinis per nustatytą terminą (t. y. keturis mėnesius arba vienus metus, jeigu mirusysis arba jo įpėdinis gyveno užsienyje, nuo palikimo atsiradimo momento, Civilinio kodekso 1847 straipsnis) nepasinaudoja teise atsisakyti palikimo, palikimas laikomas priimtu (Civilinio kodekso 1850 straipsnis).

D. Automatinio palikimo įgijimo principui taikoma viena išimtis tais atvejais, kai paveldėtinas objektas yra susijęs su nuosavybės arba bet kuria kita daiktine teise į nekilnojamąjį turtą. Tokiu atveju palikimo priėmimo veiksmas arba palikimo pažymėjimas turi būti įregistruojamas aktų arba žemės registre, o įpėdinis nuo velionio mirties momento įgyja daiktinę teisę, kuri galioja atgaline data (Civilinio kodekso 1846, 1193, 1195 ir 1198 straipsniai).

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

A. Įpėdinis, kaip vienintelis mirusiojo palikimo paveldėtojas, atsako už su palikimu susijusių pareigų įvykdymą, įskaitant jo turtą, kitaip nei paveldėtojai, kurie yra specifiniai mirusiojo palikimo paveldėtojai (Civilinio kodekso 1901 straipsnis).

B. Įpėdinis gali per palikimo atsisakymo terminą (t. y. keturis mėnesius arba vienus metus, jeigu mirusysis arba jo įpėdinis gyveno užsienyje, nuo palikimo atsiradimo momento, Civilinio kodekso 1847 straipsnis), paveldėjimo teismo raštinėje pareikšti, kad priėmė aprašytą palikimą. Tokiu atveju aprašyto palikimo įpėdinis prisiima su savo palikimo dalimi susijusias pareigas (Civilinio kodekso 1902 ir 1904 straipsniai).

C. Aprašyto palikimo įpėdinis turi imtis veiksmų, kad per keturis mėnesius priimtų aprašytą palikimo turtą. Palikimą sudaro turto grupė, kuri yra atskirta nuo įpėdinio asmeninio turto. Aprašyto turto įpėdinis turi patenkinti su palikimu susijusius kreditorių reikalavimus, o paskui – teisėtų įpėdinių teises į palikimą. Jeigu atsisakoma teisės į palikimo turtą, aprašyto turto įpėdinis turi prašyti paveldėjimo teismo išduoti leidimą (Civilinio kodekso 1902–1912 straipsniai ir Civilinio proceso kodekso 812, 838–841 straipsniai).

D. Palikimo aprašymo metu palikimo kreditoriai arba jų įpėdiniai gali prašyti paveldėjimo teismo palikimo imtis teisminės likvidacijos veiksmų (Civilinio kodekso 1913 straipsnis). Teismas privalo priimti nutartį dėl palikimo teisminės likvidacijos aprašyto palikimo įpėdinio prašymu, o šis tokiu atveju perduoda palikimo turtą kreditoriams ir yra atleidžiamas nuo visų pareigų (Civilinio kodekso 1909 straipsnis).

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Norint įregistruoti paveldėtą nekilnojamąjį turtą, reikalingas viešas dokumentas (paprastai notaro aktas, kuriuo patvirtinamas palikimo priėmimas, arba paveldėjimo pažymėjimas). Tokį dokumentą reikia pateikti nekilnojamojo turto buvimo vietos kompetentingai institucijai (aktų arba žemės registrai).

Daugiau informacijos galima rasti svetainėje <http://www.ktimatologio.gr/>.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Pagal Graikijos paveldėjimo teisę palikimą įpėdinis gauna iš karto po velionio mirties, nedalyvaujant atstovui arba administratoriui (Civilinio kodekso 983 ir 1846 straipsniai).

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Palikimo turtą administruoja pats įpėdinis. Jeigu yra keletas įpėdinių, jie turtą administruoja kartu, kol jis yra padalijamas (Civilinio kodekso 1884–1894 straipsniai).

Mirusysis savo testamente arba įpėdiniai, sudarydami susitarimą arba paveldėjimo teismui pateikdami prašymą, gali paskirti testamentą vykdytoją, kuris atsako už palikimo administravimą ir padalijimą (Civilinio kodekso 2017–2031 straipsniai).

Jeigu įpėdinis nėra žinomas (nepriimtas palikimas), paveldėjimo teismas paskiria nepriimto palikimo globėją, kuris administruoja turtą tol, kol randamas įpėdinis (Civilinio kodekso 1865–1870 straipsniai).

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Aprašyto palikimo įpėdinis administruoja palikimą tol, kol patenkinami palikimo kreditorių reikalavimai (Civilinio kodekso 1902–1912 straipsniai).

Bet kurio kreditoriaus arba įpėdinio paveldėjimo teismui pateiktu prašymu gali būti priimama nutartis dėl palikimo teismo likvidavimo, šiuo atveju palikimą administruoja paveldėjimo teismo paskirtas likvidatorius (Civilinio kodekso 1913–1922 straipsniai).

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

A. Bet kuri suinteresuotoji šalis (įpėdinis, paveldėtojas, patikėtinis, testamentą vykdytojas, palikimo kreditoriai, palikimo pirkėjas) gali prašyti, kad už paveldėjimą atsakingo *apygardos civilinio teismo teisėjas* ne ginčo tvarka išduotų paveldėjimo pažymėjimą (Civilinio proceso kodekso 819 straipsnis).

B. Paveldėjimo pažymėjimas yra už paveldėjimą atsakingo *apygardos civilinio teismo teisėjo* išduodamas dokumentas, kuriame pateikiama su paveldėjimu susijusi informacija (teisnumas ir teisės, palikimo dalis) (Civilinio kodekso 1961 straipsnis ir Civilinio proceso kodekso 820 straipsnis). Paveldėjimo pažymėjimas gali būti asmeninis dokumentas (kuriame patvirtinamas tik vieno asmens teisnumas ir palikimo dalis) arba bendras dokumentas (išduotas daugiau nei dėl vieno įpėdinio arba daugiau nei dėl vieno asmens) (Civilinio kodekso 1960 straipsnis).

C. Tariama, kad paveldėjimo pažymėjime nurodytas įpėdinis, paveldėtojas, patikėtinis arba testamentą vykdytojas turi paveldėjimo pažymėjime nurodytą veiksnumą ir susijusias teises. Tokią prielaidą galima ginčyti (Civilinio proceso kodekso 821 straipsnis ir Civilinio kodekso 1962 straipsnis).

D. Paveldėjimo pažymėjimas yra autentiškas dokumentas. Visos trečiosios šalys, kurios veikdamos sąžiningai sudaro sandorius su paveldėjimo pažymėjime nurodytu įpėdiniu, yra saugomos (Civilinio proceso kodekso 822 straipsnis ir Civilinio kodekso 1963 straipsnis).

E. Jeigu išduodamas neteisingas paveldėjimo pažymėjimas, jis atmetamas, pakeičiamas, atšaukiamas ir panaikinamas kartu su visais įprastais ir išskirtiniais apeliaciniais skundais dėl sprendimo, kuriuo išduodamas paveldėjimo pažymėjimas (Civilinio kodekso 1964–1966 straipsniai ir Civilinio proceso kodekso 823–824 straipsniai).

F. Jeigu paveldėjimo dalykas yra daiktinė teisė į nekilnojamąjį turtą, įpėdinis gali įregistruoti paveldėjimo pažymėjimą (Civilinio kodekso 1846, 1193, 1195 ir 1198 straipsniai).

G. Be paveldėjimo pažymėjimų, yra ir kitų dokumentų, kuriais patvirtinamas įpėdinio teisnumas ir teisės (pvz., testamentų kopija, civilinės būklės aktai, prašymas priimti deklaracinį teismo sprendimą ir pan.).

Paskutinis naujinimas: 16/10/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([es](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Ispanija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUe\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Ispanijoje veikia septynios skirtingos paveldėjimo teisės sistemos. Jos tiesiogiai galioja ne Ispanijos gyventojams, esantiems kiekvienoje teritorijoje, kurioje galioja atskiri teisės aktai, išskyrus Ispanijos teisės aktus. Ispanijos piliečiams turi būti taikomas regioninės pilietybės kriterijus (ryšys su kiekviena teritorija, kurioje taikomas reglamentavimas, atsižvelgiant į Ispanijos vidaus taisykles) – 2012 m. liepos 4 d. Reglamento (ES) Nr. 650/2012 36 straipsnis.

Kalbant apie testamentinę valią, pažymėtina, kad būtina reikšti skirti reglamentavimą pagal bendrąją civilinę teisę, kaip nustatyta 1889 m. Civiliniame kodekse, iš dalies keistame keletą kartų, visų pirma paskelbus 1978 m. Ispanijos Konstituciją, ir reglamentavimą pagal vietos arba specialiuosius įstatymus, kuriuos priėmė už civilinės teisės sritį atsakingos autonominės sritys (Galisija, Baskų kraštas, Navara, Aragonas, Katalonija ir Balearų salos).

Pagal bendrąją civilinę teisę testamentas yra laikomas paveldėjimo dokumentu, nes paprastai paveldėjimo susitarimų ar bendrųjų testamentų negalima sudaryti. Tai gali būti:

oficialus testamentas: tai yra įprastas testamentu sudarymo notaro akivaizdoje būdas. Notaras sudaro testamentą ir todėl žino jo turinį, o testamentas įregistruojamas notaro oficialiame registre ir apie jį per Registrų ir notarų generalinį direktoratą pranešama Teisingumo ministerijos Bendrajam testamentų registru;

privatus, šiuo metu negaliojantis, testamentas: šį testamentą tvirtina notaras, kuris nėra susipažinęs su testamentine valia;

rašytinis testamentas: šį retai sudaromą testamentą testatorius surašo ranka, o kiekvienas testamento puslapis pasirašomas nurodant datą ir laikantis kai kurių konkrečių oficialių reikalavimų. Jame testatorius pareiškia savo testamentinę valią.

Su bendrąja civiline teise galima susipažinti oficialiojo leidinio svetainėje (<http://www.boe.es/buscar/pdf/1889/BOE-A-1889-4763-consolidado.pdf>). Šio teksto vertimą į anglų ir prancūzų kalbas galima rasti adresu <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/es/1288774502225/ListaPublicaciones.html>

Vietos arba specialiuosiuose įstatymuose (*Derechos forales o especiales*) nustatytos atskiros testamentų taisyklės kiekvienoje iš minėtų teritorijų, be to, kiekvienoje teritorijoje pripažįstamos skirtingos ir konkrečios testamento formos. Kai kuriose teritorijose galima sudaryti bendrąjį testamentą ir paveldėjimo susitarimą ar sutartį.

Konkrečių pagal vietos arba specialiuosius įstatymus priimtų taisyklių tekstą galima rasti adresu <http://www.boe.es/legislacion/codigos/codigo.php?id=48&modo=1¬a=0&tab=2>

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Notaro akivaizdoje sudarytą testamentą Bendrajame testamentų registre, kurį, kaip minėta, tvarko Teisingumo ministerija, per Registrų ir notarų generalinį direktoratą turi įregistruoti atestuotas notaras (testatoriaus prašymas nėra būtinas). Jeigu testamentinė valia pareikšta, šiame registre nurodoma naujausio ir ankstesnių testamentų datos ir oficialus notaro registras, kuriame minėtas testamentas įregistruotas. Notarų asociacijos gali pateikti naujausią informaciją apie notarą arba archyvą, kuriame galima rasti testamentą, jeigu atestuotas notaras nebesiverčia notaro praktika (<http://www.notariado.org>).

Šis registras nėra viešai prieinamas. Su registre esančia informacija gali susipažinti tik asmenys, galintys įrodyti, kad jie testatoriui mirus turi teisėtą interesą paveldėti, o jeigu testatorius gyvas, susipažinti su tokia informacija gali testatorius ar specialus jo atstovas arba, jeigu testatorius yra neveiksnus, teismo sprendime nurodytas asmuo.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Pagal Ispanijos bendrąją teisę dalis palikimo tam tikriems giminaičiams užtikrinama privalomosios palikimo dalies forma. Pagal Civilinį kodeksą „privalomoji palikimo dalis yra palikimo dalis, kurios testatorius negali paskirstyti, nes ši dalis pagal įstatymą užtikrinama tam tikriems įpėdiniams, t. y. įpėdiniams pagal įstatymą“.

Įpėdiniai pagal įstatymą yra:

vaikai ir jų tėvų ir aukštutinės linijos giminaičių palikuonys;

jeigu jų nėra – jų vaikų tėvai ir aukštutinės linijos giminaičiai ir palikuonys;

našlė arba našlys įstatyme nustatyta tvarka.

Vaikų ir palikuonių privalomąją palikimo dalį sudaro du trečdaliai tėvo ir motinos paveldimo turto. Tačiau tėvas ir motina gali padalyti vieną dalį iš dviejų trečdalių, kurie sudaro privalomąją palikimo dalį, kad padidintų savo vaikų ar palikuonių palikimą. Likęs trečdalis gali būti padalijamas laisvai. Šiai palikimo daliai būdinga teisė disponuoti visu turto, nes tai iš esmės yra *pars bonorum*, išskyrus keletą išimčių.

Vietos arba specialiuosiuose įstatymuose yra įvairių taisyklių, kuriose įtvirtintos specialios nuostatos, susijusios su privalomąją palikimo dalimi. Norint nustatyti konkrečius kiekvienoje iš šių teritorijų reglamentuojamus aspektus, būtina išnagrinėti kiekvieną šių taisyklių rinkinį, nes vienos teritorijose galioja *pars bonorum* privalomoji palikimo dalis, o kitose – *pars valorum* privalomoji palikimo dalis, susijusi su teise į turto vertės dalį, už kurią sumokama grynaisiais pinigais, ir tai yra paprasta kreditoriaus teisė, pvz., Katalonijoje, ir netgi simboline privalomąją palikimo dalimi, pvz., Navaroje, paprasčiausiai reikalaujant, kad testatorius, iš kurio reikalaujama sumokėti, testamente įrašytų įprastą sąlygą.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Dar kartą reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad Ispanijoje galioja septynios paveldėjimo sistemos. Pagal bendrąją civilinę teisę, jeigu nėra įpėdinių pagal testamentą, palikimas padalijamas šia įstatyme nustatyta tvarka: vaikams, tėvams (abiem atvejais sutuoktinis, turintis uzufukto teisę į vieną trečdalių palikimo dalies, turi teisę paveldėti atitinkamai trečdalių arba pusę palikimo, kuriam taikomas uzufuktas), našlė arba našlys; mirusio asmens giminaičiai ir valstybė. Paveldėjimo pagal įstatymą atveju paveldėti gali tik giminaičiai iki ketvirtos laipsnio (t. y. pirmos eilės pusbroliai ir pusseserės). Teisė paveldėti pagal įstatymą nesuteikiama kitiems nei nurodytieji įpėdiniai.

Vietos įstatymuose galioja specialios nuostatos šiuo klausimu. Be galimybės paveldėti palikuonims, aukštutinės linijos giminaičiams, našlėms (našliams) ir kitiems giminaičiams, vietos įstatymuose nustatyta, kad jos teritorijoje esantį palikimą gali paveldėti autonominė sritis, ir net konkreči institucija pagal šį klausimą reglamentuojančiose taisyklėse nustatytą formą ir sąlygas.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Notarai, atsižvelgdami į giminystės laipsnį, ir teismai turi jurisdikciją priimti sprendimus dėl paveldėjimo ir paveldėjimo teisių.

Jeigu įpėdinis yra Ispanijos pilietis arba, jeigu jis neturi Ispanijos pilietybės, privalo gauti savo palikimą Ispanijoje, pareiškimą dėl palikimo priėmimo arba atsisakymo ir, be to, pareiškimą dėl palikimo priėmimo pagal apyrašą galima pateikti Ispanijos konsului arba konsulines funkcijas vykdančiam diplomatiniam pareigūnui. Tačiau dėl savo ekstrateritorinio pobūdžio funkcijų konsulas ir diplomatinis pareigūnas neturi jurisdikcijos ne ginčo tvarka nagrinėti bylą (*expedientes de jurisdicción voluntaria*), kurias Ispanijos teritorijoje nagrinėja notarai (pvz., įpėdinių pareiškimai pagal įstatymą).

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Paprastai palikimas priimamas arba jo atsisakoma notaro akivaizdoje, tačiau yra specialių atvejų, kai palikimas priimamas arba jo atsisakoma teisme. Aiškus palikimo priėmimas taip pat gali būti pareiškiamas sudarant privatų dokumentą. Vis dėlto, norint užtikrinti įrodymus ir jeigu yra paveldimo turto, reikia sudaryti

oficialų notarinį dokumentą, o pareiškimas dėl palikimo atsisakymo gali būti padaromas institucijoje, kuri, vykdydama jai nustatytas pareigas, dalyvauja sprendžiant su palikimu susijusį klausimą. Ši nuostata nepažeidžia galimybės įsikišti, kaip nurodyta, Ispanijos konsului arba konsulines funkcijas vykdančiam diplomatiniam pareigūnui.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Paprastai notari, kaip nurodyta ankstesnėse skiltyse pateiktuose paaiškinimuose.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Negalima savaime atsisakyti privalomosios palikimo dalies arba ją priimti – ji gaunama testamentinės išskirtinės forma arba išdavus patvirtintą testamentu nuorašą, išskyrus atvejus, kai, siekiant nustatyti mokėtiną sumą arba apmokestinamą paveldimą turta, iškeliama teismo byla.

Neteisminėse bylose notari paprastai nagrinėja visų rūšių su paveldėjimu susijusius pareiškimus, kaip nurodyta ankstesnėse skiltyse pateiktuose paaiškinimuose.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, atsižvelgiant į Ispanijos teisę, autonominių sričių vietos ir specialiuosiuose įstatymuose yra įtvirtintos konkrečios nuostatos, susijusios su palikimo priėmimu ir atsisakymu. Bendrojoje teisėje paprastai galioja taisyklė, kad palikimo negalima priimti arba jo atsisakyti iš dalies, išskyrus kai kurias išimtis, pvz., susijusias su privalomosios palikimo dalies padidiniu, būsimu testamentinės išskirtinės gavėju, kuris yra ir įpėdinis, ir testamentinės išskirtinės gavėjas, ir kai kuriais atvejais, kai yra keletas testamentinės išskirtinės gavėjų.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Paveldėjimo procedūra vykdoma notaro akivaizdoje, kai paveldėjimo teisę turintys asmenys yra sudarę susitarimą, arba teisme, jeigu tokio susitarimo nėra.

Visų šių priemonių imamasi vienos iš suinteresuotųjų šalių prašymu.

Paveldėjimo bylų skyriuje teismo procesą sudaro du skirtingi etapai:

Palikimo turto apyrašo sudarymas ir vertinimas.

Turto padalijimas ir perleidimas.

Šalių prašymu teismas palikimo turtui taip pat gali taikyti intervencines ir administravimo priemones.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Įpėdinio arba testamentinės išskirtinės gavėjo statusas įgyjamas priėmus palikimą arba testamentinę išskirtinę. Palikimą galima priimti besąlygiškai arba pagal apyrašą. Besąlygiškas palikimo priėmimas gali būti aiškus (sudarant oficialų arba privatų dokumentą) arba numanomas (atliekant veiksmus, iš kurių aiškiai matyti, kad norima priimti palikimą, arba veiksmus, kurių įpėdinio statuso neturintis asmuo negalėtų atlikti). Vis dėlto, siekiant užtikrinti įrodymus ir jeigu yra dalijamo turto, reikia, kad būtų priimtas notarinis dokumentas.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Besąlygiško palikimo priėmimo arba priėmimo ne pagal apyrašą atveju įpėdinis atsako už visus su paveldėjimu susijusius įsipareigojimus, kuriuos jis turėtų apmokėti ne tik iš paveldėto, bet ir iš nuosavo turto.

Jeigu palikimas priimamas pagal apyrašą, įpėdinis turi pareigą palikimo skolas sumokėti ir kitus su palikimu susijusius įsipareigojimus įvykdyti tik iš palikimo turto.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turta?

Norint įregistruoti nekilnojamąjį turta be išsamaus mirties liudijimo ir Bendrojo testamentų registro išduoto liudijimo, reikia turėti notaro išduotą oficialų palikimo priėmimo dokumentą arba, kai tinkama, atitinkamą teismo sprendimą, įskaitant papildomus dokumentus, t. y. paveldėjimo teisės liudijimą (testamentą, susitarimą), kai tinkama, ir įpėdinių deklaraciją.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Pagal Ispanijos teisę administratoriaus (*administrador*) paskirti nebūtina, tačiau dėl tokio paskyrimo tam tikromis aplinkybėmis gali būti susitariama dalijant palikimą.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turta?

Jeigu testamentu vykdytojas (*albacea*) paskirtas testamentu (pagal bendrąją teisę), jis administruoja palikimą.

Testatorius testamente taip pat gali paskirti palikimo auditorių (*contador partidor*), kuris įvertina palikimą ir padalija turta.

Paprastai galima paskirti tris asmenis: testamentu vykdytoją, auditorių ir administratorių, visi jie turi administracinius įgaliojimus, kuriuos testatorius, teisėjas ir kai kuriais atvejais patys įpėdiniai gali keisti.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Pagrindinės palikimo administratoriaus funkcijos:

atstovavimas palikimo tvarkymo klausimais,

periodinis ataskaitų teikimas,

palikimo turto saugojimas ir kiti reikalingi valdymo veiksmai.

10 Kokie dokumentai vykdan paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Jeigu paveldėjimo procedūra vyksta notaro akivaizdoje, jis parengia oficialų dokumentą, kuris turi neginčijamą įrodomąją galią.

Jeigu paveldėjimo procedūra vyksta teisme, ginčijami klausimai išsprendžiami teismo sprendimu, kuris laikomas pakankamu įpėdinių teisių įrodymu ir turi būti įforminamas notaro akivaizdoje, kaip reikalaujama pagal įstatymą.

Paskutinis naujinimas: 31/10/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Prancūzija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Tarpvalstybiniu atveju testamentas galioja, jeigu jis atitinka valstybės, kurioje yra sudarytas, teisę.

Prancūzijoje galiojančios pagrindinės sąlygos

- Testamento autorius (testatorius) turi būti sveiko proto (Civilinio kodekso (pranc. *code civil*) 901 straipsnis).
- Testatorius turi būti veiksnus (Civilinio kodekso 902 straipsnis).
- Atskiros nuostatos galioja asmenims, kuriems taikoma teisinė apsauga. Todėl testamentą negali sudaryti jaunesni negu šešiolikos metų nepilnamečiai (Civilinio kodekso 903 straipsnis), o globojamiems pilnamečiams būtinas teismo ar šeimos tarybos leidimas (Civilinio kodekso 476 straipsnis). Asmenys, kuriems paskirta rūpyba (pranc. *curatelle*), testamentą gali sudaryti (Civilinio kodekso 470 straipsnis), atsižvelgiant į 901 straipsnio nuostatas.

Reikalavimai dėl formos

Prancūzijoje galima sudaryti keturių tipų testamentus:

- holografinį testamentą, kurį visą ranka turi surašyti testatorius; jis testamente taip pat turi įrašyti datą ir jį pasirašyti (Civilinio kodekso 970 straipsnis);
- oficialųjį testamentą, kuris sudaromas dviejų notarų arba vieno notaro ir dviejų liudytojų akivaizdoje (Civilinio kodekso 971 straipsnis). Jeigu testamentas sudaromas dviejų notarų akivaizdoje, jį jiems padiktuoja testatorius. Taip yra ir tuo atveju, jeigu testamentą priima vienas notaras. Abiem atvejais testamentas paskui perskaitomas testatoriui (Civilinio kodekso 972 straipsnis). Testamentą testatorius turi pasirašyti dalyvaujant notarui ir dviem liudytojams (Civilinio kodekso 973 straipsnis), jį taip pat turi pasirašyti notaras ir liudytojai (Civilinio kodekso 974 straipsnis);
- užantspauduotą testamentą, kurį atspausdina arba ranka surašo testatorius arba kitas asmuo ir pasirašo testatorius; paskui šis testamentas užklijuotame voke pateikiamas notarui ir užantspauduojamas dalyvaujant dviem liudytojams (Civilinio kodekso 976 straipsnis);
- tarptautinį testamentą, kurį testatorius pateikia notarui ir dviem liudytojams, kurie jį pasirašo; paskui šis testamentas pridodamas prie notaro parengtos pažymos ir perduodamas saugoti notarui (1973 m. spalio 26 d. Vašingtono konvencija).

Pagal Civilinio kodekso 895 straipsnį testatorius gali bet kada panaikinti savo testamentą.

Paveldėjimo susitarimai

Paveldėjimo susitarimai iš principo yra uždrausti (Civilinio kodekso 722 straipsnis).

Tačiau nuo 2007 m. sausio mėn. pripažįstama, kad paveldėti turintys asmenys (vaikai) gali iš anksto atsisakyti teisės pateikti ieškinį dėl jų paveldėjimo teisių pažeidimo vieno ar keleto asmenų, turinčių įpėdinio statusą arba jo neturinčių (brolių ar seserų arba jų tiesiosios žemutinės linijos giminaičių), naudai. Tai reiškia, kad iš anksto atsisakoma ir teisės pareikšti ieškinį dėl paveldimos dalies sumažinimo (Civilinio kodekso 929 straipsnis). Kad toks atsisakymas galiotų, jis turi būti įformintas autentišku aktu dviejų notarų akivaizdoje. Susitarime reikia nurodyti ir paveldėtojus (taip pat žr. 3 klausimą).

Be to, pagal *inter vivos* padalijimo, įtraukiant vaikaičius (pranc. *donation-partage trans-générationnelle*), taisyklės paveldėti turintys asmenys (vaikai) gali sutikti, kad ne jie, o jų tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai paveldėtų visą ar ne visą jiems priklausančią dalį (Civilinio kodekso 1078-4 straipsnis).

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Visi testamentai, ypač holografiniai testamentai, gali būti notaro užregistruoti Centriniam testamentų registre (pranc. *Fichier central des dispositions de dernières volontés* – FCDDV). Registruojamas ne testamentų turinys, o tik atitinkamo asmens civilinis statusas bei informacija apie testamentą saugantį notarą. Taigi FCDDV vaidmuo yra nukreipti pareiškėją pas testamentą saugantį notarą, o ne atskleisti jo turinį.

FCDDV pasinaudoti gali bet koks asmuo, pateikęs mirties liudijimą ar kitą dokumentą, įrodantį asmens, kurio testamentą ieškoma, mirtį. Tada pareiškėjas turi kreiptis į testamentą užregistravusį notarą. Prašymas pateikiamas internetu: <https://www.adsn.notaires.fr/fcddvPublic/profileChoice.htm>.

Apie testamentų turinį notaras gali informuoti tik įpėdinius ir paveldėtojus, išskyrus atvejus, kai apygardos teismo (pranc. *tribunal de grande instance*) pirmininkas nurodo kitaip.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Pagal Prancūzijos teisę teisė į privalomąją palikimo dalį suteikiama (paveldėjimas pagal įstatymą taikomas) tik palikėjo tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams (vaikams, vaikaičiams ir kt., atsižvelgiant į pirmumo tvarką) ir palikėjo sutuoktiniui, jeigu nėra palikuonių.

Tiesiosios aukštutinės ir šoninės linijos giminaičiai teisių į privalomąją palikimo dalį neturi.

Šios teisės į privalomąją palikimo dalį, kuriomis ribojama laisvė tvarkyti paliekamą turtą savo nuožiūra ir kurių vertė gali kisti atsižvelgiant į palikėjo vaikų skaičių arba įpėdinio pagal įstatymą statusą (vaikas ar sutuoktinis), negali apimti daugiau negu trijų ketvirtadalių palikimo. Įpėdiniai pagal įstatymą negali atsisakyti savo privalomosios palikimo dalies (jei jie neatsisakė paveldėjimo). Tačiau jie gali iš anksto atsisakyti teisės pareikšti ieškinį dėl paveldimos dalies sumažinimo, kuriuo apskundžiamas pernelyg didelis testamentu padovanotas turtas (išankstinis teisės pareikšti ieškinį dėl paveldimos dalies sumažinimo atsisakymas, nurodytas prie 1 klausimo, kalbant apie paveldėjimo susitarimus).

Taigi šie įpėdiniai gali apginti savo teisę į privalomąją palikimo dalį (Civilinio kodekso 721 ir 912 straipsniai).

- Vaikų privalomoji palikimo dalis: ji sudaro pusę palikimo, jeigu palikėjas mirdamas palieka tik vieną vaiką, du trečdalius palikimo, jeigu palieka du vaikus, ir tris ketvirtadalius, jeigu palieka tris vaikus arba daugiau (Civilinio kodekso 913 straipsnis).
- Palikėją pergyvenusio sutuoktinio privalomoji palikimo dalis: ji sudaro ketvirtadalį paveldimo turto (Civilinio kodekso 914-1 straipsnis). Ši dalis skiriama tik tuomet, jeigu nėra tiesiosios žemutinės ir tiesiosios aukštutinės linijų giminaičių, ir tik kai palikimas atsirado po 2002 m. liepos 1 d.

Teisei į privalomąją palikimo dalį apginti taikytina tvarka

Pareiškę ieškinį dėl palikimo dalies sumažinimo įpėdiniai gali apginti savo teisę į privalomąją palikimo dalį. Taigi, jeigu dėl tiesiogiai ar netiesiogiai padovanoto turto kyla grėsmė vieno ar kelių įpėdinių privalomajai palikimo daliai, laisva (neprivaloma) paliekamo turto dalis gali būti sumažinta padovanoto turto verte (Civilinio kodekso 920 straipsnis).

Šį ieškinį per penkerius metus nuo palikimo atsiradimo arba per dvejus metus nuo grėsmės nustatymo gali pareikšti tik įpėdiniai pagal įstatymą (Civilinio kodekso 921 straipsnis).

Visi pilnamečiai įpėdiniai pagal įstatymą gali iš anksto atsisakyti pareikšti ieškinį dėl palikimo dalies sumažinimo (Civilinio kodekso 929 straipsnis). Toks atsisakymas turi būti įformintas autentišku aktu dviejų notarų akivaizdoje. Atsisakymo aktą atskirai pasirašo kiekvienas atsisakantis asmuo, dalyvaujant tik notarams. Jame tiksliai nurodomi būsimi teisiniai atsisakymo padariniai kiekvienam atsisakančiam asmeniui.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jei testamentą nėra, pagal Prancūzijos teisę taikoma tokia paveldėjimo tvarka:

- jeigu sutuoktinio neturintis palikėjas palieka vaikų, palikimas lygiomis dalimis atitenka tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams (Civilinio kodekso 734 ir 735 straipsniai);
- jeigu palikėjas yra bevaikis nesutuokęs asmuo, palikimas atitenka palikėjo tėvams, broliams ir seserims, taip pat brolių ir seserų tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams (Civilinio kodekso 738 straipsnis);
- jeigu palikėjas neturėjo nei brolių, nei seserų, nei brolių ar seserų tiesiosios žemutinės linijos giminaičių, pusė jo palikimo atitenka tėvui, kita pusė – motinai (Civilinio kodekso 736 straipsnis);
- jeigu tėvas ir motina miršta anksčiau už palikėją, jo palikimas atitenka broliams ir seserims arba jų tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams, išskyrus kitus tėvus, tiesiosios aukštutinės arba šoninės linijų giminaičius (Civilinio kodekso 737 straipsnis);

- jeigu palikėjas palieka sutuoktinį, prieš išsprendžiant paveldėjimo klausimą pirmiausia reikia padalyti turtą pagal sutuoktinių turto teisinį režimą. Padalijus turtą pagal sutuoktinių turto teisinį režimą, taikomi tokie principai:
- jei palikėjas turėjo sutuoktinį ir vaikų, sutuoktinis gali pasirinkti viso esamo turto uzufруктą (teisę naudotis daiktu ir gauti iš jo naudos) arba ketvirtadalio turto visiška nuosavybę, jeigu visi vaikai yra bendri abiejų sutuoktinių vaikai, taip pat ketvirtadalio turto visiška nuosavybę, jeigu vienas ar keli vaikai nėra bendri abiejų sutuoktinių vaikai (Civilinio kodekso 757 straipsnis). Jei sutuoktinis miršta nepadaręs pasirinkimo, laikoma, kad jis pasirinko uzufруктą;
- jeigu palikėjas palieka sutuoktinį ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių, pusė palikimo atitenka sutuoktiniui, ketvirtadalis – tėvui ir ketvirtadalis – motinai. Jeigu vienas iš tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių mirė anksčiau už palikėją, jam priklausantis ketvirtadalis atitenka sutuoktiniui (Civilinio kodekso 757-1 straipsnis);
- kai nėra nei tiesiosios aukštutinės, nei tiesiosios žemutinės linijų giminaičių, visas palikimas atitenka palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui (Civilinio kodekso 757-2 straipsnis). Nukrypstant nuo Civilinio kodekso 757-2 straipsnio, jei nėra tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių, palikėjo broliai ir seserys arba jų tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai gauna pusę natūra palikto turto, kurį palikėjas iš savo tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių gavo kaip palikimą arba dovaną. Tai yra susigrąžinimo teisė (Civilinio kodekso 757-3 straipsnis). Visas kitas turtas atitenka palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui.

Registruotą partnerystę sudarę partneriai

Palikėją pergyvenęs partneris, sudaręs registruotą partnerystę, nėra teisėtas paveldėtojas. Tačiau jis turi teisę gauti testamentinę išskirtinę.

Taigi registruotas partneris nelaikomas palikėjo įpėdiniu. Remiantis Civilinio kodekso 515-6 straipsniu, registruoti partneriai turi tik laikiną teisę neatlygintinai naudotis šeimos būstu (ir baldais) vienus metus po partnerio mirties, jei tai buvo jų pagrindiniai namai, kuriuose jie faktiškai gyveno, kai mirė palikėjas. Taigi jis paveldi tik tuomet, jeigu testamente buvo nurodytas kaip įpėdinis.

Kai yra vaikų (neatsižvelgiant į tai, ar jie bendri poros vaikai ar ne), palikėją pergyvenusiam partneriui testamentu galima palikti tik laisvą palikimo dalį. Laisva palikimo dalis būna įvairi ir priklauso nuo vaikų skaičiaus: trečdalis turto, jeigu yra du vaikai, ketvirtadalis turto, jeigu vaikų yra trys arba daugiau (žr. pirmiau pateiktą informaciją).

Kai vaikų nėra, visą turtą testamentu galima palikti palikėją pergyvenusiam partneriui arba trečiajam asmeniui, nes įpėdinių pagal įstatymą nėra. Tačiau jeigu dar gyvi palikėjo tėvai, jie gali prašyti grąžinti turtą, jų duotą mirusiam vaikui; vienam iš gyvų tėvų grąžinamas turtas negali viršyti ketvirtadalio palikimo (Civilinio kodekso 738-2 straipsnis).

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Paveldėjimo klausimus Prancūzijoje sprendžia notari. Jų dalyvavimas būtinas, jeigu palikime yra nekilnojamojo turto. Jeigu tokio turto nėra, jų dalyvavimas neprivalomas.

Notaras faktų patvirtinimo akte (pranc. *acte de notoriété*) nustato, kad palikimas perduotas, ir parengia nekilnojamojo turto pažymą, pagal kurias galima nustatyti, kad mirus asmeniui nekilnojamas turtas yra perduotas. Notaras padeda įpėdiniams įvykdyti jų mokestines prievolės (per nustatytą laiką parengti ir pateikti pareiškimą dėl paveldėjimo, sumokėti paveldėjimo mokestį). Atsižvelgdamas į įpėdinių skaičių ir valią, notaras, parengęs turto padalijimo aktą (pranc. *acte de partage*), organizuoja turto paskirstymą įpėdiniams, jeigu jį galima paskirstyti atsižvelgiant į turto sudėtį.

Kilus ginčui, dalykinę ir teritorinę jurisdikciją jį spręsti turi palikimo atsiradimo vietos apygardos teismas.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Jurisdikciją priimti pareiškimus dėl paveldėjimo atsisakymo arba palikimo priėmimo pagal apyrašą turi palikimo atsiradimo vietos apygardos teismo kanceliarija.

Jeigu paveldėjimas priimamas besąlygiškai, jokios specialios procedūros nebūtinios.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Jurisdikciją priimti pareiškimus dėl viso turto testamentinės išskirtinės ir dalies turto testamentinės išskirtinės atsisakymo turi palikimo atsiradimo vietos apygardos teismas. Pagal Prancūzijos teisę pareiškimo dėl atskiros testamentinės išskirtinės atsisakymo pateikti nereikia.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Teisė priimti paveldėjimą ar jo atsisakyti yra nedaloma. Ji apima visą palikimą, todėl negali būti taikoma tik privalomajai daliai.

Tačiau įpėdiniai gali atsisakyti teisės kreiptis dėl testamentu padovanoto turto, dėl kurio kyla grėsmė jų privalomajai daliai, sumažinimo.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Teisė į palikimą atsiranda mirus asmeniui pagal paskutinę palikėjo gyvenamąją vietą.

Mirus palikėjui, įpėdiniai turi tris galimybes: priimti paveldėjimą besąlygiškai, priimti palikimą pagal apyrašą arba atsisakyti paveldėjimo.

Besąlygiškai priimti paveldėjimą galima tiesiogiai arba netiesiogiai (Civilinio kodekso 782 straipsnis). Netiesiogiai jis priimamas tuomet, kai teisę į paveldėjimą turintis asmuo atlieka veiksma, kuris neišvengiamai reiškia jo ketinimą priimti paveldėjimą ir kurį atlikti jis turėtų teisę tik kaip paveldėjimą priėmęs įpėdinis (Civilinio kodekso 783 straipsnis).

Palikimo priėmimas pagal apyrašą reiškia, kad apygardos teismo, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje atsirado palikimas, kanceliarijai turi būti pateiktas pareiškimas (Civilinio kodekso 787 ir 788 straipsniai). Kartu su pareiškimu arba ne vėliau nei per du mėnesius pateikiamas palikimo apyrašas. Šį apyrašą privalo parengti notaras, aukciono rengėjas arba antstolis (Civilinio kodekso 789 straipsnis). Jeigu apyrašas nepateikiamas, paveldėjimas laikomas priimtu besąlygiškai (Civilinio kodekso 790 straipsnis). Į apyrašą įtraukiamas visas paveldimas turtas ir įsipareigojimai.

Palikimo priėmimas pagal apyrašą leidžia įpėdiniams užtikrinti, kad įpėdinio asmeninis turtas nebūtų painiojamas su paveldimu turto, būtų išlaikytos visos su paveldėjimu susijusios teisės, kurias jie anksčiau turėjo į palikėjo turtą, ir įpėdiniai privalėtų padengti tik tas paveldėtas skolas, kurios neviršija jų priimto turto vertės. Įpėdiniai paveldės ir įsipareigojimus, tačiau tik neviršijančius jų priimto paveldėto turto vertės.

Paveldėjimo atsisakymas niekada nepreziumuojamas ir turi būti aiškus. Kad būtų taikytinas trečiųjų šalių atžvilgiu, jis turi būti atsiųstas arba pateiktas teismui, kurio jurisdikcijoje palikimas atsirado (Civilinio kodekso 804 straipsnis). Jei įpėdiniai paveldėjimo atsisako, jie nelaikomi kada nors buvę įpėdiniais.

Teise priimti paveldėjimą ar jo atsisakyti galima pasinaudoti per 10 metų, o pasibaigus šiam terminui laikoma, kad įpėdinis paveldėjimo atsisakė. Tačiau įpėdiniui gali būti nurodyta apsispręsti (Civilinio kodekso 771 straipsnis) ir šiuo atveju jis privalo pateikti atsakymą per du mėnesius. Jei per šį apsisprendimo laikotarpį įpėdinis nepriima sprendimo, laikoma, kad jis priėmė paveldėjimą be sąlygų.

Pagal Prancūzijos teisę paveldėjimo klausimai sprendžiami taikiai, be teismo įsikišimo. Teismo gali būti paprašyta įsikišti tik tuomet, jeigu įpėdiniai nesutaria. Dauguma paveldėjimo klausimų sprendžiami taikiai, padedant notarui. Tačiau tam tikrais atvejais sprendžiant paveldėjimo klausimus į notarą galima nesikreipti, visų pirma jei palikėjas nepalikė nekilnojamojo turto. Nusprendę kreiptis į notarą, įpėdiniai gali pasirinkti jį savo nuožiūra. Jeigu įpėdiniai nesutaria dėl notaro pasirinkimo, kiekvienas įpėdinis gali pasirinkti savo notarą.

Pasirinkus notarą, toliau reikia nustatyti palikėjo turto sudėtį atsižvelgiant į palikėjo pasirinktą sutuoktinių turto teisinį režimą, anksčiau padovanotą turtą ir kt. Siekdamas nustatyti paliekamo turto sudėtį, į kurią reikia atsižvelgti, notaras apklausia įvairias įstaigas (draudimo bendroves, bankus ir kt.) ir paprašo įpėdinių užtikrinti, kad nekilnojamas turtas arba kitas nebiržinis turtas būtų įvertintas. Taip pat gali prireikti sudaryti kilnojamojo turto apyrašą. Įsipareigojimai

nustatomi sudarius palikėjo skolų apyrašą atsižvelgiant į paprastas sąskaitas faktūras, mokėtinus mokesčius, gražintinas išmokas, garantinius raštus arba buvusiam sutuoktiniui mokamas jo išlaikymo išmokas.

Mirus palikėjui, įpėdiniai tampa bendrais viso paveldėto turto savininkais, kol turtas padalijamas. Šie bendraturčiai tokiais pat dalimis atsakingi ir už įsipareigojimus. Sprendimai dėl bendro turto pardavimo (vadinamojo disponavimo turtu) turi būti priimami vienbalsiai. Tačiau administravimo sprendimai gali būti priimami ne mažiau kaip dviejų trečdalių asmenų, turinčių teisę į bendrą turtą, balsų dauguma. Be to, visi bendraturčiai gali imtis bendram turtui išsaugoti būtinų priemonių. Nepavykus susitarti, gali įsikšti teismas, kad būtų galima nepaisyti tam tikrų bendraturčių leidimo.

Paveldimą turtą padalijus įpėdiniams, turtas nebėra bendras. Turtas padalijamas arba taikiai (bendrasis principas pagal Civilinio kodekso 835 straipsnį), jeigu turto gavėjai susitaria, arba, jeigu nesusitariama, po teismo proceso, dalyvaujant notarui (išimtis pagal Civilinio kodekso 840 straipsnį). Be to, gali būti padalytas visas turtas arba jo dalis, jeigu tam tikras turtas lieka bendras (pavyzdžiui, nustačius užufruktą). Bet kuris įpėdinis gali paprašyti turtą padalyti (Civilinio kodekso 815 straipsnis). Dėl tokio padalijimo kreiptis gali ir bendraturčio kreditorius (Civilinio kodekso 815-17 straipsnis).

Šiuo paskutiniu paveldėjimo klausimų sprendimo etapu reikia įforminti turto perdavimą įpėdiniams. Tai reiškia išduoti nuosavybės pažymą siekiant patvirtinti faktą, kad įpėdiniai yra naujieji turto – nekilnojamojo turto, ūkinių bendrijų dalių, transporto priemonių arba vertybinių popierių – savininkai. Nekilnojamojo turto atveju įpėdiniai nuosavybės pažymą turi įregistruoti nekilnojamojo turto registre. Tai taikytina ir ūkinių bendrijų atveju, kai pažymas reikia užregistruoti komercines ir įmonių bylas nagrinėjančio teismo kanceliarijoje (pranc. *tribunal du commerce et des sociétés*).

Jei turtas nepadalijamas, įpėdiniai ir toliau yra bendraturčiai.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Pagal Prancūzijos teisę, asmeniui mirus prasideda paveldėjimo procesas ir įpėdiniai pagal įstatymą automatiškai tampa paveldimo turto bendraturčiais. Šie paveldėtojai automatiškai įgyja teisę į palikėjo turtą, teises bei veiksmus (Civilinio kodekso 720 ir 724 straipsniai), ir tai iš esmės suteikia jiems galimybę iškart fiziškai perimti paveldimą turtą. Tačiau jie vis tiek turi nuspręsti, ar priimti paveldimą besąlygiškai, priimti palikimą pagal apyrašą arba atsisakyti paveldėjimo (žr. paaiškinimą prie 6 klausimo).

Viso turto testamentinės išskirtinės ir dovanos gavėjai minėta teisę turi tik tais atvejais, kai nėra paveldėtojų pagal įstatymą (Civilinio kodekso 1006 straipsnis). Jei paveldėtojų pagal įstatymą yra, jiems turi būti nurodyta pateikti testamentinę išskirtinę (Civilinio kodekso 1004 straipsnis).

Dalies turto testamentinės išskirtinės gavėjai ir atskiros testamentinės išskirtinės gavėjai privalo kreiptis į atitinkamus automatiškai teisę įgijusius įpėdinius (Civilinio kodekso 1011 ir 1014 straipsniai). Būtent per juos jie gaus savo testamentinę išskirtinę.

Paveldimo turto perdėjimo valstybei atvejais turtas perduodamas valstybei. Valstybei atstovauja Valstybės turto administracija (pranc. *Administration des domaines*).

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Besąlygiškai paveldėjimą priėmęs viso arba dalies turto įpėdinis už turtui priskiriamas skolas ir taikytinus mokesčius atsako neribotą laiką. Jis turi sumokėti tik tokias testamentines išskirtines sumas, kurios neviršija paveldėto turto vertės atskaičius skolas (Civilinio kodekso 785 straipsnis).

Jeigu yra keli įpėdiniai, paveldėtas skolas ir paveldėjimo mokesčius kiekvienas asmeniškai privalo padengti pagal jam priklausančią paveldėtą dalį (Civilinio kodekso 873 straipsnis).

Jeigu įpėdinis nusprendė paveldėjimą priimti besąlygiškai, jis be apribojimų turi padengti visas palikėjo skolas ir mokesčius. Tačiau jis gali prašyti atleisti nuo visos pareigos padengti paveldėtą skolą arba nuo dalies tokios pareigos, jeigu paveldėjimo momentu galėjo nežinoti apie tokį įsipareigojimą ir jeigu apmokėjus šias skolas galėtų labai sumažėti jo asmeninis turtas.

- Jeigu įpėdinis pasirinko palikimą priimti pagal apyrašą, jis privalo padengti tik paveldėtas skolas, kurios neviršija priimto turto vertės.
- Jeigu įpėdinis paveldėjimo atsisakė, skolų padengti neprivalo.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Pagal Civilinio kodekso 710-1 straipsnį žemės registracijos įforminimui gali būti naudojami tik Prancūzijoje veiklą vykdančio notaro sudaryti autentiški aktai, teismo sprendimai bei administracinės įstaigos išduoti oficialūs dokumentai.

Jei paliekamas ir nekilnojamas turtas, notaras privalo išduoti notaro pažymą arba „nekilnojamojo turto pažymą“. Šiuo autentišku dokumentu įforminamas teisių į nekilnojamąjį turtą perdavimas įpėdiniams. Jis turi būti užregistruotas nekilnojamojo turto registre (pranc. *service de publicité foncière*). Turto vertę įpėdiniai turi deklaruoti, ir ji turi būti nurodyta dokumente. Ji turi atitikti rinkos vertę.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Pagal Prancūzijos teisę administratoriaus dalyvavimas nenumatytas ir jo nereikalaujama. Tačiau administratorius gali dalyvauti, jeigu jį paskiria teismas. Už informacijos įtraukimą į nekilnojamojo turto registrus atsakingi įpėdiniai, kuriems padeda notaras. Palikėjas gali paskirti testamentinio vykdymo, kurio įgaliojimai nustatyti Civilinio kodekso 1025 ir paskesniuose straipsniuose.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Disponuoti paliktu turtu ir jį administruoti privalo įpėdiniai. Kilus ginčui, jurisdikciją jį spręsti turi palikimo atsiradimo vietos apygardos teismas.

Teismas gali paskirti palikto turto administratorių, kad jis atstovautų visiems įpėdiniams pagal jam suteiktus įgaliojimus (Civilinio kodekso 813-1 straipsnis).

Pagal Prancūzijos teisę palikimą taip pat galima administruoti suteikus kitų rūšių įgaliojimus, visų pirma po mirties vykdomą įgaliojimą (Civilinio kodekso 812 straipsnis), kuriuo gyvas palikėjas gali paskirti administratorių administruoti arba valdyti visą palikimą arba jo dalį įpėdinių vardu. Kitos galimybės yra įprastas įgaliojimas (Civilinio kodekso 813 straipsnis), kuriam taikomos įprastinės teisės normos, ir galiausiai jau minėtas teismo įgaliojimas.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Įpėdiniai, automatiškai įgyjantys teisę į turtą, teises bei veiksmus, turi visus įgaliojimus. Jeigu kyla sunkumų arba sustabdomas testamentinio vykdymas, gali būti kreipiamasi į teismą ir paskirtas administratorius. Tokiu atveju įgaliotojo atstovo uždavinys – laikinai administruoti palikimą, jei vienas ar keli įpėdiniai palikimo atžvilgiu nesiima veiksmų, nevykdo įsipareigojimų ar veikia netinkamai. Vykdydamas savo įgaliojimus, administratorius užtikrina palikimo apsaugą, jį prižiūri ir administruoja (813-4 straipsnis). Neviršydamas suteiktų įgaliojimų, administratorius visiems įpėdiniams taip pat atstovauja civiliniuose ir teismo procesuose (Civilinio kodekso 813-5 straipsnis).

10 Kokie dokumentai vykdan paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Pagal Prancūzijos teisę faktų patvirtinimo aktas (pranc. *acte de notoriété*) – tai dokumentas, kurį paprastai išduoda notaras įpėdinio statusui patvirtinti (Civilinio kodekso 730-1 straipsnis), nors šį statusą galima įrodyti ir kitais būdais. Faktų patvirtinimo aktas yra oficialus dokumentas, įvardijantis įpėdinius ir nurodantis jų dalis palikime. Dėl šios priežasties palikėjo artimieji privalo pateikti notarui dokumentus, kuriuose nurodyti paveldintys šeimos nariai (šeimos knyga (pranc. *livret de famille*), vedybų sutartį, teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, ir kt.). Faktų patvirtinimo aktas yra juridinę galią turintis dokumentas, jei neįrodyta priešingai. Nedidelės vertės palikimo atveju vietoj jo galima pateikti paprastą paveldėjimo pažymą, pasirašytą įpėdinių. Prireikus notaras gali sudaryti apsisprendimą dėl paveldėjimo įforminančią aktą (pranc. *acte d'option successorale*) ir nekilnojamojo turto pažymą. Paveldėjimas užbaigiamas turto padalijimu, kuris dažnai įforminamas padalijimo aktu (pranc. *acte de partage notarié*).

Paskutinis naujinimas: 23/09/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktingos įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Kroatija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Paveldėjimo teisė ir taisyklės, kuriomis vadovaudamiesi teismai, kitos institucijos ir įgaliojami asmenys sprendžia paveldėjimo klausimus, nustatytos Paveldėjimo įstatyme (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys), Nr. 48/03, 163/03, 35/05 ir 127/13).

Paskutinė valia dėl turto palikimo gali būti pareiškia sudarant testamentą. Testamentą gali sudaryti bet kuris veiksnius 16 metų sulaukęs asmuo. Galioja tik įstatyme nustatyta forma ir būtinuosius reikalavimus atitinkantis testamentas. Įprastomis aplinkybėmis galima sudaryti asmeninį arba oficialų testamentą, o žodinį testamentą galima sudaryti tik išimtinėmis aplinkybėmis.

Asmeninis testamentas yra liudytojų akivaizdoje ranka surašomas testamentas. Rašytinį testamentą ranka surašo ir pasirašo testatorius. Liudytojų akivaizdoje testamentą gali sudaryti skaityti ir rašyti galintis testatorius, kuris dviejų vienu metu dalyvaujančių liudytojų akivaizdoje pareiškia, kad dokumente, nepaisant to, kas jį sudarė, yra pareikšta paskutinė jo valia, ir jį pasirašo. Liudytojai privalo pasirašyti testamentą.

Oficialus testamentas sudaromas dalyvaujant valdžios institucijoms. Galiojantį testamentą oficialaus testamento forma gali sudaryti kiekvienas asmuo. Skaityti arba pats pasirašyti negalintis asmuo įprastomis aplinkybėmis gali sudaryti tik oficialų testamentą. Testatorius prašymu oficialų testamentą gali sudaryti vienas iš teisiškai įgaliotų asmenų: savivaldybės teismo teisėjas, savivaldybės teismo patarėjas ir notaras, taip pat užsienyje esantis Kroatijos Respublikos konsulinis arba diplomatinis / konsulinis atstovas. Procedūra ir veiksmai, kurių turi imtis oficialų testamentą sudarantis įgaliojasis asmuo, nustatyti įstatyme.

Testatorius, norintis savo testamentui suteikti tarptautinio testamento formą, privalo asmeniui, kuris turi įgaliojimus sudaryti oficialius testamentus, pateikti prašymą. Tarptautinio testamento sudarymo tikslas – užtikrinti, kad tokios formos testamentas būtų pripažįstamas 1973 m. Konvencija, nustatančią bendrą tarptautinio testamento formą, pasirašiusiose valstybėse, kurios į savo teisę perkėlė su tarptautiniu testamentu susijusias nuostatas.

Testatorius savo paskutinę valią žodžiu vienu metu dalyvaujant liudytojams gali pareikšti tik išimtinėmis aplinkybėmis, dėl kurių negalima sudaryti jokios kitos galiojančios formos testamento. Toks testamentas nustoja galioti praėjus 30 dienų nuo momento, kai išnyksta aplinkybės, kuriomis jis buvo sudarytas. Paveldėjimo susitarimai (susitarimas, kuriuo asmuo testamentu palieka savo palikimą ar jo dalį kitai susitarimo šaliai arba trečiajam asmeniui), susitarimai dėl paveldėjimo ateityje arba testamentinės išskirtinės (susitarimas, kuriuo asmuo perleidžia palikimą, kurio jis tikisi; susitarimas dėl gyvo trečiojo asmens paveldėjimo; susitarimas dėl testamentinės išskirtinės arba kitos naudos, kurios susitariančioji šalis tikisi iš dar neatsiradusio palikimo) ir susitarimai dėl testamento turinio (susitarimas, kuriuo asmuo įsipareigoja į savo testamentą įtraukti tam tikrą nuostatą arba jos neįtraukti, panaikinti savo testamente nuostatą arba jos nepanaikinti) pagal Kroatijos teisę nelaikomi priimtinais, todėl yra niekiniai.

Pagal Kroatijos teisę susitarimą dėl turto perdavimo ir padalijimo leidžiama sudaryti bet kuriuo asmens gyvenimo etapu. Tai yra susitarimas, kurį aukštutinės linijos giminaitis (perleidėjas) sudaro su savo palikuonimis ir kuriuo perleidėjas padalija ir perleidžia savo palikuonims visą sandorio sudarymo metu turimą turtą arba jo dalį. Norint, kad susitarimas galiotų, reikia gauti visų vaikų ir kitų palikuonių, kuriems perleidėjas suteikia paveldėjimo teisę, sutikimą. Susitarimas turi būti sudarytas raštu ir jį turi patvirtinti kompetentingo teismo teisėjas arba jis turi būti sudarytas notarinio akto forma arba notaro (t. y. susitarimas tampa teisiškai privalomas). Sudarant sandorį gali dalyvauti perleidėjo sutuoktinis, kurio sutikimas tokiu atveju taip pat yra reikalingas. Šiame susitarime aptartas turtas neįtraukiamas į palikimą ir nustatant palikimo vertę jį neatsižvelgiama.

Pagal Kroatijos teisę neleidžiama sudaryti susitarimo dėl neatsiradusio palikimo atsisakymo. Išimtiniais atvejais palikuonis, kuris negali savarankiškai įgyvendinti savo teisių, gali su aukštutinės linijos giminaičiu sudaryti susitarimą dėl palikimo, į kurį palikuonis turėtų teisę pirmojo giminaičio mirties atveju, atsisakymo iš anksto. Tokį susitarimą dėl palikimo, kuris jam atitektų sutuoktinio mirties atveju, gali sudaryti ir kitas sutuoktinis. Susitarimas turi būti sudarytas raštu ir jį turi patvirtinti kompetentingo teismo teisėjas arba jis turi būti sudarytas notarinio akto forma arba notaro (t. y. susitarimas tampa teisiškai privalomas).

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Apie faktą, kad testamentas buvo sudarytas, atiduotas saugoti ir paskelbtas, padaromas įrašas Kroatijos testamentų registre, kurį tvarko Kroatijos notarų rūmai. Testatoriaus prašymu su šiais faktais susijusią informaciją registravimo tikslais teikia kompetentingi teismai, notari, prokurorai ir testamentą sudarę asmenys. Testamentų neprivaloma registruoti Kroatijos testamentų registre, o tai, kad testamentas neįregistruojamas registre arba neatiduodamas kur nors konkrečiai saugoti, nereiškia, kad testamentas negalioja.

Iki testatoriaus mirties registre esanti informacija neteikiama niekam, išskyrus testatorių arba asmenį, kuriam testatorius šiuo tikslu suteikė aiškų leidimą. Oficialaus testamento patvirtinimo byloje patvirtinimo procedūrą vykdantis teismas arba notaras privalo prašyti Kroatijos testamentų registro suteikti visą informaciją apie galimus palikėjo testamentus.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Testatorius laisvę pareikšti savo valią dėl turto palikimo riboja asmenų, turinčių teisę gauti privalomąją palikimo dalį, ir privalomosios palikimo dalies institutai.

Asmenys, turintys teisę gauti privalomąją palikimo dalį:

testatoriaus palikuonys, įvaikiai, testatoriaus, kaip partnerio, globojami vaikai ir jų palikuonys, testatoriaus sutuoktinis arba nesantuokinis partneris, testatoriaus gyvenimo partneris arba neoficialus gyvenimo partneris turi teisę į privalomąją palikimo dalį, kurią sudaro pusė palikimo dalies, kuri jiems atitektų pagal įstatymą, jeigu testamentas nebūtų sudarytas;

testatoriaus tėvai, įvaikintojai ir kiti aukštutinės linijos giminaičiai turi teisę į privalomąją palikimo dalį tik jeigu jie turi nuolatinį nedarbingumą ir yra nepasiturintys, o jų privalomoji palikimo dalis sudaro vieną trečdalią palikimo dalies, kuri jiems atitektų pagal įstatymą, jeigu testamentas nebūtų sudarytas.

Asmenys, turintys teisę gauti privalomąją palikimo dalį, turi teisę reikalauti privalomosios palikimo dalies tik jeigu konkrečiu atveju jiems paveldėjimo teisę suteikiama kaip įpėdinis pagal įstatymą.

Pagrindai, kuriais remdamasis testatorius gali visiškai ar iš dalies atimti paveldėjimo teisę iš įpėdinio, turinčio teisę į privalomąją palikimo dalį, nustatyti įstatyme. Testatorius taip gali pasielgti, jeigu įpėdinis testatoriui padarė sunkų pažeidimą nesilaikydamas teisinio arba moralinio įsipareigojimo, atsirandančio iš įpėdinio ir testatoriaus šeimos santykių; jeigu įpėdinis tyčia padarė sunkų nusikaltimą testatoriui arba jo sutuoktiniui, vaikui ar tėvui (motinai); jeigu įpėdinis

padarė nusikaltimą Kroatijos Respublikai arba tarptautinės teisės saugomoms vertybėms; jeigu įpėdinis gyveno tingiai ir nedorai. Testatorius, kuris nori iš įpėdinio atimti paveldėjimo teisę, privalo tai aiškiai pareikšti testamente nurodydamas tokio teisės atėmimo pagrindus. Paveldėjimo teisės atėmimo priežastis turi egzistuoti testamento sudarymo metu. Išimtinu atveju įpėdinis netenka paveldėjimo teisės tiek, kiek jis jos pats atsisako, o kitų asmenų, kurie gali paveldėti palikimą, teisės nustatomos taip, tarsi paveldėjimo teisės atsisakęs įpėdinis būtų miręs anksčiau nei testatorius.

Be to, testatorius gali paveldėjimo teisę atimti ne tik iš asmenų, turinčių teisę gauti privalomąją palikimo dalį, bet ir aiškiai atimti iš palikuonio, turinčio teisę į privalomąją palikimo dalį, visą palikimą arba jo dalį, jeigu palikuonis yra labai įsiskolinęs arba pernelyg išlaidauja. Užtuot atitekusi palikuoniui, kuriam atimta paveldėjimo teisė, ta dalis pereina jo palikuonims. Toks paveldėjimo teisės atėmimas galioja tik jeigu testatoriaus mirties metu asmuo, kuriam buvo atimta paveldėjimo teisė, turi nedarbingą ir nepasiturintą anksčiau mirusio vaiko nepilnametį vaiką arba nepilnametį vaikaitį arba anksčiau mirusio vaiko pilnametį vaiką arba vaikaitį. Įpėdinis, kuriam atimta paveldėjimo teisė, iš testatoriaus paveldi tą dalį, kuriai netaikomas paveldėjimo teisės atėmimas, ir, be to, ją paveldi tada, kai testatoriaus mirties metu nebegalioja sąlygos, kuriomis buvo atimta paveldėjimo teisė.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu testatorius nepaliko jokie testamento, įstatyme nustatyta paveldėjimo eilės tvarka paveldi jo įpėdiniai pagal įstatymą ir šiuo atveju laikomasi principo, kad aukštesnės paveldėjimo eilės įpėdiniai paveldi pirmi, palyginti su žemesnėmis paveldinčių įpėdinių eilėmis.

Testatoriaus įpėdiniai pagal įstatymą:

palikuonys, įvaikiai ir testatoriaus kaip partnerio globojami vaikai ir jų palikuonys, sutuoktinis, nesantuokinis partneris, gyvenimo partneris, neoficialus gyvenimo partneris, tėvai, įvaikintojai, broliai ir seserys ir jų palikuonys, seneliai ir jų palikuonys, kiti aukštutinės linijos giminaičiai.

Kalbant apie paveldėjimo teisę, pažymėtina, kad nesantuokinis partneris yra prilyginamas sutuoktiniui, o nesantuokiniai vaikai ir jų palikuonys – santuokiniams vaikams ir jų palikuonims. Nesantuokinė sąjunga, kuria suteikiama paveldėjimo teisė, yra tam tikrą laiką (ne mažiau kaip trejus metus arba mažiau, jeigu tokioje sąjungoje gimė vaikas) trukusi nesutuokusios moters ir nesutuokusio vyro gyvenimo sąjunga, kuri pasibaigė mirus testatoriui, jeigu ji atitinka santuokos galiojimui keliamas būtinąsias sąlygas.

Kalbant apie paveldėjimo teisę, pažymėtina, kad gyvenimo partneris yra prilyginamas sutuoktiniui, o jo globojami vaikai – jo paties vaikams. Gyvenimo partnerystė yra dviejų tos pačios lyties asmenų šeimos gyvenimo sąjunga, sudaryta kompetentingoje institucijoje pagal specialaus įstatymo nuostatas (Tos pačios lyties partnerystės įstatymas).

Kalbant apie paveldėjimo teisę, pažymėtina, kad neoficialus gyvenimo partneris yra prilyginamas nesantuokiniam partneriui. Neoficiali gyvenimo partnerystė yra dviejų tos pačios lyties asmenų šeimos gyvenimo sąjunga, kai šie asmenys nesudarė gyvenimo partnerystės kompetentingoje institucijoje, jeigu ta sąjunga truko ne mažiau kaip trejus metus ir iš pat pradžių atitiko gyvenimo partnerystės galiojimui taikomas būtinąsias sąlygas.

Testatoriaus palikuonys ir sutuoktinis paveldi pirma eile. Pirmos eilės įpėdiniai palikimą paveldi lygiomis dalimis. *Per stirpes* padalijimas taikomas šiai paveldėjimo eilės tvarkai, todėl palikimo dalį, kuri būtų atitekusi anksčiau mirusiam vaikui, jeigu jis būtų pergyvenęs testatorių, lygiomis dalimis paveldi jo vaikai, t. y. testatoriaus vaikaičiai; jeigu kuris nors vaikaitis mirė anksčiau nei testatorius, dalį, kuri būtų atitekusi tam vaikaitiui, jeigu jis būtų gyvas testatoriaus mirties metu, lygiomis dalimis paveldi jo vaikai, t. y. testatoriaus provaikaičiai, ir šios paveldėjimo tvarkos laikomasi tol, kol yra kokių nors gyvų testatoriaus palikuonių.

Jokių palikuonių neturinčio testatoriaus palikimą paveldi antros eilės įpėdiniai – testatoriaus tėvai ir sutuoktinis. Testatoriaus tėvai paveldi pusę palikimo, o testatoriaus sutuoktinis – kitą pusę palikimo. Jeigu abu tėvai mirė anksčiau nei testatorius, sutuoktinis paveldi visą palikimą. Jeigu sutuoktinis nepergyvena testatoriaus, visą palikimą lygiomis dalimis paveldi testatoriaus tėvai; jeigu vienas iš testatoriaus tėvų mirė anksčiau nei testatorius, palikimo dalį, kuri atitektų tam tėvui (motinai), jeigu jis (ji) būtų pergyvenęs (-usi) testatorių, paveldi kitas tėvas (motina). Testatoriaus broliai ir seserys ir jų palikuonys paveldi iš testatoriaus antra eile, jeigu sutuoktinis nepergyvena testatoriaus ir jeigu abu testatoriaus tėvai mirė anksčiau nei testatorius. Tokiu atveju (jeigu vienas iš testatoriaus tėvų arba abu tėvai mirė anksčiau nei testatorius, kuris neturi pergyvenusio sutuoktinio) palikimo dalį, kuri atitektų kiekvienam iš tėvų, jeigu jie būtų pergyvenę testatorių, paveldi jų vaikai (testatoriaus broliai ir seserys), vaikaitiai, provaikaičiai ir tolimesni palikuonys pagal taisykles, kurios taikomos tais atvejais, kai testatoriaus palikimą paveldi jo vaikai ir kiti palikuonys. Jeigu vienas iš testatoriaus tėvų mirė anksčiau nei testatorius, kuris neturi pergyvenusio sutuoktinio, ir neturi jokių palikuonių, palikimo dalį, kuri atitektų tam tėvui (motinai), jeigu jis (ji) būtų pergyvenęs (-usi) testatorių, paveldi kitas tėvas (motina); jeigu kitas tėvas (motina) taip pat mirė anksčiau nei testatorius, kuris neturi pergyvenusio sutuoktinio, to tėvo (motinos) palikuonys paveldi dalį, kuri būtų perėjusi abiem tėvams.

Testatoriaus, kuris neturi jokių palikuonių, sutuoktinio ar tėvų arba kurio tėvai neturi jokie palikuonio, palikimą paveldi trečios eilės įpėdiniai. Trečia eile paveldi testatoriaus seneliai, pusę palikimo paveldi seneliai iš tėvo pusės, o kitą pusę – seneliai iš motinos pusės. Tos pačios giminystės linijos seneliai paveldi lygiomis dalimis. Jeigu vienas iš šios giminystės linijos aukštutinės linijos giminaičių mirė anksčiau nei testatorius, palikimo dalį, kuri atitektų tam aukštutinės linijos giminaičiui, jeigu jis būtų pergyvenęs testatorių, paveldi jo palikuonys (vaikai, vaikaitiai ir tolimesni palikuonys) pagal taisykles, kurios taikomos tais atvejais, kai testatoriaus palikimą paveldi jo vaikai ir kiti palikuonys. Jeigu vienos giminystės linijos seneliai mirė anksčiau nei testatorius ir neturi jokių palikuonių, palikimo dalį, kuri atitektų seneliams, jeigu jie būtų pergyvenę testatorių, paveldi kitos giminystės linijos seneliai arba jų palikuonys. Testatoriaus, kuris neturi jokių palikuonių ar tėvų, arba jeigu tokie giminaičiai ir tėvai neturi jokie palikuonio, sutuoktinio ar senelių, kurie taip pat neturi jokie palikuonio, palikimą paveldi ketvirtos eilės įpėdiniai. Testatoriaus proseneliai paveldi ketvirta eile. Pusę palikimo paveldi proseneliai iš tėvo pusės (šią pusę lygiomis dalimis paveldi testatoriaus senelio iš tėvo pusės tėvai ir testatoriaus senelės iš tėvo pusės tėvai) ir pusę – proseneliai iš motinos pusės (šią pusę lygiomis dalimis paveldi testatoriaus senelio iš motinos pusės tėvai ir testatoriaus senelės iš motinos pusės tėvai). Jeigu kurio nors iš šių aukštutinės linijos giminaičių nėra gyvo, palikimo dalį, kuri jam atitektų, jeigu jis būtų gyvas, paveldi aukštutinės linijos giminaitis, kuris buvo jo sutuoktinis. Jeigu viena iš šių aukštutinės linijos giminaičių porų nėra gyva, palikimo dalis, kurios joms atitektų, jeigu jos būtų gyvos, paveldi kita tos pačios giminystės linijos pora. Jeigu nėra gyvų vienos giminystės linijos prosenelių, palikimo dalį, kuri jiems atitektų, jeigu jie būtų gyvi, paveldi kitos giminystės linijos proseneliai.

Jeigu nėra jokių ketvirtos eilės įpėdinių, palikimą paveldi tolimesni testatoriaus aukštutinės linijos giminaičiai pagal jo proseneliams taikomas paveldėjimo taisykles.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Oficialaus testamento patvirtinimo bylas pirmąją instanciją nagrinėja savivaldybės teismas arba notaras, kuris veikia kaip teismo patikėtinis.

Savivaldybės teismo teritorinė jurisdikcija nagrinėti oficialaus testamentato patvirtinimo bylas nustatoma pagal testatoriaus nuolatinę gyvenamąją vietą mirties metu arba, jeigu tokios vietos nėra, pagal gyvenamąją vietą, pagal vietą Kroatijos Respublikoje, kurioje yra didžioji jo palikimo dalis, arba pagal piliečių registre registruotą testatoriaus vietą. Teismas paveda nagrinėti oficialaus testamentato patvirtinimo bylą notarui, o jeigu teismo veiklos teritorijoje yra keletas įregistruotų notarų biurų, bylos jiems paskirstomos vienodai pagal notaro pavardę abėcėlės tvarka.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Pareiškimas dėl palikimo priėmimo arba atsisakymo (pareiškimas dėl palikimo) gali būti padaromas žodžiu bet kuriame savivaldybės teisme, oficialaus testamentato patvirtinimo bylas nagrinėjančiame teisme arba notaro, nagrinėjančio oficialaus testamentato patvirtinimo bylą, akivaizdoje arba kitu atveju patvirtintas dokumentas, kuriame yra pareiškimas dėl palikimo, gali būti įteikiamas oficialaus testamentato patvirtinimo bylą nagrinėjančiam teismui arba notarui.

Pareiškimo dėl palikimo priėmimo arba atsisakymo negalima atšaukti.

Pareiškimas dėl palikimo nėra privalomas. Laikoma, kad asmuo, kuris nepadarė pareiškimo dėl palikimo atsisakymo, nori būti įpėdiniu. Asmuo, kuris padarė galiojantį pareiškimą dėl palikimo priėmimo, paskui negali atsisakyti tokio pareiškimo.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Pareiškimas dėl palikimo atsisakymo arba priėmimo gali būti padaromas žodžiu oficialaus testamentato patvirtinimo bylas nagrinėjančiame teisme arba notaro, nagrinėjančio oficialaus testamentato patvirtinimo bylą, akivaizdoje arba oficialaus testamentato patvirtinimo bylą nagrinėjančiam teismui arba notarui gali būti įteikiamas patvirtintas dokumentas, kuriame yra pareiškimas dėl palikimo atsisakymo.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Teisė į privalomąją palikimo dalį yra paveldėjimo teisė, kuri įgyjama mirus testatoriui. Asmenys, turintys teisę gauti privalomąją palikimo dalį, pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo gali padaryti žodžiu bet kuriame savivaldybės teisme, oficialaus testamentato patvirtinimo bylas nagrinėjančiame teisme arba notaro, nagrinėjančio oficialaus testamentato patvirtinimo bylą, akivaizdoje arba oficialaus testamentato patvirtinimo bylą nagrinėjančiam teismui arba notarui gali įteikti patvirtintą dokumentą, kuriame yra pareiškimas dėl palikimo.

Teisė į privalomąją palikimo dalį įgyvendinama oficialaus testamentato patvirtinimo byloje tik asmens, turinčio teisę gauti privalomąją palikimo dalį, prašymu; jeigu asmuo, turintis teisę gauti privalomąją palikimo dalį, oficialaus testamentato patvirtinimo byloje nereikalauja suteikti teisės į privalomąją palikimo dalį, teismas arba notaras neprivalo nustatyti jo teisės į privalomąją palikimo dalį.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Oficialaus testamentato patvirtinimo bylos yra ne ginčo tvarka nagrinėjamos bylos, kuriose siekiama nustatyti testatoriaus įpėdinius, testatoriaus palikimo turta ir kitas su palikimu susijusias teises, kurios priklauso įpėdiniams, testamentinės išskirtinės gavėjams ir kitiems asmenims.

Oficialaus testamentato patvirtinimo bylas nagrinėja savivaldybės teismas arba notaras, kuris veikia kaip teismo patikėtinis. Savivaldybės teismas, turintis teritorinę jurisdikciją nagrinėti oficialaus testamentato patvirtinimo bylą, taip pat vadinamas paveldėjimo klausimus nagrinėjančiu teismu. Savivaldybės teismo teritorinė jurisdikcija nagrinėti oficialaus testamentato patvirtinimo bylas nustatoma pagal testatoriaus nuolatinę gyvenamąją vietą mirties metu arba, jeigu tokios vietos nėra, pagal gyvenamąją vietą, pagal vietą Kroatijos Respublikoje, kurioje yra didžioji jo palikimo dalis, arba pagal piliečių registre registruotą testatoriaus vietą.

Oficialaus testamentato patvirtinimo byla iškeliami *ex officio* teismui gavus mirties liudijimą, nuorašą iš mirčių registro arba lygiavertį dokumentą. Teismas paveda nagrinėti oficialaus testamentato patvirtinimo bylą notarui, kurio biuras yra įregistruotas teismo veiklos teritorijoje, įteikia jam mirties liudijimą ir nustato bylos nagrinėjimo terminą. Notaras, vadovaudamasis teismo sprendimu, kuriuo jam pavedama nagrinėti bylą, ir Paveldėjimo įstatymo nuostatomis, bylą nagrinėja kaip teismo patikėtinis. Paprastai oficialaus testamentato patvirtinimo bylas nagrinėja notaras, kuris veikia kaip patikėtinis, o teismas tokias bylas nagrinėja tik išimtiniais atvejais.

Jeigu notaras oficialaus testamentato patvirtinimo byloje veiksmus atlieka kaip teismo patikėtinis, jis, kaip ir teisėjas arba savivaldybės teismo patarėjas, turi įgaliojimus imtis visų byloje reikalingų veiksmų ir priimti visus sprendimus, išskyrus atvejus, kai Paveldėjimo įstatyme nustatyta, kad sprendimai turi būti priimami kitokiu būdu. Jeigu notarui nagrinėjant bylą šalys ginčija faktus, nuo kurių priklauso viena iš jų teisių (pvz., paveldėjimo teisė, paveldimos dalies dydis ir pan.) arba palikimo turtas ar testamentinės išskirtinės dalykas, notaras privalo gražinti bylą teismui, kad jis priimtų sprendimą sustabdyti bylos nagrinėjimą ir nurodytų šalims imtis civilinių arba administracinių veiksmų. Jeigu notarui nagrinėjant bylą šalys ginčija faktus, nuo kurių priklauso teisė į testamentinę išskirtinę arba kita teisė, notaras privalo gražinti bylą teismui, kuris nurodo tos bylos šalims imtis civilinių arba administracinių veiksmų, tačiau oficialaus testamentato patvirtinimo byla nestabdoma. Konkrečiais įstatyme nustatytais atvejais (priimant sprendimą dėl palikimo atskyrimo nuo įpėdinio turto, keleto įpėdinių, kurie gyveno kartu su testatoriumi arba uždirbo bendrą pajamų, teisės ir dėl namų ūkio daiktų padalijimo) notaras gali priimti sprendimus tik visoms bylos šalims sutikus, priešingu atveju notaras taip pat privalo gražinti bylą teismui. Teismas, kuris pavedė oficialaus testamentato patvirtinimo bylą nagrinėti notarui, nuolat stebi, kaip jis nagrinėja bylą.

Pagrindinė oficialaus testamentato patvirtinimo bylos sudedamoji dalis yra posėdžiai, kuriuose nagrinėjami paveldėjimo klausimai, todėl gali būti surengtas vienas ar daugiau tokių posėdžių.

Posėdis, kuriame nagrinėjami paveldėjimo klausimai, nėra rengiamas, jeigu palikėjas nepaliko jokio palikimo arba jeigu testatorius paliko tik kilnojamąjį turta ir lygiavertes teises ir nė vienas iš paveldinčių asmenų neprašo nagrinėti oficialaus testamentato patvirtinimo bylos.

Šalys (įpėdiniai, testamentinės išskirtinės gavėjai, kiti asmenys, įgyvendinantys su palikimu susijusias teises), asmenys, galintys pareikšti reikalavimą dėl palikimo (kai yra sudarytas testamentas), testamentato vykdytojas (jeigu paskirtas) ir kiti suinteresuoti asmenys gali būti kviečiami į posėdį, kuriame nagrinėjami paveldėjimo klausimai. Įteikdamas šaukimą į posėdį teismas arba notaras informuoja suinteresuotus asmenis apie pradėtą bylą ir apie tai, ar teismui arba notarui buvo įteiktas koks nors testamentas, ir prašo suinteresuotų šalių nedelsiant pateikti rašytinį testamentą arba dokumentą, kuriuo patvirtinamas sudarytas žodinis testamentas, jeigu jie jį turi, arba nurodyti žodinio testamentato liudytoją. Tokiems suinteresuotiems asmenims šaukime aiškiai nurodoma, kad iki bus priimtas sprendimas dėl paveldėjimo pirmąja instancija jie gali posėdyje arba viešai patvirtinto dokumento forma padaryti pareiškimą dėl palikimo atsisakymo ir kad jiems neatvykus į posėdį arba nepadarius tokio pareiškimo bus laikoma, kad jie nori būti įpėdiniais.

Visi klausimai, susiję su sprendimo oficialaus testamentato patvirtinimo byloje priėmimu, visų pirma susiję su paveldėjimo teise, paveldimos dalies dydžiu ir teisėmis į testamentines išskirtines, bus aptariami oficialaus testamentato patvirtinimo byloje. Teismas arba notaras sprendimą priima remdamasis visų posėdžių rezultatais. Teismas arba notaras turi įgaliojimus patvirtinti bylos šalių nenurodytus faktus ir pateikti šalių nepasūlytus įrodymus, jeigu teismas arba notaras mano, kad tokie faktai ir įrodymai yra svarbūs priimant sprendimą. Teismas arba notaras sprendimą dėl teisių paprastai priima sudaręs galimybes pasisakyti suinteresuotiems asmenims. Sprendimus dėl visų tinkamai iškvietusių, tačiau į posėdį neatvykusių asmenų teisių teismas arba notaras priima remdamasis turima informacija ir atsižvelgdamas į tokių asmenų rašytinius pareiškimus, gautus iki sprendimo priėmimo.

Pareiškimai dėl palikimo yra pareiškimai, kuriais įpėdinis priima palikimą arba jo atsisako. Pareiškimą dėl paveldėjimo gali padaryti kiekvienas asmuo, tačiau tai nėra privaloma. Laikoma, kad asmuo, kuris nepadarė pareiškimo dėl palikimo atsisakymo, nori būti įpėdiniu. Asmuo, kuris padarė galiojantį pareiškimą dėl palikimo priėmimo, paskui negali atsisakyti tokio pareiškimo. Teismas arba notaras nereikalauja, kad kas nors padarytų pareiškimą dėl palikimo, tačiau

įpėdinis, jeigu nori, tokį pareiškimą gali padaryti žodžiu oficialaus testamento patvirtinimo bylą nagrinėjančiame teisme arba tokią bylą nagrinėjančio notaro akivaizdoje arba bet kuriame savivaldybės teisme arba oficialaus testamento patvirtinimo bylą nagrinėjančiam teismui arba notarui pateikdamas patvirtintą dokumentą, kuriame yra pareiškimas dėl palikimo. Įpėdiniui darant pareiškimą dėl palikimo atsisakymo teismas arba notaras turi jį įspėti apie tokio pareiškimo pasekmes ir jam išaiškinti, kad pareiškimą dėl palikimo atsisakymo jis gali padaryti tik savo vardu, taip pat savo vardu ir savo palikuonių vardu. Teismas sustabdo oficialaus testamento patvirtinimo bylą ir nurodo šalims imtis civilinių arba administracinių veiksmų, jeigu šalys ginčija faktus, nuo kurių priklauso jų teisės, palikimo turtas arba testamentinės išskirtinės dalykas. Šaliai, kurios teisė, teismo manymu, yra mažiau pagrįsta, nurodoma imtis civilinių arba administracinių veiksmų. Jeigu šalys ginčija faktus, nuo kurių priklauso teisė į testamentinę išskirtinę arba kita teisė, teismas nurodo šalims imtis civilinių arba administracinių veiksmų, tačiau oficialaus testamento patvirtinimo byla nestabdoma.

Baigęs nagrinėti oficialaus testamento patvirtinimo bylą, teismas arba notaras priima sprendimą dėl paveldėjimo. Kadangi pagal Kroatijos teisę paveldėjimas atsiranda *ipso iure* testatoriaus mirties metu, sprendimas dėl paveldėjimo yra deklaratyvus pobūdžio. Sprendime nurodomi įpėdiniai testatoriui mirus ir kitų asmenų įgytos teisės. Sprendimo turinys yra nustatytas Paveldėjimo įstatyme ir jame nurodoma ši informacija: testatorius (pavardė ir vardas, asmens tapatybės numeris, vieno iš tėvų vardas ir pavardė, gimimo data, pilietybė, santuokoje mirusių asmenų pavardė iki santuokos); palikimo turtas (nurodomas nekilnojamas turtas, įskaitant registracijai reikalingus duomenis iš žemės kadastro; nurodomas su palikimu susijęs kilnojamas turtas ir kitos teisės, kurias nustatė teismas); įpėdiniai (pavardė ir vardas, asmens tapatybės numeris, nuolatinė gyvenamoji vieta, įpėdinio ryšys su testatoriumi, ar įpėdinis paveldi pagal įstatymą ar testamentą, ar yra keletas įpėdinių, kiekvieno įpėdinio paveldima dalis, išreikšta trupmena); įpėdinio teisių ribojimas arba suvaržymas (ar įpėdinio teisei taikoma sąlyga, terminas ar nurodymas ir, jeigu taip, ar ji yra ribojama arba suvaržyta, taip pat kaip ir kokio asmens naudai); asmenys, turintys teisę gauti testamentinę išskirtinę arba kitą teisę, atsirandančią iš palikimo, konkrečiai nurodant tokią teisę (asmens pavardė ir vardas, asmens tapatybės numeris, nuolatinė gyvenamoji vieta). Sprendimas dėl paveldėjimo įteikiamas visiems įpėdiniams ir testamentinės išskirtinės gavėjams, taip pat asmenims, kurie nagrinėję bylą pateikė prašymą dėl paveldėjimo; įsiteisėjęs sprendimas taip pat įteikiamas kompetentingai mokesčių institucijai. Sprendime dėl paveldėjimo teismas arba notaras nurodo, kad, vadovaujantis žemės kadastro įstatymo taisyklėmis, įsiteisėjus šiam sprendimui žemės kadastrė reikia padaryti reikalingus įrašus ir kad teismo, notaro arba jų nurodymu trečiojo asmens saugomas kilnojamas turtas turi būti perduotas įgaliojiesiems asmenims.

Prieš priimdamas sprendimą dėl paveldėjimo teismas arba notaras gali testamentinės išskirtinės gavėjo prašymu priimti atskirą sprendimą dėl testamentinės išskirtinės, jeigu įpėdiniai neginčija tokios testamentinės išskirtinės. Jeigu palikimo turtas neginčijamas tik iš dalies, gali būti priimamas sprendimas iš dalies siekiant nustatyti įpėdinius ir testamentinės išskirtinės gavėjus ir palikimo dalį, kuri nėra ginčijama.

Notaras, kuris oficialaus testamento patvirtinimo bylą nagrinėja kaip teismo patikėtinis, priimtą sprendimą galima apskųsti. Skundas notarui paduodamas per aštuonias dienas nuo sprendimo įteikimo šalims, o notaras turi jį nedelsdamas perduoti kompetentingam savivaldybės teismui kartu su bylos medžiaga.

Skundas nagrinėja vienas teisėjas. Teismas atmeta visus ne laiku paduotus, neišsamius arba nepriimtinius skundus. Nagrinėdamas skundą dėl notaro priimto sprendimo, kuris buvo apskųstas, teismas gali palikti galioti visą sprendimą ar jo dalį arba jį panaikinti. Tais atvejais, kai apskųstas sprendimas panaikinamas (visiškai arba iš dalies), teismas pats priima sprendimą dėl panaikintos apskūsto sprendimo dalies. Teismo sprendimas, kuriuo visiškai arba iš dalies panaikinamas notaro sprendimas, negali būti skundžiamas paduodant atskirą skundą. Sprendimas dėl skundo įteikiamas šalims ir notarui.

Oficialaus testamento patvirtinimo byloje pirmąją instanciją priimti teismo sprendimai gali būti skundžiami, jeigu Paveldėjimo įstatyme nenustatyta kitaip.

Skundą galima paduoti per penkiolika dienų nuo pirmosios instancijos teismo sprendimo įteikimo. Skundą galima paduoti pirmosios instancijos teismui, kuris, laiku išnagrinėjęs paduotą skundą, gali priimti naują sprendimą, pakeičiantį ginčijamą sprendimą, jeigu juo nepažeidžiamos kitų asmenų tame sprendime nustatytos teisės. Jeigu pirmosios instancijos teismas nepakeičia savo sprendimo, jis nusiunčia skundą antrosios instancijos teismui, nepaisant to, ar skundas buvo paduotas per įstatyme nustatytą terminą. Paprastai antrosios instancijos teismas sprendimus priima tik dėl laiku paduotų skundų, tačiau jis taip pat gali atsižvelgti į suėjus terminui paduotą skundą, jeigu dėl to nepažeidžiamos kitų asmenų ginčijamame sprendime nustatytos teisės.

Oficialaus testamento patvirtinimo byloje neleidžiama naudotis išimtinėmis teisių gynimo priemonėmis.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Asmeniui tapus įpėdiniu pagal įstatymą arba testamentą *ipso iure* (taikant įstatymą) testatoriaus mirties metu. Tuo metu įpėdinis įgyja paveldėjimo teisę, o palikėjo palikimas, kuris tampa įpėdinio paveldėjimo objektu, jam pereina pagal įstatymą. Norint įgyti paveldėjimo teisę, pareiškimas dėl palikimo priėmimo nebūtinai. Įpėdiniu nenorintis būti asmuo turi teisę atsisakyti palikimo iki pirmąją instanciją priimamas sprendimas dėl paveldėjimo.

Testamentinės išskirtinės gavėjas įgyja teisę į testamentinę išskirtinę testatoriaus mirties metu.

Oficialaus testamento patvirtinimo bylos, kuriose nustatomi testatoriaus įpėdiniai, testatoriaus palikimo turtas ir kitos su palikimu susijusios teisės, kurios priklauso įpėdiniams, testamentinės išskirtinės gavėjams ir kitiems asmenims, yra aprašytos atsakyme į 6 klausimą, susijusį su oficialaus testamento patvirtinimo bylomis.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Palikimo neatsakę įpėdiniai solidariai atsako už testatoriaus skolas atsižvelgiant į jų paveldimo palikimo vertę.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Siekiant įregistruoti nekilnojamąjį turtą žemės kadastrė, savivaldybės teismo, kurio teritorijoje yra turtas, žemės kadastro departamentui reikia pateikti šiuos dokumentus:

pasiūlymą dėl registracijos;

dokumento, kuriuo remiantis įgyjama teisė (teisinis teisės įgijimo pagrindas: pardavimo sutartis, dovanojimo sutartis, susitarimas dėl išlaikymo, sprendimas dėl paveldėjimo ir pan.), originalą arba patvirtintą nuorašą;

asmens, kuriam perleidžiama teisė, pilietybės įrodymus (pilietybės pažymėjimas, patvirtinta paso kopija ir pan.) arba juridinio asmens statuso įrodymus (išrašas ir įmonių registro), jeigu teisę perleidžia užsienio juridinis asmuo;

jeigu pareiškėjui atstovauja advokatas, reikia pateikti įgaliojimų originalą arba patvirtintą kopiją;

jeigu užsienyje esantis pareiškėjas nepaskyrė jam atstovaujančio advokato, jis turi pareigą paskirti Kroatijoje gyvenantį advokatą, kuris gautų dokumentus; žyminio mokesčio – 200 HRK (Kroatijos kunų), antraštės Nr. 16 – sumokėjimo ir žyminio mokesčio – 50 HRK, antraštės Nr. 15 – sumokėjimo įrodymus, kaip nustatyta Teismų mokesčių įstatyme (NN Nr. 74/95, 57/96, 137/02, 26/03, 125/11, 112/12 ir 157/13).

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Kroatijos teisėje nenustatyta pareiga paskirti palikimo administratorių. Taip yra todėl, kad palikimas įpėdiniams pereina palikimo atsiradimo metu taikant įstatymą (kai testatorius miršta arba paskelbiamas mirusiu).

Tačiau Kroatijos įstatyme nustatyta, kad konkrečiais atvejais paveldėjimo klausimus nagrinėjantis teismas paskiria laikiną palikimo saugotoją. Palikimo saugotojas taip pat paskiriamas tais atvejais, kai nėra žinomų įpėdinių arba jų buvimo vieta nežinoma, arba jie yra nepasiekiami ir kitais atvejais, kai tai yra reikalinga. Laikinas palikimo saugotojas turi teisę įpėdinių vardu būti ieškovu ar atsakovu byloje, išieškoti skolas arba jas sumokėti ir atstovauti įpėdiniams. Prireikus teismas gali nustatyti konkrečias palikimo saugotojo teises ir pareigas. Testatoriaus kreditorių prašymu teismas taip pat gali paskirti palikimo, kuris buvo atskirtas nuo įpėdinio turto, saugotoją.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Palikimą administruoja įpėdiniai, išskyrus testamentą vykdytoji arba palikimo saugotoji patikėta palikimo dalį.

Testatorius testamentu gali paskirti vieną ar daugiau testamentą vykdytojų. Testamentą vykdytoju paskirtas asmuo neprivalo prisiimti tokių pareigų.

Konkrečias testamentą vykdytojo pareigas testatorius nurodo testamente. Jeigu testatorius nepateikė konkrečių nurodymų, testamentą vykdytojas visų pirma turi šias pareigas:

įpėdinių vardu ir jų sąskaita rūpintis palikimu ir imtis visų veiksmų, kad jį apsaugotų;

administruoti palikimą;

įpėdinių vardu ir jų sąskaita sumokėti skolas ir rūpintis palikimu ir įvykdyti testamentines išskirtines.

Tai darydamas testamentą vykdytojas privalo visais atžvilgiais vykdyti testamentą taip, kaip to pageidautų testatorius.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Pagal Kroatijos teisę administratorius paprastai nėra skiriamas. Taip yra todėl, kad palikimas įpėdiniais pereina palikimo atsiradimo metu taikant įstatymą (kai testatorius miršta arba paskelbiamas mirusiu). Įpėdiniai administruoja visą palikimo turtą ir juo disponuoja. Jeigu yra keletas įpėdinių, jie administruoja visą palikimo turtą ir juo disponuoja kaip bendraturčiai tol, kol nustatoma kiekvienam jų priklausanti teisė į palikimą dalis, išskyrus palikimo dalį, kuri buvo patikėta testamentą vykdytoji arba palikimo saugotoji.

Priėmus galutinį sprendimą dėl palikimo, kuriuo nustatomos kiekvienam įpėdiniui priklausančios teisės į palikimą dalys, visą turtą, kuris iki to laiko buvo bendroji nuosavybė, administruoja ir juo disponuoja keletas įpėdinių tol, kol palikimas padalijamas, ir tai daro vadovaudamiesi taisyklėmis, kuriomis keletas įpėdinių administruoja turtą ir juo disponuoja, išskyrus palikimo dalį, kuri buvo patikėta testamentą vykdytoji arba palikimo saugotoji.

10 Kokie dokumentai vykdamas paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečių įrodomąją galią?

Jeigu bylos nagrinėjimo metu buvo paskirtas testamentą vykdytojas, teismas jo prašymu nedelsdamas išduoda pažymėjimą, kuriuo patvirtinamas testamentą vykdytojo vaidmuo ir įgaliojimai, įskaitant nurodymą visiems asmenims, kad testamentą vykdytojo pareiškimai turi būti prilyginami paties testatoriaus pareiškimams. Kiekvienas asmuo, kuris veikia sąžiningai atsižvelgdamas į testamentą vykdytojo, turinio teismo išduotą pažymėjimą, pareiškimą, nėra laikomas atsakingu už jokią savo veiksmais įpėdiniais padarytą žalą. Jeigu teismas panaikina testamentą vykdytojo įgaliojimus, jis turi nedelsdamas grąžinti teismui pažymėjimą, kuriuo patvirtinamas jo vaidmuo ir įgaliojimai, arba jis bus laikomas atsakingu už bet kokią žalą, kuri gali atsirasti negrąžinus pažymėjimo.

Baigus nagrinėti oficialaus testamentą patvirtinimo bylą, yra priimamas sprendimas. Tame sprendime nustatomi asmenys, kurie tapo įpėdiniais mirus testatoriui, ir teisės, kurias kiti asmenys taip pat įgijo mirus testatoriui. Kadangi pagal Kroatijos teisę asmuo įpėdiniu tampa *ipso iure*, įpėdiniais tapusių asmenų nustatymo tikslas yra susijęs ne su paveldėjimo teisės arba palikimo įgijimu (paveldėjimo teisė ir palikimas įgyjami mirus testatoriui), bet tik su galimybes įgyvendinti įgytas paveldėjimo teises ir pareigas suteikimu ir tokių teisių ir pareigų įgyvendinimo palengvinimu.

Įsiteisėjus galutiniam sprendimui dėl paveldėjimo, laikoma, kad buvo nustatytas palikimo turtas, testatoriaus įpėdinis, jam priklausančios palikimo dalies dydis, tai, ar paveldėjimo teisė yra ribojama arba suvaržyta, o jeigu taip, tai kaip, ir ar yra kokių nors testamentinių išskirtinių, o jeigu taip, tai kokių.

Galutiniam sprendime dėl paveldėjimo nustatytus faktus gali ginčyti asmuo, kuris pagal Paveldėjimo įstatymo nuostatas neprivalo laikytis galutinio sprendimo dėl paveldėjimo, pareikšdamas civilinį ieškinį asmenims, kuriems yra naudingas nustatytas faktas, kurio teisingumą jis ginčija.

Galutinis sprendimas dėl paveldėjimo nėra privalomas asmenims, reikalaujantiems suteikti teisę į nustatytą palikimo dalį, jeigu jie nedalyvavo oficialaus testamentą patvirtinimo byloje kaip šalys ir jiems nebuvo tinkamai įteiktas asmeninis šaukimas. Be to, tokie sprendimai nėra privalomi asmenims, kurie teigia, kad dėl testatoriaus mirties jie turi paveldėjimo teisę pagal testamentą arba įstatymą arba kad jie turi teisę į testamentinę išskirtinę, jeigu jie nedalyvavo oficialaus testamentą patvirtinimo byloje kaip šalys ir jiems nebuvo tinkamai įteiktas asmeninis šaukimas.

Taikant išimti, asmenys, kurie dalyvavo oficialaus testamentą patvirtinimo byloje šalių teisėmis arba jiems buvo tinkamai įteikti šaukimai į šią bylą, neprivalo laikytis galutinio sprendimo dėl paveldėjimo: atsižvelgiant į bet kurias jiems palankias teises, kylančias iš vėliau rasto testamentą; atsižvelgiant į civilinėse arba administracinėse bylose įsiteisėjus sprendimui dėl paveldėjimo nustatytas teises (kurias jiems buvo pasiūlyta išskelti); jeigu tenkinamos būtinosios sąlygos, kuriomis tokie asmenys galėjo pareikšti civilinį ieškinį dėl bylos nagrinėjimo iš naujo.

Paskutinis naujinimas: 18/03/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Italija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Paskutinę valią dėl turto palikimo galima pareikšti tik sudarant testamentą. Draudžiama sudaryti bendrojo testamento ir susitarimus dėl paveldėjimo ateityje.

Testamentinę valią galima pareikšti:

paskiriant įpėdinį, kuriam testatorius palieka visą palikimą arba jo dalį nenurodydamas konkretaus palikimo turto, arba nustatant testamentinę išskirtinę, kurioje testatorius valią pareiškia dėl konkretaus palikimo turto.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokiu būdu?

Testamentų registruoti nereikia, nepaisant jų sudarymo formos.

Jeigu sudaromas oficialus testamentas, t. y. notarinio akto forma parengtas testamentas, notaras privalo po testatoriaus mirties duomenis apie testamentą perkelti iš paskutinės valios ir testamentų registro į *inter vivos* sandorių registrą ir įregistruoti perdavimo liudijimą.

Jeigu testamentas surašomas ranka, t. y. jis sudaromas asmeniškai, po testatoriaus mirties jį būtina įteikti notarui, kad jis, viešai paskelbdamas apie testamentą, galėtų įsitikinti, kad testamentas turi teisinę galią, ir tuomet jį įregistruoti.

3 Ar laikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Testatorius gali teisėtai pareikšti valią dėl viso savo palikimo. Jo sutuoktinis, vaikai ir jų palikuonys ir (jeigu nėra vaikų) tėvai turi teisę į privalomąją palikimo dalį, kurią sudaro minimali jiems skirta palikimo dalis, tačiau testamentas, kuriame nepaisoma šios teisės, vis tiek galioja ir gali būti vykdomas, jeigu jo

neginčija nė vienas iš pirmiau nurodytų įpėdinių. Jeigu testamentas neginčijamas arba jeigu nustatoma, kad bet kokia ginčijimo procedūra yra nepagrįsta, testamentas toliau besąlygiškai galioja ir gali būti vykdomas.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu testamentu nėra, taikomos Civilinio kodekso paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės. Gali būti atvejų, kai testamentas yra, tačiau jame valia pareiškta tik dėl dalies palikimo; tokiu atveju likusiai palikimo daliai paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės taikomos kartu su taisyklėmis, kuriomis reglamentuojamas paveldėjimas pagal įstatymą. Pagal įstatymą paveldi šie asmenys: sutuoktinis, vaikai, tėvai, broliai bei seserys ir giminaičiai iki šeštos eilės. Paveldimo palikimo dalys priklauso nuo to, kuris iš pirmiau išvardytų asmenų iš tikrųjų yra gyvas. Jeigu yra vaikų, abu tėvai, broliai, seserys ir tolimesni giminaičiai nepaveldi.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 Spręsti paveldėjimo klausimus?

5.2 Priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 Priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 Priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Palikimas įpėdiniui pereina remiantis palikimo priėmimu, o testamentinė išskirtinė, jeigu jos neatsisakoma, pereina automatiškai. Palikimo negalima priimti iš dalies, be to, priėmimas gali būti aiškus (padarant atitinkamą pareiškimą) arba numanomas (taip būna tuomet, kai įpėdinis atlieka veiksmą, kurio nebūtų galima atlikti, jeigu tas asmuo nebūtų įpėdinis, pvz., paveldėto turto pardavimas). Palikimas priimamas arba jo atsisakoma notaro arba kompetentingo teismo, kuris turi jurisdikciją pagal palikimo bylos iškelimo vietą, pareigūno akivaizdoje padarius pareiškimą. Tos pačios taisyklės taikomos įpėdiniams, kuriems priklauso privalomoji palikimo dalis ir kurie gali priimti tik privalomąją palikimo dalį arba tik jos atsisakyti. Tačiau tokie įpėdiniai gali atsisakyti savo teisių į privalomąją palikimo dalį tais atvejais, kai tai daliai buvo padaryta žala. Jeigu įpėdiniui, kuriam priklauso privalomoji palikimo dalis, atsisakyta palikti palikimą arba jam skirtoji palikimo dalis yra mažesnė nei privalomoji palikimo dalis, jis gali pareikšti ieškinį tik siekdamas patvirtinti teisę gauti privalomąją palikimo dalį.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Bendra procedūra įstatyme nenumatyta.

Palikimas atsiranda mirus testatoriui. Atsižvelgiant į mirties datą ir remiantis testamentu arba taikytinos teisės taisyklėmis, nustatomi įpėdiniai arba testamentinės išskirtinės gavėjais paskirti asmenys. Tuomet šie asmenys turi pareigą imtis reikalingų veiksmų, kad padarytų pareiškimus dėl palikimo priėmimo arba atsisakymo; paskui remiantis šiais pareiškimais nustatoma, kokie asmenys ir kokiomis dalimis paveldi palikimą.

Jeigu yra keletas bendrasavininkų, kiekvienas iš jų turi teisę prašyti padalyti palikimą sudarant sutartį arba pateikiant prašymą bendrosios kompetencijos civiliniams teismams, kad šie priimtų sprendimą dėl palikimo padalijimo.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Testamentinės išskirtinės gavėjams jų statusas suteikiamas automatiškai, išskyrus atvejus, kai jie atsisako palikimo. Savo statusą jie įgyja padarydami aiškų pareiškimą dėl palikimo priėmimo arba atlikdami veiksmą, kuriuo, kaip numanoma, priėmė palikimą. Įpėdiniais paskirti asmenys, kurie disponuoja palikimu, įpėdiniais tampa automatiškai praėjus trims mėnesiams nuo palikimo atsiradimo dienos.

Aiškų pareiškimas dėl palikimo priėmimo, kuris turi būti padaromas per dešimt metų nuo palikimo atsiradimo dienos, gali būti pareikštas be išlygų arba palikimas gali būti priimamas pagal apyrašą siekiant apriboti atsakomybę už palikėjo skolas.

Neveiksnius nepilnamečiai ir kiti asmenys jiems tenkantį palikimą turi priimti aiškiai ir pagal apyrašą.

Palikimo arba testamentinės išskirtinės priėmimo padariniai galioja atgaline data iki palikimo atsiradimo dienos.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Įpėdiniai atsako už visas palikėjo skolas proporcingai atitinkamų jų palikimo dalių vertei. Priešingai, testamentinės išskirtinės gavėjai neatsako už šias skolas. Be išlygų palikimą priėmęs įpėdinis turi neribotą asmeninę atsakomybę už palikėjo skolas, todėl atsako net ir tais atvejais, kai skolos viršija paveldėto turto vertę.

Jeigu palikimas priimamas pagal apyrašą, įpėdinis atsako už mirusiojo skolas neviršijant paveldėto turto vertės.

Jeigu palikimas buvo priimtas pagal apyrašą, būtina parengti atskaitą, kurioje aprašomas visas palikimo turtas ir įsipareigojimai ir nurodoma jų vertė: įpėdinis privalo gauti teismų leidimą, kad galėtų imtis kokių nors su paveldėtu turto susijusių veiksmų, ir šis leidimas suteikiamas tik jeigu atitinkami veiksmai neprieštarauja palikimo kreditorių interesams.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Įpėdiniai ir testamentinės išskirtinės gavėjai turi pateikti mokesčių institucijoms paveldėjimo teisės liudijimą, kuriame nurodoma informacija apie visą paveldėtą turtą, įskaitant nekilnojamąjį turtą, ir atitinkami duomenys iš žemės kadastro. Paveldėjimo teisės liudijimo kopija naudojama perduodant žemės kadastro įrašus, taigi ir registruojant bet kokį įpėdinių arba testamentinės išskirtinės gavėjų, kurie yra naujieji turto savininkai, turtą.

Procedūra, kuri turi būti taikoma darant įrašą apie įpėdinių arba testamentinės išskirtinės gavėjų paveldėto turto įsigijimą turto registre, abiem atvejais yra skirtinga. Įrašas apie testamentinės išskirtinės gavėjo įgytą nuosavybę daromas remiantis testamentu, kuriame nurodyta tokia testamentinė išskirtinė, kopija. Įrašas apie įpėdinio įgytą nuosavybę daromas remiantis pareiškimu dėl palikimo priėmimo arba veiksmu, kuriuo, kaip numanoma, priimamas palikimas.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Administratoriaus paskirti nebūtina.

Bet kuris testamentą sudarantis asmuo gali nurodyti testamentu vykdytoją, kuris turi pareigą administruoti turtą tik tiek, kiek to reikia paskirtoms pareigoms įvykdyti.

Įstatyme nurodomi asmenys, kurie turi pareigą administruoti palikimą, jeigu įpėdiniai neturi veiksnumo.

Jeigu vienas iš įpėdinių paskirtų asmenų priima palikimą, teismo galima prašyti paskirti nepriimto palikimo saugotoją, kuris administruoja palikimo turtą, kol padaromas pradinis pareiškimas dėl palikimo priėmimo, ir nuo šio momento saugotojo pareigos automatiškai pasibaigia.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Jeigu testamentinės išskirtinės gavėjas tikisi, kad įpėdiniai imsis veiksmų, būtent šie asmenys yra atsakingi už testamentu nuostatų vykdymą.

Testatorius gali įvardyti testamentu vykdytoją, kuris tuomet turi pareigą užtikrinti, kad būtų laikomasi testamentu nuostatų.

Palikimo turtą administruoja pavieniai asmenys, iš kurių reikalaujama vykdyti testamentu nuostatas, kol jos bus galutinai įvykdytos.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Paprastai administratoriai turi tik įprastus valdymo įgaliojimus, padedančius apsaugoti tik turtą ir jo vertę. Su turto disponavimu arba išimtinu administravimu susijusiems veiksams atlikti būtina gauti teismo leidimą.

10 Kokie dokumentai vykdančiam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Savivaldybė, kurioje gimė arba gyveno palikėjas, išduoda mirties liudijimą, mirčių registro nuorašą ir šeiminės padėties liudijimą, kuriuose pateikiama informacija, susijusi su asmens mirtimi, asmens duomenimis ir šeimos ryšiais.

Įpėdinio arba testamentinės išskirtinės gavėjo statusas nepatvirtinamas jokių valdžios institucijos išduodamu dokumentu.

Bet kuris asmuo, norintis patvirtinti savo, kaip įpėdinio arba testamentinės išskirtinės gavėjo, statusą, gali pateikti notaro patvirtintą dokumentą, kuriame notaro akivaizdoje du palikimu nesuinteresuoti liudytojai padaro pareiškimą, o už melagingus parodymus jiems gresia baudžiamoji atsakomybė. Valdžios institucijos vietoj notaro patvirtinto dokumento taip pat priima pareiškimą, kurį padaro atitinkamas asmuo; šiuo atveju už melagingą pareiškimą tokiam asmeniui taip pat gresia baudžiamoji atsakomybė.

Paskutinis naujinimas: 28/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Kipras

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Iš esmės nacionalinėje teisėje nenumatyta galimybė sudaryti bendrus testamentus. Tiesą sakant, sudarydami testamentą, sutuoktiniai gali paskirti vienas kitą vieninteliu savo įpėdiniu.

Testamentai sudaromi ir vykdomi pagal 195 skyriaus 23 straipsnio nuostatas.

Testatorius arba kitas asmuo testatoriaus prašymu ir jam dalyvaujant testamentą turi sudaryti raštu ir jį pasirašyti. Testamentus taip pat reikia pasirašyti ne mažiau kaip dviejų vienu metu dalyvaujančių liudytojų akivaizdoje, kad jie dalyvaujant testatoriui patvirtintų testamentą ir jį pasirašytų. Jeigu testamentą sudaro daugiau nei vienas puslapis, reikia ant visų puslapių pasirašyti arba parašyti inicialus.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Testamentas gali būti:

- pateikiamas testatoriaus gyvenamosios vietos provincijos registrai pagal 189 skyriaus 9 straipsnį;
- saugomas testatoriaus advokato kontoroje arba
- saugomas paties testatoriaus arba kito jo šiuo tikslu įgalioto asmens.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Nacionalinėje teisėje galioja privalomosios palikimo dalies principas ir jis reglamentuojamas 195 skyriaus 41 straipsnyje. 195 skyriaus 51 straipsnis taip pat yra svarbus.

Vaikai turi teisę pasidalyti ne daugiau kaip 25 % grynosios palikimo vertės. Jeigu vaiko nėra, tačiau yra pergyvenęs sutuoktinis arba tėvas (motina), pastarasis (-oji) turi teisę gauti ne daugiau kaip 50 % palikimo, o visais kitais atvejais gali būti paveldimas visas palikimas.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu mirusysis nesudarė testamentą, palikimas pereina pagal 195 skyriaus 44 ir kitų straipsnių nuostatas.

Jeigu yra vaikų ir sutuoktinis, grynoji palikimo vertė sutuoktiniui ir vaikams padalijama lygiomis dalimis. Jeigu vaikų arba palikuonių nėra, sutuoktinio palikimo dalis padidėja atsižvelgiant į tai, ar yra kitų giminaičių iki ketvirtos giminystės eilės. Visų pirma, jeigu yra gyvų mirusiojo brolių ir seserų arba tėvų, sutuoktinio palikimo dalis sudaro 50 proc. grynosios palikimo vertės, o jeigu nėra giminaičių iki ketvirtos giminystės eilės, sutuoktinis turi teisę gauti tris ketvirtadalius palikimo. Visais kitais atvejais visas palikimas pereina sutuoktiniui.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Visais pirmiau išvardytais atvejais kompetenciją turi paskutinės testatoriaus / palikėjo nuolatinės gyvenamosios vietos apylinkės teismas.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Prašymo pateikimas

Mokesčių inspektoriaus patvirtinto dokumento dėl laikino atleidimo nuo mokesčių pateikimas

Paveldėjimo teisės liudijimo išdavimas

Palikimo apyrašo sudarymas

Visų su palikimu susijusių skolų grąžinimas, įskaitant mokestinių prievolių įvykdymą

Palikimo padalijimas

Galutinių ataskaitų registravimas

Nacionalinėje teisėje nėra nuostatos dėl galimybės teismui savo iniciatyva pradėti paveldėjimo procedūrą.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Asmuo gali tapti įpėdiniu, jeigu yra mirusiojo giminaitis iki šeštos giminystės eilės. Atitinkama nuostata įtvirtinta 195 skyriaus 44 ir kituose straipsniuose ir 195 skyriaus pirmajame ir antrajame prieduose.

Asmuo gali tapti įpėdiniu, jeigu testatorius savo valia jam perleidžia palikimą.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Pagal nacionalinę teisę įpėdiniai neatsako už palikėjo skolas. Skolos išieškamos tik iš palikimo, kuris įpėdiniams / testamentinės išskirtinės gavėjams padalijamas tik grąžinus tokias skolas (įskaitant mokestinių prievolių įvykdymą). Atitinkama nuostata pateikiama 189 skyriaus 41 straipsnio b punkte ir 42 straipsnyje.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Jeigu sąvoka „turto registracija“ reiškia palikėjo turto perdavimą įpėdiniams / testamentinės išskirtinės gavėjams, reikia pateikti šiuos dokumentus: paveldėjimo teisės liudijimą;

mokesčių inspektorius išduotą pažymėjimą dėl mokesčių prievolių įvykdymo ir leidimą perduoti turta; pažymėjimą dėl su nekilnojamoju turto / kapitalo prieaugiu susijusių mokesčių prievolių įvykdymo; savivaldybės ir nuotekų mokesčių gavimo ir sumokėjimo pažymėjimą ir oficialų administratoriaus ir (arba) testamento vykdytojo pareiškimą dėl palikimo padalijimo;

bet kurį kitą dokumentą, kurio prašo žemės kadastro institucija ir (arba) mokesčių inspektorius.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Norint padalyti palikimą, būtina paskirti administratorių. Gavęs prašymą, administratorių teismas paskiria priimdamas nutartį. Prašymas paskirti administratorių teikiamas pagal 189 skyrių, be kita ko, įskaitant 18, 19, 20, 29, 49 straipsnius ir 192 skyrių. Prie prašymo būtina pridėti būsimo administratoriaus arba testamento vykdytojo priesaika patvirtintą pareiškimą, kai reikalaujama, pateikti užstatą. Prie prašymo taip pat būtina pridėti mirusiojo gyvenamosios vietos savivaldybės mero išduotą mirties ir paveldėjimo teisės liudijimą ir įpėdinių sutikimą paskirti administratorių. Visais kitais atvejais laikomasi atsakyme į 6 klausimą aprašytos tvarkos.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turta?

Teisė vykdyti testamentą mirus palikėjui suteikiama testamentu vykdytojui, o jeigu testamentu vykdytojas miršta arba nėra suinteresuotas vykdyti testamentą, teisė suteikiama bet kuriam teisinį interesą dėl palikimo turinčiam asmeniui, t. y. testamentinės išskirtinės gavėjui arba įpėdiniui.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Administratoriaus įgaliojimai aprašyti 189 skyriaus 41 straipsnyje.

10 Kokie dokumentai vykdančiam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Šie dokumentai yra paveldėjimo teisės liudijimas, kuriame nurodomas administratorius ir (arba) testamento vykdytojas. Palikimo gavėjų vardai ir pavardės nurodomi prašyme paskirti administratorių ir (arba) patvirtinti testamentą ir palikėjo gyvenamosios vietos savivaldybės mero išduotame mirties ir paveldėjimo teisės liudijime.

Paskutinis naujinimas: 17/07/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Latvija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Pagal Civilinio įstatymo (*Civillikums*) 418 straipsnį testamentas yra bet koks vienašališkas asmens mirties atveju galiojantis nurodymas dėl viso jo turto, turto dalies arba atskirų daiktų ar teisių. Pagal Civilinio įstatymo 420 straipsnį testamentą gali sudaryti kiekvienas asmuo, išskyrus nepilnamečius. 16 metų sulaukę nepilnamečiai testamentą gali sudaryti dėl nuosavo turto (Civilinio įstatymo 195 straipsnis). Globojami nepilnamečiai taip pat gali sudaryti testamentą. Tačiau pagal Civilinio įstatymo 421 straipsnį testamentu negali sudaryti asmenys, kurie negali pareikšti savo ketinimų.

Civiliniame įstatyme nustatyta, kad testamentai, atsižvelgiant į jų formą, gali būti oficialūs arba asmeniniai.

Oficialūs testamentai gali būti sudaromi notaro akivaizdoje arba šeimos teisme. Oficialus testamentas turi būti sudaromas dalyvaujant testatoriui. Oficialaus testamento originalu yra laikomas notaro arba konsulo dokumentų registre arba šeimos teismo testamentų registre esantis testamentas. Pasirašius testamento originalą, testatoriui įteikiama jo kopija.

Pagal Civilinio įstatymo 445 ir 446 straipsnius asmeninis testamentas galioja, jeigu patvirtinama, kad jį parengė testatorius ir kad jame tinkamai atsispindi paskutinė testatoriaus valia. Asmeniniai testamentai sudaromi raštu. Testatorius privalo savo ranka surašyti visą testamentą ir jį pasirašyti.

Pagal Civilinio įstatymo 604 straipsnį testamentas, kuriame du ar daugiau asmenų, sudarydami vieną dokumentą, vienas kitą paskiria įpėdiniu, apibūdinamas kaip bendrasis testamentas. Tačiau jeigu pagal tokį testamentą vieno asmens paskyrimas įpėdiniu priklauso nuo to, kad turi būti paskirtas kitas asmuo ir toks paskyrimas turi galioti, kai paskyrimas gali galioti arba negalioti tik kitam asmeniui sutikus, toks testamentas yra laikomas bendruoju testamentu.

Pagal Civilinio įstatymo 639 straipsnį sutartinis paveldėjimas įforminamas susitarimu, kuriuo viena šalis suteikia kitai šaliai teises į savo būsimą palikimą ar jo dalį arba keletas šalių viena kitai suteikia tokias teises. Šios rūšies sutartis vadinama paveldėjimo susitarimu. Paveldėjimo susitarime viena šalis taip pat gali kitai šaliai arba trečiajam asmeniui nustatyti testamentinę išskirtinę. Paveldėjimo susitarimu negalima panaikinti paveldėjimo teisės.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Jeigu paskutinė valia dėl turto palikimo pareiškama sudarant viešąjį dokumentą (notarinį aktą, šeimos teismo patvirtintą testamentą), jis įregistruojamas viešame testamentų registre. Paskutinė valia dėl turto palikimo, kuri pareiškama sudarant asmeninį testamentą, nėra registruojama, išskyrus atvejus, kai tokie testamentai perduodami saugoti atestuotam notarui arba šeimos teismui.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Testatorius gali laisvai pareikšti valią dėl viso palikimo padalijimo jam mirus, išskyrus ribojimą, kad asmenims, turintiems teisę į privalomąją palikimo dalį, atitenka minėta privalomoji palikimo dalis. Asmenys, turintys teisę į privalomąją palikimo dalį, gali tik reikalauti perduoti jiems priklausančią privalomąją palikimo dalį pinigine forma.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Pagal Civilinį įstatymą teisė paveldėti palikimą turi sutuoktiniai, artimiausi giminaičiai ir įvaikiai.

Įvaikis ir jo palikuonys palikimą paveldi iš įvaikintojo arba jo giminaičių. Įvaikio palikuonys paveldi iš įvaikintojo taip pat, kaip ir įvaikintojas ar jo giminaičiai.

Žemesnės eilės įpėdinis nepaveldi, jeigu aukštesnės eilės įpėdinis pareiškė norą paveldėti palikimą.

Sutuoktinis paveldi kartu su pirmos, antros arba trečios eilės įpėdiniu. Paveldėdamas kartu su pirmos eilės įpėdiniu, sutuoktinis gauna palikimo dalį, lygią palikuonio daliai, jeigu palikuonių, pareiškusių norą paveldėti palikimą, yra mažiau nei keturi, tačiau jeigu yra keturi ar daugiau palikuonių, pareiškusių norą paveldėti palikimą, sutuoktinis paveldi ketvirtadalį palikimo. Paveldėdamas kartu su antros arba trečios eilės įpėdiniais, sutuoktinis gauna pusę palikimo.

Sutuoktinis gauna visą palikimą, jeigu nėra pirmos, antros arba trečios eilės įpėdinių arba jeigu jie nepareiškia noro paveldėti palikimą.

Testatoriaus artimiausias giminaitis paveldi specialia tvarka, kuri iš dalies pagrįsta giminystės rūšimi ir iš dalies – giminystės laipsniu. Atsižvelgiant į paveldėjimo eilės tvarką, įpėdiniai pagal įstatymą skirstomi į keturias skirtingas eiles: pirmąją eile, nepaisant giminystės laipsnio, paveldi visi testatoriaus palikuonys, su testatoriumi neturintys jokių kitų palikuonių, kurie turėtų teisę paveldėti palikimą; antrąją eile palikimą paveldi testatoriaus artimiausio giminystės laipsnio aukštutinės linijos giminaičiai, kaip ir tikri testatoriaus broliai ir seserys ir brolių ir seserų vaikai, kurie mirė anksčiau nei testatorius; trečiąją eile palikimą paveldi testatoriaus pusbroliai ir pusseserės, kaip ir jų vaikai, kurie mirė anksčiau nei testatorius; ketvirtąją eile palikimą paveldi likę artimiausio giminystės laipsnio šoninės giminystės linijos giminaičiai, nedarant skirtumo tarp tiesiosios ir šoninės giminystės linijų.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Atestuotas notaras.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Atestuotas notaras.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Atestuotas notaras.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Atestuotas notaras.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Atsiradus palikimui, įpėdinis privalo pareikšti norą priimti palikimą. Tai daroma atestuotam notarui pateikiant prašymą dėl paveldėjimo. Atestuotas notaras pradeda paveldėjimo procedūrą, paskelbia apie atsiradusį palikimą, nustato asmenų, turinčių teisę į palikimą, tapatybę ir išduoda paveldėjimo teisės liudijimą. Jeigu paveldėjimas vyksta pagal testamentą, jį būtina pateikti atestuotam notarui, kuris jį perskaito, ir testamentas laikomas įsigaliojusiu pagal teisės aktus. Šiuo atveju įpėdinis taip pat privalo pareikšti norą priimti palikimą. Jeigu buvo paskirtas testamentinės išskirtinės gavėjas, jis taip pat nurodomas paveldėjimo teisės liudijime.

Latvijos teisės aktuose nereglamentuojama testatoriaus turto paskirstymo ir padalijimo tvarka. Tokią tvarką testatorius gali nustatyti testamente, tačiau tokie atvejai pasitaiko retai. Atestuotam notarui patvirtinus įpėdinius, turinčius teisę į palikimą, įpėdiniai gali išlikti bendrais paveldėto turto savininkais arba padalyti palikimą sudarydami sutartį dėl palikimo padalijimo. Jeigu palikimą nori padalyti tik vienas arba keli įpėdiniai, o kiti įpėdiniai su tuo nesutinka, palikimą norinčios padalyti šalys gali iškelti teisme bylą dėl palikimo padalijimo.

Įstatymuose nustatytas vienintelis atvejis, kai testatoriaus turtas gali būti parduodamas, t. y. jeigu nėra įpėdinių ir pripažinta, kad turtas yra *bona vacantia* ir priklauso valstybės jurisdikcijai. Jeigu yra kreditorių, turtą aukcione parduoda atestuotas antstolis. Jeigu kreditorių nėra, Valstybės pajamų tarnyba priima sprendimą dėl turto pardavimo.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Kalbant apie testamentinės išskirtinės gavėjus, pažymėtina, kad pagal Civilinio įstatymo 500 straipsnį tais atvejais, kai asmeniui testamentu buvo paliktas tik atskiras daiktas, o ne visas palikimas arba jo dalis, palikimas pagal testamentą vadinamas testamentine išskirtine, o asmuo, kuriam atitenka toks palikimas, vadinamas testamentinės išskirtinės gavėju.

Šis asmuo privalo atestuotam notarui pateikti prašymą dėl paveldėjimo. Jeigu yra sudarytas testamentas, jį taip pat būtina pateikti atestuotam notarui, kuris jį perskaito. Atestuotas notaras, pasibaigus palikimo priėmimo notaro akivaizdoje terminui (ne mažiau nei 3 mėnesiai) arba Civiliniame įstatyme nustatytam terminui (praėjus vieniems metams nuo palikimo atsiradimo dienos arba nuo dienos, kurią buvo sužinota apie palikimo atsiradimą), išduoda įpėdiniams ir testamentinės išskirtinės gavėjams paveldėjimo teisės liudijimą.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Civiliniame įstatyme nustatyta, kad priėmus ir įgijus palikimą įpėdiniu pereina visos testatoriaus teisės ir pareigos tiek, kiek jos galioja testatoriui mirus. Įpėdiniai atsako už testatoriaus skolas, įskaitant jų nuosavą turtą, jeigu skoloms gražinti paveldėto turto nepakanka. Įpėdinis, kuris priėmė palikimą pagal apyrašą, už testatoriaus skolas ir kitus reikalavimus atsako tik palikimo turto.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Paveldėjimo teisės liudijimas ir registracijos prašymas pateikiami žemės kadastrui.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Gali būti skiriami šie asmenys:

atsiradus palikimui – palikimo patikėtinis. Įpėdinių prašymu arba tam tikrais įstatyme nustatytais atvejais (pvz., kai palikimas yra praskolintas, kai nėra įpėdinių arba su jais negalima susisiekti ir pan.) atestuotas notaras atskiru aktu, kuris siunčiamas šeimos teismui paprašius, kad šis paskirtų patikėtinį, nustato palikimo patiką;

testamento vykdytojas – jį paskiria gyvas testatorius sudarydamas testamentą.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Teisinę galią turintį testamentą vykdo testamento vykdytojas, kuris šiam tikslui paskiriamas pačiame testamente arba kitu specialiu testamentiniu dokumentu. Jeigu testamente testamento vykdytojas nenurodytas, testamentą vykdo testamentu paskirtas įpėdinis. Tačiau jeigu nėra tiesioginio testamentinio įpėdinio, testamentą vykdo palikimo patikėtinis, kurį, remdamasis atestuoto notaro sprendimu, skiria šeimos teismas.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Testamento vykdytojo teisinis statusas ir jo teisių ir pareigų ribos nustatomos atsižvelgiant į testatoriaus testamente pareikštą valią. Jeigu testatorius nepateikė jokių tolesnių nurodymų, testamento vykdytojas privalo tik užtikrinti, kad testatoriaus paskutinės valios būtų laikomasi ir ji būtų vykdoma, be to, testamento vykdytojas rūpinasi su palikimu susijusių klausimų sprendimu ir padalija palikimą įpėdiniams ir testamentinės išskirtinės gavėjams tiek, kiek to reikia testamentui įvykdyti.

Palikimo patikėtiniai, administruodami palikimą ir veikdami kaip atstovai sprendžiant su palikimu susijusius klausimus, yra nepriklausomi. Patikėtiniai palikimą administruoja taip pat atidžiai ir rūpestingai, kaip tai darytų rūpestingi savininkai tvarkydami savo reikalus. Palikimo administravimo laikotarpiu patikėtiniai teikia šeimos teismui metines ataskaitas ir padalijus palikimą įpėdiniams arba nutraukus patiką dėl kitų priežasčių privalo pateikti galutinę ataskaitą. Patika ir patikėtinio teisė veikti kaip atstovui sprendžiant su palikimu susijusius klausimus baigiasi notariu išdavus paveldėjimo teisės liudijimą.

10 Kokie dokumentai vykdančiam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Atestuotas notaras paveldėjimo teisės liudijimą išduoda notarinio akto forma. Notarinio akto teisėtumo negalima ginčyti. Notarinį aktą galima ginčyti pareiškiant atskirą ieškinį.

Paskutinis naujinimas: 07/02/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Lietuva

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Paskutinė valia dėl turto palikimo pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą (toliau – CK) išdėstoma testamente. Testamentai gali būti oficialieji (tai testamentas, sudarytas raštu dviem egzemplioriais ir patvirtintas notaro arba Lietuvos Respublikos konsulinio pareigūno atitinkamoje valstybėje) arba asmeniniai (tai testatoriaus ranka surašytas testamentas, kuriame nurodyta testatoriaus vardas, pavardė, testamento sudarymo data (metai, mėnuo, diena), vieta ir kuris išreiškia testatoriaus valią ir yra jo pasirašytas; toks testamentas gali būti surašytas bet kokia kalba). Sutuoktiniai gali sudaryti bendrąjį sutuoktinių testamentą, kuriuo abu sutuoktiniai vienas kitą paskiria savo įpėdiniu ir po vieno sutuoktinio mirties visą mirusiojo turtą (iš jo ir bendrosios sutuoktinių nuosavybės dalį) paveldi pergyvenęs sutuoktinis, išskyrus privalomąją palikimo dalį.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Oficialieji testamentai testatorių akivaizdoje tvirtinami ir registruojami notariname registre. Vienas testamento egzempliorius duodamas testatoriui, o kitas lieka jį patvirtinusioje įstaigoje. Asmeninį testamentą testatorius gali perduoti saugoti notarui ar Lietuvos Respublikos konsuliniam pareigūnui užsienio valstybėje. Lietuvos Respublikos teritorijoje sudarytų testamentų registrą tvarko Centrinė hipotekos įstaiga. Notarai, konsuliniai pareigūnai per tris darbo dienas privalo pranešti Centrinei hipotekos įstaigai apie patvirtintus, priimtus saugoti ar panaikintus testamentus. Pranešime nurodomas testatoriaus vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta, testamento sudarymo data bei vieta, rūšis ir saugojimo vieta. Testamento turinys nenurodomas.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Taip, CK numato teisę į privalomąją palikimo dalį: palikėjo vaikai (įvaikiai), sutuoktinis, tėvai (įtėviai), kuriems palikėjo mirties dieną reikalingas išlaikymas, paveldi, nepaisant testamento turinio, pusę tos dalies, kuri kiekvienam iš jų tektų paveldint pagal įstatymą (privalomoji dalis), jeigu testamentu neskirta daugiau. Nustatant privalomosios dalies dydį, atsižvelgiama į paveldimo turto vertę, įskaitant įprastinio namų apstatymo ir apyvokos reikmenų vertę.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu testamentas nesudarytas, paveldima pagal įstatymą. Paveldint pagal įstatymą įpėdiniai lygiomis dalimis yra: pirmos eilės – palikėjo vaikai (tarp jų ir įvaikiai) ir palikėjo vaikai, gimę po jo mirties; antros eilės – palikėjo tėvai (įtėviai), vaikaičiai; trečios eilės – palikėjo seneliai tiek iš tėvo, tiek iš motinos pusės, palikėjo provaikaičiai; ketvirtos eilės – palikėjo broliai ir seserys, proseneliai ir prosenelės tiek iš tėvo, tiek iš motinos pusės; penktos eilės – palikėjo brolio ir seserų vaikai (sūnėnai ir dukterėčios), taip pat palikėjo tėvo ir motinos broliai ir seserys (dėdės ir tetos); šeštos eilės – palikėjo tėvo ir motinos brolių ir seserų vaikai (pusbroliai ir pusseserės). Antros eilės įpėdiniai paveldi pagal įstatymą tik tai nesant pirmos eilės įpėdinių arba jiems nepriėmus ar atsisakius palikimo, taip pat tuo atveju, kai iš visų pirmos eilės įpėdinių atimta paveldėjimo teisė. Trečios, ketvirtos, penktos ir šeštos eilės įpėdiniai paveldi, jeigu nėra pirmesnės eilės įpėdinių, jeigu šie įpėdiniai atsisakė palikimo arba iš jų atimta paveldėjimo teisė. Įvaikiai ir jų palikuonys, paveldintys po įtėvio ar jo giminaičių mirties, prilyginami įtėvio vaikams ir jų palikuonims. Jie nepaveldi pagal įstatymą po savo tėvų ir kitų aukštutinės linijos giminaičių pagal kilmę, taip pat po savo brolių ir seserų pagal kilmę mirties. Įtėviai ir jų giminaičiai, paveldintys po įvaikio ar jo palikuonių mirties, prilyginami tėvams ir kitiems giminaičiams pagal kilmę. Įvaikio tėvai ir kiti jo aukštutinės linijos giminaičiai pagal kilmę nepaveldi pagal įstatymą po įvaikio ar jo palikuonių mirties. Pagal įstatymą paveldi palikėjo vaikai, gimę susituokusiems tėvams arba tėvams, kurių santuoka pripažinta negaliojančia, taip pat nesantuokiniai vaikai, kurių tėvystė nustatyta pagal įstatymus. Palikėjo vaikaičiai ir provaikaičiai paveldi pagal įstatymą kartu su paveldinčiais atitinkamai pirmos arba antros eilės įpėdiniais, jeigu palikimo atsiradimo metu nebėra gyvo to iš jų tėvų, kuris būtų buvęs įpėdinis. Jie lygiomis dalimis paveldi tą dalį, kuri būtų priklausiusi mirusiam jų tėvui ar motinai paveldint pagal įstatymą. Palikėją pergyvenęs sutuoktinis paveldi pagal įstatymą arba su pirmos ar antros eilės įpėdiniais (jeigu jų yra). Su pirmos eilės įpėdiniais jis paveldi vieną ketvirtadalį palikimo, jeigu įpėdinių ne daugiau kaip trys, neįskaitant sutuoktinio. Jeigu įpėdinių daugiau kaip trys, sutuoktinis paveldi lygiomis dalimis su kitais įpėdiniais. Jeigu sutuoktinis paveldi su antros eilės įpėdiniais, jam priklauso pusė palikimo. Nesant pirmos ir antros eilės įpėdinių, sutuoktinis paveldi visą palikimą. Įprastinio namų apstatymo ir apyvokos reikmenų pereiną įpėdiniais pagal įstatymą, nesvarbu, kokia yra jų eilė ir paveldima dalis, jeigu jie gyvena kartu su palikėju iki jo mirties ne mažiau kaip vienerius metus.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 Spręsti paveldėjimo klausimus?

Palikimo atsiradimo vietos notaras ir teismas.

5.2 Priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Palikimo atsiradimo vietos notaras.

5.3 Priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Palikimo atsiradimo vietos notaras.

5.4 Priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Palikimo atsiradimo vietos notaras.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Vadovaujantis CK, kad įgytų palikimą, įpėdinis turi jį priimti. Neleidžiama palikimą priimti iš dalies arba su sąlyga ar išlygomis. Įpėdinis laikomas priėmusiu palikimą, kai jis faktiškai pradėjo paveldimą turtą valdyti arba padavė palikimo atsiradimo vietos notarui pareiškimą dėl palikimo priėmimo. Įpėdinis laikomas priėmusiu palikimą, jeigu jis pradėjo valdyti turtą, juo rūpintis kaip savo turtu (valdo, naudoja ir juo disponuoja, prižiūri, moka mokesčius, kreipėsi į teismą išreikšdamas valią priimti palikimą ir paskirti palikimo administratorių ir pan.). Įpėdinis, pradėjęs valdyti kokią nors palikimo dalį ar net kokį nors daiktą, laikomas priėmusiu visą palikimą. Įpėdinis, pradėjęs turtą valdyti, turi teisę per palikimui priimti nustatytą laiką atsisakyti palikimo, padavęs dėl to pareiškimą palikimo atsiradimo vietos notarui. Tokiu atveju laikoma, kad palikimą įpėdinis valdė dėl kitų įpėdinių interesų. Šie veiksmai turi būti atliekami per tris mėnesius nuo palikimo atsiradimo dienos. Asmenys, kuriems paveldėjimo teisė atsiranda tik tuo atveju, kai kiti įpėdiniai palikimo nepriima, gali pareikšti sutikimą priimti palikimą per tris mėnesius nuo teisės priimti palikimą atsiradimo dienos. Terminą palikimui priimti teismas gali pratęsti, jeigu pripažįsta, kad terminas

praleistas dėl svarbių priežasčių. Palikimas gali būti priimamas pasibaigus terminui ir be kreipimosi į teismą, jeigu su tuo sutinka visi kiti priėmę palikimą įpėdiniai. Notaras per tris darbo dienas nuo palikimo priėmimo dienos privalo pranešti Centrinei hipotekos įstaigai apie palikimo priėmimą. Įpėdinis pagal įstatymą ar įpėdinis pagal testamentą turi teisę per tris mėnesius nuo palikimo atsiradimo dienos atsisakyti palikimo. Neleidžiama atsisakyti su sąlygomis ir išlygomis arba dalies palikimo. Palikimo atsisakymas turi tas pačias pasekmes kaip ir palikimo nepriėmimas. Įpėdinis atsisako palikimo, paduodamas pareiškimą palikimo atsiradimo vietas notarui. Neleidžiama atsisakyti palikimo, jeigu įpėdinis padavė palikimo atsiradimo vietas notarui pareiškimą, kad jis priima palikimą arba prašo išduoti jam paveldėjimo teisės liudijimą. Kai yra keletas įpėdinių, jų paveldėtas turtas yra visų šių įpėdinių bendroji dalinė nuosavybė, jeigu testamentu nenustatyta kitaip. Nieko negalima priversti atsisakyti teisės į jam priklausančios dalies išskyrimą. Palikimas pasidalijamas bendru įpėdinių sutarimu. Palikimo negalima dalyti iki įpėdinio pagal įstatymą ar pagal testamentą gimimo arba jeigu testatorius testamentu nustatė terminą, per kurį įpėdiniai paveldėtą turtą valdo bendrai. Šis terminas negali būti ilgesnis nei penkeri metai nuo palikimo atsiradimo dienos, išskyrus tuos atvejus, kai tarp įpėdinių yra nepilnamečių. Tokiu atveju palikėjas gali uždrausti dalyti palikimą, kol įpėdiniui sueis aštuoniolika metų. Įpėdiniai paveldėtą turtą gali pasidalyti bendru sutarimu iki įpėdinių teisių į daiktus įregistravimo viešame registre. Nekilnojamųjų daiktų padalijimas forminamas notarine sutartimi, ji turi būti įregistruota viešame registre. Įpėdiniams nesutarus dėl turto pasidalijimo, pagal kiekvieno jų ieškinį turtą padalija teismas. Dalūs daiktai dalijami natūra, nedalūs paskiriami vienam iš įpėdinių, atsižvelgiant į daikto pobūdį ir įpėdinio poreikius, kitiems įpėdiniams tokio daikto vertę kompensuojant kitais daiktais arba pinigais. Galima visą palikimą arba atskirus daiktus bendru įpėdinių sutarimu parduoti aukcione ir gautą sumą pasidalyti arba tarp įpėdinių surengti varžytynes dėl atskirų daiktų ir daiktą perduoti tam, kuris iš įpėdinių pasiūlys už jį didžiausią kainą. Pavienių daiktų perdavimo konkrečiam įpėdiniui klausimas bendru sutarimu gali būti išspręstas burtais.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Palikimo atsiradimo laiku laikomas palikėjo mirties momentas, o tuo atveju, kai jis paskelbiamas mirusiu, – diena, kurią įsiteisėjo teismo sprendimas paskelbti palikėją mirusiu, arba teismo sprendime nurodyta mirties diena. Kad taptų įpėdiniu, asmuo turi priimti palikimą (faktiškai pradėdamas valdyti paveldimą turtą arba paduodamas palikimo atsiradimo vietas notarui pareiškimą dėl palikimo priėmimo). Apie testamentinės išskirtinės priėmimą gavėjas turi pranešti testamentu vykdytojui (palikimo valdytojui), įpėdiniui, priėmusiam palikimą ir įpareigotam įvykdyti testamentinę išskirtinę, arba palikimo atsiradimo vietas notarui. Jeigu testamentinė išskirtinė yra susijusi su teise į nekilnojamąjį daiktą, prašymas visais atvejais paduodamas notarui.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Įpėdinis, kuris priėmė palikimą turto valdymo perėmimu arba padavęs pareiškimą notarui, už palikėjo skolas atsako visu savo turtu. Jeigu tokiu palikimo priėmimo būdu palikimą priėmė keletas įpėdinių, visi jie už palikėjo skolas atsako solidariai visu savo turtu. Įpėdinis notarui pateiktame pareiškime dėl palikimo priėmimo turi teisę nurodyti, kad palikimą pageidauja priimti pagal turto apyrašą. Tokiu atveju įpėdinis už palikėjo skolas atsako tik paveldėtu turtu. Jeigu bent vienas įpėdinis priėmė palikimą pagal turto apyrašą, tai ir visi kiti įpėdiniai laikomi priėmusiais palikimą pagal turto apyrašą. Turto apyrašą sudaryti gali pareikalauti ir palikėjo kreditoriai. Jeigu sudarant turto apyrašą įpėdinis dėl savo kaltės nurodė ne visą turtą, sudarantį palikimą, nusiėmė palikėjo skolininkus, įpėdinio iniciatyva į palikimo sudėtį buvo įrašyta nesanti skola ar įpėdinis neįvykdė savo pareigos pateikti visus duomenis, reikalingus palikėjo turto apyrašui sudaryti, šis įpėdinis už palikėjo skolas atsako visu savo turtu.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Nekilnojamojo turto registre registruojami šie nekilnojamieji daiktai, jeigu jie Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo nustatyta tvarka yra suformuoti kaip atskiri nekilnojamojo turto objektai ir jiems suteiktas unikalus numeris: žemės sklypai, statiniai, butai daugiabučiuose namuose ir patalpos. Kartu su prašymu dėl nekilnojamojo daikto įregistravimo Nekilnojamojo turto registrai turi būti pateikiami šie dokumentai:

prašymas įregistruoti daiktines (nuosavybės ar valdymo) teises į nekilnojamąjį daiktą ar pakeisti registro duomenis, susijusius su daiktinėmis teisėmis; atskiru nekilnojamojo turto kadastro objektu formuojamo nekilnojamojo daikto kadastro duomenų įrašymo į nekilnojamojo turto kadastrą ir jų pakeitimo dokumentai (valstybės valdžios ar valdymo institucijos sprendimas, teismo sprendimas, nutartis, nutarimas, nuosprendis, rašytiniai sandoriai, kitų valstybės kadastrų ir registrų dokumentai bei kiti įstatymų ir Vyriausybės nustatyti dokumentai);

dokumentai, patvirtinantys daikto įgijimą nuosavybėn, daiktinių teisių, šių teisių suvaržymų, juridinių faktų atsiradimą, įmonių dovanojimą, pirkimą–pardavimą ar nuomą; notarine forma patvirtinti dokumentai, patvirtinantys daiktinių teisių, šių teisių suvaržymų, juridinių faktų atsiradimą, per notarą teritoriniam registruotojui pateikiami elektroninio dokumento pavidalu;

dokumentai, įrodantys asmens, pateikusio prašymą, asmens tapatybę, išskyrus tuos atvejus, kai asmens prašymas pateikiamas paštu, elektroninių ryšių priemonėmis arba per notarą.

Paveldėjimo atveju, jeigu paveldimas nekilnojamas daiktas ir daiktinės teisės į jį jau yra įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, įpėdinis Nekilnojamojo turto registrai turi pateikti tik iš notaro gautą paveldėjimo teisės liudijimą (arba nuosavybės teisės liudijimą, kai miršta vienas iš sutuoktinių ir kitam lieka visas daiktas). Žymos apie paveldėjimo teisės liudijimo, paveldėjus nekilnojamąjį turtą, ir (ar) nuosavybės teisės liudijimo, mirus vienam sutuoktiniui, išdavimą Nekilnojamojo turto registre taip pat gali būti daromos gavus notaro pranešimą.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Tais atvejais, kai paveldima individuali (personalinė) įmonė, ūkininko ūkis arba palikėjo skolas gali viršyti palikimo vertę, įpėdinis, priėmęs palikimą, gali kreiptis į palikimo atsiradimo vietas teismą prašydamas paskirti palikimo administratorių arba paskirti palikimo administratorių ir spręsti klausimą dėl varžytynių ar bankroto bylos iškėlimo. Tokiu atveju palikėjo skolas padengiamos tik iš palikimo. Jeigu į palikimą įeina turtas, kurį reikia tvarkyti (individuali (personalinė) įmonė, ūkininko ūkis, vertybiniai popieriai ir kt.), ir to negali atlikti testamentu vykdytojas arba įpėdinis, taip pat jeigu palikėjo kreditoriai pareiškia ieškinį prieš priimant įpėdiniams palikimą, tai apylinkės teismas skiria paveldimo turto palikimo administratorių. Palikimo administravimas nustatomas palikimo atsiradimo vietas apylinkės teismo nutartimi. Šia nutartimi teismas paskiria palikimo administratorių ir nustato jo atlyginimą.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Testamentą vykdo testatoriaus paskirtas testamentu vykdytojas, įpėdinis arba teismo paskirtas palikimo administratorius. Jeigu testatorius nepaskyrė testamentu vykdytojo arba paskirtas testamentu vykdytojas ar įpėdinis negali atlikti savo pareigų, palikimo atsiradimo vietas apylinkės teismas skiria palikimo administratorių, kuris atlieka visus veiksmus, reikalingus testamentui įvykdyti. Testamentu vykdytojas atlieka visus veiksmus, reikalingus testamentui įvykdyti. Kol nepaskirtas palikimo administratorius arba kol nenustatyti įpėdiniai, testamentu vykdytojas atlieka įpėdinio funkcijas: valdo palikimą, sudaro palikimo apyrašą, išmoka palikimo skolas, išieško palikėjo skolininkų skolas, teikia išlaikytiniams priklausantį išlaikymą, ieško įpėdinių, aiškinasi, ar įpėdiniai priima palikimą, ir pan.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Palikimo administratorius turi tas pačias teises ir pareigas kaip ir testamentu vykdytojas, taip pat jam mutatis mutandis taikomos CK daiktinės teisės nuostatos, reguliuojančios kitam asmeniui nuosavybės teise priklausančio turto ar veiklos administravimą.

10 Kokie dokumentai vykdančiam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Suėjus trims mėnesiams nuo palikimo atsiradimo dienos, įpėdiniai, paveldėję pagal įstatymą arba testamentą, gali prašyti palikimo atsiradimo vietos notarą išduoti paveldėjimo teisės liudijimą. Paveldėjimo teisės liudijimas – tai valstybės nustatytos formos dokumentas, kuris patvirtina, kad įpėdinis priėmė palikimą ir įgijo nuosavybės teisę į paveldėtą turtą. Pažymėtina, kad įpėdinio nuosavybės teisės į paveldėtą turtą atsiradimo momentas pagal CK siejamas ne su paveldėjimo teisės liudijimo išdavimu, bet su palikimo priėmimu. Be to, gauti paveldėjimo teisės liudijimą nėra įpėdinio pareiga – tai jo teisė. Paveldėjimo teisės liudijimas patvirtina palikimo priėmimo faktą ir yra teisinis pagrindas įregistruoti daiktines teises į paveldėtus nekilnojamuosius daiktus. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksu, notaro išduotas paveldėjimo teisės liudijimas laikomas oficialiu rašytiniu įrodymu, kuris turi didesnę įrodomąją galią. Aplinkybės, nurodytos oficialiuose rašytiniuose įrodymuose, laikomos visiškai įrodytomis, iki jos bus paneigtos kitais byloje esančiais, išskyrus liudytojų parodymai, įrodymais

Paskutinis naujinimas: 22/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Liuksemburgas

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Išdėstant paskutinę valią dėl turto palikimo, be visų kitų, turi būti laikomasi toliau nurodytų taisyklių.

Pirmiausia testatorius turi būti sveiko proto. Pagal įstatymą neveiksniais pripažinti asmenys testamentu palikti negali. Nepilnamečiams taikomos konkrečios nuostatos, kuriomis visų pirma siekiama apsaugoti atitinkamų asmenų turtą.

Be to, kai kurie būdai išdėstyti paskutinę valią dėl turto palikimo, pavyzdžiui, bendrieji testamentai, yra uždrausti. Taip pat uždrausti ir paveldėjimo susitarimai. Liuksemburgo paveldėjimo teisėje nurodyti įvairių formų testamentai; Civiliniame kodekse išvardyti:

paties testatoriaus parašytas testamentas;
testatoriaus notarui padiktuotas testamentas arba autentiškas testamentas;
užantspauduotas testamentas.

Procedūros ir taisyklės yra nevienodos – jos priklauso nuo to, kokios formos testamentas pasirinktas.

Paties testatoriaus parašytas testamentas

Tai testamentas, kurį visą ranka parašė testatorius; jame testatorius užrašo datą, taip pat jį pasirašo.

Paties testatoriaus parašyto testamento pranašumas – jis yra paprastas, o trūkumas – tai, kad testatorius tokį testamentą gali parašyti, tačiau apie jį niekam nepranešama. Todėl mirus testatoriui testamentas gali būti nerastas.

Be to, kyla pavojus, kad toks testamentas bus suklastotas ir sunaikintas. Taip pat, jeigu paties testatoriaus parašytas testamentas yra neįskaitomas, dviprasmiškas arba neišsamus, jis gali negalioji. Šiuo klausimu verta atkreipti dėmesį į tai, kad paties testatoriaus parašytas testamentas gali negalioji net ir dėl netikslios jo datos. Be to, jis gali negalioji dėl turinio trūkumų.

Taigi testatorius suinteresuotas, viena vertus, viešai informuoti tiek apie testamentą, tiek apie jo saugojimo vietą, kita vertus, užtikrinti, kad jo testamentas galiojotų.

Apie paties testatoriaus parašytą testamentą galima sužinoti testatoriui apie jį informavus asmenį, kuriuo pasitiki, arba paprašius pagrindinę informaciją apie testamentą (kaip antai testatoriaus pavardę, adresą ir testamento saugojimo vietą) įrašyti į centrinį paskutinės valios dėl turto palikimo registrą (sumokėjus mokestį). Šį registrą, kaip duomenų banką, tvarko Registravimo ir turto institucija (pranc. *Administration de l'Enregistrement et des Domaines*) (taip pat žr. toliau).

Kad testamentas galiojotų, jį visą ranka privalo parašyti testatorius, kuris turi jame užrašyti datą ir jį pasirašyti. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, rekomenduojama kreiptis į paveldėjimo teisės ekspertą (pavyzdžiui, notarą), kuris užtikrins, kad išdėstyta atitinkama paskutinė valia dėl turto palikimo galiojotų.

Autentiškas testamentas

Autentišką arba testatoriaus notarui padiktuotą testamentą priima du notariai arba vienas notaras dalyvaujant dviem liudytojams.

Palyginti su paties testatoriaus parašytu testamentu, autentiškas testamentas turi daug pranašumų.

Viena vertus, šie pranašumai – tai teisiniai patarimai, kuriuos testatoriui teikia autentiškus aktus sudarantis notaras. Juos teikiant užtikrinama, kad paskutinė testatoriaus valia neturėtų nei formos, nei turinio trūkumų ir kad testamentas galiojotų.

Kita vertus, kadangi autentišką testamentą saugo notaras, testamentas lieka slaptas iki testatoriaus mirties dienos; vis dėlto testatoriaus paskutinė valia išaiškėja po jo mirties. Šiuo klausimu taip pat reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad autentiškus aktus sudarantis notaras privalo paprašyti į paskutinės valios dėl turto palikimo registrą įrašyti svarbiausią jo sudaryto autentiško testamento informaciją.

Užantspauduotas testamentas

Užantspauduotas (arba slaptas) testamentas – tai testatoriaus arba kito asmens parašytas aktas, kurį testatorius užklijuotame voke pateikia notarui (užantspauduotą ir užplombuotą), dalyvaujant dviem liudytojams arba antram notarui. Užantspauduotą testamentą priėmęs notaras parengia tokio testamento saugojimo patvirtinimo aktą; šalims perduodamos šio akto kopijos arba originalas.

Užantspauduotą testamentą saugo notaras, todėl nekyla jokie pavojaus, kad testamentas bus pakeistas ir suklastotas.

Užantspauduotu testamentu, kaip ir autentišku testamentu, galima užtikrinti, kad paskutinė valia, kurią testatorius išdėstė būdamas gyvas, būtų slapta. Be to, mirus testatoriui užantspauduotas testamentas bus rastas, nes jį saugo notaras.

Tai, kad autentiškus aktus sudarantis notaras, gavęs užantspauduotą testamentą, parengia testamento saugojimo patvirtinimo aktą, nereiškia, kad pateiktas saugoti testamentas galioja. Priešingai – net jeigu užantspauduotas testamentas parengtas ir pateiktas saugoti laikantis atitinkamų formos taisyklių, vis dėlto jis gali negalioji dėl turinio trūkumų. Iš tikrųjų, kadangi užantspauduotas testamentas autentiškus aktus sudarantiems notarui pateikiamas užklijuotame voke (užantspauduotas ir užplombuotas), notaras negali užtikrinti, kad atitinkamos paskutinės valios dėl turto palikimo turinys galiojotų.

Užantspauduoti testamentai Liuksemburge sudaromi retai.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Svarbiausia kai kurių testamentų informacija Liuksemburge turi (atitinkamai gali) būti įrašyta į paskutinės valios dėl turto palikimo registrą (taip pat žr. atsakymą į 1 klausimą). Tokią informaciją privaloma įrašyti, kai testamentai notarui yra padiktuoti testatorių, taip pat kai notarui pateikti saugoti

užantspauduoti ir atitinkamai paties testatoriaus parašyti testamentai. Be to, privaloma įrašyti informaciją apie šių testamentų atsiėmimą, panaikinimą ir kitus pakeitimus. Jeigu paties testatoriaus parašytą testamentą saugo privatus asmuo, įrašyti informacijos į šį registrą neprivaloma.

Nei pats testamentas, nei jo turinys registre nesaugomi. Įrašomas tik testatoriaus ir prireikus – sutuoktinio vardas ir pavardė, testatoriaus gimimo data ir vieta, jo asmens kodas, profesija, adresas arba gyvenamoji vieta, akto, kurį reikia užregistruoti, pobūdis ir data, aktą priėmusio arba jį saugančio notaro pavardė ir adresas arba prireikus, jeigu testamentą parašė pats testatorius, – bet kokio kito asmens ar institucijos, kuriems patikėtas testamentas, pavardė (pavadinimas) ir adresas arba testamentu saugojimo vieta.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Taip, pagal Liuksemburgo paveldėjimo teisę taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai.

Konkrečiau kalbant, yra nustatyta privalomoji palikimo dalis, todėl asmuo negali atimti paveldėjimo teisės iš kai kurių teisėtų įpėdinių, padovanodamas turto arba pareiškdamas paskutinę valią dėl turto palikimo.

Teisę į privalomąją palikimo dalį pagal Liuksemburgo teisę turi tik palikėjo žemutinės linijos giminaičiai (vaikai arba, jeigu mirties momentu vaikai jau mirę, vaikų vaikai).

Privalomoji palikimo dalis sudaro pusę paveldėjimo pagal įstatymą, jeigu palikėjas palieka vieną vaiką, du trečdalius paveldėjimo, jeigu palieka du vaikus, ir tris ketvirtadalius paveldėjimo, jeigu palieka tris ar daugiau vaikų.

Privalomosios palikimo dalies galima atsisakyti. Jos atsisakyti reikia tiesiogiai, pateikus pareiškimą palikimo atsiradimo vietos teismo kanceliarijai; šis pareiškimas registruojamas specialiaame šiam tikslui skirtame registre.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu nėra testamentu, paveldėjimo klausimas sprendžiamas pagal teisės nuostatas.

Apskritai paveldėtojų eilės tvarka yra tokia:

žemutinės linijos giminaičiai (vaikai, vaikaičiai);

palikėją pergyvenęs sutuoktinis;

palikėjo tėvas ir motina kartu su palikėjo broliais ir seserimis, taip pat brolių ir seserų žemutinės linijos giminaičiai;

aukštesnės linijos giminaičiai, išskyrus tėvą ir motiną (seneliai, proseneliai ir kt.);

šoninės linijos giminaičiai, išskyrus brolius ir seseris (dėdės, tetos, sūnėnai, dukterėčios ir kt.);

valstybė.

Taikant šią įpėdinių eilės tvarką galimi keli atvejai:

1-asis atvejis. Palikėjas turi jį pergyvenusį sutuoktinį ir vaikų (arba vaikaičių)

Pagal teisę palikėją pergyvenęs sutuoktinis – tai neišsiskyręs sutuoktinis, dėl kurio nepriimtas įsiteisėjęs teismo sprendimas dėl gyvenimo skyrium.

Palikimas lygiomis dalimis atitenka palikėjo vaikams pagal jų skaičių, atsižvelgiant į palikėją pergyvenusio sutuoktinio teises.

Pavyzdys

Jeigu palikėjas paliko vieną vaiką, atsižvelgiant į palikėją pergyvenusio sutuoktinio teises, vaikas paveldi visą palikimą.

Jeigu palikėjas paliko du vaikus, palikimą pasidalija abu vaikai, taip pat atsižvelgdami į palikėją pergyvenusio sutuoktinio teisę.

Šiuo atveju palikėją pergyvenęs sutuoktinis gali rinktis:

būsto, kuriame kartu gyveno sutuoktiniai, ir baldų, kuriais apstatytas šis būstas, uzufuktą, jeigu visas būstas priklausė palikėjui arba kartu jam ir jį pergyvenusiam sutuoktiniui;

santuokinio vaiko, kuriam tenka mažiausia palikimo dalis, dalį, kuri negali būti mažesnė kaip ketvirtadalis palikimo.

Palikėją pergyvenęs sutuoktinis pasirinkti turi per tris mėnesius ir keturiasdešimt dienų nuo mirties dienos ir pateikti pareiškimą apskrities teismo, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje atsirado palikimas, kanceliarijai. Jeigu per nustatytą laiką palikėją pergyvenęs sutuoktinis nepasirenka, jis laikomas pasirinkusiu uzufuktą.

Jeigu palikėją pergyvenęs sutuoktinis pasirenka vaiko dalį, vaikams tenkančios dalys proporcingai sumažinamos tiek, kiek reikia palikėją pergyvenusio sutuoktinio daliai sudaryti.

Kokios taisyklės taikomos tuo atveju, jeigu vienas iš palikėjo vaikų mirė anksčiau už palikėją, tačiau pats paliko vaikų?

Šiuo atveju nustatytas atstovavimas. Mirusio vaiko vaikas (-ai) (t. y. palikėjo vaikaičiai) pasidalija savo tėvui ir (arba) motinai tenkančią palikimo dalį.

Kitais atvejais, kartu jie gauna dalį, kurią būtų gavęs tėvas arba motina, jeigu būtų pergyvenęs (-usi) palikėją.

Kokios taisyklės taikomos tuo atveju, jeigu palikėją pergyvenęs sutuoktinis, pasirinkęs bendro namo uzufuktą, susituokia dar kartą?

Šiuo atveju vaikai ir atitinkamai vaikaičiai (jeigu vienas iš vaikų miręs) bendru sutarimu gali reikalauti uzufuktą pakeisti turtu.

Šio turto vertė turi atitikti uzufukto vertę, kuri, be visų kitų veiksnių, priklauso nuo uzufukto teisę turinčio asmens amžiaus.

Prašymas uzufuktą pakeisti turtu teismui turi būti pateiktas per šešis mėnesius nuo palikėją pergyvenusio sutuoktinio naujos santuokos sudarymo; tokio pakeitimo turi reikalauti visi vaikai ir atitinkamai vaikaičiai (*ibidem*).

Jeigu prašyti uzufuktą pakeisti turtu sutinka ne visi vaikai, teismas uzufukto pakeisti turtu neprivalo.

2-asis atvejis. Palikėjas neturi vaikų, tačiau turi jį pergyvenusį sutuoktinį

Jeigu palikėjas nepalieka nei vaikų, nei jų žemutinės linijos giminaičių, palikėją pergyvenęs sutuoktinis turi pirmenybę prieš kitus mirusio sutuoktinio giminaičius, todėl gauna visą palikėjo palikimą, neatsižvelgiant į tai, ar palikėją pergyvenęs sutuoktinis vėliau susituokia dar kartą.

Tačiau palikėją pergyvenęs sutuoktinis neturi teisės gauti privalomosios sutuoktinio palikimo dalies. Taigi, kitaip nei palikėjo vaikai, teisės į privalomąją

palikimo dalį jis neturi. Kitaip tariant, jeigu nėra palikėjo vaikų, palikėją pergyvenęs sutuoktinis teoriškai galėtų negauti sutuoktinio palikimo, padovanojus turtą arba palikus jį testamentu.

3-iasis atvejis. Palikėjas neturi nei vaikų, nei sutuoktinio, tačiau palieka brolių ir seserų (arba sūnėnų ir dukterėčių)

Šiuo atveju reikia atsižvelgti į tai, ar palikėjo tėvai dar gyvi, ar ne.

Jeigu palikėjo tėvai dar gyvi, tėvas ir motina gauna po ketvirtadalį palikimo – iš viso pusę palikimo.

Kitą pusę pasidalija broliai ir seserys arba jų žemutinės linijos giminaičiai.

Jeigu palikėją pergyvena tik tėvas arba tik motina, jis (ji) gauna ketvirtadalį palikimo, o kiti trys ketvirtadaliai atitenka broliams ir seserims arba jų žemutinės linijos giminaičiams.

Brolių ir seserų vaikai (t. y. palikėjo sūnėnai ir (arba) dukterėčios) tėvų mirties atveju pagal atstovavimo teisę pasidalija savo tėvo arba motinos, mirusių anksčiau už palikėją, privalomąją palikimo dalį.

Taigi jie kartu gauna dalį, kurią tėvas ir (arba) motina būtų gavę, jeigu būtų pergyvenę palikėją.

4-asis atvejis. Palikėjas neturi nei vaikų, nei sutuoktinio, nei brolių ir seserų, nei sūnėnų ir dukterėčių, tačiau jo tėvai dar gyvi

Šiuo atveju visas palikimas tenka palikėjo tėvui ir motinai – kiekvienam po pusę.

Jeigu palikėją pergyvena tik tėvas arba tik motina, jis (ji) paveldi visą savo mirusio vaiko palikimą (*ibidem*).

5-asis atvejis. Palikėjas neturi nei vaikų, nei sutuoktinio, nei brolių ir seserų, nei sūnėnų ir dukterėčių, o jo tėvai ir kiti aukštesnės linijos giminaičiai mirę
Šiuo atveju įpėdiniais turi būti laikomi palikėjo dėdės ir (arba) tetos, senelio arba senelės broliai ir (arba) seserys, pusbroliai ir (arba) pusseserės, taip pat pusbrolių ir (arba) pusseserių žemutinės linijos giminaičiai.

Palikimas padalijamas į dvi dalis: pusė palikimo atitenka giminaičiams iš tėvo pusės, kita pusė – giminaičiams iš motinos pusės.

Bet koks įpėdinis tiek iš motinos, tiek iš tėvo pusės paveldėti nebegali, jeigu yra tolimesnis giminaičis negu pusbrolio vaikaitis (-ė). Šiuo atveju palikimas atitenka valstybei – tai palikimas, į kurį nėra pretendentų.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Paveldėjimo procedūrą pradeda įpėdinis (-iai), kuris (-ie) pasirinktam arba palikėjo nustatytam notarui savo iniciatyva paveda vykdyti visus veiksmus, susijusius su paveldėjimo klausimų sprendimu.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Aptariant paveldėjimo priėmimą pažymėtina, kad Liuksemburgo teisėje konkreti institucija, kuriai reikėtų pateikti pareiškimą dėl paveldėjimo priėmimo, nenustatyta. Atitinkamose nuostatose nurodyta, kad paveldėjimą galima priimti tiesiogiai arba netiesiogiai. Tiesiogiai paveldėjimas priimamas tuomet, kai autentišku arba privačiu dokumentu prisiimamas įpėdinio vardas arba statusas. Netiesiogiai jis priimamas tuomet, kai įpėdinis atlieka veiksmą, kuris neišvengiamai rodo jo ketinimą priimti paveldėjimą ir kurį atlikti jis turėtų teisę tik kaip įpėdinis.

Atsisakant paveldėjimo, pagal Civilinio kodekso nuostatas pareiškimas dėl paveldėjimo atsisakymo turi būti pateiktas apskrities, kurioje atsirado palikimas, pirmosios instancijos teismo kanceliarijai ir įregistruotas konkrečiame šiuo tikslu tvarkomame registre.

Atsižvelgiant į padarinius, teises ir pareigas, kurie gali atsirasti dėl paveldėjimo, rekomenduojama tiek prieš priimant paveldėjimą, tiek prieš atsisakant paveldėjimo pasikonsultuoti su notaru.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Kadangi Liuksemburgo civiliniame kodekse šiuo klausimu konkrečių taisyklių nėra, Liuksemburgo teismų praktikoje remiamasi principu, kad testamentinę išskirtinę (viso turto, dalies turto arba atskirą testamentinę išskirtinę) galima priimti visais būdais.

Tą patį galima pasakyti apie atskiros testamentinės išskirtinės atsisakymą. Taigi šios testamentinės išskirtinės galima atsisakyti, be kita ko, netiesiogiai, jeigu, pavyzdžiui, atitinkamos testamentinės išskirtinės gavėjas atsisako vykdyti su ja susijusias pareigas.

Dėl viso turto ir atitinkamai dalies turto testamentinių išskirtinių atsisakymo pažymėtina, kad kai kurie teismai reikalauja laikytis paveldėjimo atsisakymo atveju taikomų formos taisyklių, o kiti teismai nurodo, kad šios taisyklės netaikytinos.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Priimant privalomąją palikimo dalį taikomos minėtos taisyklės.

Atsisakant privalomosios palikimo dalies palikimo atsiradimo vietos teismo kanceliarijai reikia pateikti pareiškimą, kuris įregistruojamas šiam tikslui skirtame specialiaame registre.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Paveldėjimo procedūrą pradeda įpėdinis (-iai), kuris (-ie) pasirinktam arba palikėjo nustatytam notarui savo iniciatyva paveda vykdyti visus veiksmus, susijusius su paveldėjimo klausimų sprendimu.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Palikėjo turtas įpėdiniui tiesiogiai perduodamas palikėjo mirties momentu. Tačiau tai nereiškia, kad įpėdiniai turi priimti paveldėjimą (žr. pirmiau).

Kad būtų galima paveldėti, visų pirma reikia:

teisiškai egzistuoti palikėjo mirties momentu, t. y. vaikas turi būti bent pradėtas (jeigu jis gimsta gyvybingas);

įstatymu nebūti įtrauktam į asmenų, kuriems draudžiama paveldėti, sąrašą; tokie asmenys visų pirma yra:

neveiksnūs asmenys;

gydytojai arba chirurgai, sveikatos priežiūros sektoriaus pareigūnai ir vaistininkai, gydę ligonį nuo ligos, kuri yra jo mirties priežastis, jeigu jiems naudingas testamentas sudarytas sergant šia liga;

nebūti nušalintam nuo paveldėjimo dėl elgesio.

Dėl testamentinių išskirtinių pažymėtina, kad, atsižvelgiant į aplinkybes, reikia vykdyti testamentinės išskirtinės suteikimo procedūrą, atitinkamai laikantis

teismo sprendimo, kuriuo leidžiama valdyti turtą, procedūros.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip, jeigu įpėdiniai besąlygiškai priima paveldėjimą.

Tačiau šiuo klausimu pažymėtina, kad palikimo atsiradimo momentu įpėdiniai palikimą taip pat gali priimti pagal apyrašą.

Apyrašas įpėdiniui naudingas tuo, kad jis privalo apmokėti tik tas paveldėtas skolas, kurios neviršija jo priimto turto vertės; įpėdinis net gali neapmokėti skolų,

atidavęs visą paveldimą turtą kreditoriams ir testamentinės išskirtinės gavėjams.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Testatorius savo nuožiūra gali bet kurį (-iuos) asmenį (-is) paskirti atsakingu (-ais) už jo paskutinės valios dėl turto palikimo įvykdymą, išskyrus nepilnamečius. Dėl palikimo administratoriaus vaidmens žr. pirmiau.

Pagal iš dalies pakeisto 1905 m. rugsėjo 25 d. įstatymo dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį turtą registravimo 1 straipsnį visi dokumentai, kuriuos gyvi asmenys

sudaro be atlygio arba už atlygį ir kuriais perduodamos daiktinės teisės į nekilnojamąjį turtą, išskyrus išskirtines teises ir įkaitus, registruojami hipotekos

įstaigoje, kurios kompetencijai priskiriamoje teritorijoje yra turtas. Šio įstatymo 2 straipsnyje nurodyta, kad registruoti galima tik teismo sprendimus,

autentiškus aktus ir administracinius aktus.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Pagal Liuksemburgo paveldėjimo teisę galimi trys palikimo administravimo atvejai.

1) Paveldėtojo neturinčio palikimo administravimas

Jeigu palikimas neturi paveldėtojo, suinteresuotųjų asmenų prašymu arba valstybės prokuroro nurodymu kompetentingas pirmosios instancijos teismas

paskiria prižiūrėtoją ir paveda jam administruoti palikimą.

2) Administravimas priėmus palikimą pagal apyrašą

Šiuo konkrečiu atveju administruoti paveldimą turtą įpareigojamas turtą gavęs įpėdinis. Už administravimą jis turi atsiskaityti kreditoriams ir testamentinės išskirtinės gavėjams.

Pagal Liuksemburgo teismų praktiką šis administravimas, be kita ko, apima pareigą išieškoti paveldėtas skolas.

Išimties tvarka tokį administravimą teismai gali pavesti trečiajam asmeniui. Jie tai gali padaryti tuomet, kai įpėdiniai, priėmę palikimą pagal apyrašą, dėl savo neveiklumo, blogo administravimo arba nekompetencijos kelia pavojų atitinkamų palikimo kreditorių interesams ir gali padaryti jiems žalos (Liuksemburgo teismų praktika).

3) Administravimas tuo atveju, kai palikimas bendras

Jeigu palikimas bendras, kompetentingo apskrities teismo pirmininkas administratoriumi gali paskirti bendraturtį.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Testatorius savo nuožiūra gali bet kurį (-uos) asmenį (-is) paskirti atsakingu (-ais) už jo paskutinės valios dėl turto palikimo įvykdymą, išskyrus nepilnamečius. Dėl palikimo administratoriaus vaidmens žr. pirmiau.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Žr. pirmiau.

10 Kokie dokumentai vykdant paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Notaro parengtas faktų patvirtinimo aktas, kuris turi didelę įrodomąją galią.

Paskutinis naujinimas: 29/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([lu](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Vengrija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

a) Testamentai

Vengrijos teisinėje sistemoje egzistuoja trijų rūšių testamentai: oficialūs testamentai, rašytiniai asmeniniai testamentai ir žodiniai testamentai (kurie sudaromi išimtiniais atvejais) (Civilinio kodekso 7:13 straipsnis (*Polgári Törvénykönyv*)).

aa) *Oficialų testamentą* privaloma sudaryti notaro akivaizdoje. Sudarius oficialų testamentą, notaras taiko atitinkamas specialias teises taisyklės (notariniams aktams taikytinas Notarų įstatymo nuostatas).

ab) *Vengrijos teisėje pripažįstami trys rašytinių asmeninių testamentų porūšiai:*

– *ranka surašytas testamentas:* šis testamentas formos požiūriu galioja, jeigu testatorius jį visą surašė ir pasirašė savo ranka (Civilinio kodekso 7:17 straipsnio 1 dalies a punktas);

– *kitų asmenų surašytas testamentas (alografinis testamentas):* tokį testamentą testatorius privalo pasirašyti vienu metu dalyvaujant dviem liudytojams arba, jeigu testamentas buvo pasirašytas anksčiau, testatorius privalo, vienu metu dalyvaujant dviem liudytojams, patvirtinti, kad testamente yra jo parašas. Liudytojai privalo pasirašyti testamentą nurodydami savo, kaip liudytojų, statusą. Mašinėle surašyti testamentai visada yra laikomi alografiniais, net jeigu testatorius juos surašė pats (Civilinio kodekso 7:17 straipsnio 1 dalies b punktas);

– *notarui atiduotas saugoti asmeninis testamentas:* kad toks testamentas galiojotų formos požiūriu, testatorius privalo pats pasirašyti testamentą (ar tai būtų alografinis, ar ranka surašytas testamentas), tuomet jį asmeniškai atiduoti saugoti notarui, aiškiai pažymėjęs, kad tai yra testamentas. Testamentas notarui gali būti atiduotas saugoti kaip atviras dokumentas arba užantspauduotas dokumentas (Civilinio kodekso 7:17 straipsnio 1 dalies c punktas).

Kitas oficialus reikalavimas, taikomas visų trijų rūšių asmeninių testamentų galiojimui formos požiūriu, yra susijęs su aiškiu *jo sudarymo datos* nurodymu pačiame dokumente.

Galioja specialios taisyklės, taikomos rašytinių asmeninių testamentų kategorijai tais atvejais, kai testamentus sudaro *keletas atskirų lapų*:

– kiekvieno ranka surašyto testamento lapas turi būti iš eilės sunumeruotas;

– jeigu testamentas yra alografinis, be reikalavimo iš eilės sunumeruoti lapus, testatorius ir du liudytojai privalo pasirašyti ant kiekvieno lapo (Civilinio kodekso 7:17 straipsnio 2 dalis).

Rašytinį testamentą galima sudaryti tik testatoriui suprantama kalba, kuria jis gali

– rašyti (jeigu sudaromas holografinis testamentas) arba

– skaityti (jeigu sudaromas alografinis testamentas).

Testamentai, sudaryti naudojant sutrumpinimus arba kitus simbolius ar koduotus rašmenis, išskyrus įprastus rašmenis, negalioja (Civilinio kodekso 7:16 straipsnis).

ac) *Žodinius testamentus (žodžiu sudarytus testamentus)* gali sudaryti asmenys, kurių gyvybei dėl išimtinių aplinkybių gresia pavojus, ir kai neįmanoma sudaryti rašytinio testamento (Civilinio kodekso 7:20 straipsnis). Norėdamas sudaryti žodinį testamentą, testatorius privalo dviejų vienu metu dalyvaujančių liudytojų akivaizdoje pareikšti visą savo valią liudytojams suprantama kalba – arba gestų kalba, jeigu testatorius kalba tokia kalba, – ir tuo pat metu patvirtinti, kad šis žodinis pareiškimas yra jo testamentas (Civilinio kodekso 7:21 straipsnis). Žodinis testamentas yra išskirtinio pobūdžio todėl, kad galioja nuostata, pagal kurią toks testamentas netenka galios, jeigu testatorius turėjo galimybę be jokių kliūčių sudaryti rašytinį testamentą per trisdešimties dienų terminą, kuris pradėdamas skaičiuoti nuo tos dienos, kurią išnyko aplinkybės, dėl kurių buvo pagrįstai sudarytas žodinis testamentas (Civilinio kodekso 7:45 straipsnis).

b) Bendrųjų testamentų formai taikomos specialios taisyklės

Civiliniame kodekse sutuoktiniams leidžiama sudaryti bendruosius testamentus, kol jie turi bendro sutuoktinių turto (Civilinio kodekso 7:23 straipsnis).

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, be sutuoktinių, bendruosius testamentus, atsižvelgdami į Registruotas partnerystes reglamentuojančio įstatymo (2009 m. įstatymas Nr. XXIX) 3 straipsnio 1 dalį, gali sudaryti ir registruoti partneriai.

Sutuoktiniai (registruoti partneriai) gali sudaryti šių formų testamentus:

ba) *oficialų testamentą* (patvirtintą notaro);

bb) ranka surašytą asmeninį testamentą. Šiuo atveju visą dokumentą savo ranka surašo ir pasirašo vienas iš testatorių, o kitas testatorius tame pačiame dokumente savo ranka surašydamas ir pasirašydamas pareiškimą patvirtina, kad dokumente taip pat pareikšta jo paskutinė valia ir kad tai yra testamentas; *bc) alografinės formos testamentą.* Šiuo atveju testatoriai dokumentą pasirašo vienu metu dalyvaujant kitam testatoriui ir dviem liudytojams arba (jeigu testamentas buvo pasirašytas anksčiau) abu testatoriai vienu metu dalyvaujant kitam testatoriui ir liudytojams atskirai patvirtina, kad dokumente yra jų parašai.

Galioja specialios taisyklės, kurios taikomos bendrųjų testamentų formai tais atvejais, kai juos sudaro *keletas atskirų lapų*:

– jeigu testamentą savo ranka surašė vienas iš testatorių, kiekvienas lapas turi būti iš eilės sunumeruotas ir pasirašytas kito testatoriaus;

– jeigu testamentas yra alografinis, be reikalavimo iš eilės sunumeruoti lapus, du testatoriai ir abu liudytojai privalo pasirašyti ant kiekvieno lapo (Civilinio kodekso 7:23 straipsnio 3 dalis).

c) Paveldėjimo susitarimai

Pagal Vengrijos teisę paveldėjimo susitarimas yra susitarimas, kuriuo viena iš susitariančiųjų šalių (testatorius) *mainais į išlaikymą, metinę rentą arba priežiūrą* paskiria kitą šalį savo įpėdiniu (Civilinio kodekso 7:48 straipsnis).

Taigi Vengrijos teisėje paveldėjimo susitarimas visada yra piniginio pobūdžio sutartis. Paveldėjimo susitarime testatorius kitą susitariančiąją šalį gali paskirti savo įpėdiniu, kuris paveldi visą jo palikimą, konkrečią jo dalį arba tam tikrą turtą. Už atlygį teikiamas išlaikymas, metinė renta arba priežiūra gali būti nustatyti susitarime konkrečiai nurodytam testatoriui arba trečiajai šaliai. Paveldėjimo susitarimas laikomas paskutine valia dėl turto palikimo tik atsižvelgiant į sutartyje padarytą testatoriaus pareiškimą, bet ne į nuostatas, susijusias su kita susitariančiąja šalimi (išlaikymą ar metinę rentą mokančiu ar prižiūrinčiu asmeniu). Rašytinius testamentus reglamentuojančios nuostatos taikomos paveldėjimo susitarimų *oficialaus galiojimo* reikalavimams, išskyrus tai, kad alografinių testamentų oficialūs reikalavimai tokiems susitarimams taikomi, net jeigu juos ranka surašė viena iš šalių (Civilinio kodekso 7:49 straipsnio 1 dalis).

Atitinkamai paveldėjimo susitarimas oficialiai galioja, jeigu:

– jį autentiško dokumento forma įformina notaras (panašiai kaip ir oficialų testamentą) arba

– jis įforminamas laikantis alografiniams testamentams taikomų reikalavimų (t. y. dalyvaujant dviem liudytojams).

Kad paveldėjimo susitarimas galiotų, reikia gauti *teisinio atstovo sutikimą ir globos institucijos patvirtinimą*, jeigu paveldėjimo susitarimą sudaranti šalis yra testatorius, kuris yra:

– riboto veiksnumo nepilnametis arba

– asmuo, kurio veiksnumas daryti teisinius pareiškimus dėl turto yra iš dalies apribotas (Civilinio kodekso 7:49 straipsnio 2 dalis).

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Ne. Testamento galiojimui neturi įtakos tai, ar jis buvo įregistruotas kokiame nors oficialiame registre. Tačiau tais atvejais, kai sudarant testamentą dalyvauja notaras, jis Nacionaliniame testamentų registre (*Végrendeletek Országos Nyilvántartása*) *ex officio* įrašo faktą, kad buvo pareikšta paskutinė valia (arba atšaukta, iš dalies pakeista arba notarui atiduotas saugoti testamentas buvo atsiimtas). Atitinkamai Nacionaliniame testamentų registre daromi įrašai apie toliau nurodytų rūšių paskutinę valią dėl turto palikimo (arba jos atšaukimą, pakeitimą iš dalies arba notarui atiduotą saugoti testamentų atsiėmimą):

– oficialų testamentą (autentiško dokumento forma notaro sudarytas testamentas);

– notarui atiduotą saugoti asmeninį testamentą;

– paveldėjimo susitarimą (jeigu jį autentiško dokumento forma sudarė notaras);

– dovanojimą pagal testamentą (jeigu jį autentiško dokumento forma sudarė notaras).

Tačiau tokios registracijos reikalavimo nesilaikymas dėl kokių nors priežasčių nedaro įtakos testamentu galiojimui.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Pagal Civilinio kodekso 7:10 straipsnį pareiškdami paskutinę valią dėl turto palikimo testatoriai turi teisę laisvai disponuoti savo turtu arba jo dalimi.

Atitinkamai laisvė pareikšti testamentinę valią galioja visam testatoriaus turtui. Nors Vengrijos teisėje galioja įstatymų nustatytos privalomosios palikimo dalies perdavimo tam tikriems testatoriaus giminaičiams (palikuoniui, sutuoktiniui, tėvui (motinai)) taisyklės, tačiau Vengrijos teisėje nustatyta, kad privalomoji palikimo dalis yra siejama su reikalavimu pagal *sutarčių teisę*, kurį paveldėtojas gali pareikšti įpėdiniams ir taip jį įgyvendinti. (Šiam reikalavimui taikomas penkerių metų senaties terminas). Asmuo, turintis teisę į privalomąją palikimo dalį, netampa įpėdiniu, t. y. jis neturi teisės gauti jokios materialinės (*in rem*) palikimo dalies, net jeigu reikalavimas, kurį jis pareiškė įpėdiniui, yra patenkinamas.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Nepareiškus paskutinės valios dėl turto palikimo, palikimui taikomos paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės. Paveldėjimo pagal įstatymą atveju laikantis toliau nurodytų taisyklių palikimą paveldi mirusiojo giminaičiai (palikuonys, aukštutinės linijos giminaičiai arba šoninės giminystės linijos giminaičiai), taip pat pergyvenęs sutuoktinis (arba registruotas partneris).

a) Giminaičių paveldėjimo teisė

aa) Palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:55 straipsnis)

Įpėdiniai pagal įstatymą visų pirma yra testatoriaus vaikai; du ar daugiau vaikų palikimą paveldi lygiomis dalimis. Vietoj vaiko (arba tolimesnio palikuonio), kuriam buvo atimta paveldėjimo teisė, pagal pakaitinio įpėdinio paskyrimo taisyklės palikimą paveldi asmens, kuriam buvo atimta paveldėjimo teisė, palikuonys, t. y.

– lygiomis dalimis;

– bendrai paveldi dalį, kurią būtų paveldėjęs jų aukštutinės linijos giminaitis.

Tačiau nustatant mirusiojo palikuonims tenkančią palikimo dalį taip pat būtina atsižvelgti į vadinamąją palikuonių *prievozę grąžinti dovanas (bendrą, lygiomis dalimis išdalijamą palikimą)* (žr. e punktą).

ab) Tėvų ir jų palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:63 straipsnis)

Jeigu testatorius neturi jokio palikuonio ir neturėjo sutuoktinio (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), palikimą lygiomis dalimis paveldi palikuonio tėvai. Vietoj tėvo (motinos), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, tokio tėvo (motinos) palikuonys palikimą paveldi tokiu pat būdu, kuriuo paveldi vaiko palikuonys vietoj to vaiko (pagal pakaitinio įpėdinio paskyrimo taisyklės). Jeigu tėvas (motina), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, neturi jokio palikuonio arba jeigu palikuonis neįtrauktas į testamentą, palikimą paveldi tik kitas tėvas (motina) arba jo palikuonys.

ac) Senelių ir jų palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:63 straipsnis)

Jeigu mirusysis neturi jokio palikuonio, tėvų arba palikuonio iš tėvų pusės ir neturėjo sutuoktinio (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), mirusiojo seneliai yra įpėdiniai pagal įstatymą ir jie palikimą paveldi lygiomis dalimis. Vietoj senelio (senelės), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, tokio senelio (senelės) palikuonys palikimą paveldi tokiu pat būdu, kuriuo paveldi tėvo (motinos) palikuonys vietoj to tėvo (motinos) (pagal pakaitinio įpėdinio paskyrimo taisyklės). Jeigu senelis (senelė), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, neturi jokio palikuonio arba jeigu palikuonis neįtrauktas į testamentą, vietoj jo palikimą paveldi tokio senelio (senelės) sutuoktinis, o jeigu ir jam atimta paveldėjimo teisė, palikimą paveldi jo palikuonys. Jeigu kuriems nors seneliams iš tėvo arba motinos pusės atimta paveldėjimo teisė ir vietoj jų nėra jokių palikuonių (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), visą palikimą paveldi kitos pusės seneliai arba jų palikuonys.

ad) Prosenelių ir jų palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:65 straipsnis)

Jeigu senelių giminytės grupėje nėra jokių įpėdinių (arba jie neįtraukti į testamentą), mirusiojo įpėdiniai pagal įstatymą yra jo proseneliai, kurie palikimą paveldi lygiomis dalimis. Vietoj prosenelio (prosenelės), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, tokio prosenelio (prosenelės) palikuonys palikimą paveldi tokiu pat būdu, kuriuo paveldi senelio (senelės) palikuonys vietoj to senelio (senelės) (pagal pakaitinio įpėdinio paskyrimo taisykles).

Jeigu prosenelis (prosenelė), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė, neturi jokio palikuonio (arba jeigu palikuonis neįtrauktas į testamentą) vietoj jo palikimą paveldi tokio prosenelio (prosenelės) sutuoktinis, o jeigu ir jam atimta paveldėjimo teisė, palikimą paveldi jo palikuonys. Jeigu kuriems nors proseneliams iš tėvo arba motinos pusės atimta paveldėjimo teisė ir vietoj jų nėra jokių palikuonių (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), visą palikimą lygiomis dalimis paveldi kitos pusės proseneliai.

ae) Tolumų giminaičių paveldėjimas pagal įstatymą (Civilinio kodekso 7:66 straipsnis)

Jeigu mirusysis neturi jokių prosenelių arba prosenelių palikuonių (arba jeigu jie neįtraukti į testamentą), mirusiojo tolimi giminaičiai tampa įpėdiniais pagal įstatymą ir jie palikimą paveldi lygiomis dalimis.

af) Išmarinis turtas (Civilinio kodekso 7:74 straipsnis)

Jeigu nėra įpėdinių pagal įstatymą, palikimas atitenka valstybei.

Valstybė yra būtinas įpėdinis, o tai reiškia, kad ji negali atsakyti palikimo. Tačiau kitais atžvilgiais valstybės teisinis statusas yra toks pat kaip ir kitų įpėdinių. Vengrijos teisėje valstybė palikimą paveldi ne pagal viešąją, o pagal civilinę teisę.

b) Sutuoktinio paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:58–7:62 straipsniai)

Pergyvenusio sutuoktinio paveldėjimo pagal įstatymą tvarka priklauso nuo to, ar su mirusiuoju buvo sudaryta *teisiškai galiojanti* santuoka. Vis dėlto vien santuokos egzistavimo fakto nepakanka, kad sutuoktinis galėtų paveldėti pagal įstatymą. Civilinio kodekso 7:62 straipsnyje nustatytas konkretus paveldėjimo teisės atėmimo pagrindas tuo atveju, jeigu *nėra bendro sutuoktinių turto*: pergyvenęs sutuoktinis negali paveldėti palikimo, jeigu atsiradus palikimui sutuoktiniai gyveno skyrium ir iš aplinkybių aiškiai matyti, kad nebuvo galima pagrįstai tikėtis, kad sutuoktiniai susitaisyks. Šia paveldėjimo teisės atėmimo priežastimi gali remtis asmuo, kuris dėl tokio paveldėjimo teisės atėmimo paveldėtų palikimą pats arba būtų atleistas nuo prievolės arba kitos pareigos, kurios privalo laikytis atsižvelgiant į paskutinę valią.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad testatoriaus *registruotiems partneriams* su atitinkamais pakeitimais taip pat būtina taikyti Civiliniame kodekse nustatytas sutuoktinių paveldėjimo tvarką reglamentuojančias taisykles; kitaip tariant, atsižvelgiant į Registruotas partnerystes reglamentuojančio įstatymo (2009 m. įstatymas Nr. XXIX) 3 straipsnio 1 dalį, registruotų partnerių paveldėjimo statusas yra toks pat kaip ir sutuoktinių.

Kitaip nei registruoti partneriai, vadinamieji faktiniai šeimyniniai partneriai (asmenys, kurie su testatoriumi gyveno kaip faktiniai sutuoktiniai nesudarę santuokos ar neįregistravę partnerystės) pagal Vengrijos teisę neturi teisės paveldėti pagal įstatymą.

Pagal įstatymą paveldinčių sutuoktinių statusas priklauso nuo to, ar yra kokių nors kitų testatoriaus įpėdinių pagal įstatymą.

ba) Palikuonių paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:58 straipsnis)

Jeigu testatorius turi palikuonių ir pergyvenusių sutuoktinį, pergyvenęs sutuoktinis turi šias teises į palikimą:

– naudotimosi turtu, kurį sudaro šeimos gyvenamasis būstas, kuriame jis gyveno kartu su testatoriumi, įskaitant baldus ir buitinę techniką, iki gyvos galvos ir – iš likusio palikimo gauti dalį, kurios dydis prilygsta mirusiojo vaikų paveldimai daliai (vieną „vaiko dalį“).

Sutuoktinis gali bet kuriuo metu prašyti (ateityje) išpirkti turtą, kuriuo jis naudojasi iki gyvos galvos (Civilinio kodekso 7:59 straipsnis). Šiuo atveju sutuoktinis turi teisę į vieną „vaiko dalį“ – natūra arba grynaisiais pinigais – iš palikimo, kuris turi būti išpirktas. Turtas, kuriuo naudojama iki gyvos galvos, taip pat gali būti išpirktas per oficialaus testamentą patvirtinimo bylą. Turtas, kuriuo naudojama iki gyvos galvos, turi būti išperkamas tinkamai atsižvelgiant į pagrįstus suinteresuotų šalių (sutuoktinio ir palikuonio) interesus.

Nagrinėjant oficialaus testamentą patvirtinimo bylą, palikuonys ir sutuoktinis tarpusavyje sudarytame susitarime dėl palikimo padalijimo (vadinamasis palikimo padalijimo susitarimas) gali nustatyti, kad sutuoktinis vietoj „vaiko dalies“ gaus teisę iki gyvos galvos naudotis visu palikimo turtu.

bb) Sutuoktinių ir tėvų paveldėjimo teisė (Civilinio kodekso 7:60 straipsnis)

Jeigu mirusysis neturi jokio palikuonio (arba palikuonis neįtrauktas į testamentą) ir mirusiojo tėvai ir sutuoktinis yra gyvi, pergyvenęs sutuoktinis turi šias teises į palikimą:

– teisę į šeimos būstą, kuriuo buvo naudojama kartu su mirusiuoju, įskaitant baldus ir buitinę techniką (nuosavybės teisė į tokį turtą, o ne teisė naudotis juo iki gyvos galvos), ir

– teisę gauti pusę likusio palikimo dalies. Likusi pusė palikimo padalijama taip:

– ši palikimo dalis lygiomis dalimis padalijama abiem mirusiojo tėvams;

– tačiau jeigu vienam iš tėvų atimta paveldėjimo teisė, kitas tėvas (motina) ir testatoriaus sutuoktinis lygiomis dalimis paveldi palikimo dalį, kuri atitektų tėvui (motinai), kuriam (-iai) buvo atimta paveldėjimo teisė.

bc) Sutuoktinis kaip vienintelis įpėdinis (Civilinio kodekso 7:61 straipsnis)

Jeigu testatorius neturi palikuonio arba pergyvenusio tėvo (motinos) (arba jie neįtraukti į testamentą), pergyvenęs sutuoktinis paveldi visą palikimą. Todėl pergyvenęs sutuoktinis, paveldėdamas palikimą pagal įstatymą, turi pirmenybę prieš mirusiojo tėvų palikuonis, kurie paveldi palikimą pagal įstatymą (arba mirusiojo brolis ir seseris), arba aukštutinės linijos arba šoninės giminytės linijos tolimus giminaičius.

c) Įvaikinimo paveldint pagal įstatymą teisinės pasekmės

Įvaikinimo atveju įvaikiui ir įtėviui (įmotei) ir jo (jos) giminaičiams atsiranda paveldėjimo pagal įstatymą teisės. Be to, tam tikrais atvejais paveldėjimo pagal įstatymą teisės taip pat išlaiko įvaikis ir jo giminaičiai pagal kilmę.

ca) Įvaikio paveldėjimas pagal įstatymą

Paveldėjimo pagal įstatymą atveju laikoma, kad įvaikiai įvaikinimo metu yra įtėvio (įmotės) palikuonys pagal kilmę: jie įtėviui (įmotei) ir jo (jos) giminaičiams priklausančią palikimą paveldi kaip įtėvio (įmotės) palikuonis pagal kilmę. Įvaikis taip pat išlaiko savo teisę paveldėti iš savo giminaičių pagal kilmę, tačiau tik tuo atveju, jeigu įvaikį įvaikino aukštutinės linijos giminaitis, brolis ar sesuo arba tokio aukštutinės linijos giminaičio palikuonis (Civilinio kodekso 7:72 straipsnis).

cb) Įvaikio turto paveldėjimas pagal įstatymą

Įvaikinimo pasekmės paveldėjimui taikomos ir atvirkštine tvarka. Toliau nurodyti asmenys turi teisę būti įvaikio įpėdiniai pagal įstatymą:

– jo palikuonys ir pergyvenęs sutuoktinis;

– jeigu palikuonių nėra, jo sutuoktinis ir įtėviai;

– jeigu palikuonių ir pergyvenusio sutuoktinio nėra, įtėviai ir jų giminaičiai

laikantis bendrą paveldėjimo pagal įstatymą taisyklių.

Įtėvis (įmotė) ir jo (jos) giminaičiai pagal įstatymą paveldi, jeigu atsiradus palikimui egzistavo įvaikinimo santykiai.

Tačiau jeigu pirmiau išvardyti asmenys nepaveldi mirusį įvaikiui, įpėdiniai pagal įstatymą yra įvaikio giminaičiai pagal kilmę, jeigu įvaikį įvaikino palikuonis, brolis ar sesuo arba tokio aukštutinės linijos giminaičio palikuonis.

d) Paveldėjimas pagal linijinį modelį – konkrečiam pagal įstatymą paveldimam turtui taikomos specialios taisyklės

Vadinamas „paveldėjimas pagal linijinį modelį“ yra specifinis Vengrijos teisės požymis. Paveldinti pagal linijinį modelį, taikomos *konkrečios* paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės, pagal kurias tam tikras palikimo turtas (vadinamas linijiniu turtu) traktuojamas kitaip nei taikant bendras paveldėjimo pagal įstatymą taisykles.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad paveldėjimo pagal linijinį modelį taisyklės taikomos tik jeigu nėra *jokių palikuonių*. Jeigu mirusysis turi palikuonių, kurie yra jo įpėdiniai pagal įstatymą, taikomos bendros paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės.

da) Linijinę nuosavybę sudarantis turtas (Civilinio kodekso 7:67 straipsnis)

Linijinis turtas – tai atskira mirusiojo palikimo dalis. Šią atskirą palikimo dalį sudaro turtas:

– kurį mirusysis paveldėjo iš aukštutinės linijos giminaičio arba gavo dovanų ir

– kurį mirusysis paveldėjo arba gavo dovanų iš brolio ar sesers arba brolio ar sesers palikuonio, jeigu brolis ar sesuo arba brolio ar sesers palikuonis atitinkamą nuosavybę iš bendro savo ir testatoriaus aukštutinės linijos giminaičio įgijo paveldėdamas arba gaudamas dovanų.

Tačiau pagal įstatymą tam tikras turtas nepriskiriamas linijiniam turtui (vadinama „paveldėjimui pagal linijinį modelį nepriskiriamas turtas“); žr. *dd* punktą toliau.

Turto linijinį pobūdį (t. y. kad atitinkamas turtas priskiriamas linijiniam turtui) privalo įrodyti asmuo, kuris turėtų paveldėti turėdamas šią teisę.

db) Linijinio turto paveldėjimas (Civilinio kodekso 7:68 straipsnis)

Linijinį turtą paveldi testatoriaus tėvai (arba tėvų, kuriems buvo atimta paveldėjimo teisė, palikuonys), testatoriaus seneliai ir tolimi aukštutinės linijos giminaičiai (tiesiosios giminystės linijos įpėdiniai). Linijinio turto paveldėjimui taikomos šios taisyklės:

– tėvas (motina) paveldi turtą, kurį jis (ji) arba vienas iš jo (jos) aukštutinės linijos giminaičių perleido testatoriui. Jeigu tėvui (motinai) buvo atimta paveldėjimo teisė, jo (jos) palikuonys paveldi vietoj jo (jos) pagal bendras paveldėjimo pagal įstatymą taisykles;

– jeigu tėvui (motinai) ir tėvo (motinos) palikuoniui, turinčiam teisę paveldėti linijinį turtą, buvo atimta paveldėjimo teisė, linijinį turtą paveldi mirusiojo senelis (senele);

– jeigu mirusiojo seneliui (senelei) taip pat buvo atimta paveldėjimo teisė, linijinį turtą paveldi tolimesnis mirusiojo aukštutinės linijos giminaitis.

Jeigu mirusysis neturi nė vieno iš pirmiau išvardytų įpėdinių, paveldėjimo pagal linijinį modelį taisyklės netaikomos: šiuo atveju linijinio turto paveldėjimo tvarką reglamentuoja bendros paveldėjimo pagal įstatymą taisyklės.

dc) Pergyvencio sutuoktinio teisė iki gyvos galvos naudotis linijiniu turtu (Civilinio kodekso 7:69 straipsnis)

Nuosavybės teisę į linijinį turtą paveldi *db* punkte nurodyti įpėdiniai (tiesiosios giminystės linijos įpėdiniai). Tačiau mirusįjį pergyvenęs sutuoktinis turi teisę iki gyvos galvos naudotis linijiniu turtu.

Toliau nurodyti asmenys turi teisę prašyti išpirkti iki gyvos galvos naudojamą turtą:

– bet kuri suinteresuota šalis, t. y. bet kuris teisę iki gyvos galvos naudotis turtu turintis sutuoktinis arba šoninės giminystės linijos giminaitis, gali prašyti išpirkti iki gyvos galvos naudojamą turtą;

– tačiau tik sutuoktinis gali prašyti išpirkti iki gyvos galvos naudojamą šeimos būstą, kuriame jis gyvena kartu su mirusiuoju, įskaitant baldus ir buitinę techniką.

Išperkant turtą, kuris naudojamas iki gyvos galvos, sutuoktinis turi teisę į trečdaliį linijinio turto.

dd) Paveldėjimui pagal linijinį modelį nepriskiriamas turtas (Civilinio kodekso 7:70 straipsnis)

Nepaisant *da* punkto nuostatų, toliau nurodyti daiktai nepriskiriami linijiniam turtui:

– įprastos vertės dovanos;

– bet koks turtas, kurio testatoriaus mirties metu nebėra. Tačiau paveldėjimo pagal linijinį modelį taisyklės taikomos bet kuriam pakaitiniam turtui arba turtui, kuris buvo nupirktas gavus pajamų už tokį turtą.

Jeigu testatoriaus sutuoktinis yra gyvas, remiantis paveldėjimu pagal linijinį modelį negalima pareikšti jokio reikalavimo dėl įprastos vertės baldų ir namų apyvokos reikmenų.

e) Prievolė gražinti dovanas

Jeigu mirusiojo palikuonys yra įpėdiniai, kiekvienam įpėdiniui tenkančios palikimo dalies dydis priklauso nuo palikuonių prievolės gražinti vienas kitam dovanas. Iš esmės, jeigu kartu paveldi keletas palikuonių, kiekvienas įpėdinis savo palikimo dalį padidina iš gyvo testatoriaus gautų *negražinamų dovanų kaip dalies po mirties įpėdiniam skiriamo palikimo* verte (Civilinio kodekso 7:56 straipsnis).

Prievolę gražinti dovanas reglamentuoja toliau nurodytos pagrindinės taisyklės.

Remdamiesi prievole gražinti dovanas, keletas įpėdinių privalo prie palikimo pridėti negražinamas dovanas kaip dalį po mirties įpėdiniam skiriamo palikimo, jeigu:

– testatorius aiškiai nurodė, kad tokios negražinamos dovanos kaip dalis po mirties įpėdiniam skiriamo palikimo turi būti įtrauktos į įpėdinio palikimo dalį, arba,

– atsižvelgiant į aplinkybes, galima daryti išvadą, kad testamentinė išskirtinė buvo nustatyta laikantis turto įtraukimo į palikimą prievolės.

Vis dėlto prievolė gražinti dovanas netaikomas toliau nurodytoms testamentinėms išskirtinėms (Civilinio kodekso 7:56 straipsnio 3 dalis):

– įprastos vertės negražinamoms dovanoms kaip daliai po mirties įpėdiniam skiriamo palikimo ir

– palikuonims, kuriems reikalinga parama, teikiamam išlaikymui,

net jeigu testatorius tai aiškiai nurodė.

Prievolė gražinti dovanas įvykdoma imantis toliau nurodytų veiksmų (Civilinio kodekso 7:57 straipsnio 1 dalis):

– įpėdiniai privalo prie palikimo vertės pridėti iš testatoriaus gautų negražinamų dovanų kaip dalies po mirties įpėdiniam skiriamo palikimo vertę;

– dėl to susidaranti konsoliduotoji palikimo vertė (t. y. konsoliduotoji vertė, kuri nustatoma prie palikimo pridendant grynąją gražintų negražinamų dovanų kaip dalies po mirties įpėdiniam skiriamo palikimo vertę) turi būti įpėdiniam padalijama proporcingai, atsižvelgiant į jų dalį paveldinti pagal įstatymą;

– kiekvieno įpėdinio gražintų negražinamų dovanų kaip dalies po mirties įpėdiniam skiriamo palikimo vertė (t. y. negražinamos dovanos kaip dalies po mirties įpėdiniam skiriamo palikimo, kurią įpėdinis gavo iš mirusiojo, vertė) turi būti išskaitoma iš tam įpėdiniui skirtos palikimo dalies.

Jeigu keleto įpėdinių gražinta vertė pasiekia arba viršija jo palikimo dalies vertę, kuri apskaičiuota atsižvelgiant į gražintą vertę, laikoma, kad jo dalis patenkinta iš palikimo, kuris turi būti padalijamas, tačiau nereikalaujama gražinti perviršio (Civilinio kodekso 7:54 straipsnio 4 dalis).

Palikuonys privalo gražinti dovanas

– jeigu paveldima pagal įstatymą arba

– jeigu palikuonys pagal testamentą paveldi palikimo dalis, atitinkančias palikimo dalis, kurias jie paveldėtų pagal įstatymą (Civilinio kodekso 7:56 straipsnio 2 dalis).

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Vengrijoje kompetenciją nagrinėti paveldėjimo pagal įstatymą bylas turi notarai arba teismai.

– Jeigu tarp paveldėjimu suinteresuotų šalių nėra ginčo, teisinius klausimus, susijusius su palikimu, paprastai sprendžia notari vykdydami oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą (daugiau informacijos pateikiama atsakyme į 6 klausimą). Notaro vykdoma oficialaus testamentato patvirtinimo procedūra yra ne ginčo procedūra, per kurią notaras veikia panašiai kaip ir teismas, ir ši procedūra užbaigiama priimant oficialų sprendimą (oficialiai patvirtinant testamentą).

– Tačiau jeigu tarp suinteresuotų šalių vyksta teisinis ginčas, notaras jo negali spręsti; tokiais atvejais iškeliama teismo byla.

Kadangi teisiniai ginčai dėl paveldėjimo klausimų nėra itin dažni, daugumą paveldėjimo bylų Vengrijoje galiausiai išsprendžiamos per oficialaus testamentato patvirtinimo procedūras, kurias vykdo notari.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Vengrijos teisėje vadovaujama paveldėjimo *ipso iure* principu; palikimas įpėdiniui pereina testatoriaus mirties metu be jokio atskiro teisinio dokumento.

Todėl pagal Vengrijos teisę nebūtina padaryti pareiškimo dėl palikimo *priėmimo*.

Jeigu įpėdinis nenori paveldėti, jis gali padaryti pareiškimą dėl palikimo *atsisakymo*. Įstatyme nenustatyti jokie konkretūs atsisakymo formai taikomi reikalavimai; galioja tiek žodinė, tiek rašytinė palikimo atsisakymo forma.

Vis dėlto Vengrijoje paveldėjimo eilės tvarka nustatoma laikantis oficialios teisinės procedūros, vadinamosios oficialaus testamentato patvirtinimo procedūros (žr. 6 klausimą), todėl oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą vykdančių notarų būtina informuoti apie palikimo atsisakymą, jeigu jo reikia paistyti per oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą. Todėl praktiškai palikimo atsisakoma oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą vykdančio notaro akivaizdoje arba tokiam notarui pateikiamas rašytinis pareiškimas dėl palikimo atsisakymo.

Įpėdiniui atsisakius palikimo, toks jo atsisakymas galioja atgaline data nuo testatoriaus mirties dienos: laikoma, kad palikimas neperėjo įpėdiniui.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Taisyklės dėl palikimo perleidimo ir atsisakymo su būtinais pakeitimais, paaiškintos b punkte, taikomos ir specialioms testamentinėms išskirtinėms (*legatum vindicationis*).

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Kaip nurodyta pirmiau, Vengrijos teisėje privalomoji palikimo dalis reikiama sutarčių teisės nuostatomis reglamentuojamą reikalavimą, kurį galima pareikšti įpėdiniams ir taip juos įgyvendinti. Šis reikalavimas nėra susijęs su materialine (*in rem*) palikimo dalimi. Atitinkamai Vengrijos teisėje nėra sąvokos „pareiškimas dėl privalomosios palikimo dalies atsisakymo arba priėmimo“. Reikalavimo į privalomąją palikimo dalį patenkinimo būdas visų pirma priklauso nuo įpėdinio ir asmens, turinčio teisę į privalomąją palikimo dalį, santykių:

– jeigu šiuo atžvilgiu įpėdinis ir asmuo, turintis teisę į privalomąją palikimo dalį, *sutaria* (t. y. įpėdinis pripažįsta reikalavimą į privalomąją palikimo dalį), jie per oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą gali sudaryti susitarimą dėl reikalavimo į privalomąją palikimo dalį patenkinimo (pvz., įpėdinis gali perleisti asmeniui, turinčiam teisę į privalomąją palikimo dalį, tam tikrą palikimo turtą ir taip tenkinti pastarojo reikalavimą);

– priešingu atveju asmuo, turintis teisę į privalomąją palikimo dalį, siekdamas įgyvendinti savo reikalavimą, gali iškelti įpėdiniui bylą teisme.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Pagal Vengrijos teisę oficialaus testamentato procedūrai taikomi formalūs teisiniai reikalavimai. Ši procedūra pradeda *ex officio* (*pareigūno iniciatyva*) ir jos paskirtis – užtikrinti visų suinteresuotų asmenų (įpėdinių, testamentinės išskirtinės gavėjų, asmenų, turinčių teisę į privalomąją palikimo dalį, palikimo kreditorių ir t. t.) dalyvavimą ir, jei įmanoma, visus su paveldėjimu susijusius teisinius klausimus išspręsti taikant vieną procedūrą.

Vengrijoje oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą sudaro dvi stadijos. Pirmoji stadija – *apyrašo sudarymo procedūra*, kurią vykdo kompetentingo vietos mero teismo paskirtas darbuotojas (apyrašo sudarymo pareigūnas). Iš esmės šios procedūros paskirtis – nustatyti notaro vykdomos procedūros pagrindą; ja siekiama išsiaiškinti asmenines ir materialines paveldėjimo bylos aplinkybes (visų pirma nustatyti palikimo turtą, taip pat įvairius suinteresuotus asmenis ir ar mirusysis pareiškė paskutinę valią dėl turto palikimo). Visi šie faktai surašomi palikimo apyrašė, o sudarytas palikimo apyrašas nusiunčiamas kompetentingam notarui.

Antras etapas – *notaro vykdoma procedūra*, kuri vyksta pagal teismo procesą ne ginčo tvarka reglamentuojančias taisykles. Per šią procedūrą notaras veikia panašiai kaip ir teismas ir naudojami valstybės jam suteiktais įgaliojimais.

Šiai procedūrai taikomos specialios *jurisdikcijos taisyklės*: veikti gali tik įstatyme nustatyta kompetencija turintis notaras; kitaip tariant, oficialaus testamentato patvirtinimo procedūroje suinteresuotos šalys (pvz., įpėdiniai) negali pasirinkti notaro.

Procedūros metu notaras *ex officio* nagrinėja faktus ir aplinkybes, pagal kurias nustatoma paveldėjimo eilės tvarka. Siekiant išsiaiškinti faktus, paprastai būtina surengti posėdį; notaras į šį posėdį pakviečia suinteresuotas šalis. Jeigu yra įrodymų, kad mirusysis pareiškė paskutinę valią dėl turto palikimo, notaras *ex officio* imasi veiksmų, kad gautų šią valią patvirtinantį dokumentą.

Vengrijoje *palikimas įpėdiniams paprastai padalijamas* per oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą. Palikimo padalijimas iš esmės reikiama bendrosios įpėdinių nuosavybės, kuri atsirado paveldėjus palikimą, pabaigą. Šis palikimo padalijimas paprastai įforminamas suinteresuotų įpėdinių susitarimu, t. y. *palikimo padalijimo susitarimu*. Jeigu įpėdiniai sudaro tokį palikimo padalijimo susitarimą, notaras, remdamasis susitarimu ir atitinkamu jo turiniu, oficialiai patvirtina testamentą.

Oficialaus testamentato patvirtinimo procedūros metu susitarimą taip pat gali sudaryti įpėdiniai ir kitos suinteresuotos šalys: įpėdiniai visą paveldėtą palikimą arba dalį jo gali perleisti palikimo kreditoriui arba asmeniui, turinčiam teisę į privalomąją palikimo dalį, ir taip patenkinti jų reikalavimus. Toks susitarimas sudaro sąlygas per oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą taikiai patenkinti palikimo kreditorių arba asmenų, turinčių teisę į privalomąją palikimo dalį, reikalavimus.

Baigęs oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą, notaras priima oficialų sprendimą: *oficialiai patvirtinti testamentą*. Šiuo sprendimu notaras teisiškai perduoda įpėdiniams (arba testamentinės išskirtinės gavėjams) įvairius palikimo elementus.

Suinteresuotos šalys gali *apskųsti* notaro priimtą sprendimą oficialiai patvirtinti testamentą; skundą nagrinėja kompetentingas regiono teismas. Jeigu skundas nepateikiamas, sprendimas oficialiai patvirtinti testamentą tampa galutinis. Galutinis sprendimas dėl oficialaus testamentato patvirtinimo yra autentiškas viešasis dokumentas, kuriuo patvirtinamas jame nurodyto įpėdinio (testamentinės išskirtinės gavėjo) statusas. Notaras galutinį sprendimą dėl oficialaus testamentato patvirtinimo *ex officio* persiunčia nekilnojamojo turto (arba kitos rūšies turto) registrų tvarkančiai institucijai.

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad jeigu tarp suinteresuotų šalių kyla ginčas, notaras negali jo išspręsti vykdydamas oficialaus testamentato patvirtinimo procedūrą; teisiniai ginčai gali būti sprendžiami tik teismo byloje.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Pagal Civilinio kodekso 7:1 straipsnį visas asmens palikimas įpėdiniui pereina po testatoriaus mirties. Atitinkamai Vengrijos teisėje vadovaujama paveldėjimo *ipso iure* principu. Įpėdinis palikimą testatoriaus mirties metu įgyja pagal įstatymą be jokio atskiro teisinio dokumento (pvz., pareiškimo dėl palikimo priėmimo); Vengrijos teisėje nėra palikimo, į kurį nėra pretendentų (*hereditas iacens*). Jeigu yra daugiau nei vienas įpėdinis, testatoriui mirus palikimas jiems padalijamas proporcingai atsižvelgiant į jų dalį; todėl mirties metu jie įgyja bendrosios nuosavybės teisę į nepadalytą turtą.

Vengrijos civilinėje teisėje yra dviejų rūšių testamentinės išskirtinės: konkreti testamentinė išskirtinė (*legatum vindicationis*) ir privalomoji testamentinė išskirtinė (*legatum damnationis*).

Konkreči testamentinė išskirtinė yra konkretus palikimo turto daiktas, kurį testatorius, pareiškdamas paskutinę valią dėl turto palikimo, dovanoja konkrečiam paveldėtojui (konkrečiam testamentinės išskirtinės gavėjui). Konkreti testamentinė išskirtinė reiškia, kad yra įgyjama tiesioginė teisė į palikimą; t. y. testamentinės išskirtinės gavėjas testatoriaus mirties metu taip pat įgyja konkrečios testamentinės išskirtinės objektą.

Privalomoji testamentinė išskirtinė yra testamentinė išskirtinė, kuria testatorius, pareiškdamas paskutinę valią dėl turto palikimo, įpareigoja savo įpėdinį teikti tam tikrą finansinę paramą konkrečiam paveldėtojui (pvz., pareiga mokėti tam tikrą pinigų sumą). Teisiniu požiūriu privalomoji testamentinė išskirtinė yra įpareigojantis teisinis reikalavimas įpėdiniui ir ja nėra tiesiogiai įgyjamos teisės iš testatoriaus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pagal Vengrijos teisę įpėdiniai ir konkrečios testamentinės išskirtinės gavėjai įgyja palikimą arba testamentinę išskirtinę testatoriaus mirties metu. Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, nepaisant tiesioginio *ipso iure* teisių įgijimo, Vengrijos teisėje paprastai reikalaujama taikyti oficialią teisinę procedūrą (oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą), kad būtų išduotas autentiškas paveldėjimo teisės liudijimas.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip. Pagal Civilinio kodekso 7:96 straipsnį įpėdiniai atsako už palikėjo skolas. Ši įpėdinių atsakomybė ribojama, kaip nurodyta toliau:

– įpėdiniai atsako už palikėjo skolas visų pirma palikimo turto (palikimo objektais ir pajamomis) (*cum viribus* atsakomybė);

– tačiau jeigu reikalavimų įgyvendinimo metu įpėdinis nedisponuoja palikimo objektais ir pajamomis, taip pat turi būti nusavinama tiek kito įpėdinio turto, kiek jo reikia reikalavimams patenkinti, tačiau neviršijant jų paveldimos palikimo vertės (*pro viribus* atsakomybė).

Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad, kitaip nei kitose teisinėse sistemose, Vengrijos teisėje nepripažįstamas joks ryšys tarp įpėdinių atsakomybės ir palikimo apyrašo. Ribotas įpėdinių atsakomybės pobūdis yra nustatytas įstatyme: priimdami palikimą įpėdiniai nedaro pareiškimo dėl savo atsakomybės apribojimo. Civilinio kodekso 7:94 straipsnyje aiškiai nustatyti su palikėjo skolomis susiję reikalavimai. Atitinkamai palikėjo skolas sudaro:

a) deramo testatoriaus laidojimo išlaidos;

b) taikytinos palikimo įgijimo, saugojimo ir valdymo išlaidos (palikimo išlaidos), taip pat oficialaus testamento patvirtinimo procedūros išlaidos;

c) testatoriaus skolas;

d) su privalomąja palikimo dalimi susijusios prievolės;

e) su testamentinėmis išskirtinėmis susiję įsipareigojimai.

Pirmiau nurodytos penkios palikėjo skolų kategorijos yra *išvardytos* hierarchine tvarka (Civilinio kodekso 7:95 straipsnis). Skolos gražinamos atsižvelgiant į nustatytąją įvairių palikėjo skolų gražinimo eilės tvarką. Jeigu visų atitinkamos skolų kategorijos skolų neįmanoma gražinti, atitinkamos kategorijos reikalavimai tenkinami proporcingai (atsižvelgiant į santykinį reikalavimo dydį).

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Jeigu palikimą sudaro nekilnojamoji turtas, notaras *ex officio* persiunčia galutinį sprendimą dėl oficialaus testamento patvirtinimo kompetentingai nekilnojamojo turto registrų tvarkančiai institucijai (žr. 6 klausimą), kad registre būtų galima padaryti su turto susijusius pakeitimus.

Pagal 1997 m. Nekilnojamojo turto registravimo įstatymo Nr. CXXI 29 straipsnį (1997. évi CXXI. törvényaz ingatlan-nyilvántartásról; Nekilnojamojo turto registravimo įstatymas) paprastai teisės gali būti registruojamos, o faktai įrašomi remiantis visišką įrodomąją galią turinčiais viešaisiais dokumentais, privačiaisiais dokumentais arba notaro patvirtintomis tokių dokumentų kopijomis, kuriomis pagrindžiamas registruotinos teisės arba fakto atsiradimas, pakeitimas arba išnykimas, įskaitant teisių į įrašą turėtojo arba potencialaus teisių turėtojo, kuris nekilnojamojo turto registre turi būti įregistruojamas kaip laikinas valdytojas, pareiškimą dėl leidimo atlikti registraciją (t. y. leidimas atlikti registraciją, kurį teisės turėtojas gali duoti išduodamas dokumentą, atitinkantį tokius pat oficialius reikalavimus, kaip ir dokumentas, kuriuo remiantis vykdoma registracija).

Nekilnojamojo turto registravimo įstatymo 32 straipsnyje nustatyti reikalavimai dokumento, skirto nekilnojamajam turtui įregistruoti, turiniui:

a) kliento, kuris yra fizinis asmuo, asmens duomenys, adresas ir asmens tapatybės numeris,

b) statistinius numerius turinčių organizacijų pavadinimas, statistinis numeris, registruota buveinė ir teismo arba įmonės registracijos numeris; religinių juridinių asmenų nurodomas registracijos numeris,

c) atitinkamo turto visas adresas ir aprašymas (savivaldybė, topografinio plano numeris), taip pat susijusi nuosavybės dalis,

d) išsamus teisės arba fakto aprašymas,

e) pakeitimo teisiniai pagrindai,

f) atitinkamas šalių susitarimas ir (arba) besąlyginis ir neatšaukiamas registruoto savininko leidimas,

g) susitariančiųjų šalių pareiškimas dėl jų atitinkamos pilietybės.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Vengrijos teisėje nevertojama palikimo administratoriaus (patikėtinio) teisinė sąvoka.

Vis dėlto tam tikrais atvejais procedūrą vykdančias notaras gali paskirti administratorių, kad šis atliktų tam tikras palikimo turto administravimo funkcijas.

Administratorius gali būti skiriamas šiais atvejais:

aa) narystės teisės įmonių asociacijose įgyvendinantis administratorius (Paveldėjimo įstatymo 32 straipsnio 2 dalis).

Jeigu palikime numatytos dalyvavimo įmonių asociacijoje (arba kooperatyve) teisės, notaras gali paskirti administratorių, kad šis laikinai įgyvendintų su dalyvavimu susijusias teises. Toks administratorius skiriamas asociacijos (kooperatyvo) arba bet kurio fizinio (juridinio) asmens, suinteresuoto jos (jo) veikimu, prašymu.

ab) skolų išieškojimo administratorius (Paveldėjimo įstatymo 32 straipsnio 3 dalis).

Jeigu yra su palikimu susijusių skolų, notaras paveldėjimu suinteresuotos šalies prašymu gali paskirti administratorių, kad šis išieškotų tokias skolas. Toks administratorius turi pareigą imtis teisinių priemonių, reikalingų su palikimu susijusioms skoloms išieškoti.

Administratorius neskiriamas (net ir pirmiau išvardytais atvejais), jeigu nuodytus veiksmus atlieka *testamento vykdytojas*.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Vengrijoje su paveldėjimu susiję teisiniai klausimai sprendžiami taikant oficialią teisinę procedūrą (oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą), už kurią yra atsakingas notaras, kuris procedūros metu vykdo teisėjo funkcijas (žr. 6 klausimą).

Notaras *ex officio* nustato, ar Nacionaliniame testamentų registre yra koks nors įrašas dėl mirusiojo paskutinės valios dėl turto palikimo, ir *ex officio* sudaro sąlygas įgyvendinti paskutinę valią dėl turto palikimo, jeigu yra informacijos, iš kurios matyti, kad paskutinė valia pareikšta.

Atitinkamai pagal Vengrijos teisę oficialaus testamento patvirtinimo procedūrą vykdančias *notaras turi užduotį ir pareigą* įvykdyti paskutinę valią dėl turto palikimo.

Vis dėlto Vengrijos teisėje taip pat numatyta galimybė paskirti paskutinės valios (testamento) vykdytoją. Tačiau reikėtų pabrėžti, kad testamento vykdytoją paskyrimas nepakeičia oficialaus testamento patvirtinimo procedūros; testamento vykdytojas negali prisiimti notaro pareigų.

Testamento vykdytojo teisės ir pareigos nustatomos atsižvelgiant į paskutinės valios dėl turto palikimo nuostatas. Jeigu testamente šiuo atžvilgiu nėra jokių nuostatų, testamentą vykdytojas turi šias teises ir pareigas (Paveldėjimo įstatymo 99 straipsnis):

- padėti procedūroje dalyvaujantioms institucijoms sudaryti palikimo apyrašą;
- prireikus imtis saugumo priemonių, kad būtų apsaugotas palikimas;
- valdyti palikimą. Valdydamas turtą, testamentą vykdytojas turi teisę ir pareigą
- reikalauti, kad įpėdiniai arba testamentinės išskirtinės gavėjai įgyvendintų testamentą nuostatas,
- patenkinti palikimo kreditorių reikalavimus (veikdamas savo vardu, tačiau iš palikimo lėšų),
- laikinai įgyvendinti narystės teises, atsirandančias dėl bet kokių akcijų turėjimo (dalyvavimo) verslo asociacijoje (kooperatyve), įtrauktoje (-ame) į palikimą,
- vykdyti su palikimu susijusius reikalavimus (veikdamas savo vardu, tačiau iš palikimo lėšų).

Tačiau testamentą vykdytojo turimos turto valdymo teisės yra ribotos: jis negali priimti jokių įsipareigojimų, susijusių su palikimo turtu, ir negali perduoti turto, išskyrus atvejus, kai kiekvienas paveldėjimu suinteresuotas asmuo ginčijo tokius veiksmus; be to, jis negali nemokamai disponuoti palikimo turtu.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Dėl notaro paskirto administratoriaus ir testamentą vykdytojo teisių ir pareigų žr. 9.1 klausimą.

10 Kokie dokumentai vykdamas paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Kaip nurodyta (žr. 6 klausimą), Vengrijoje oficialaus testamentą patvirtinimo procedūrą vykdo notaras. Baigęs šią procedūrą, notaras priima oficialų sprendimą *oficialiai patvirtinti testamentą*. Šiuo sprendimu notaras teisiškai perduoda atskiriems įpėdiniams palikimo elementus.

Tačiau reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad įpėdiniai nuosavybės teisių į turtą neįgyja priėmus sprendimą dėl oficialaus testamentą patvirtinimo. Kaip nurodyta, Vengrijos teisėje vadovaujama *ipso iure paveldėjimo* principu; palikimas įpėdiniams pereina testatoriaus mirties metu. Šiuo atžvilgiu oficialus testamentą patvirtinimas yra *deklaratyvus* pobūdžio.

Galutinis notaro priimtas sprendimas dėl oficialaus testamentą patvirtinimo turi *įteisinančio dokumento galią*: tai yra autentiškas dokumentas, kuriuo trečiosioms šalims patvirtinamas jame nurodytų asmenų, kaip įpėdinių (ar testamentinės išskirtinės gavėjų), statusas, nebent kitaip nusprendžiama teismo byloje.

Paskutinis naujinimas: 20/10/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Malta

Ši informacija suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Paskutinė valia mirties atveju gali būti pareiškiami trimis būdais: a) sudarant testamentą – tai gali būti vyro ir žmonos sudaromas bendrasis testamentas, vadinamas *unica carta* – arba b) sudarant konfidencialų testamentą, kurį teismui saugoti atiduoda testatorius arba notaras, arba, jeigu nesudaromas nė vienas iš nurodytų rūšių testamentas, c) turtas padalijamas pagal įstatymą (*paveldėjimas* pagal įstatymą).

Testamente valią galima pareikšti dėl viso turto arba jo dalies. Visas testamente neapertas turtas paveldimas pagal įstatymą. Testamentuose paskutinė valia gali būti suteikiama universali teisė, pagal kurią testatorius testamentu visą savo turtą gali palikti vienam arba daugiau asmenų (vadinamų įpėdiniais), ir asmeninė teisė, pagal kurią paveldintys asmenys yra vadinami testamentinės išskirtinės gavėjais.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Per penkiolika dienų nuo testamentą sudarymo dienos notaras parengia pranešimą apie registraciją ir įregistruoja jį Viešame registre. Konfidencialius testamentus testatorius gali įteikti savanoriškos jurisdikcijos teismo teisėjui arba magistratui; šiuos testamentus taip pat asmeniškai galima įteikti notarui, kuris per keturias darbo dienas nuo testamentą įteikimo turi atiduoti jį saugoti savanoriškos jurisdikcijos teismo sekretoriui.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Civiliniame kodekse nustatytas privalomosios palikimo dalies institutas. Tai yra kredito teisė į mirusiojo palikimą, kurį pergyvenusi žmona arba vyras pagal įstatymą atideda mirusiojo palikuonims. Pagal minėto kodekso 66 straipsnį visiems vaikams atidedama privalomoji palikimo dalis, nepaisant to, ar jie buvo pradėti arba gimę santuokoje, ar nesantuokoje, ar buvo įvairinti, sudaro vieną trečdalią palikimo vertės, jeigu yra ne daugiau kaip keturi vaikai, ir pusė palikimo dalies, jeigu yra penki ir daugiau vaikų.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu nėra sudaryto testamentą, testamentas negalioja, įpėdiniai nenori arba negali paveldėti palikimo arba įpėdiniai neturi teisės perleisti savo palikimo dalies kitiems įpėdiniams, palikimas paveldimas pagal įstatymą.

Tokiais atvejais palikimas pagal įstatymą pereina palikuonims, aukštutinės linijos giminaičiams, šoninės giminystės linijos giminaičiams, mirusiojo žmonai arba vyrui ir Maltos vyriausybei. Šiuo atveju palikimas paveldimas pagal giminystės laipsnį, kuris nustatomas atsižvelgiant į įvairias kartas. Jeigu nė vienas paveldėjimo teisę turintis asmuo nepergyvena palikėjo, palikimas pereina Maltos vyriausybei.

Paveldėjimo pagal įstatymą atveju palikimas nepereina jokiam asmeniui, kuris apgaule arba prievarta užkirto kelią palikėjui sudaryti testamentą, todėl laikoma, kad toks asmuo negali paveldėti palikimo arba nėra jo vertas.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Maltos teismai turi bendrą jurisdikciją spręsti su paveldėjimu susijusius ginčus. Palikimo padalijimo teismas turi specialiąją jurisdikciją tam tikromis konkrečiomis aplinkybėmis, kai įpėdiniai nesutaria dėl palikimo padalijimo būdo.

Paprastai, kai nėra nesutarimų arba ginčų dėl paveldėjimo, dalyvauja notari ir advokatai.

Kiekvienas suinteresuotas asmuo taip pat gali kreiptis į savanoriškos jurisdikcijos teismą prašydamas priimti jam palankų sprendimą dėl paveldėjimo.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Teismo sekretorius ir notari.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Teismo sekretorius ir notari.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Teismo sekretorius ir notari.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūra turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Paveldėjimo procedūra pradeda, kai suinteresuotas asmuo kreipiasi į notarą arba advokatą ir šis Viešame registre atlieka oficialių, o teisme – konfidencialių testamentų paiešką. Pasibaigus šiam procesui atsiranda palikimas: šiuo atveju notaras arba advokatas nustato įpėdinius ir testamentinės išskirtinės gavėjus, jeigu tokių yra, ir informuoja juos apie paieškos rezultatus. Tuomet turtas padalijamas pagal testatoriaus testamentą. Jeigu palikėjas nesudarė testamento, turtas padalijamas pagal įstatymo nuostatas.

Visiems įpėdiniams sutarus, kilnojamasis ir nekilnojamasis turtas gali būti parduodamas, o gautos pajamos įpėdiniams padalijamos pagal testamente nurodytas proporcijas.

Kilus ginčui, pvz., dėl testamento autentiškumo arba palikimo padalijimo, ginčą pradėjęs įpėdinis gali perduoti klausimą spręsti Civilinio teismo Pirmiesiems rūmams arba Palikimo padalijimo teismui.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Palikimas atsiranda mirties metu arba dieną, kurią teismo sprendimas dėl atitinkamą palikimą palikusio asmens paskelbimo mirusiu dėl to, kad jis ilgą laiką nerandamas, įgyja *res judicata* galią.

Nė vienas asmuo nėra įpareigotas priimti jam perėjusio palikimo. Palikimas gali būti priimamas aiškiai arba numanomai. Palikimas priimamas numanomai, jeigu įpėdinis imasi kokių nors veiksmų, kuriais patvirtina norą priimti palikimą, ir aiškiai, jeigu asmuo savo, kaip įpėdinio, statusą patvirtina viešuoju arba privačiuoju rašytiniu dokumentu. Priešingai, prielaida dėl palikimo atsisakymo negalioja.

Testamentinės išskirtinės atveju jos gavėjas nuo testatoriaus mirties dienos turi teisę prašyti, kad įpėdinis jam disponavimo tikslais perduotų testamentinės išskirtinės dalyką.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip, įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas testatoriaus nustatyta apimtimi ir būdu. Jeigu testatorius miršta nepalikęs testamento arba jeigu jis nepaskirsto skolų, įpėdiniai skolas sumoka atsižvelgdami į paveldėtą palikimo dalį. Kiekvienas įpėdinis asmeniškai atsako už palikimo skolas.

Jeigu kuris nors iš įpėdinių disponuoja įkeistu turtu siekiant užtikrinti skolą, jis, atsižvelgiant į tokį turtą, atsako už visą skolą. Jeigu vienas įpėdinis dėl tokio įkeisto turto grąžino didesnę skolos dalį, palyginti su jo bendros skolos dalimi, jis turi teisę išieškoti permoką iš kitų įpėdinių, bet ne daugiau nei tiems įpėdiniams priklausanti bendros skolos dalis.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Paveldėjimo teisėje įpėdiniams nenustatyta pareiga įregistruoti paveldėtą nekilnojamąjį turtą. Tačiau pagal Dokumentų ir perdavimų rinkliavos įstatymą nekilnojamąjį turtą paveldintys asmenys privalo Viešame registre įregistruoti *causa mortis* pareiškimą. Pareiškime paprastai nurodoma data, mirusio asmens ir įpėdinio / testamentinės išskirtinės gavėjo duomenys, mirties data ir vieta, paveldėto palikimo aprašymas, perdavimo teisė, nekilnojamojo turto vertė, vieta, kurioje buvo sudarytas pareiškimas, ir yra pareiškėjo ir notaro parašai.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Administratoriaus paskyrimas neprivalomas.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Įpėdinis arba testamento vykdytojas.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Administratorius arba testamento vykdytojas sudaro palikimo apyrašą. Jis su paveldėjimu susijusias teises įgyvendina ir gina atstovaudamas teismo bylose dėl palikimo, administruoja visas minėto palikimo lėšas arba lėšas, gautas už parduotą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą (laikydamosis prievolės deponuoti pinigus), ir teikia atitinkamam asmeniui ataskaitas.

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Paprastai neišduodami jokie dokumentai, kuriais įrodomas paveldėtojo statusas ir teisės, nes palikimas automatiškai pereina mirus palikėju. Tačiau suinteresuotas asmuo gali kreiptis į savanoriškos jurisdikcijos teismą prašydamas jo naudai pradėti bylą dėl paveldėjimo

Paskutinis naujinimas: 06/03/2017

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinių Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinių Karalystės išstojimo fakto, toks neatitiktas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Nyderlandai

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendroju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Išskyrus tam tikrą ribotą išimčių skaičių (Civilinio kodekso (*Burgerlijk Wetboek*) 4:97–107 straipsniai), galioja tik notaro sudaryti arba ranka surašyti ir notaru perduoti saugoti testamentai (BW 4:94 straipsnis). Jei testamentą sudaro du ar daugiau testatorių, testamentas negalioja (BE 4:93 straipsnis). Susitarimas dėl būsimo paveldėjimo taip pat nėra priimtinas. Pagal BW 4:4 straipsnio 2 dalį susitarimai, kuriais ketinama visiškai ar iš dalies atsisakyti dar neperėjusio palikimo, negalioja.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Testamentą sudaręs notaras privalo jį įregistruoti kitą darbo dieną Centriniam testamentų registre (CTR).

Taip pat žr. <http://www.centraaltestamentenregister.nl>. Informacija apie testamento saugojimą, registraciją ir paiešką taip pat prieinama Europos testamentų registro asociacijos (ENRWA) svetainės skiltyje „Informacijos suvestinė“: <http://www.arert.eu>

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Teisė į privalomąją palikimo dalį turi tik mirusiojo palikuonys (vaikai arba, jeigu vaikai mirė anksčiau, jų vaikai). Teisės į privalomąją palikimo dalį neturi nei sutuoktinis, nei aukštutinės linijos giminaičiai. Privalomoji palikimo dalis sudaro pusę palikimo, žr. BW 4:64 straipsnį. Jei žemutinės linijos giminaitis remiasi savo teise į privalomąją palikimo dalį, jis bus laikomas ne įpėdiniu, bet kreditoriumi.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jei testamentu nėra, įvairiems scenarijams taikomi toliau nurodyti principai.

Jeigu mirusysis nebuvo susituokęs ir neturėjo vaikų, iš esmės lygiomis dalimis paveldi tėvai, broliai ir seserys, o kiekvienas iš tėvų visada paveldi ne mažiau nei ketvirtadalį palikimo.

Jeigu mirusysis nebuvo susituokęs, bet turi vaikų, palikimas lygiomis dalimis padalijamas vaikams.

Jeigu mirusįjį, kuris neturėjo vaikų, pergyvena jo sutuoktinis, jis paveldi visą palikimą.

Jeigu mirusysis turi sutuoktinį ir vaikų, vaikai ir sutuoktinis paveldi lygiomis dalimis, tačiau pergyvenęs sutuoktinis pagal įstatymą įgyja palikimą sudarantį turtą. Palikimas likviduojamas sutuoktinio vardu. Kiekvienas vaikas, veikdamas kaip įpėdinis, turi teisę pareikšti pergyvenusiam sutuoktiniui piniginį reikalavimą. Piniginis reikalavimas yra susijęs su vaiko palikimo dalimi. Šis reikalavimas tampa vykdytinas, jei paskelbiamas pergyvenusio sutuoktinio bankrotas arba jam taikoma skolų restruktūrizavimo procedūra (taip pat žr. Fizinį asmenų skolų restruktūrizavimo įstatymą (*Wet schuldsanering natuurlijke personen*), arba jis miršta (BW 4:13 straipsnis).

Susituokusių sutuoktinių ir registruotų partnerių statusas yra vienodas.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Kompetenciją spręsti paveldėjimo klausimus Nyderlanduose turi notaras. Šalys gali laisvai pasirinkti notarą, nepaisydamos mirusiojo paskutinės gyvenamosios vietos.

Įpėdinis turi tris galimybes. Jeigu įpėdinis paprasčiausiai nori priimti palikimą, jis tai gali padaryti numanomai arba aiškiai nesilaikydamas kokių nors konkrečių formalumų. Palikimo priėmimo pasekmė yra ta, kad įpėdinis prisiima neribotą asmeninę atsakomybę už palikimo skolas. Tačiau įpėdinis gali apriboti savo atsakomybę aiškiai priimdamas palikimą su sąlyga, kad palikimo skolos neviršija palikimo turto. Jeigu įpėdinis nori atsisakyti palikimo arba sutinka jį priimti su sąlyga, kad mokesčiai neviršija palikimo, jis privalo pateikti teismui paveldėjimo teisės liudijimą. Pastaruoju atveju teismas nustato terminą, per kurį turi būti priimamas palikimas.

Testamentinės išskirtinės gali būti priimamos arba atsisakoma jas priimti be kokių nors konkrečių formalumų. Pagal Nyderlandų teisę testamentinės išskirtinės negalima priimti su išlygomis.

Įpėdinis pagal įstatymą gali atsisakyti savo teisės į privalomąją palikimo dalį paprasčiausiai jos nepareikaludamas. Įstatyme nenumatyta, kad šiuo tikslu reiktų išduoti kokį nors konkretų liudijimą. Jeigu įpėdiniai pagal įstatymą atsisako savo teisės į privalomąją palikimo dalį, tai galima patvirtinti išduodant liudijimą.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Dažniausiai naudojamas notaro paslaugomis, ypač tais atvejais, kai yra sudaryta vedybų sutartis arba testamentas, yra tinkamiausias būdas palikimui likviduoti. Į Nyderlandų notarą gali kreiptis kiekvienas iš įpėdinių arba testamentu vykdytojas. Šalys gali laisvai pasirinkti notarą, nepaisydamos mirusiojo paskutinės gyvenamosios vietos. Notaras padeda įpėdiniams pasidalyti palikimą. Jis nustato asmenis, kurie turi įpėdinio statusą, tuomet patikrina, ar yra sudarytas testamentas, ir pataria palikimo gavėjams, ar jie privalo priimti palikimą, ar galbūt geriau būtų jo atsisakyti. Notaras taip pat sudaro palikimo apyrašą ir nustato jo paskirstymo tvarką. Notaras taip pat gali padėti įpėdiniams įvykdyti mokesťines prievoles. Likviduojant palikimą teismas dalyvauja tik keliais atvejais. Taip gali atsitikti, jeigu palikimo likvidavimas ginčijamas arba jeigu vienas iš įpėdinių (pvz., jeigu jis yra nepilnametis) negali apginti savo intereso.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Nyderlanduose nėra jokių nuostatų dėl teismo procedūros. Tačiau yra dokumentas, t. y. paveldėjimo teisės liudijimas (*Verklaring van Erfrecht*), žr. BW 4:188 straipsnį, kurį išduoda Nyderlandų notaras (žr. BW 3:31 straipsnį) visoms suinteresuotoms šalims, t. y. įpėdiniams. Testamentu vykdytojas taip pat gali prašyti išduoti paveldėjimo teisės liudijimą. Paveldėjimo teisės liudijime notaras, remdamasis jam suteiktais įgaliojimais, įvardija asmenis, kurie turi teisę į palikimą, jų palikimo dalį ir, jei taikytina, testamentu vykdytojo vardą ir pavardę. Remdamiesi paveldėjimo teisės liudijimu, įpėdiniai ir (arba) testamentu vykdytojas gali nurodyti savo tapatybę palikimo skolininkams ir galės gauti informaciją apie likučius bankuose ir pan. Notarinis potvarkis yra būtinas norint vienam iš įpėdinių perduoti nekilnojamąjį turtą arba su nekilnojamoju turtu susijusią teisę.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Jeigu įpėdinis besąlygiškai priėmė palikimą, jis visiškai atsako už mirusiojo skolas (BW 4:182 straipsnis). Jeigu palikimas priimamas tik sudarius apyrašą, įpėdinis už skolas atsako tik paveldėto palikimo turtu. Jam negalioja asmeninė atsakomybė.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Paveldėjimo teisės liudijimas gali būti įregistruotas viešame nekilnojamojo turto registre. Atskiras notarinis aktas būtinas dėl teisės į nekilnojamąjį turtą arba su nekilnojamoju turtu susijusių teisių perdavimo.

Ar administratorius skiriamas privalomai arba paprasčiausiai? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprasčiausiai, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Nyderlandų teisėje nenustatyta privaloma palikimo administratoriaus paskyrimo tvarka.

9.1 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Testatorius gali paskirti savo testamentu vykdytoją, kuris gali likviduoti palikimą. Jeigu palikimas priimamas pagal apyrašą, teismas gali paskirti specialų administratorių.

9.2 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Testamente nurodytas testamentu vykdytojas paprastai kalbant turi ribotas galias pagal BW 4:144 straipsnį. Jis gali administruoti palikimą ir grąžinti palikimo skolas. Testatoriai gali suteikti testamentu vykdytojui daugiau teisių, pvz., perduoti palikimo daiktus be įpėdinių leidimo. Jeigu testamentu vykdytojui suteikiamas specialaus vykdytojo statusas (palikimo likvidavimo patikėtinis), jis gali perduoti daiktus ir priimti visus sprendimus dėl palikimo padalijimo.

10 Kokie dokumentai vykdan paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Įpėdiniai gali sudaryti dokumentą dėl palikimo paskirstymo, kurį tvirtina notaras. To reikalaujama tais atvejais, kai įpėdinis yra neveiksnius (dėl nepilnametystės arba likvidavimo / teismo administravimo). Notarinis aktas yra būtinas norint Nyderlanduose perduoti nekilnojamąjį turtą arba su nekilnojamoju turtu susijusias teises, žr. atsakymą į 7 klausimą. Visais kitais atvejais palikimo paskirstymo dokumento priimti nereikia. Paveldėjimo teisės pažymėjimo pakanka daiktams, pvz., banko sąskaitoms ir kitam kilnojamajam turtui perduoti.

Paskutinis naujinimas: 01/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba **[de]** neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Austrija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Sudarant testamentą reikia laikytis tam tikros rūšies testamentui keliamų reikalavimų. Pagal Austrijos teisę galimi šių rūšių testamentai:

oficialusis testamentas – sudaromas notaro akivaizdoje arba teisme;

holografinis testamentas – jį testatorius nuo pradžios iki pabaigos turi surašyti ranka ir pasirašyti;

rašytinis testamentas – surašytas ne testatoriaus, o kito asmens, arba spausdintas ir parengtas trijų liudytojų akivaizdoje.

Paveldėjimo susitarimą (Bendrojo civilinio kodekso (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch*, ABGB) 1249 ir tolesni straipsniai) gali sudaryti sutuoktiniai arba ketinantys tuoktis sužadėtiniai, jis sudaromas kaip notarinis dokumentas (Notariųjų dokumentų įstatymo (*Notariatsaktsgesetz*) 1 straipsnio 1 dalies a punktas) dviejų liudytojų arba dar vieno notaro akivaizdoje. Paveldėjimo susitarimu, kuris turi atitikti testamentinės valios pareiškimui keliamus reikalavimus, gali būti numatyta disponuoti ne daugiau kaip trimis ketvirtadaliais turto. Registruoti partneriai paveldėjimo teisės požiūriu turi tokias pat teises kaip sutuoktiniai ir ketinantys tuoktis sužadėtiniai (Bendrojo civilinio kodekso 1217 straipsnis).

Bendrajį testamentą gali sudaryti tik sutuoktiniai arba registruoti partneriai (Bendrojo civilinio kodekso 583 ir 1248 straipsniai). Pastaba – registruotą partnerystę gali sudaryti tik vienos lyties asmenys.

Dovanojimas mirties atveju (*donatio mortis causa*) reglamentuojamas Bendrojo civilinio kodekso 956 straipsniu, jis gali būti kaip testamentinė išskirtinė arba sutartis, sudaryta kaip notarinis dokumentas.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Notarų, teismų arba advokatų saugomi testamentai, paveldėjimo susitarimai ir palikimo arba privalomosios palikimo dalies atsisakymo sutartys gali būti registruojami Austrijos centriniam testamentų registre (*Österreichisches Zentrales Testamentsregister*) (Notarų kodekso (*Notariatsordnung*) 140b straipsnis). Šį registrą tvarko Austrijos notarų rūmai (*Österreichische Notariatskammer*) ir jis yra vienintelis teisės aktais reglamentuojamas testamentų registras. Teismai ir notarijai privalo minėtus dokumentus užregistruoti šiame registre (Notarų kodekso 140c straipsnio 2 dalis). Jie registruojami tam, kad būtų lengviau rasti per palikimo procedūras.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Privalomoji palikimo dalis, kuria apribojama testamentinio sudarymo laisvė, sudaro pusę netestamentinės palikimo dalies, priklausančios testatoriaus palikuonims, o jei palikuonių nėra – trečdalią netestamentinės palikimo dalies, priklausančios testatoriaus tiesiosios aukštutinės giminystės linijos giminiams. Pergyvenusiam sutuoktiniui arba registruotam partneriui tenkanti privalomoji palikimo dalis sudaro pusę jam priklausančios netestamentinės palikimo dalies. Jei asmuo, turintis teisę gauti privalomąją palikimo dalį, su testatoriumi niekada nepalaikė artimo šeiminio ryšio, yra galimybė jam tenkantią privalomąją palikimo dalį sumažinti.

Asmenys, turintys teisę gauti privalomąją palikimo dalį, gali atsisakyti savo privalomosios palikimo dalies prieš atsirandant palikimui sudarydami susitarimą (notarinį dokumentą) su būsimu testatoriumi.

Privalomoji palikimo dalis yra reikalavimas proporcingą palikimo vertės dalį sumokėti pinigais.

Teisė gauti privalomąją palikimo dalį turi būti pareiškama per trejus metus (Bendrojo civilinio kodekso 1487 straipsnis). Senaties terminas prasideda surašius atitinkamų dokumentų priėmimo ir perdavimo aktą pagal įstatymo dėl proceso ne ginčo tvarka (*Außerstreitgesetz*, *AußStrG*) 152 straipsnį.

Privalomosios palikimo dalies galima atsisakyti testatoriui dar esant gyvam surašant notarinį dokumentą arba teismo protokolą (Bendrojo civilinio kodekso 551 straipsnis).

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jei mirusysis buvo nesusituokęs ir neturėjo vaikų, jo turtą lygiomis dalimis paveldi tėvai, jei tėvai mirę, – broliai ir seserys.

Jei mirusysis buvo nesusituokęs ir turėjo vaikų, jo turtą lygiomis dalimis paveldi vaikai.

Jei mirusysis buvo susituokęs ir neturėjo vaikų, visą turtą paveldi pergyvenęs sutuoktinis, jei nėra mirusiojo tėvų, brolių, seserų ir senelių.

Jei mirusysis buvo susituokęs ir turėjo vaikų, pergyvenęs sutuoktinis paveldi trečdalią turto, vaikai – likusį lygiomis dalimis.

Registruoti partneriai turi tokias pat paveldėjimo teises kaip sutuoktiniai. Neregistruotas partneris (sugyventinis) turtą paveldi tik jei yra atitinkama testamentinė valia. Tačiau pergyvenusio sugyventinio interesai apsaugoti Nuomos teisės įstatymu (*Mietrechtsgesetz*) ir Būsto nuosavybės įstatymu (*Wohnungseigentumsgesetz*). Jei mirusysis ir jo sugyventinis buvo bendro būsto savininkai (būsto nuosavybės partnerystė), mirusiojo nuosavybės dalis atitenka pergyvenusiam partneriui.

Jei nėra nei pergyvenusio sutuoktinio, nei vaikų, paveldėjimo teisė tenka mirusiojo tėvams ir jų palikuonims (mirusiojo broliams ir seserims) (Bendrojo civilinio kodekso 735 ir 736 straipsniai).

Jei mirusiojo pergyvenusio sutuoktinio nėra, tačiau yra vaikų, jo turtą lygiomis dalimis paveldi vaikai.

Jei yra mirusiojo pergyvenęs sutuoktinis ir vaikų, sutuoktinis paveldi trečdalią palikimo ir namų ūkiui priklausančią kilnojamąjį turtą (*Vorausvermächtnis*). Du trečdalius turto lygiomis dalimis paveldi vaikai (Bendrojo civilinio kodekso 757 straipsnis).

Registruoti partneriai turi tokias pat teises kaip sutuoktiniai (Bendrojo civilinio kodekso 537a straipsnis). Pastaba. Registruota partnerystė galima tik vienos lyties asmenų.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Apygardos teismas (*Bezirksgericht*), teismo įgaliotinis (notaras) kaip teismo organas.

Dalykinę ir teritorinę jurisdikciją turi tas apygardos teismas, kuriam priklausė bendroji jurisdikcija pagal paskutinę mirusiojo gyvenamąją vietą (nuolatinę ar įprastinę) (Teismų jurisdikcijos įstatymo (*Jurisdiktionsnorm*, JN) 105 straipsnis arba 65 ir 66 straipsniai). Apygardos teismas procedūrą atlikti paveda notarui, kuris veikia kaip teismo įgaliotinis (Teismo įgaliotinių įstatymo (*Gerichtskommissärsgesetz*, GKG) 1 straipsnis).

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Apygardos teismas (*Bezirksgericht*), teismo įgaliotinis (notaras) kaip teismo organas.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Apygardos teismas (*Bezirksgericht*), teismo įgaliotinis (notaras) kaip teismo organas.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Apygardos teismas (*Bezirksgericht*), teismo įgaliotinis (notaras) kaip teismo organas.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Sužinojęs apie palikimo atsiradimą, apygardos teismas, kurio jurisdikcijai priklausė mirusiojo paskutinė nuolatinė gyvenamoji vieta arba įprastinė gyvenamoji vieta, *ex officio* pradeda palikimo procedūrą (*Verlassenschaftsverfahren*). Ją vykdo notaras, veikdamas kaip teismo įgaliotinis, pabaigoje sprendimą priima teismas.

Teismas, sužinojęs apie asmens mirtį, palikimo procedūrą pradeda *ex officio* (Įstatymo dėl proceso ne ginčo tvarka 143 straipsnio 1 dalis).

Per teismo pradėtą palikimo procedūrą teismo įgaliotinis nustato įpėdinius (Bendrojo civilinio kodekso 797 straipsnis).

Teismo įgaliotinis (Teismo įgaliotinių įstatymo 1 straipsnio 2 dalies 2 punkto b papunktis ir 2 straipsnio 2 dalis) toliau nurodytais atvejais sudaro turto aprašą: pateiktas pareiškimas dėl sąlyginio palikimo priėmimo; asmenys, turintys teisę gauti privalomąją palikimo dalį, yra nepilnamečiai arba dėl kitų priežasčių jiems reikalingas teisinis atstovas; duotas leidimas palikimą atskirti nuo įpėdinio turto; galimas antrinis paveldėjimas arba, vykdant paskutinę valią, įsteigtas privatus labdaros fondas; nesant įpėdinių palikimas gali atitekti valstybei; to prašo tokią teisę turintis asmuo arba palikimo tvarkytojas (Įstatymo dėl proceso ne ginčo tvarka 165 straipsnis).

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Niekas neturi teisės palikimo savo nuosavybėn perimti pats. Palikimas perduodamas oficialiai pagal vadinamąją nuosavybės perdavimo procedūrą (*Einantwortung*) palikimo reikalus tvarkančio teismo (*Abhandlungsgerecht*) sprendimu (Bendrojo civilinio kodekso 797 straipsnis ir Įstatymo dėl proceso ne ginčo tvarka 177 straipsnis). Palikimo nuosavybė gali būti perduodama tik jei baigta teisminė palikimo procedūra ir pateiktas pareiškimas dėl palikimo priėmimo, kuriame atitinkami asmenys įrodė savo paveldėjimo teisę. Nekilnojamasis turtas taip pat perduodamas oficialiai pagal nuosavybės perdavimo procedūrą, t. y. prieš naujamam turto savininkui jį registruojant žemės kadastrė. Jei įpėdiniai per tinkamą laiką patys nepateikia prašymo įregistruoti nekilnojamąjį turtą, tokį prašymą turi pateikti teismo įgaliotinis.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Įpėdiniai už mirusiojo skolas atsako savo visu turtu. Jei sudarytas turto aprašas, įpėdinių atsakomybė neviršija palikimo vertės.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Žemės kadastro reikalų teismui (*Grundbuchsgerecht*) reikia pateikti įsigijimą patvirtinantį dokumentą: įpėdinis turi pateikti teismo sprendimą dėl nuosavybės perdavimo, testamentinės išskirtinės gavėjas – oficialų patvirtinimą. Taip pat gali reikėti pateikti mokesčių sumokėjimo pažymą ir, atsižvelgiant į konkrečios federalinės žemės teisės aktus, nekilnojamojo turto sandorių teisės aktais nustatytą leidimą, o prireikus – naujojo savininko pilietybės įrodomąjį dokumentą.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Administratoriaus skirti nereikia.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Įpėdinis, kuris priimdamas palikimą pakankamai įrodo savo paveldėjimo teisę, turi teisę palikimo turtą naudoti ir administruoti bei atstovauti tvarkant su palikimu susijusius reikalus, jei palikimo reikalų teismas (*Verlassenschaftsgerecht*) nenurodė kitaip; jei tokie asmenys yra keli, šia teise jie naudojami kartu, jei nesusitaria kitaip (Bendrojo civilinio kodekso 810 straipsnio 1 dalis).

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Austrijos palikimo procedūrose testamento vykdytojas atlieka tik antraeilį vaidmenį. Taip yra dėl to, kad palikimo reikalus prižiūri teismas ir yra teismo įgaliotinio pareigybė – jis užtikrina, kad mirusiojo paskutinė valia būtų įvykdyta. Pagal Bendrojo civilinio kodekso 816 straipsnį testatorius, pareiškdamas testamentinę valią, gali paskirti jos vykdytoją. Teismo vykdytojo užduotys priklauso nuo testatoriaus testamentinės valios ir siekia nuo stebėjimo, ar įpėdiniai ar testamentinės išskirtinės gavėjai vykdo sąlygas arba kaip pasidalija palikimą, iki palikimo administravimo.

Jei kaip palikimo kreditorių sukvietimo proceso (Bendrojo civilinio kodekso 813–815 straipsniai) dalis yra paskiriamas teismo posėdis, teismo įgaliotinis turi viešai paskelbti jo datą ir jį pakviesti testamento vykdytoją (Įstatymo dėl proceso ne ginčo tvarka 174 straipsnis).

10 Kokie dokumentai vykdamas paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Tokią teisę turinčių asmenų prašymu teismo įgaliotinis turi išduoti jiems oficialų jų įgaliojimo atstovauti patvirtinimą (Įstatymo dėl proceso ne ginčo tvarka 172 straipsnis).

Jei yra nustatyti įpėdiniai, jiems tenkančios palikimo dalys ir pateikti įrodymai, kad įvykdytos kitos sąlygos, teismas įpėdiniams turi perduoti palikimo nuosavybę (sprendimas dėl nuosavybės perdavimo, Įstatymo dėl proceso ne ginčo tvarka 174 straipsnis). Oficialiai patvirtintos sprendimo dėl nuosavybės perdavimo kopijos pakanka, kad kredito įstaigose būtų panaikinti apribojimai naudotis lėšomis (Įstatymo dėl proceso ne ginčo tvarka 179 straipsnis).

Paskutinis naujinimas: 16/10/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba [\(PL\)](#) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Lenkija

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Pagal Lenkijos teisę paskutinę valią dėl turto palikimo galima pareikšti tik sudarant testamentą. Tačiau draudžiama sudaryti bendruosius testamentus.

Leidžiama sudaryti šių formų testamentus:

holografinį testamentą – tai yra rašytinis testatoriaus pasirašytas testamentas su nurodyta jo sudarymo data;

notarinį testamentą – testamentas, kurį notaras sudaro priimdamas notarinį aktą;

žodinį testamentą, kuris, dalyvaujant dviem liudytojams, sudaromas savivaldybės mero (*wójt*) (miesto mero (*burmistrz*) arba miesto administracijos vadovo (*prezydent miasta*)) akivaizdoje;

žodinį testamentą (kurį gali sudaryti tik asmuo, kuriam artimu metu gresia mirtis, ir kai pirmiau nurodytų formų testamentų neįmanoma sudaryti arba tai padaryti yra labai sudėtinga), kuris sudaromas dalyvaujant trimis liudytojams.

Kalbant apie paveldėjimo susitarimus, pažymėtina, kad galima sudaryti tik susitarimus dėl palikimo atsisakymo. Tokį susitarimą gali sudaryti būsimas testatorius ir įpėdinis pagal įstatymą, be to, toks susitarimas galioja tik jeigu sudaromas notarinio akto forma.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Testamento nereikia registruoti, todėl jis galioja bet kuriuo atveju. Notarinio akto forma sudaryti testamentai arba notarui perduoti saugoti testamentai gali būti registruojami Nacionalinėje notarų taryboje (*Krajowa Rada Notarialna*).

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Lenkijos teisės aktuose testatoriaus laisvei paskirti įpėdinį ar įpėdinius netaikomi jokie apribojimai. Teisė į privalomąją palikimo dalį taip pat neturi jokios įtakos testatoriaus laisvei disponuoti savo turto, tačiau šia teise apsaugomi artimiausių testatoriaus giminaičių ir sutuoktinio, kurie turi teisę gauti tam tikro dydžio piniginę išmoką, interesai.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu testamento nėra, taikomos toliau nurodytos taisyklės.

Jeigu mirusysis nebuvo susituokęs ir neturėjo vaikų, paveldi jo tėvai. Jeigu palikimo atsiradimo metu vienas iš tėvų yra miręs, to tėvo (motinos) palikimo dalis lygiomis dalimis padalijama testatoriaus broliams ar seserims. Jeigu vienas iš testatoriaus brolių ar seserų, turinčių palikuonių, mirė prieš atsirandant palikimui, tokio brolio ar sesers palikimo dalis lygiomis dalimis padalijama palikuonims. Jeigu brolių ar seserų arba jų palikuonių nėra, visas palikimas lygiomis dalimis padalijamas testatoriaus seneliams. Jeigu palikimo atsiradimo metu vienas iš senelių yra miręs, to senelio (senelės) palikimo dalį paveldi jo (jos) palikuonys. Jeigu senelis (senelė), kuris (-i) mirė prieš atsirandant palikimui, neturi palikuonių, jo (jos) palikimo dalis lygiomis dalimis padalijama kitiems seneliams. Jeigu giminaičių, turinčių teisę gauti palikimą pagal įstatymą, nėra, palikimas atitenka testatoriaus paskutinės gyvenamosios vietos savivaldybei. Jeigu testatoriaus paskutinės gyvenamosios vietos Lenkijoje neįmanoma nustatyti arba jeigu testatorius gyveno užsienyje, palikimas atitenka valstybės išdui. Jeigu mirusysis nebuvo susituokęs, tačiau turi vaikų, paveldi tik šie vaikai.

Jeigu mirusysis turi sutuoktinį, šis sutuoktinis tampa vieninteliu įpėdiniu, jeigu nėra palikuonių, tėvų, brolių ir seserų arba brolių ar seserų palikuonių.

Jeigu mirusysis turi sutuoktinį ir vaikų, palikimas jiems padalijamas lygiomis dalimis. Tačiau sutuoktinis negali gauti mažiau nei ketvirtadalį palikimo. Jeigu mirusysis kartu su sutuoktiniu turėjo bendrosios jungtinės nuosavybės, kuriai taikomas įstatymu nustatytas turto teisinis režimas, pergyvenęs sutuoktinis, pasibaigus bendrajai jungtinei nuosavybei, gauna pusę šią nuosavybę sudarančio turto, o kita pusė laikoma mirusiojo palikimo dalimi.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Pareiškėjas turėtų kreiptis į notarą arba teisumą, turintį jurisdikciją pagal paskutinę testatoriaus gyvenamąją vietą.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Pareiškimai dėl palikimo atsisakymo arba priėmimo teikiami teismui, kuris turi jurisdikciją pagal pareiškimą teikiančio asmens gyvenamąją arba apsistojimo vietą, arba notarui. Tokius pareiškimus iš užsienyje gyvenančių asmenų gali priimti konsulai.

Atsakyme į 5.1 klausimą nurodytos institucijos.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Lenkijos teisėje nėra privalomosios palikimo dalies instituto. Tačiau gali būti reikalaujama sumokėti privalomąją palikimo dalį, t. y. atitinkamą pinigų sumą.

Pareiškimai dėl privalomosios palikimo dalies atsisakymo arba priėmimo neteikiami.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Asmuo, norintis gauti dokumentą, kuriuo patvirtinamas jo, kaip įpėdinio, statusas, gali pateikti teismui prašymą išduoti paveldėjimo teisės liudijimą arba gauti iš notaro registruotą aktą, kuriuo patvirtinama paveldėjimo teisė. Jeigu yra keletas įpėdinių, jų prašymu teismas palikimo likvidavimo byloje arba notaras pagal susitarimą dėl palikimo padalijimo notarinio akto gali padalyti palikimą.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Asmuo pagal įstatymą atitinkamai įpėdiniu arba testamentinės išskirtinės gavėju tampa atsiradus palikimui (tačiau jis gali atsisakyti palikimo).

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Iš esmės įpėdiniui už palikėjo skolas tenka neribota atsakomybė. Šiuo atžvilgiu įpėdinis gali apriboti savo atsakomybę priimdamas palikimą pagal apyrašą. Tokiu atveju įpėdinis per šešis mėnesius nuo dienos, kurią sužinojo apie palikimą, turėtų notaro akivaizdoje arba kompetentingame teisme padaryti atitinkamą pareiškimą. Įpėdiniai už mirusiojo skolas atsako solidarai.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Norėdamas žemės arba hipotekos registre padaryti įrašą apie palikimą sudarantį nekilnojamąjį turtą, įpėdinis paprastai privalo pateikti dokumentus, kuriais patvirtinamas jo, kaip įpėdinio, statusas, t. y. teismo išduotą paveldėjimo teisės liudijimą arba notaro išduotą paveldėjimo pažymėjimą.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Pirma, pagal Lenkijos teisę palikimo administratorius gali būti skiriamas *ex officio* arba pateikus prašymą, kai dėl kurios nors priežasties kyla pavojus, kad palikimas nebus padalytas pagal paskutinę valią. Šiuo tikslu suinteresuotoji šalis turėtų pateikti jurisdikciją pagal testatoriaus turto buvimo vietą turinčiam teismui prašymą, siekdamas įrodyti, kad jis yra įpėdinis arba testamentinės išskirtinės gavėjas arba turi teisę gauti privalomąją palikimo dalį. Prašymą taip pat gali pateikti testamento vykdytojas, bendraturtis, asmuo, turintis teisę bendrai naudotis testatoriaus teisėmis, kreditorius, turintis rašytinius testatoriaus skolos įrodymus, arba mokesčių inspekcija.

Antra, jeigu palikimas neturi paveldėtojų, teismas *ex officio* arba remdamasis prašymu paskiria palikimo administratorių.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Testatorius savo testamente gali paskirti testamento vykdytoją, kuris palikimą administruos po testatoriaus mirties.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Testamento vykdytojas turėtų administruoti palikimą, sumokėti su palikimu susijusias skolas, visų pirma įvykdyti testamentines išskirtines ir nurodymus, o vėliau padalyti palikimą įpėdiniams pagal testamentą ir atitinkamus teisės aktus ir bet kuriuo atveju – iš karto po palikimo likvidavimo.

Testamento vykdytojas gali būti ieškovu ir atsakovu byloje, kurioje sprendžiami su palikimo administravimu, nustatyta dalimi ar konkrečiu turtu susiję klausimai. Jis taip pat gali būti ieškovu sprendžiant klausimus, susijusius su palikimą sudarančiomis teisėmis, ir gali būti atsakovu sprendžiant su palikimo skolomis susijusius klausimus.

Testamento vykdytojas taip pat turėtų konkrečios testamentinės išskirtinės dalyką perduoti asmeniui, kuriam buvo nustatyta tokia testamentinė išskirtinė.

10 Kokie dokumentai vykdamas paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Asmuo, kuris yra įpėdinis pagal įstatymą, privalo pateikti atitinkamą civilinę būklę patvirtinančius dokumentus, kad įrodytų savo ryšius su mirusiuoju (pvz., gimimo ar santuokos liudijimą). Įpėdinis arba testamentinės išskirtinės gavėjas turėtų pateikti testamentą, kad įrodytų savo teises į palikimą.

Paskutinis naujinimas: 20/05/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba **[Pt]** neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Bendroji informacija - Portugalija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Paskutinę valią dėl turto palikimo galima pareikšti dviem būdais: i) sudarant testamentą; ii) sudarant sutartį.

i) Testamentas

Testamentas yra asmeninis dokumentas, kurio negalima sudaryti per atstovą.

Bendrųjų testamentų, t. y. dviejų ar daugiau asmenų tame pačiame dokumente surašytų testamentų trečiojo asmens arba jį sudariusių asmenų abipusei naudai, sudaryti neleidžiama.

Testamentas yra vieno asmens ketinimų išreiškimas, kuris nėra adresuotas niekam konkrečiai ir apie kurį nereikia informuoti jokio konkretaus asmens. Šis pareiškimas gali būti laisvai atšaukiamas, o turtas po testatoriaus mirties perduodamas tik įpėdiniams arba testamentinės išskirtinės gavėjams.

Testamentai būna šių rūšių: įprastieji ir specialieji.

Įprastojo testamentu rūšys: oficialieji ir asmeniniai testamentai.

Oficialųjį testamentą sudaro notaras ir jį įregistruoja savo registre.

Asmeninį testamentą sudaro ir pasirašo testatorius arba kitas asmuo testatoriaus prašymu, tačiau tokį testamentą privalo patvirtinti notaras. Tokį testamentą gali saugoti testatorius arba trečiasis asmuo arba jis gali būti perduodamas notarui. Asmeninį testamentą turintis asmuo privalo jį pateikti per tris dienas nuo datos, kurią sužino apie testatoriaus mirtį; priešingu atveju tas asmuo atsako už bet kokius padarytus nuostolius ar žalą, o jeigu jis turi paveldėtojo statusą, tai gali būti dėl elgesio nušalinamas nuo paveldėjimo.

Įstatyme nustatytos šios specialiojo testamentu rūšys: kariniai testamentai, laive sudaryti testamentai, orlaivyje sudaryti testamentai, nelaimės atveju sudaryti testamentai. Testamentą viena iš nurodytų specialių formų galima sudaryti atsiradus įstatyme nustatytoms tam tikroms išimtinėms aplinkybėms. Tokie testamentai nustoja galioti praėjus dviem mėnesiams nuo dienos, kurią išnyksta priežastis, dėl kurios testatorius negalėjo sudaryti testamentu įprasta forma. Portugalijos teisės aktuose taip pat nustatyta speciali testamentu, kurį Portugalijos pilietis sudaro užsienyje pagal užsienio teisę, forma. Šis testamentas galioja Portugalijoje, jeigu yra sudarytas arba patvirtintas oficialiai.

ii) Sutartis

Portugalijos teisės sistemoje išimtiniais atvejais leidžiama paveldėti pagal sutartį. Toks paveldėjimas gali atsirasti sudarius paveldėjimo susitarimus arba dovanojimo santuokos atveju sutartis, kurios įsigalioja mirus dovanotojui. Kad galiotų, paveldėjimo susitarimai ir dovanojimo po mirties santuokos atveju sutartys turi būti numatyti vedybų sutartyje.

Tačiau galioja taisyklė, pagal kurią draudžiama paveldėti pagal sutartį. Todėl paveldėjimo susitarimai iš esmės yra draudžiami, o sudaryti susitarimai negalioja. Taip pat draudžiama sudaryti dovanojimo po mirties sutartis, tačiau tokios sutartys nėra negaliojančios – jos laikomos įstatymo galią turinčia testamentine valia, kurią galima laisvai atšaukti.

Įstatymu išimtiniais atvejais leidžiama sudaryti dviejų rūšių galiojančius paveldėjimo susitarimus: a) sutuoktinio arba trečiojo asmens kito sutuoktinio naudai paskirtas įpėdinis arba testamentinės išskirtinės gavėjas; b) kurio nors sutuoktinio trečiųjų asmenų naudai paskirtas įpėdinis arba testamentinės išskirtinės gavėjas. Kuo įpėdinis skiriasi nuo testamentinės išskirtinės gavėjo, paaiškinama atsakyme į klausimą „Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu arba testamentinės išskirtinės gavėju?“.

Galiojantys paveldėjimo susitarimai įsigalioja tik po testatoriaus mirties. Tačiau a punkte nurodytas susitarimas negali būti vienašališkai atšauktas po to, kai jis buvo patvirtintas, o testatorius, būdamas gyvas, negali pakenkti paveldėtojui nepagrįstai keisdamas savo valią. Paveldėjimo susitarimą, nurodytą b punkte, galima laisvai atšaukti, jeigu trečiasis asmuo nedalyvavo sudarant vedybų sutartį kaip susitarimą priimanči šalis.

Be šių dviejų paveldėjimo susitarimų, įstatymu taip pat teisėtomis pripažįstamos dovanos, kurios po dovanotojo mirties dovanojamos, jeigu sudaroma santuoka. Šias dovanas vienas sutuoktinis arba trečiasis asmuo, jeigu santuoka sudaroma, dovanoja kitam sutuoktiniui. Dovanojimui po mirties, jeigu sudaroma santuoka, taikoma paveldėjimo susitarimų sudarymo tvarka, o su dovanojimu susijusios nuostatos turi būti įtvirtintos vedybų sutartyje.

Pastaba.

Portugalijos teisėje nustatytas dviejų rūšių paveldėjimas. Savanoriškas paveldėjimas (pagal testamentą arba sutartį) aptartas šiame atsakyme. Kita paveldėjimo rūšis – paveldėjimas pagal įstatymą (teisėtas arba privalomas), kuris bus minimas atsakymuose į klausimus „Ar laisvai pareikšti paskutinę valią dėl turto palikimo (pvz., privalomajai palikimo daliai) taikomi apribojimai?“ ir „Jeigu paskutinė valia dėl turto palikimo nepareikšta, kas ir kokį turtą paveldi?“. Savanoriškas paveldėjimas atsiranda dėl testatoriaus valios pareiškimo akto, kuris įforminamas testamentu ar sutarties forma.

Paveldėjimas pagal įstatymą reglamentuojamas įstatymu. Tai vadinama privalomuoju paveldėjimu, kuris kyla tiesiogiai iš įstatymo ir testatorius negali jo pakeisti pagal savo norus. Tai vadinama teisėtu paveldėjimu, jis atsiranda pagal įstatymą ir gali būti keičiamas pagal testatoriaus norus.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokiu būdu?

Iš esmės testamentų registruoti nereikia.

Tačiau galioja įvairiose nuostatosse įtvirtintos išimtys. Paskutinė valia dėl turto palikimo turi būti registruojama, pvz., šiais atvejais: i) galiojanti testamentinė valia, kuriai suteikta visiška galia; ii) privilegijos nustatymas ir jos pakeitimai; iii) pareiga sumažinti dovanas, kurioms taikomas sugretinimas; iv) vedybų sutartys.

Atvejais, nurodytais i, ii ir iii punktuose, įrašą *Conservatórias do Registo Predial* (žemės registras) turi pateikti ieškovai arba atsakovai, kurių santykiai yra teisiškai įforminti, registracija suinteresuoti asmenys arba asmenys, pagal įstatymą turintys pareigą atlikti registraciją (oficialios registracijos pareigą kai kuriais atvejais vykdo teismai, prokuratūra arba pats registro pareigūnas). Registracija atliekama aprašant turta, įrašant faktus ir atitinkamus komentarus ir padarant pastabą dėl tam tikrų aplinkybių.

Atveju, nurodytu iv punkte, registracijos veiksmai atliekami *Conservatórias do Registo Civil* (registro įstaigos) padarant įrašą arba užfiksuojant šalių pareiškimą. Šiuo atveju registracijos šalimis taip pat gali būti asmenys, su kuriais faktas yra tiesiogiai susijęs arba kurių sutikimo reikia tam, kad jis turėtų visišką galią.

Pastaba.

Pirmenybė yra susijusi su pergyvenusio našlės arba našlio teise į išlaikymą iš mirusiojo paliktų lėšų.

Sugretinimo atveju prie viso palikimo pridedama palikuonių, kurie tikisi paveldėti tiesioginės aukštutinės linijos giminaičio turta arba vertingus daiktus, gautų dovanų vertė.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Taip, pagal Portugalijos teisės aktus privalomoji palikimo dalis reiškia laisvės pareikšti paskutinę valią dėl turto palikimo ribojimą. Privalomoji palikimo dalis – turto dalis, kuria testatorius negali disponuoti, nes ji pagal įstatymą atitenka asmeniui, turinčiam teisę gauti privalomąją palikimo dalį. Tai vadinama privalomuoju paveldėjimu, jis atsiranda dėl paveldėjimo pagal įstatymą ir *testatorius negali jo pakeisti pagal savo norus.*

Sutuoktinis, palikuonys ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai laikomi asmenimis, turinčiais teisę gauti privalomąją palikimo dalį. Sutuoکتinis ir palikuonys priklauso pirmai paveldėtojų eilei. Jeigu palikuonių nėra, paveldi sutuoکتinis ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai.

Turtui, kuriuo testatorius negali disponuoti (privalomoji palikimo dalis), taikomos šios taisyklės:

sutuoktinio ir vaikų privalomąją palikimo dalį sudaro du trečdaliai palikimo;

jeigu testatorius neturi palikuonių ar tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių, sutuoکتinio privalomąją palikimo dalį sudaro pusė palikimo;

jeigu testatorius neturi sutuoکتinio, tačiau turi vaikų, privalomąją palikimo dalį sudaro pusė palikimo, jeigu yra tik vienas vaikas, ir du trečdaliai palikimo, jeigu yra du ar daugiau vaikų;

antros ir žemesnių eilių palikuonių privalomoji palikimo dalis yra lygi daliai, kuri priklausytų jų tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiui;

jeigu nėra palikuonių, sutuoکتinio ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių, privalomąją palikimo dalį sudaro du trečdaliai palikimo;

jeigu nėra palikuonių ar pergyvenusio sutuoکتinio, tėvų privalomąją palikimo dalį sudaro pusė palikimo; jeigu antros ir žemesnių eilių tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai paskiriami įpėdiniais, jų privalomąją palikimo dalį sudaro trečdalis palikimo.

Pastaba.

Sutuoktinis nepaskiriamas įpėdiniu, jeigu testatoriaus mirties metu sutuoکتiniai galutiniu teismo sprendimu arba teismo sprendimu, kuris turi įsiteisėti, nutraukė santuoką arba gyvena skyrium. Jeigu testatoriaus mirties metu nagrinėjama santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium patvirtinimo byla, paveldėtojai, siekdami išspręsti turinius klausimus, gali toliau tęsti tokią bylą. Šiuo atveju, vėliau nutraukus santuoką arba patvirtinus gyvenimą skyrium, sutuoکتinis netenka paveldėtojo statuso.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu mirusysis nesudarė visiškai arba iš dalies galiojančio ir veiksmingo testamento dėl turto palikimo po jo mirties, jo paveldėtojais paskiriami asmenys, turintys teisę gauti privalomąją palikimo dalį. Tai vadinama teisėtu paveldėjimu, jis atsiranda dėl paveldėjimo pagal įstatymą ir *ji galima pakeisti pagal testatoriaus norus.*

Sutuoktinis, giminaičiai ir valstybė yra asmenys, turintys teisę gauti privalomąją palikimo dalį, ir jie paveldi šia eilės tvarka: a) sutuoکتinis ir palikuonys; b) sutuoکتinis ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičiai; c) broliai ir seserys ir jų palikuonys; d) kiti šoninės giminystės linijos giminaičiai iki ketvirtos eilės, įskaitant ketvirtą eilę; e) valstybė.

5 Kokia institucija kompetentinga:

Kompetencija spręsti paveldėjimo klausimus priklauso nuo to, ar paveldėjimas ginčijamas (palikimo priėmimas pagal apyrašą), ar ne (aiškus ir paprastas palikimo priėmimas).

Notarai turi kompetenciją spręsti su ginčijamu paveldėjimu susijusius klausimus. Notarai ir registro pareigūnai turi kompetenciją spręsti su neginčijamu paveldėjimu susijusius klausimus. Jie turi kompetenciją suteikti įgaliojimus įpėdiniais ir atitinkamai padalyti palikimą. Advokatai ir (arba) praktikuojantys teisininkai, turintys oficialiai patvirtintą privatų dokumentą, gali padalyti turta, tačiau jie negali suteikti įgaliojimų įpėdiniais.

Notarai ir registro pareigūnai turi kompetenciją suteikti įgaliojimus įpėdiniais, patvirtindami tokiais įpėdiniais paskirtų asmenų tapatybę, o kai kuriais atvejais gali prireikti remtis vedybų sutartimi, susijusia su turtu arba testamentu.

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Jeigu paveldėjimas ginčijamas, nuo 2013 m. rugsėjo 2 d. kompetenciją nagrinėti paveldėjimo bylas turi savivaldybių, kuriose atsirado palikimas, notarai. Šios bylos galiausiai perduodamos teismams, kad teisėjai patvirtintų sprendimą dėl palikimo padalijimo.

Palikimo atsiradimo vieta yra mirusiojo paskutinio adreso vieta.

Jeigu šis adresas buvo užsienyje, tačiau turtas paliktas Portugalijoje, kompetenciją turi savivaldybės, kurioje yra ilgalaikis turtas arba didžioji jo dalis, notarai. Jeigu ilgalaikio turto nėra, kompetenciją turi savivaldybės, kurioje yra didžioji kilnojamojo turto dalis, notarai.

Jeigu mirusiojo paskutinis adresas buvo užsienyje ir jis nepaliko turto Portugalijoje, kompetenciją turi procedūrą pradėjusios šalies nuolatinės gyvenamosios vietos notarai.

Jeigu palikimas priimamas aiškiai ir paprastai, paveldėjimo bylos pradėti nereikia. Šiuo atveju įpėdiniai ir testamentinės išskirtinės gavėjai abipusiu susitarimu likviduoja ir pasidalija palikimą, ir jie nėra įpareigoti kreiptis į notara ar teisma dėl bylos nagrinėjimo.

Jeigu paskelbiama, kad palikimas neturi savininko ir todėl priklauso valstybei, teisme pradama speciali palikimo likvidavimo valstybės naudai procedūra.

Jeigu palikimas neginčijamas, notarai, registro įstaigos ir žemės registrai turi kompetenciją, kuriai teritorinė jurisdikcija nedaro jokios įtakos. Todėl suinteresuotosios šalys veiksmus gali atlikti pasirinktoje institucijoje be jokių teritorinių apribojimų.

Panašiai, kaip jau nurodyta, palikimą gali padalyti bet kuris šalyje veikiantis advokatas ar praktikuojantis teisininkas, jeigu jis tai daro laikydamasis (registro įstaigų arba notarų) nustatytų sąlygų.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Kalbant apie instituciją, turinčią kompetenciją gauti pareiškimus dėl palikimo priėmimo arba atsisakymo, pažymėtina, kad esminių skirtumų tarp testamentinės išskirtinės ir palikimo arba paveldėjimo pagal įstatymą ir savanoriško paveldėjimo nėra. Todėl atsakymas į šiuos tris klausimus yra vienodas. Jeigu palikimas priimamas pagal apyrašą, pareiškimas dėl palikimo priėmimo padaromas paveldėjimo byloje, kurią nagrinėja kompetentingas notaro biuras. Šiuo atveju notaras yra institucija, priimanti pareiškimus dėl palikimo priėmimo.

Palikimo priėmimas pagal apyrašą užtikrinamas prašant sudaryti apyrašą arba įstojant į apyrašo sudarymo procedūrą.

Kita palikimo priėmimo rūšis – aiškus ir paprastas palikimo priėmimas, kuris atsiranda tuomet, kai palikimas priimamas ir padalijamas nepradedant paveldėjimo bylos.

Taisyklės, susijusios su palikimo priėmimu, taikomos ir testamentinės išskirtinės priėmimui. Atsakyme į kitą klausimą aptariama, kuo palikimas skiriasi nuo testamentinės išskirtinės.

Pradėjus paveldėjimo bylą, joje reikia padaryti pareiškimą dėl palikimo atsisakymo arba tai įrašyti į bylos medžiagą. Šiuo atveju institucija, turinti kompetenciją priimti pareiškimus dėl palikimo atsisakymo, yra notaras.

Palikimo turi būti atsisakoma viena iš šių formų: sudarant oficialų arba asmeninį patvirtintą dokumentą, jeigu yra turto, kuris pagal įstatymą turi būti paveldimas viena iš šių formų; kitais atvejais – sudarant asmeninį dokumentą.

Palikimo arba testamentinės išskirtinės priėmimas arba atsisakymas yra vienašalis teisinis sandoris, kurio negalima panaikinti, t. y. abu šie veiksmai atliekami palikėjui padarant pareiškimą, kuris nėra adresuotas niekam konkrečiai ir apie kurį nereikia informuoti jokio konkretaus asmens.

Jeigu palikimas neturi savininko, suinteresuotosios šalys arba prokuroras gali prašyti teismo informuoti įpėdinį apie galimybę priimti palikimą arba jį atsisakyti. Šiuo atveju pareiškimas dėl palikimo priėmimo priima teismas. Palikimas laikomas neturinčiu savininko tol, kol jo kas nors nepriėmė arba nebuvo paskelbta, kad toks palikimas perėjo valstybei.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Procedūrai įtakos turi tai, ar palikimas ginčijamas, ar ne.

GINČIJAMAS PALIKIMAS

Paveldėjimo bylos paskirtis – padalyti palikimą nutraukiant bendrąją nuosavybę; sudaryti palikimo turto sąrašą, jeigu jo nereikia padalyti; prirėkus likviduoti palikimą.

Paveldėjimo byla nagrinėjama notaro biure, o už jos nagrinėjimą atsako notaras. Teismas iš esmės įsikiša tik galutiniame bylos etape, kuriame civilinio teismo teisėjas, turintis teritorinę jurisdikciją, patvirtina palikimo padalijimo tvarką. Tačiau teismas gali įsikišti pradiniam bylos etape, kad paskirtų šeimos galvą tais atvejais, kai visi asmenys, pagal įstatymą turintys tokią pareigą, nusišalino arba buvo nušalinti.

Teisinis atstovavimas yra privalomas tik jeigu keliama ir nagrinėjami teisiniai klausimai arba jeigu paduodamas skundas.

Paveldėjimo bylą sudaro šie etapai: i) pradinio prašymo pateikimas ir šeimos galvos pareiškimai; ii) dokumentų įteikimas; iii) protestai; iv) šeimos galvos atsiliepimai; v) skolinių įsipareigojimų nagrinėjimas; vi) parengiamasis posėdis; vii) suinteresuotųjų šalių susitikimas; viii) palikimo dalies, kuria galima disponuoti, nustatymas; ix) palikimo padalijimas; x) palikimo padalijimo keitimas ir panaikinimas.

Šie bylos etapai išsamiau aprašomi toliau.

i) Pradinio prašymo pateikimas ir šeimos galvos pareiškimai

Teismas savo iniciatyva nepradeda paveldėjimo bylos. Tiesiogiai palikimo padalijimu suinteresuotos šalys arba, kai tinkama, tėvai, globėjas arba saugotojas gali prašyti pradėti paveldėjimo bylą, jeigu palikimą turi priimti nepilnamečiai, neveiksnūs asmenys arba asmenys, kurių buvimo vieta nežinoma.

Asmuo, kuris prašo pradėti paveldėjimo bylą, privalo pridėti testatoriaus mirties liudijimą ir nurodyti, kuris asmuo eis šeimos galvos pareigas.

Notaras paskiria šeimos galvą ir kviečia ją padaryti pareiškimus; šeimos galva privalo pateikti testamentą, paveldėjimo susitarimus, vedybų sutartis ir dovanojimo aktus, jeigu tokių yra, nurodyti įpėdinius ir (arba) testamentinės išskirtinės gavėjus, pateikti turto sąrašą, kuriame nurodoma turto vertė, taip pat dokumentus, kurių reikia siekiant nustatyti turto teisinį statusą, ir atskirai pateikti su palikimu susijusių skolų sąrašą.

ii) Dokumentų įteikimas

Notaras informuoja tiesiogiai palikimo padalijimu suinteresuotas šalis ir palikimo kreditorius. Jeigu yra asmenų, turinčių teisę gauti privalomąją palikimo dalį, taip pat informuojami dovanų gavėjai.

iii) Protestai

Palikimo padalijimu tiesiogiai suinteresuotos šalys gali pareikšti protestą, prieštaravimą arba reikalavimą.

iv) Šeimos galvos atsiliepimai

Ankstesniame etape iškelti klausimai sprendžiami išklausus šeimos galvą. Likusios suinteresuotosios šalys taip pat gali būti išklausomos ir gali būti prašoma pateikti įrodymus. Kai dėl sudėtingų klausimų paveldėjimo byloje delsiama patenkinti reikalavimus, notaras suinteresuotąsias šalis nukreipia į įprastą teismą.

v) Skolinių įsipareigojimų nagrinėjimas

Procedūra, nurodyta iii ir iv punktuose, taikoma, jeigu tariamas skolininkas paneigia su paveldėjimu susijusį reikalavimą.

vi) Parengiamasis posėdis

Išsprendus klausimus, kurie galėtų daryti įtaką palikimo padalijimui, notaras nustato parengiamojo posėdžio datą. Šiame posėdyje suinteresuotosios šalys dvių trečdalių balsų dauguma priima sprendimus dėl palikimo dalis sudarančio turto. Suinteresuotosios šalys taip pat priima sprendimus dėl įsipareigojimų patvirtinimo ir su testamentinėmis išskirtinėmis susijusių nuostatų vykdymo arba kitų su palikimu susijusių mokesčių sumokėjimo. Visų šalių sutarimu parengiamajame posėdyje galima sudaryti palikimo apyrašą.

vii) Suinteresuotųjų šalių susitikimas

Nusprendus sudaryti palikimo apyrašą, jo sudarymo data turi būti nustatoma iki suinteresuotųjų šalių susitikimo, t. y. per 20 dienų nuo parengiamojo posėdžio. Susitikimo tikslas – padalyti turtą pateikiant pasiūlymus užklijuotuose vokuose arba surengiant derybas.

viii) Palikimo dalies, kuria galima disponuoti, nustatymas

Jeigu yra asmenų, turinčių teisę gauti privalomąją palikimo dalį, arba testamentinės išskirtinės gavėjų, galima pateikti prašymą dėl padovanoto arba testamentine išskirtine palikto turto įvertinimo ir pardavimo aukcione arba dėl kito palikimo turto įvertinimo siekiant nustatyti, ar jis viršija palikimo dalį, kuria galima disponuoti.

Jeigu dovanos arba testamentinės išskirtinės viršija palikimo dalį, kuria galima disponuoti, jų vertė turi būti sumažinta.

Dovanos arba testamentinės išskirtinės viršija palikimo dalį, kuria galima disponuoti, tais atvejais, kai jos turi įtakos asmenų, turinčių teisę gauti privalomąją palikimo dalį, privalomajai palikimo daliai.

ix) Palikimo padalijimas

Išklaušęs advokatus, notaras priima nutartį, kuria prieš surašydamas pareiškimą dėl palikimo padalijimo nustato, kaip turėtų būti padalijamas turtas. Tuomet palikimo dalys padalijamos. Notaras surašo pareiškimą, jeigu po aukciono, dovanojimo arba testamentinės išskirtinės įvykdymo lieka turto perteklius arba jeigu dovanos arba testamentinės išskirtinės viršija palikimo dalį, kuria galima disponuoti. Tokiu atveju suinteresuotosios šalys informuojamos apie galimybę reikalauti sumokėti skolas, susijusias su palikimo dalies padidėjimu, arba prašyti nustatyti atitinkamos dalies vertę grynaisiais pinigais, arba, jeigu palikimo dalis, kuria galima disponuoti, viršijama, prašyti sumažinti dovanos arba testamentinės išskirtinės vertę. Suinteresuotosios šalys reikalavimus gali pareikšti remdamosi pareiškimu dėl palikimo padalijimo. Notaras priima sprendimą dėl reikalavimų ir prireikus nustato burtų traukimo tvarką.

Galiausiai byla perduodama apyrašą sudariusio notaro biuro buvimo vietos apylinkės teismui. Kompetentingas civilinio teismo teisėjas, remdamasis pareiškimu ir šalių ištrauktais burtais, priima sprendimą, kuriuo patvirtina palikimo padalijimą, ir įpareigoja atitinkamas suinteresuotąsias šalis atlyginti išlaidas. Sprendimą, kuriuo patvirtinamas palikimo padalijimas, galima apskųsti.

x) Palikimo padalijimo keitimas ir panaikinimas

Įvykdžius tam tikrus reikalavimus, palikimo padalijimo tvarką galima iš dalies pakeisti arba panaikinti net ir galutinai įsiteisėjus sprendimui, kuriuo patvirtinamas palikimo padalijimas. Pavyzdžiui, jis gali būti keičiamas visų suinteresuotųjų šalių pritarimu arba panaikinamas, jeigu nebuvo atsižvelgta į įpėdinio reikalavimus.

NEGINČIJAMAS PALIKIMAS

Suinteresuotoji šalis klausimus gali perduoti notarui arba registro pareigūniui naudodamasi vieno langelio sistema ir taip išspręsti visus su paveldėjimu susijusius klausimus, pradedant teisių suteikimu ir baigiant galutine turto, gauto padalijus palikimą, registracija.

Todėl į bet kurią iš pirmiau minėtų institucijų galima kreiptis prašant suteikti teises arba padalyti palikimą.

Suinteresuotosios šalys, notaro biure arba registro įstaigoje gavusios savo, kaip įpėdinių, įgaliojimus, taip pat gali pasidalyti palikimo turtą sudarydamos asmeninį dokumentą, kuris patvirtinamas advokato arba praktikuojančio teisininko akivaizdoje.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Įpėdiniai paveldi visą mirusiojo palikimą arba jo dalį, t. y. turtas, kurį jie paveldi, nėra iš anksto nustatomas.

Tuo tarpu testamentinės išskirtinės gavėjai paveldi konkretų turtą arba vertingus daiktus.

Paveldėjimo pagal įstatymą atveju paveldėjimo teisė atsiranda pagal įstatymą. Savanoriško paveldėjimo atveju paveldėjimo teisė atsiranda pagal testatoriaus pareiktą valią. Paveldėjimo pagal įstatymą arba savanoriško paveldėjimo atveju paveldėtojams gali būti suteikiamas įpėdinių arba testamentinės išskirtinės gavėjų statusas.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Jeigu palikimas priimamas pagal apyrašą, mirusiojo skolas ir kiti paveldėjimo mokesčiai gali būti sumokami tik iš apyrašė nurodyto turto, išskyrus atvejus, kai kreditoriai arba testamentinės išskirtinės gavėjai įrodo, kad yra kito turto. Jeigu yra sudarytas apyrašas, įrodinėjimo pareiga, susijusi su tokio kito turto buvimu, tenka kreditoriams arba testamentinės išskirtinės gavėjams.

Jeigu palikimas priimamas aiškiai ir paprastai, atsakomybė už skolas ir kitus paveldėjimo mokesčius taip pat negali viršyti paveldėto turto vertės, tačiau šiuo atveju įpėdiniai arba testamentinės išskirtinės gavėjai turi įrodyti, kad palikime nėra pakankamai turto skoloms sumokėti arba testamentinėms išskirtinėms įvykdyti. Šiuo atveju įrodinėjimo našta, susijusi su tokio kito turto nebuvimu, tenka įpėdiniais arba testamentinės išskirtinės gavėjams.

Iš palikimo sumokami šie mokesčiai: testatoriaus laidojimo ir susijusios išlaidos; testamento vykdymo, palikimo administravimo ir likvidavimo mokesčiai; mirusiojo skolų apmokėjimas; testamentinių išskirtinių įvykdymas.

Pirmiau minėti mokesčiai solidariai sumokami iš bendrai paveldėto turto. Jeigu palikimas padalijamas, kiekvienas įpėdinis turi pareigą atlyginti tik jo paveldėtai daliai proporcingą sumą.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Toliau pateiktame atsakyme atskirai nurodomi dokumentai ir informacija, kurių reikia registruojant nekilnojamąjį turtą, mokėtini mokesčiai ir prašymų dėl registracijos pateikimo tvarka (asmeniškai, paštu ar internetu).

Reikalingi dokumentai ir informacija

Prašymuose dėl nekilnojamojo turto registracijos būtina nurodyti pareiškėją, faktus ir atitinkamus turto požymius, taip pat pateikti patvirtinamųjų dokumentų sąrašą.

Galima registruoti tik tuos dokumentuose nurodytus faktus, kurie juose yra teisiškai pagrįsti.

Užsienio kalba surašyti dokumentai gali būti priimami tik jeigu jie yra išversti pagal įstatymą, išskyrus atvejus, kai jie yra surašyti anglų, prancūzų arba ispanų kalba, o kompetentingas pareigūnas supranta atitinkamą kalbą.

Kai prašymo dėl registracijos pagrįstumą reikia įvertinti remiantis užsienio teise, suinteresuotoji šalis, pateikdama bet kurį tinkamą dokumentą, privalo įrodyti atitinkamos teisės turinį.

Jeigu prašymas dėl registracijos yra susijęs su neaprašytu pastatu, būtina pridėti papildomą pareiškimą, kuriame nurodomas savininkų, turėjusių turtą iki jis perėjo perdavėjo nuosavybėn, vardus ir pavardes, statusą, adresus ir ankstesnį turto registro numerį, išskyrus atvejus, kai pareiškėjas pareiškime nurodo turto numerio nežinojimo priežastis.

Jeigu registracija yra susijusi su neaprašyta bendrąja nuosavybe, taip pat reikia nurodyti visų bendraturčių vardus ir pavardes, statusą ir adresus.

Mokėtini mokesčiai

Mokėstį reikia sumokėti pateikiant prašymą arba mokesčio sumokėjimą patvirtinantis dokumentas turi būti siunčiamas kartu su prašymu. Mokestis yra proporcingas tikėtina bendrai mokėtina sumai. Jeigu jis nesumokamas pateikus prašymą dėl registracijos, prašymas gali būti nedelsiant atmestas.

Kai mokestis nesumokamas ir prašymas neatmetamas, registracijos tarnyba, jeigu registracijos neplanuojama atmesti, praneša suinteresuotajai šaliai apie nesumokėtos sumos sumokėjimo terminą.

Ta pati procedūra taikoma tais atvejais, kai iš pradžių sumokamas ne visas mokestis arba neužbaigiama mokėjimo procedūra.

Prašymo dėl registracijos įteikimas asmeniškai, paštu arba internetu

Prašymus dėl nekilnojamojo turto registracijos galima įteikti asmeniškai, paštu arba internetu.

Asmeniškai ir paštu įteikiami prašymai turi būti rašytiniai ir atitikti *Instituto dos Registos e do Notariado, I.P.* (Registro įstaigų ir notarų institutas) valdymo organo sprendimu patvirtintas formas. Prie formų būtina pridėti dokumentus, kuriais pagrindžiamas registruotinas faktas ir pirmiau minėti papildomi pareiškimai, jeigu jų yra.

Pirmesnėje pastraipoje nurodytų formų, teikdamos rašytinius prašymus dėl registracijos, neprivalo naudoti valdžios institucijos, kurios teismų, prokuratūros, bankroto administratorių arba vykdymo pareigūnų sprendimu veikia kaip ieškovai ar atsakovai, nepaisant to, prašymas teikiamas asmeniškai ar paštu.

Teismų, prokuratūros, vykdymo pareigūnų arba antstolių, kurie vykdo vykdymo pareigūnams ir teismo administratoriams būdingas priemones, pateikti prašymai turėtų būti siunčiami elektroniniu būdu, pridėjus registracijai reikalingus dokumentus ir sumokėjus mokėtiną sumą.

Prašymus dėl turto registracijos galima pateikti internete adresu <http://www.predialonline.mj.pt/>. Vieninteliai dokumentai, kurių negalima registruoti internete, yra dokumentai, kuriais pagrindžiami, taisomi arba ginčijami registro pareigūno priimti sprendimai.

Skaitmeninis sertifikatas yra būtinas prašant internetu priimti potvarkius dėl turto registravimo. Portugalijos tapatybės kortelę turintys piliečiai, kurie aktyvavo savo skaitmeninį sertifikatą, advokatai, notarai ir praktikuojantys teisininkai jau turi šiuos sertifikatus.

Komercinių įmonių arba pagal civilinę teisę reglamentuojamų komercinių įmonių valdytojai ir direktoriai, internete kaip suinteresuotosios šalys teikdami prašymus dėl registracijos, gali patvirtinti, kad jų pateikti elektroniniai dokumentai atitinka popierinius dokumentų originalus.

Pastaba.

Prašymus dėl nekilnojamojo turto registracijos gali teikti tik asmenys ir (arba) subjektai, kurie pagal įstatymą laikomi legitimiais. Šie asmenys arba subjektai yra nurodyti atsakyme į ankstesnį klausimą „Ar testamentą reikėtų registruoti ir, jeigu taip, kokiū būdu?“, pateiktą skiltyje, kurioje nurodomi žemės registruoti pateiktini įrašai.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Administratorių paskirti privaloma, jeigu norima pradėti paveldėjimo bylą. Šiuo atveju privaloma paskirti šeimos galvą, kuri atsako už palikimo administravimą. Asmuo, prašantis pradėti paveldėjimo bylą, konkrečiai nurodo, kuris asmuo pagal įstatymą turi eiti šeimos galvos pareigas. Tai atliekama užpildant formą, kuri naudojama prašant pradėti paveldėjimo bylą.

Jeigu palikimas neturi savininko, joks asmuo negali turėti teisių teisėtai jo administruoti. Šiuo atveju bet kuris įpėdinis gali imtis palikimo administravimo veiksmų net prieš priimdamas palikimą arba jo atsisakydamas. Jeigu kyla palikimą, kuris neturi savininko, sudarančio turto praradimo arba nusidėvėjimo pavojus, teismas paskiria saugotoją. Tai daroma prokuratūros arba bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu. Palikimo, kuris neturi savininko, apibrėžtis jau pateikta atsakyme į klausimą „Kokia institucija turi kompetenciją: <...> priimti pareiškimą dėl palikimo atsisakymo arba priėmimo?“

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turą?

Šeimos galva

Šeimos galva iš esmės atsako už palikimo administravimą iki jis likviduojamas ir padalijamas.

Pagal įstatymą šeimos galvos pareiga perduodama tokia tvarka:

- pergyvenusiam sutuoktiniui, kuris negyvena skyrium arba neveda atskiro ūkio, jeigu jis yra įpėdinis arba jam priklauso dalis bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės;
- testamento vykdytojui, išskyrus atvejus, kai testatorius nurodė kitaip;
- giminių, kurie yra įpėdiniai pagal įstatymą;
- testamentinės išskirtinės gavėjams.

Jeigu visas palikimas išdalijamas testamentinės išskirtinės gavėjams, daugiausia palikimo gavęs testamentinės išskirtinės gavėjas veikia kaip šeimos galva, pakeičiantis įpėdinius; jeigu testamentinės išskirtinės gavėjai gauna vienodą palikimo dalį, pirmenybė teikiama vyriausiam amžiumi testamentinės išskirtinės gavėjui.

Konkrečiais atvejais dalies arba viso palikimą sudarančio turto administravimas gali būti patikėtas testamentinio vykdytojui arba patikėtinui, kaip paaiškinta toliau.

Testamento vykdytojas

Paveldėjimo pagal testamentą atveju testatorius gali paskirti vieną arba daugiau asmenų, kurie turi užtikrinti visišką testamentinio vykdymą arba vykdymą iš dalies. Tai vadinama testamentinio vykdymu. Paskirtas asmuo yra testamentinio vykdytojas.

Patikėtinis

Patikėtinio paskyrimas arba patikos nustatymas reiškia, kad testatorius paveda paskirtam įpėdiniui saugoti palikimą, kad jis po testatoriaus mirties būtų grąžintas kitam asmeniui. Įpėdinis, kuriam nustatoma tokia pareiga, yra vadinamas patikėtinu. Patikos gavėjas vadinamas patikos įpėdiniu. Patikėtinis pagal patiką gauna atlyginimą iš turto ir jį administruoja.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Šeimos galvos įgaliojimai

Šeimos galva administruoja mirusiojo turą ir sutuoktinių turą, jeigu mirusysis buvo susituokęs ir turėjo bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę.

Šeimos galva gali prašyti įpėdinių arba trečiojo asmens perduoti jam jų turimą turą, kurį jis turi administruoti. Jis gali pareikšti ieškinius įpėdiniams arba trečiajam asmeniui dėl disponavimo ir gali išieškoti su palikimu susijusias gautinas sumas, jeigu delsiant tai padaryti kiltų pavojus jų susigrąžinimui arba mokėjimas atliekamas savanoriškai.

Šeimos galva privalo parduoti vaisius arba kitus greitai gendančius produktus ir gali panaudoti gautas pajamas laidojimo ir susijusioms išlaidoms bei administravimo mokesčiams sumokėti.

Šeimos galva taip pat gali parduoti tiek greitai negendančių vaisių, kiek reikia laidojimo ir susijusioms išlaidoms bei administravimo mokesčiams sumokėti. Be pirmiau nurodytų atvejų, su paveldėjimu susijusias teises gali įgyvendinti bendrai visi įpėdiniai arba jų įgyvendinimas gali būti nukreiptas į visus įpėdinius.

Testamento vykdytojo įgaliojimai

Jeigu testamentinio vykdytojas paskiriamas testamentu, jis naudojasi testatoriaus suteiktais įgaliojimais.

Jeigu testatorius nenurodo konkrečių testamentinio vykdytojo įgaliojimų, pastarasis atsako už: laidojimo ir susijusių reikalų tvarkymą ir atitinkamų išlaidų sumokėjimą; prireikus – paskutinės valios vykdymo stebėjimą ir jos teisėtumo užtikrinimą teismuose; šeimos galvos pareigų vykdymą.

Testatorius gali pavesti testamentinio vykdytojui įvykdyti testamentines išskirtines ir kitus įsipareigojimus, kai jis veikia kaip šeimos galva ir nereikia sudaryti palikimo apyrašo. Šiuo tikslu testatorius gali suteikti leidimą testamentinio vykdytojui parduoti bet kurį palikimą sudarantį turą (kilnojamąjį arba nekilnojamąjį) arba testamente nurodytą turą.

Patikėtinio įgaliojimai

Patikėtinis ne tik administruoja turą, bet ir pagal patiką gauna naudą iš turto. Su tokio turto naudojimu susijusios nuostatos taikomos tiek, kiek jos dera su patika. Patikėtinis prašo teismo leidimo nustatyti pagal patiką administruojamo turto suvaržymus.

Palikimo be savininko įpėdiniai ir saugotojas

Jeigu palikimas yra be savininko, jam suteikiamas juridinio asmens statusas. Todėl palikimui gali būti suteikiamas ieškovo arba atsakovo statusas byloje.

Jeigu šiuo atveju nėra nė vieno palikimą administruojančio asmens, gali būti taikomas vienas iš toliau nurodytų sprendimo būdų.

Prieš priimdamas arba atsisakydamas palikimo, bet kuris įpėdinis gali imtis skubių administravimo priemonių dėl palikimo be savininko. Jeigu yra keletas įpėdinių, o kai kurie iš jų pareiškia prieštaravimą, galioja daugumos įpėdinių valia.

Teismai taip pat gali paskirti palikimo be savininko saugotoją. Saugotojas turi pareigą pradėti bylą dėl laikinųjų apsaugos priemonių ir pareikšti ieškinius, kurie negali būti atidedami nesukeliant pavojaus su paveldėjimu susijusiems interesams. Jis taip pat turi pareigą atstovauti sprendžiant su palikimu susijusius klausimus visose į palikimą nukreiptuose ieškiniuose. Saugotojas prašo suteikti teismo leidimą dėl disponavimo ilgalaikiu turto, brangių daiktų, vertybių,

komercinių įmonių ir bet kurio kito turto arba tokio suvaržymo, kai toks disponavimas arba suvaržymas nėra laikomas administravimo veiksmu. Teismo leidimas suteikiamas tik tuomet, kai veiksmas yra pagrįstas ir juo siekiama išvengti turto vertės sumažėjimo arba praradimo, sumokėti palikimo skolas ir atlyginti būtino arba naudingo turto pagerinimo išlaidas arba kai atsiranda kitas skubus poreikis.

Jeigu palikimas turi paveldėtojų, nes jis buvo priimtas, tačiau lieka nepadalytas, įstatymu bet kuriam įpėdiniui leidžiama teikti prašymą dėl jo, kaip įpėdinio, statuso teismo pripažinimo ir viso arba dalies palikimą sudarančio turto atkūrimo, nepaisant to, kuris asmuo palikimu disponuoja kaip įpėdinis, turėdamas kitas teises arba neturėdamas teisių. Tai vadinama prašymu dėl valdymo. Šį ieškinį įpėdinis gali pareikšti savarankiškai be kitų įpėdinių, tačiau tai nepažeidžia šeimos galvos teisės prašyti perduoti turtą, kurį jis turi administruoti, kaip nurodyta pirmiau.

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Dokumentai, kuriais patvirtinamas įpėdinių arba testamentinės išskirtinės gavėjų statusas:

teismo sprendimai;

notarų aktai;

registro įstaigos taikoma supaprastinta įpėdinių statuso patvirtinimo procedūra.

Taikant šią procedūrą patvirtinamas mirusiųjų pergyvenusių įpėdinių ir (arba) testamentinės išskirtinės gavėjų statusas.

Teismų sprendimai, notarų aktai ir supaprastintos įgaliojimų įpėdiniams suteikimo procedūros metu priimti dokumentai yra autentiški dokumentai, turintys visišką įrodomąją galią.

Įgaliojimų įpėdiniams arba testamentinės išskirtinės gavėjams suteikimo faktas įrašomas registro įstaigoje padarant įrašą mirusiojo mirties liudijime.

Dokumentai, kuriais patvirtinamas palikimo padalijimas

Ginčijamo palikimo atveju:

kompetentingo teismo priimtas sprendimas, kuriuo patvirtinamas palikimo padalijimas kompetentingo notaro nagrinėjamoje paveldėjimo byloje. Teismo sprendime nustatoma, kaip padalijamos palikimo dalys (pvz., kiekvieno įpėdinio arba testamentinės išskirtinės gavėjo paveldimas turtas). Tai yra autentiškas dokumentas, turintis visišką įrodomąją galią.

Savanoriško paveldėjimo atveju:

advokato arba praktikuojančio teisininko akivaizdoje parengiamas asmeninis patvirtintas dokumentas, kuriuo nustatoma palikimo dalių padalijimo tvarka. Tai yra ne autentiškas dokumentas, bet asmeninis patvirtintas dokumentas, kurio įrodomoji galia šiuo atveju prilygsta visiškai įrodomajai galiai;

dokumentas, kuriame, registro pareigūnui taikant supaprastintą paveldėjimo procedūrą, aptariami padalijimo klausimai. Tai yra autentiškas dokumentas, turintis visišką įrodomąją galią;

notaro aktą dėl padalijimo parengia notaras. Tai yra autentiškas dokumentas, turintis visišką įrodomąją galią.

Kiekvienas iš minėtų dokumentų, kuriais patvirtinamas padalijimas, gali būti naudojamas registruojant palikimo turtą įpėdinio arba testamentinės išskirtinės gavėjo naudai, nepaisant to, ar jis turi visišką įrodomąją galią.

Baigiamoji pastaba

Šioje formoje pateikta informacija yra bendro pobūdžio, neišsami ir neįpareigoja ryšių palaikymo punkto, Europos teismo tinklo civilinėse ir komercinėse bylose, teismų arba kitų informacijos naudotojų. Šia informacija nepanaikinama būtinybė susipažinti su taikomais teisės aktais.

Paskutinis naujinimas: 05/07/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismo tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinių Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinių Karalystės išstojimo fakto, toks neatitiktumas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Rumunija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Pagal Rumunijos teisę draudžiama sudaryti bendrąjį testamentą ir paveldėjimo susitarimą.

Galima sudaryti šių dviejų rūšių testamentus: autentišką testamentą ir ranka surašytą testamentą.

Ranka surašytas testamentas yra testatoriaus surašytas ir pasirašytas testamentas, kuriame nurodoma jo sudarymo data ir kuris prieš jį vykdam pateikiamas notarui siekiant, kad testamentas būtų tinkamai užantspauduotas ir įteisintas.

Autentišką testamentą vykdo notaras arba kitas asmuo, kuriam suteiktos viešosios valdžios įgaliojimai. Autentiško testamento turinį testatorius padiktuoja notarui, kuris jį užrašo ir garsiai perskaito, paminėdamas šiuos formalumus. Tuo atveju, jeigu testatorius jau sudarė testamentą, jį garsiai perskaito notaras ir po to testatorius patvirtina, kad testamente pareikšta jo paskutinė valia. Testamentą pasirašo notaras, o autentifikavimo procedūra užbaigiama, kai testamentą pasirašo notaras. Per autentifikavimo procedūrą testatoriui gali padėti vienas arba du liudytojai. **Konfidencialūs testamentai**, kuriuos ypatingomis aplinkybėmis padedant dviem liudytojams sudarė tam tikri pareigūnai, turi autentiško dokumento įrodomąją galią.

Jeigu pagal testamentinę išskirtinę specializuotoms institucijoms testamentu paliekamos pinigų sumos, būtina įvykdyti atitinkamuose specialiuose teisės aktuose nustatytas konkrečias oficialias sąlygas.

Testamente **pateikiamos** nuostatos dėl (ne)tiesioginio testamentinės išskirtinės gavėjo, palikimo padalijimo, paveldėjimo teisės atėmimo, testamento vykdytojų paskyrimo, įpareigojimų, testamentinių išskirtinių atšaukimo ir pan.

Su palikėjo palikimo / turto perdavimu susijusios nuostatos vadinamos testamentinėmis išskirtinėmis. **Testamentinės išskirtinės** yra universalios arba suteikiamos atsižvelgiant į universalią / konkrečią teisę. **Universalia testamentine** išskirtine suteikiamos teisės į visą palikimą, o **testamentine išskirtine, atsižvelgiant į universalią teisę** suteikiamos teisės į palikimo dalį.

Žr. Civilinio kodekso 1034 ir kitus straipsnius.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Testamento autentiškumą tvirtinantis notaras privalo jį įregistruoti **Nacionaliniame notariname paveldėjimo dokumentų įrodymų registre** (Registrul naționa Inotarial de evidență a liberalităților RNNEL), kuriame taip pat registruojamos dovanojimo sutartys.

Žr. Civilinio kodekso 1046 straipsnį ir Notarų ir jų veiklos įstatymo Nr. 36/1995 (nauja redakcija) 162 straipsnį.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Privalomoji palikimo dalis yra palikimo dalis, į kurią turi teisę įpėdiniai pagal įstatymą (pergyvenęs sutuoktinis, palikuonys ir privilegijuoti aukštutinės linijos giminaičiai – palikėjo tėvas (motina)), net jeigu tai prieštarauja palikėjo norams. Kiekvienam asmeniui, turinčiam teisę gauti privalomąją palikimo dalį, priklausančią privalomąją palikimo dalį sudaro pusė palikimo dalies, kuri jiems priklausytų kaip įpėdiniui pagal įstatymą, jeigu nebūtų kokių nors paveldėjimo dokumentų arba nebūtų atimta paveldėjimo teisė.

Žr. Civilinio kodekso 1086 ir kitus straipsnius.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Palikimas pereina įpėdiniams pagal įstatymą, t. y. pergyvenusiam sutuoktiniui ir palikėjo giminaičiams šia eilės tvarka:

pirmos eilės įpėdiniams – palikuonims;

antros eilės įpėdiniams – aukštutinės linijos giminaičiams ir privilegijuotiems šoninės linijos giminaičiams;

trečios eilės įpėdiniams – įprastiems aukštutinės linijos giminaičiams;

ketvirtos eilės įpėdiniams – įprastiems šoninės giminystės linijos giminaičiams.

Palikuonys ir aukštutinės linijos giminaičiai turi paveldėjimo teisę nepaisant jų giminystės su palikėju laipsnio, o šoninės giminystės linijos giminaičiai turi paveldėjimo teisę iki ketvirto laipsnio.

Paveldėti atstovavimo teise gali tik mirusiojo vaikų palikuonys ir mirusiojo brolių ir seserų palikuonys. Paveldint atstovavimo teise, palikimas padalijamas pagal tėvo giminystės liniją. Jeigu giminystės linijoje yra daugiau nei viena giminystės šaka, atitinkama giminystės linijos giminaičiams priklausanti palikimo dalis dalijama lygiomis dalimis.

Pergyvenęs sutuoktinis palikimą kartu su bet kurios eilės įpėdiniais pagal įstatymą paveldi toliau nurodytomis dalimis:

1/4 palikimo, jeigu likusi dalis pereina palikuonims;

1/3 palikimo, jeigu likusi dalis pereina privilegijuotiems aukštutinės linijos giminaičiams ir privilegijuotiems šoninės giminystės linijos giminaičiams;

1/2 palikimo, jeigu likusi dalis pereina privilegijuotiems aukštutinės linijos giminaičiams arba privilegijuotiems šoninės giminystės linijos giminaičiams;

3/4 palikimo, jeigu likusi dalis pereina įprastiems aukštutinės linijos giminaičiams arba įprastiems šoninės giminystės linijos giminaičiams.

Pergyvenęs sutuoktinis turi teisę gyventi sutuoktinių būste ir gali paveldėti namų baldus ir bendrus namų ūkio buitinius prietaisus.

Palikuonys, mirusiojo vaikai ir jų palikuonys turi pirmenybės teisę prieš bet kurios kitos rūšies įpėdinius ir jie turi teisę paveldėti eilės tvarka, kuri nustatoma atsižvelgiant į giminystės artumo laipsnį. Jeigu pergyvenęs sutuoktinis įgyvendina paveldėjimo teisę, palikuonys kolektyviai gauna 3/4 palikimo.

Privilegijuoti aukštutinės linijos giminaičiai yra mirusiojo tėvas ir motina, o jiems priklausanti palikimo dalis padalijama lygiomis dalimis.

Privilegijuoti šoninės linijos giminaičiai yra mirusiojo broliai ir seserys ir jų palikuonys iki ketvirto laipsnio.

Jeigu pergyvenęs sutuoktinis palikimą paveldi kartu su privilegijuotais aukštutinės linijos ir privilegijuotais šoninės giminystės linijos giminaičiais, antros eilės įpėdiniams priklauso 2/3 palikimo; antros eilės įpėdiniams priklauso 1/2 palikimo, jeigu yra arba privilegijuotų aukštutinės linijos giminaičių, arba privilegijuotų šoninės linijos giminaičių.

Privilegijuotiems aukštutinės linijos giminaičiams ir privilegijuotiems šoninės giminystės linijos giminaičiams priklausanti palikimo dalis jiems padalijama atsižvelgiant į privilegijuotų aukštutinės linijos giminaičių skaičių. Jeigu yra vienišas tėvas (motina), jam atitenka 1/4 palikimo, o privilegijuoti šoninės giminystės linijos giminaičiai turi teisę gauti 3/4 palikimo. Jeigu yra abu tėvai, jiems bendrai atitenka 1/2 palikimo, o privilegijuoti šoninės giminystės linijos giminaičiai turi teisę gauti likusią 1/2 palikimo.

Privilegijuotiems šoninės giminystės linijos giminaičiams atitenkanti palikimo dalis jiems padalijama lygiomis dalimis arba, jeigu jie paveldi atstovavimo teise, palikimas padalijamas tėvo giminystės linijos giminaičiams. Jeigu šoninės giminystės linijos giminaičiai yra susieti įvairiais giminystės ryšiais, palikimas motinos ir tėvo giminystės linijos giminaičiams padalijamas lygiomis dalimis taikant pirmiau išvardytas taisykles. Šoninės giminystės linijos giminaičiai, kurie su palikėju yra susiję pagal abi giminystės linijas, gauna sukauptas dalis.

Jeigu įpėdinių nėra, laikoma, kad tai yra **palikimas, į kurį nėra pretendentų**, ir jį perima vietos, kurioje yra palikimas jo padalijimo metu, savivaldybė arba miestas.

Žr. Civilinio kodekso 970–983 ir 1135–1140 straipsnius.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Kompetenciją taikyti ne ginčo tvarka vykdomas paveldėjimo procedūras turi notari, o pirmosios instancijos teismai („Judecătorie“) paveldėjimo bylas nagrinėja ginčo tvarka.

Įpėdinis arba bet kuris kitas suinteresuotas asmuo gali tiesiogiai perduoti bylą teismui po to, kai pateikia notaro patvirtintą pažymėjimą dėl paveldėjimo įregistravimo patikrinimo.

Žr. įstatymo Nr. 36/1995 101 ir kitus straipsnius ir Civilinio proceso kodekso 193 straipsnį.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Žr. b punktą.

Įpėdinis aiškiai priima palikimą, kai vienareikšmiškai priima įpėdinio teisę / statusą. Šis priėmimas yra laikomas numanomu, kai atliekamas priimant dokumentą / atliekant veiksma, kurį priimti / atlikti gali tik įpėdinis (Civilinio kodekso 1108 straipsnis).

Pareiškimas dėl palikimo atsisakymo padaromas notaro akivaizdoje arba Rumunijos diplomatinėje atstovybėje ar konsulinėje įstaigoje (Civilinio kodekso 1120 straipsnio 2 dalis).

Visi notariniai dokumentai, kuriais priimamas palikimas arba jo atsisakoma, registruojami Nacionaliniame paveldėjimo opcijų notariniame registre (Registrul național notarial de evidență a optiunilor successorale RNNEOS).

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Žr. b punktą.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Žr. b punktą.

Pradėjus paveldėjimo procedūrą paveldėjimo dokumentuose, kuriais nepaisoma privalomosios palikimo dalies reikalavimo, nurodyta palikimo dalis gali būti sumažinta asmenų, turinčių teisę gauti privalomąją palikimo dalį, paveldėtojų ir asmenų, turinčių teisę gauti privalomąją palikimo dalį, kreditorių, neturinčių reikalavimo užtikrinimo priemonių, prašymu. Jeigu yra keletas asmenų, turinčių teisę gauti privalomąją palikimo dalį, reikalavimas dėl palikimo dalies sumažinimo taikomas neviršijant pareiškėjui priklausančios privalomosios palikimo dalies ir jis yra palankus pareiškėjui. Sumažinus palikimo dalį, negalioja testamentinės išskirtinės arba grąžinamos dovanos.

Žr. Civilinio kodekso 1092–1097 straipsnius.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Notarinė paveldėjimo procedūra pradeda gavus prašymą. Prašymas įregistruojamas notaro paveldėjimų registre, o vėliau – notarų rūmų paveldėjimo registre. Notaras, įgaliotas pradėti paveldėjimo procedūrą, patikrina, ar turi teritorinę jurisdikciją, ir priima sprendimą iškvieisti teisę į palikimą turinčius asmenis, o jeigu yra sudarytas testamentas, iškviečia testamentinės išskirtinės gavėją, testamentą vykdytoją, veiksnio neturinčio įpėdinio teisinį atstovą ir priežiūros institucijos arba viešojo administravimo institucijos atstovą (jeigu nėra pretendentų į palikimą). Notaras patvirtina įpėdinių ir testamentinės išskirtinės gavėjų veiksnumą, jų teisių apimtį ir nustato palikėjo palikimą sudarantį turtą.

Įpėdinių skaičius ir veiksnumas ir (arba) testamentinės išskirtinės gavėjų teisė nustatoma naudojant civilinės būklės aktus, testamentą ir padedant liudytojams. Su palikimo turtu susijusius įrodymus sudaro oficialūs dokumentai / bet kurios kitos įstatymu pripažįstamos įrodymo priemonės.

Žr. įstatymo Nr. 36/1995 101–118 straipsnius.

Įpėdinis / bet kuris kitas suinteresuotas asmuo gali tiesiogiai įpareigoti kompetentingą teismą po to, kai pateikia notaro patvirtintą pažymėjimą dėl paveldėjimo įregistravimo patikrinimo. Teismas turtą gali padalyti remdamasis šalių susitarimu arba, jeigu tokio susitarimo nėra, teismas privalo nustatyti turtą, įpėdinio statusą, palikimo dalį, gautinas sumas, skolas ir įsipareigojimus. Teismas gali priimti sprendimą dėl perteklinių paveldėjimo dokumentų panaikinimo ir parengti ataskaitą dėl dovanų. Turtas padalijamas natūra suformuojant dalis arba perduodant turtą vienam iš įpėdinių, reikalaujant sumokėti priklausančias sumas likusiems įpėdiniams. Teismas gali nuspręsti parduoti turtą, jeigu su tuo sutinka šalys, arba gali pavesti vykdymo pareigūnui parduoti turtą viešo aukciono būdu. Teismas priima sprendimą ir padalija vieno iš įpėdinių kitų įpėdinių naudai deponuotas sumas ir pardavus turtą gautas sumas.

Žr. įstatymo Nr. 36/1995 108 straipsnį ir Civilinio proceso kodekso 193 straipsnio 3 dalį.

Visiems įpėdiniams sutikus notaras gali **likviduoti su palikimu susijusius įsipareigojimus**, notaras taip pat gali surinkti visas gautinas sumas, sumokėti skolas ir įvykdyti įsipareigojimus, parduoti kilnojamąjį turtą (i), vykdyti konkrečias testamentines išskirtines.

Privalomoje preliminarioje stadijoje notaras išduoda **palikimo likvidavimo liudijimą**, kuriame pateikiamas palikimo apyrašas (gautinos sumos ir įsipareigojimai), nurodomi įpėdiniai ir jiems priklausančios palikimo dalys, taip pat įpėdinių sutikimas dėl įsipareigojimų likvidavimo priemonių, paskirtas likvidatorius ir palikimo likvidavimo terminas.

Likvidatorius surenka su palikimu susijusias gautinas sumas, sumoka skolas ir parduoda turtą. Likvidatorius pateikia paskirtam notarui ataskaitą, nurodydamas veiksmus, kuriuos atliko siekdamas surinkti gautinas sumas, ir skolų grąžinimo būdą. Baigęs procedūrą, notaras išduoda **paveldėtojo liudijimą**, o palikimo apyraše nurodoma grynoji likviduoto palikimo vertė.

Žr. įstatymo Nr. 36/1995 119–132 straipsnius ir Civilinio proceso kodekso 1114 straipsnį.

Palikimas įpėdiniams padalijamas po likvidavimo procedūros išdavus įpėdinio pažymėjimą. Palikimas gali būti padalijamas savanoriškai. Pergyvenęs sutuoktinis ir mirusiojo palikuonys, turintys teisę į paveldėjimą pagal įstatymą, yra įpareigoti grąžinti dovanas ir jiems netaikomos jokios šios pareigos išimties.

Įsipareigojimų įvykdymas. Su palikimu susijusių įsipareigojimų padalijimo pagal įstatymą išimties

Universalus įpėdinis ir universalią teisę turintys įpėdiniai privalo prisidėti prie su palikimu susijusių skolų grąžinimo ir su palikimu susijusių įsipareigojimų įvykdymo, atsižvelgdami į atitinkamą savo palikimo dalį.

Asmeniniai įpėdinių kreditoriai ir bet kuris suinteresuotas asmuo gali prašyti padalyti palikimą arba pasinaudoti teise dalyvauti savanoriškai dalijant palikimą arba įstoti į palikimo dalijimo procedūrą. Kreditorių prašymai registruojami Nacionaliniame kreditorių, kurie yra fiziniai asmenys, ir prieštaravimų palikimo padalijimui įrodymų notariniame registre (RNNEC – Registrul național notarial de evidentă a creditorilor persoanelor fizice și a opozițiilor la efectuarea partajului succesoral).

Universalus įpėdinis / universalią teisę turintis įpėdinis, kuris permokėjo grąžinant bendrą skolą, turi teisę regreso tvarka pareikšti reikalavimą kitiems įpėdiniams, tačiau tik dėl kiekvieno įpėdinio atitinkamos bendros skolos dalies, net jeigu ji buvo perleista kreditoriams.

Aukštutinės linijos giminių turtą padalijimas

Aukštutinės linijos giminių turtas palikuonims gali būti padalijamas dovanavimo sutartimi arba testamentu. Jeigu į palikimą nebuvo įtrauktas visas turtas, neįtrauktas turtas padalijamas pagal įstatymą.

Žr. Civilinio kodekso 669–686 ir 1143–1163 straipsnius.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Asmuo gali paveldėti, jeigu yra gyvas paveldėjimo procedūros pradėjimo momentu ir (arba) turi veiksnumą gauti paveldėjimo dokumentus, turi paveldėjimo teisę, yra vertas palikimo ir jam neatimta paveldėjimo teisė.

Teisę į palikimą turintis asmuo gali priimti palikimą arba jo atsisakyti. Testamentinės išskirtinės gavėjas, kuris yra įpėdinis pagal įstatymą, gali pasinaudoti viena iš šių teisių. Jeigu, nors ir nebuvo pažeista teisė į privalomąją palikimo dalį, iš testamentą matyti, kad mirusysis norėjo sumažinti įpėdiniui pagal įstatymą priklausančią palikimo dalį, pastarasis gali veikti tik kaip testamentinės išskirtinės gavėjas.

Žr. Civilinio kodekso 957–963, 987, 989, 993, 1074–1076, 1100 ir 1102 straipsnius.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip, žr. 6 klausimą.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Prie prašymo įregistruoti žemės kadastrę pridedamas dokumento originalas / notaro patvirtinta tokio dokumento kopija, o jeigu yra priimtas teismo sprendimas, – autentiška kopija su žyme „galutinis“. Užbaigiant registraciją pateikiamas žemės kadastro pareigūno išduotas registracijos įrodymas, jeigu dokumentas atitinka tam tikrus oficialius reikalavimus; nurodoma šalies tapatybė ir nekilnojamojo turto identifikacinis numeris; pateikiamas notaro patvirtintas vertimas (jeigu tai yra autentiškas notaro dokumentas, jį turi būti priėmęs Rumunijos notaras); žemės kadastro nuorašai; mokesčio sumokėjimo kvitas ir t. t. Pirmoji nekilnojamojo turto registracija integruotoje kadastro ir žemės kadastro informacinėje sistemoje taip pat gali būti atliekama remiantis įpėdinio liudijimu ir kadastro dokumentais.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Savanoriškas paskyrimas

Testatorius gali paskirti vieną ar daugiau asmenų, kuriems suteikia įgaliojimus vykdyti testamentą. Testamentą vykdytojas tvarko palikimą ne ilgiau nei dvejus metus nuo paveldėjimo procedūros pradžios. Teismo sprendimu šis terminas gali būti pratęstas.

Privalomas paskyrimas

Jeigu skolininkas miršta prieš paskiriant vykdymo pareigūną, privalomo vykdymo negalima pradėti, o jeigu skolininkas miršta po procedūros pradėjimo, jį negali būti tęsiama, kol palikimas nėra priimtas arba nėra paskirtas palikimo patikėtinis / specialus palikimo patikėtinis. Jeigu kreditorius arba vykdymo pareigūnas sužinojo apie skolininko mirtį, jis turi pareigą prašyti, kad kompetenciją pagal paskutinę mirusiojo nuolatinę gyvenamąją vietą turintys notarų rūmai įregistruotų mirties faktą specialiaame registre, pradėtų privalomą vykdymo procedūrą ir išduotų liudijimą. Šiame liudijime turėtų būti nurodyta, ar palikimas buvo padalytas, o jeigu taip, jame reikėtų nurodyti įpėdinius ir ar iki palikimo priėmimo buvo paskirtas patikėtinis.

Jeigu yra turto pardavimo, praradimo, pakeitimo ir (arba) sunaikinimo rizika, notaras užantspauduoja turtą arba perduoda jį patikėtinui.

Iki palikimo priėmimo arba jeigu įpėdinis nežinomas, notaras gali paskirti specialų palikimo patikėtinį, kad šis apsaugotų galimo įpėdinio teises.

Žr. Civilinio proceso kodekso 686 straipsnį, Civilinio kodekso 1117 straipsnio 3 dalį, 1136 ir 1077–1085 straipsnius.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Testamento vykdytojas, likvidatorius, įpėdinis pagal įstatymą / įpėdinis pagal testamentą, paskirtas globėjas patikėtinis (žr. a punktą).

Likvidatorių, kuris savo pareigas vykdo prižiūrimas notaro, gali paskirti mirusysis, įpėdiniai arba teismas.

Žr. įstatymo Nr. 36/1995 124 straipsnį, Civilinio kodekso 1117 straipsnio 3 dalį, 1136 straipsnį.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Žr. a punktą.

Testamento vykdytojas užantspauduoja turtą, sudaro palikimo apyrašą, prašo, kad teismas leistų parduoti turtą, sumoka su palikimu susijusias skolas ir surenka su palikimu susijusias gautinas sumas.

Žr. Civilinio kodekso 1077–1085 straipsnius, įstatymo Nr. 36/1995 101–132 straipsnius.

10 Kokie dokumentai vykdant paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Notaras parengia motyvuotas išvadas ir, atsižvelgdamas į palikimo padalijimą, priima galutinę išvadą, kuria remiantis išduodami įpėdinio / testamentinės išskirtinės gavėjo liudijimai.

Įpėdinio pažymėjime nurodomas teisių apimties nustatymo būdas ir jis naudojamas kaip įpėdinio veiksnio ir turinės teisės įrodymas. Notaras gali išduoti **įpėdinio statuso liudijimą**, kuriame nurodomas teisių kiekis, turinys ir apimtis, bet ne palikimas.

Jeigu įpėdinių nėra, laikoma, kad į palikimą nėra pretendentų, ir išduodamas **palikimo, į kurį nėra pretendentų, liudijimas**.

Notaras gali atnaujinti procedūrą, kad iki galo parengtų notaro išvadą dėl turto, kuris nebuvo aptartas, ir išduoda **įpėdinio liudijimo priedėlį**.

Asmenys, kurie mano patyrę žalą, gali pateikti teismui prašymą pripažinti liudijimą negaliojančiu ir nustatyti jų teises. **Jeigu liudijimas pripažįstamas negaliojančiu, notaras išduoda naują įpėdinio liudijimą, kuris pagrįstas galutiniu teismo sprendimu.**

Pateikdamas skundą dėl paveldėjimo, universalus įpėdinis / universalią teisę turintis įpėdinis bet kuriuo metu gali gauti patvirtinimą apie tokį savo statusą, kuriuo gali remtis asmens, kuris palikimu disponuoja neturėdamas *jokių* turinių teisių, atžvilgiu.

Nagrindėdami paveldėjimo bylą ginčo tvarka, teismai priima išvadas ir sprendimus. Sprendimas dėl palikimo padalijimo turi privalomąją galią ir gali būti vykdomas, kai įsiteisėja.

Žr. Civilinio kodekso 1130–1134, 1635–1639 straipsnius, įstatymo Nr. 36/1995 111–118 ir kitus straipsnius.

Paskutinis naujinimas: 13/10/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (**sl**) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Slovėnija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

a) Testamentai. Testamentas galioja, jeigu jis sudaromas laikantis Paveldėjimo įstatyme nustatytos formos reikalavimų ir kitų šiam įstatyme nustatytų sąlygų.

Paveldėjimo įstatymu pripažįstamos šios testamentų formos: ranka surašytas testamentas, liudytojų akivaizdoje pasirašytas testamentas, teismo testamentas, žodinis testamentas, užsienyje sudarytas testamentas, plaukiojančiame Slovėnijos laive sudarytas testamentas, nepaprastosios padėties arba karo metu sudarytas testamentas ir tarptautinis testamentas.

Paveldėjimo įstatyme nustatyti šie testamentų formai keliami reikalavimai.

Ranka surašytas testamentas galioja, jeigu testatorius jį surašė ir pasirašė pats (Paveldėjimo įstatymo 63 straipsnio 1 dalis).

Skaityti ir rašyti gebantis testatorius sudaro **liudytojų akivaizdoje pasirašomą testamentą** savo ranka dviejų liudytojų akivaizdoje pasirašydamas dokumentą, kurį jo vardu sudarė kitas asmuo, ir šių liudytojų akivaizdoje patvirtina, kad tai yra jo testamentas. Liudytojai testamente užrašo savo vardus ir pavardes ir prieraše nurodo, kad pasirašo kaip liudytojai, tačiau šis prierašas nėra būtina testamentą galiojimo sąlyga (Paveldėjimo įstatymo 64 straipsnis).

Teismo testamentą testatoriaus prašymu gali sudaryti kompetentingo teismo teisėjas, kuris pirmasis nustato testatoriaus tapatybę. Tuomet testatorius perskaito ir pasirašo testamentą, o teisėjas testamente patvirtina, kad testatorius jį perskaitė ir pasirašė jo akivaizdoje. Jeigu testatorius nemoka skaityti teisėjo sudaryto testamentą arba negali to padaryti, teisėjas testamentą testatoriui perskaito dviejų liudytojų akivaizdoje. Tuomet testatorius, patvirtinęs, kad tai yra jo testamentas, tą pačių liudytojų akivaizdoje pasirašo testamentą arba užrašo ant jo savo inicialus. Tuomet testamentą pasirašo liudytojai (Paveldėjimo įstatymo 65 ir 66 straipsniai).

Užsienyje sudaromą testamentą užsienyje esančiam Slovėnijos Respublikos piliečiui pagal teismo testamentų sudarymui taikomus reikalavimus gali sudaryti konsulinis reikalus sprendžiantis Slovėnijos Respublikos konsulinis arba diplomatinis pareigūnas (Paveldėjimo įstatymo 69 straipsnis).

Laivo kapitonas gali **sudaryti testamentą plaukiojančiame Slovėnijos laive** pagal teismo testamentų sudarymui taikomus nuostatus. Testamentas nustoja galioti praėjus 30 dienų nuo testatoriaus sugrįžimo į Slovėnijos Respubliką (Paveldėjimo įstatymo 70 straipsnis).

Nepaprastosios padėties arba karo metu sudarytas testamentas: nepaprastosios padėties arba karo metu kuopos vadas arba lygiaverčio ar aukštesnio dalinio vadas, arba bet kuris kitas vado pareigas einantis asmuo gali sudaryti kariuomenės darbuotojo testamentą pagal teismo testamentų sudarymui taikomus nuostatus. Testamentas nustoja galioti praėjus 60 dienų nuo nepaprastosios padėties arba karo pabaigos, jeigu testatoriaus karinė tarnyba baigiasi iki šio termino arba po jo, arba praėjus 30 dienų nuo jo karo tarnybos pabaigos (Paveldėjimo įstatymo 71 straipsnis).

Tarptautinis testamentas turi būti sudaromas raštu. Nereikalaujama, kad testatorius savo ranka surašytų testamentą, be to, testamentas gali būti surašomas bet kuria kalba ranka arba kuriuo nors kitu būdu. Kompetentingo teismo teisėjas testatoriaus prašymu gali sudaryti tarptautinį testamentą, o užsienyje esantis Slovėnijos Respublikos pilietis tai gali padaryti kreipdamasis į Paveldėjimo įstatymo 69 straipsnyje nurodytą diplomatinį arba konsulinį pareigūną (toliau – įgaliotasis asmuo). Testatorius privalo dviejų liudytojų ir įgaliotojo asmens akivaizdoje patvirtinti, kad tai yra jo testamentas ir kad jis yra susipažinęs su jo turiniu, pasirašyti testamentą jų akivaizdoje arba, jeigu jis jau pasirašė testamentą, pripažinti ir patvirtinti, kad testamente yra jo parašas. Jeigu testatorius

negali pasirašyti, jis informuoja įgaliotąjį asmenį apie tokio negalėjimo priežastį. Įgaliotasis asmuo apie tai pažymi testamente. Be to, testatorius gali prašyti, kad kitas asmuo jo vardu pasirašytų testamentą. Liudytojai ir įgaliotasis asmuo taip pat padeda savo parašus testatoriaus akivaizdoje ir prieraše nurodo, kad jie pasirašė kaip liudytojai arba kaip įgaliotasis asmuo (Paveldėjimo įstatymo 71a straipsnis). Įstatyme taip pat išsamiau aprašyta, kokie asmenys gali būti liudytojais sudarant tarptautinį testamentą (71b straipsnis), tarptautinio testamento pasirašymo ir datos nurodymo tvarka (71c straipsnis), tarptautinio testamento saugojimo tvarka (71č straipsnis), tarptautinio testamento panaikinimo tvarka (71d straipsnis), tarptautinio testamento patvirtinimo tvarka (71e straipsnis), patvirtinimo, kad tarptautinis testamentas galioja, tvarka (71f straipsnis) ir formos ir parašų formalumų galiojimo reikalavimai (71g straipsnis).

Žodinis testamentas: testatorius gali priesaika patvirtinti paskutinę valią ir sudaryti testamentą žodžiu dviejų liudytojų akivaizdoje tik išimtinėmis aplinkybėmis, dėl kurių jis negali sudaryti rašytinio testamento. Žodinis testamentas nustoja galioti praėjus 30 dienų po to, kai išnyksta išimtinės aplinkybės, kuriomis jis buvo sudarytas (Paveldėjimo įstatymo 72 straipsnis). Įstatyme taip pat išsamiau aprašyta, kokie asmenys gali būti liudytojais sudarant žodinį testamentą (73 straipsnis), liudytojų pareigos (74 straipsnis), netinkamos žodinio testamento nuostatos (75 straipsnis), terminas, per kurį testamentas gali būti pripažintas negaliojančiu (76 straipsnis), ir testamento sudarymo įrodymai (77 straipsnis).

Notarų įstatyme taip pat numatyta galimybė sudaryti notarinį testamentą, t. y. notarinio įrašo forma notaro sudaromas testamentas, kurį padiktuoja testatorius, ir testamentas, kurį testatorius, iš pradžių raštu pareiškęs savo paskutinę valią ir sudaręs testamentą, teikia tvirtinti notarui. Notarinis testamentas sukelia tokias pat teises pasekmes kaip ir teismo testamentas (Notarų įstatymo 46 straipsnio 1 dalis).

Be pirmiau minėtų oficialių reikalavimų, norint sudaryti galiojantį testamentą, būtina būti veiksniams. Pagal Paveldėjimo įstatymą testamentą gali sudaryti bet kuris savo veiksmybės reikšmę ir pasekmes suvokiantis 15 metų sulaukęs asmuo (Paveldėjimo įstatymo 59 straipsnio 1 dalis). Jeigu testatorius testamentą sudaro dėl grasinimų, prievartos, apgaulės ar suklydimo, tas testamentas negalioja, nes dokumente pareikšta valia neatspindi tikrosios ir teisingos testatoriaus valios (Paveldėjimo įstatymo 60 straipsnio 1 dalis).

b) Bendrasis testamentas. Paveldėjimo įstatyme neužsimenama apie bendruosius testamentus ir, kadangi tai nėra viena iš įstatyme nustatytų testamento formų, toks testamentas turi būti laikomas negaliojančiu pagal Paveldėjimo įstatymo 62 straipsnį. Tačiau teismų praktikoje negaliojančiu pripažįstamas tik toks testamentas, kuriuo du asmenys (dažniausiai tai būna sutuoktiniai) paskiria vienas kitą savo įpėdiniu (taip yra todėl, kad šios rūšies testamentas savo pobūdžiu labai panašus į paveldėjimo sutartį, kurią pagal Paveldėjimo įstatymo 103 straipsnį draudžiama sudaryti), o ne dviejų asmenų testamentas, sudarytas trečiojo asmens naudai (žr. prof. K. Zupančič, prof. V. Žnidaršič Skubic, *Dedno pravo* (Paveldėjimo teisė), *Uradni list*, 2009, p. 127–128).

c) Paveldėjimo susitarimas. Pagal Paveldėjimo įstatymą paveldėjimo susitarimas, kuriuo asmuo palieka savo palikimą arba jo dalį kitai susitarimo šaliai arba kitam asmeniui, negalioja (103 straipsnis); panašiai sutartis dėl tikėtino palikimo arba testamentinės išskirtinės (104 straipsnis) ir sutartis dėl testamento turinio (105 straipsnis) pagal įstatymą taip pat negalioja.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Ne. Įstatyme nenustatyta speciali testamento autentifikavimo forma.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Taip. Įpėdiniai pagal įstatymą turi teisę į palikimo dalį, kuria testatoriui neleidžiama disponuoti (Paveldėjimo įstatymo 26 straipsnio 1 dalis). Ši palikimo dalis vadinama privalomąja palikimo dalimi. Įpėdiniai pagal įstatymą yra: mirusiojo palikuonys, mirusiojo įvaikiai ir jų palikuonys, mirusiojo tėvai ir sutuoktinis. Seneliai, senelės, broliai ir seserys yra įpėdiniai pagal įstatymą tik kai jie turi nuolatinį nedarbingumą ir neturi jokių pragyvenimui reikalingų lėšų. Pirmiau nurodyti asmenys yra įpėdiniai pagal įstatymą, jeigu jie turi teisę paveldėti laikantis įstatyme nustatytos paveldėjimo tvarkos (Paveldėjimo įstatymo 25 straipsnis).

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Tokiu atveju palikimas paveldimas įstatyme nustatyta tvarka: testatoriaus palikimą paveldi palikuonys, jo įvaikiai ir jų palikuonys, sutuoktinis, tėvai, įtėvis (įmotė), to asmens giminaičiai, broliai ir seserys ir jų palikuonys, jo seneliai ir senelės ir jų palikuonys. Vyras ir moteris, kurie nesusituokę ilgą laiką gyveno kartu, gali paveldėti vienas kito turtą kaip sutuoktiniai, tačiau tik tuo atveju, jeigu nėra priežasčių, dėl kurių jų santuokos nebūtų galima pripažinti negaliojančia. Šie asmenys paveldi paveldėjimo eilės tvarka, pagal kurią pirmenybės teisę paveldėti turi artimesnės, o ne tolimesnės giminystės linijos įpėdiniai (Paveldėjimo įstatymo 10 straipsnis).

Pirmos eilės įpėdiniai

Pirma eile lygiomis dalimis palikimą paveldi mirusiojo palikuonys ir sutuoktiniai, kurie turi pirmenybės teisę visų kitų įpėdinių atžvilgiu (Paveldėjimo įstatymo 11 straipsnis).

Remiantis *per stirpes* palikimo paskirstymo principu, palikimo dalį, kuri pirmiausia atitektų asmeniui, jeigu jis pergyventų testatorių, lygiomis dalimis paveldi tokio asmens vaikai (testatoriaus vaikaičiai). Jeigu kuris nors vaikaitis miršta anksčiau nei testatorius, palikimo dalį, kuri jiems atitektų, jeigu jie būtų gyvi testatoriaus mirties metu, lygiomis dalimis paveldi to vaikaitio vaikai (testatoriaus provaikaičiai). Ši paveldėjimo eilės tvarka tęsiama iki paskutinio testatoriaus palikuonio (Paveldėjimo įstatymo 12 straipsnis).

Jeigu testatoriaus sutuoktinis neturi pragyvenimui reikalingų lėšų ir paveldi kartu su kitais pirmos eilės įpėdiniais, teismas sutuoktinio prašymu gali nuspręsti, kad sutuoktinis taip pat turi paveldėti dalį tos palikimo dalies, kurią pagal įstatymą turėjo paveldėti kiti sutuoktinio įpėdiniai. Sutuoktinis gali prašyti padidinti jo palikimo dalį sumažinant visų arba konkrečių įpėdinių palikimo dalį. Teismas gali nuspręsti, kad sutuoktinis turi paveldėti visą palikimą, jeigu to palikimo vertė yra tokia maža, kad sutuoktinis patirtų sunkumų, jeigu ji būtų padalijama (Paveldėjimo įstatymo 13 straipsnio 1 dalis).

Jeigu kiti pirmos eilės įpėdiniai, kurie neturi pragyvenimui reikalingų lėšų, paveldi kartu su testatoriaus sutuoktiniu, teismas jų prašymu gali nuspręsti, kad jie taip pat turi paveldėti dalį tos palikimo dalies, kurią pagal įstatymą turėjo paveldėti sutuoktinis. Visi arba atskiri įpėdiniai gali prašyti padidinti jų palikimo dalį sutuoktinio palikimo dalies sąskaita (Paveldėjimo įstatymo 13 straipsnio 2 dalis).

Atskiri įpėdiniai, kurie neturi pragyvenimui reikalingų lėšų, taip pat gali prašyti padidinti jų paveldimo palikimo dalį sumažinant kitų įpėdinių palikimo dalį (Paveldėjimo įstatymo 13 straipsnio 3 dalis).

Teismas gali nuspręsti, kad visi arba atskiri įpėdiniai turi paveldėti visą palikimą, jeigu to palikimo vertė yra tokia maža, kad jie patirtų sunkumų, jeigu ji būtų padalijama (Paveldėjimo įstatymo 13 straipsnio 4 dalis).

Priimdamas sprendimą dėl pirmiau nurodytų prašymų padidinti arba sumažinti palikimo dalį, teismas tinkamai atsižvelgia į visas bylos aplinkybes, visų pirma įpėdinių materialinę padėtį ir gebėjimą užsiimti pelninga veikla, ir palikimo vertę (Paveldėjimo įstatymo 13 straipsnio 5 dalis).

Antros eilės įpėdiniai

Antra eile mirusiojo, kuris neturi gyvų palikuonių, palikimą paveldi jo tėvai ir sutuoktinis. Pusę mirusiojo palikimo lygiomis dalimis paveldi jo tėvai, o likusią pusę – sutuoktinis. Jeigu mirusysis neturi gyvo sutuoktinio, jo tėvai lygiomis dalimis paveldi visą palikimą (Paveldėjimo įstatymo 14 straipsnis).

Jeigu kuris nors iš testatoriaus tėvų miršta anksčiau nei testatorius, palikimo dalį, kuri atitektų tam tėvui (motinai), jeigu jis (ji) būtų pergyvenęs (-usi) testatorių, remiantis *per stirpes* palikimo padalijimo principu paveldi to tėvo (motinos) vaikai (t. y. testatoriaus broliai ir seserys), jo vaikaitiai ir provaikaičiai ir tolimesni palikuonys laikantis taisyklių, taikomų tais atvejais, kai vaikai ir kiti palikuonys paveldi mirusiojo palikimą (Paveldėjimo įstatymo 15 straipsnio 1 dalis). Jeigu abu testatoriaus tėvai miršta anksčiau nei testatorius, tą palikimo dalį, kuri atitektų kiekvienam iš jų, jeigu jie būtų pergyvenę testatorių, paveldi jo palikuonys: tėvo dalį paveldi tėvo palikuonys, o motinos dalį – motinos palikuonys. Visais atvejais testatoriaus pusbroliai ir pusseserės iš tėvo pusės lygiomis

dalimis paveldi tėvo palikimo dalį, pusbroliai ir pusseserės iš motinos pusės lygiomis dalimis paveldi motinos palikimo dalį, o broliai ir seserys tėvui priklausantią palikimo dalį lygiomis dalimis paveldi kartu su pusbroliais ir pusseserėmis iš tėvo pusės ir pusbroliais ir pusseserėmis iš motinos pusės (Paveldėjimo įstatymo 15 straipsnio 2 ir 3 dalys).

Jeigu kuris nors iš testatoriaus tėvų, neturintis palikuonių, miršta anksčiau nei testatorius, tą palikimo dalį, kuri atitektų tam tėvui (motinai), jeigu jis (ji) būtų pergyvenęs (-usi) testatorių, paveldi kitas tėvas (motina). Jeigu tas tėvas (motina) taip pat miršta anksčiau nei testatorius, to tėvo (motinos) palikuonys paveldi tą palikimo dalį, kurią paveldėtų kitas tėvas (motina) (Paveldėjimo įstatymo 15 straipsnis). Jeigu abu tėvai miršta anksčiau nei testatorius ir nė vienas neturi jokių palikuonių, visą palikimą paveldi testatorių pergyvenęs sutuoktinis (Paveldėjimo įstatymo 16 ir 17 straipsniai).

Trečios eilės įpėdiniai

Jeigu nėra nė vieno asmens, kuris gali paveldėti palikimą pirma arba antra eile, palikimą paveldi trečios eilės įpėdiniai.

Trečia eile mirusiojo, kuris neturi palikuonių arba tėvų ir šie palikuonys ir tėvai neturi jokių palikuonių arba sutuoktinio, palikimą paveldi mirusiojo seneliai ir senelės. Pusę palikimo paveldi senelis ir senelė iš tėvo pusės, o kitą pusę – senelis ir senelė iš motinos pusės (Paveldėjimo įstatymo 18 straipsnis).

Tos pačios pusės senelė ir senelis palikimą paveldi lygiomis dalimis. Jeigu kuris nors testatoriaus aukštutinės linijos giminaitis iš vienos pusės miršta anksčiau nei testatorius, palikimo dalį, kuri atitektų tam aukštutinės linijos giminaičiui, jeigu jis būtų pergyvenęs testatorių, paveldi to aukštutinės linijos giminaičio vaikai, vaikaičiai ir tolimesni palikuonys laikantis taisyklių, taikomų tais atvejais, kai vaikai ir kiti palikuonys paveldi mirusiojo palikimą. Atsižvelgiant į visus kitus asmenis, taisyklės, pagal kurias palikimą paveldi testatoriaus tėvai ir jų palikuonys (Paveldėjimo įstatymo 19 straipsnis), taikomos senelio ir senelės iš vienos pusės ir jų palikuonių paveldėjimo teisei.

Jeigu senelis ir senelė iš vienos pusės miršta anksčiau nei testatorius ir neturi jokių palikuonių, tą palikimo dalį, kuri jiems atitektų, jeigu jie būtų pergyvenę testatorių, paveldi senelis ir senelė iš vienos pusės ir jų vaikai, vaikaičiai ir tolimesni palikuonys, kaip nustatyta Paveldėjimo įstatymo 19 straipsnyje (Paveldėjimo įstatymo 20 straipsnis).

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Oficialaus testamento patvirtinimo klausimus sprendžia Slovėnijos Respublikos teismai, o dalykinę jurisdikciją spręsti tokius klausimus turi vietos teismas (*okrajno sodišče*).

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Oficialaus testamento patvirtinimo bylą nagrinėjantis teismas.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Oficialaus testamento patvirtinimo bylą nagrinėjantis teismas.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Oficialaus testamento patvirtinimo bylą nagrinėjantis teismas.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Mirus asmeniui arba jį paskelbus mirusiu, už mirties registravimo faktą mirčių registre atsakingas pareigūnas per 30 dienų nusiunčia oficialaus testamento patvirtinimo bylą nagrinėjančiam teismui mirties liudijimą (Paveldėjimo įstatymo 179 straipsnio 1 dalis).

Procedūra pradeda *ex officio* teismui gavus mirties liudijimą.

Jeigu mirties liudijime nurodyta, kad mirusysis nepaliko jokio palikimo, oficialaus testamento patvirtinimo bylą nagrinėjantis teismas nusprendžia nenagrinėti oficialaus testamento patvirtinimo bylos; teismas tokį pat sprendimą priima, jeigu mirusysis paliko tik kilnojamąjį turtą ir nė vienas iš paveldėjimo teisę turinčių asmenų neprašo rengti bylos nagrinėjimą (Paveldėjimo įstatymo 203 straipsnio 1 ir 2 dalys). Visais kitais atvejais teismas priima sprendimą nagrinėti oficialaus testamento patvirtinimo bylą. Oficialaus testamento patvirtinimo byloje teismas nustato mirusiojo įpėdinius, palikimą sudarantį turtą ir įpėdinių, testamentinės išskirtinės gavėjų ir kitų asmenų teises, kylančias iš palikimo (Paveldėjimo įstatymo 162 straipsnis).

Oficialaus testamento patvirtinimo byla iš esmės yra ne ginčo tvarka nagrinėjama byla. Jeigu šalys ginčija kurį nors iš faktų, nuo kurių priklauso jų teisės, teismas sustabdo oficialaus testamento patvirtinimo bylos nagrinėjimą ir nurodo šalims pareikšti civilinį ieškinį arba pradėti administracinę procedūrą (Paveldėjimo įstatymo 210 straipsnio 1 dalis).

Nustatęs asmenis, turinčius teisę į palikimą, teismas paskelbia juos įpėdiniais ir šiuo tikslu priima sprendimą dėl paveldėjimo (Paveldėjimo įstatymo 214 straipsnio 1 dalis). Sprendimas dėl paveldėjimo įteikiamas visiems įpėdiniams ir testamentinės išskirtinės gavėjams, taip pat asmenims, kurie bylos nagrinėjimo metu pareiškė su palikimu susijusį reikalavimą (Paveldėjimo įstatymo 215 straipsnio 1 dalis).

Įsiteisėjus sprendimui dėl paveldėjimo, teismas nurodo padaryti reikalingus įrašus žemės kadastrė.

Bet kuris įpėdinis gali bet kuriuo metu prašyti padalyti palikimą, tačiau negali to daryti netinkamu laiku. Šiai teisei netaikomi jokie senaties terminai.

Susitarimas, kuriuo įpėdinis atsisako savo teisės padalyti palikimą, negalioja, kaip ir bet kokia testamento nuostata, kuria draudžiama dalyti palikimą arba toks padalijimas ribojamas (Paveldėjimo įstatymo 144 straipsnis). Paveldėjimo įstatyme nėra jokių nuostatų, kuriomis būtų reglamentuojamas palikimo padalijimo tvarkos įgyvendinimas; šis klausimas reglamentuojamas Nuosavybės kodekso nuostatomis, susijusiomis su bendrosios nuosavybės padalijimu. Tai reiškia, kad palikimas yra kelių įpėdinių bendroji nuosavybė. Keletas įpėdinių gali susitarimu nustatyti palikimo padalijimo tvarką. Jeigu jie negali pasiekti susitarimo, teismas ne ginčo tvarka priima sprendimą dėl palikimo padalijimo būdo. Jeigu visi įpėdiniai siūlo padalyti palikimą ir padalijimo būdą sudarydami susitarimą oficialaus testamento patvirtinimo bylos metu, teismas sprendime dėl paveldėjimo pateikia nuorodą į šį susitarimą (Paveldėjimo įstatymo 214 straipsnio 3 dalis).

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Paveldėjimo įstatyme nustatyta, kad mirusiojo palikimas pagal įstatymą pereina įpėdiniams (*ipso iure*) testatoriaus mirties metu (Paveldėjimo įstatymo 132 straipsnis). Todėl sprendimas dėl paveldėjimo, kuriuo teismas paskelbia įpėdinius baigęs nagrinėti oficialaus testamento patvirtinimo bylą, yra tik deklaratyvus pobūdžio.

Testamentinės išskirtinės gavėjas mirus testatoriui taip pat įgyja testamentinę išskirtinę, išskyrus atvejus, kai testamentinei išskirtinei taikomos sąlygos arba konkretus terminas; šiuo atveju testamentinės išskirtinės gavėjas testamentinę išskirtinę gauna, kai įgyvendinama ta sąlyga arba sueina minėtas terminas. Testamentinės išskirtinės įgijimas reiškia, kad testamentinės išskirtinės gavėjas gali prašyti įgyvendinti testamentinės išskirtinės sąlygas. Nuosavybės teisė testamentinės išskirtinės gavėjui pereina taikant Nuosavybės kodekso nuostatas.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip. Tačiau ši atsakomybė yra ribota. Įpėdinis atsako už testatoriaus skolas tik paveldėto turto verte. Jeigu įpėdinių yra daugiau nei vienas, jie už testatoriaus skolas atsako solidariai, t. y. kiekvienas atsako savo atitinkama palikimo dalies verte, nepaisant to, ar turtas buvo faktiškai padalytas. Kalbant apie įpėdiniams priklausantį palikimo padalijimui taikomus vidaus koeficientus, skolas gražinamos proporcingai jų palikimo dalims, išskyrus atvejus, kai testamente nustatyta kitaip (Paveldėjimo įstatymo 142 straipsnis).

Įpėdinis, kuris atsisakė savo palikimo dalies, neatsako už testatoriaus skolas (Paveldėjimo įstatymo 142 straipsnio 2 dalis).

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Žemės kadastro teismas sprendimą dėl to, ar, remiantis dokumentais, kuriais įrodomas teisės, dėl kurios reikia padaryti įrašą, įgijimo teisinis pagrindas, galima padaryti įrašą, priima tuo atveju, jeigu tenkinamos kitos įstatyme nustatytos sąlygos.

Įrašo apie paveldimą nekilnojamąjį turtą pagrindas yra įsiteisėjęs galutinis oficialaus testamentu patvirtinimo byloje priimtas sprendimas dėl paveldėjimo (Žemės kadastro įstatymo (ZZK-1) 40 straipsnio 1 dalies 6 punktas). Žemės kadastro teismas sprendimą dėl įpėdinio nuosavybės teisės įrašymo į žemės kadastrą priima *ex officio*, vadovaudamasis įsiteisėjusiu galutiniu sprendimu dėl paveldėjimo.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Privalomo reikalavimo paskirti palikimo administratorių nėra;

iš esmės iki to laiko, kai palikimas padalijamas, įpėdiniai jį administruoja ir juo disponuoja kartu. Palikimą galima perduoti valdyti konkrečiam administratoriui, jeigu dėl to sutaria įpėdiniai. Jeigu įpėdiniai negali pasiekti susitarimo dėl palikimo administravimo, teismas bet kurio įpėdinio prašymu paskiria administratorių, kuris palikimą administruoja visų įpėdinių vardu arba nustato palikimo dalį, kurią kiekvienas įpėdinis administruoja savarankiškai (Paveldėjimo įstatymo 145 straipsnis).

Testatorius testamentu gali paskirti vieną arba daugiau asmenų, kurie veikia kaip testamentu vykdytojai (Paveldėjimo įstatymo 95 straipsnio 1 dalis).

Testamentu vykdytojas, be kita ko, administruoja palikimą (Paveldėjimo įstatymo 96 straipsnio 1 dalis).

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Testatorius testamentu gali paskirti vieną arba daugiau asmenų, kurie veikia kaip testamentu vykdytojai (Paveldėjimo įstatymo 95 straipsnio 1 dalis). Išskyrus atvejus, kai testatorius nurodė kitaip, testamentu vykdytojas visų pirma turi pareigą tinkamai rūpintis administruojamu turtu, dalyvauti grąžinant skolas ir vykdant testamentines išskirtines ir, svarbiausia, vykdyti testamentą taip, kaip to pageidavo testatorius (Paveldėjimo įstatymo 96 straipsnio 1 dalis). Jeigu testamentu nepaskirtas nė vienas testamentu vykdytojas, įpėdiniai, kurie kartu administruoja palikimą, iki jo padalijimo gali paskirti konkretų administratorių, kuris administruotų palikimą. Jeigu įpėdiniai negali pasiekti susitarimo dėl palikimo administravimo, teismas bet kurio įpėdinio prašymu paskiria administratorių, kuris palikimą administruoja visų įpėdinių vardu arba nustato palikimo dalį, kurią kiekvienas įpėdinis administruoja savarankiškai (Paveldėjimo įstatymo 145 straipsnis).

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Jeigu testatorius testamentu paskyrė testamentu vykdytoją, tame testamente taip pat nustatomos testamentu vykdytojo pareigos.

Išskyrus atvejus, kai testatorius nustatė kitaip, taikomi toliau įstatyme nustatyti reikalavimai (Paveldėjimo įstatymo 96 straipsnio 1 dalis):

testamentu vykdytojas privalo tinkamai rūpintis palikimu. Visų pirma jis privalo pasirūpinti visomis draudimo priemonėmis, palikimo apyrašo sudarymu ir vertinimu (Paveldėjimo įstatymo 184 straipsnis) ir konkrečių kilnojamojų daiktų saugojimu (Paveldėjimo įstatymo 190 ir 191 straipsniai);

testamentu vykdytojas privalo administruoti palikimą, kai įprastas administravimas taip pat reikiama disponavimą atskirais palikimo daiktais. Savo funkcijų vykdymo laikotarpiu testamentu vykdytojas neleidžia nė vienam įpėdiniui administruoti palikimo ir disponuoti palikimo daiktais;

testamentu vykdytojas privalo užtikrinti, kad testatoriaus skolos būtų grąžintos, o visos testamentinės išskirtinės sąlygos įgyvendintos ir užduotys (pareigos) įvykdytos;

testamentu vykdytojas privalo užtikrinti, kad testamentas būtų vykdomas taip, kaip to pageidavo testatorius (žr. prof. K. Zupančič, prof. V. Žnidaršič Skubic, *Dedno pravo* (Paveldėjimo teisė), *Uradni list*, 2009, p. 170–171).

Jeigu yra daugiau nei vienas testamentu vykdytojas, jiems patikėtas pareigas jie vykdo bendrai, išskyrus atvejus, kai testatorius nustatė kitaip (Paveldėjimo įstatymo 96 straipsnio 2 dalis). Testamentu vykdytojas privalo teismui teikti savo darbo ataskaitą ir turi teisę, kad būtų atlygintos jo išlaidos, ir gauti atlyginimą, kuris mokamas iš teismo sprendimu patvirtintos turimos palikimo dalies (Paveldėjimo įstatymo 97 straipsnis).

Jeigu testamentu nepaskirtas nė vienas testamentu vykdytojas, įpėdiniai, kurie kartu administruoja palikimą, iki jo padalijimo gali paskirti konkretų administratorių, kuris administruotų palikimą. Jeigu įpėdiniai negali pasiekti susitarimo dėl palikimo administravimo, teismas bet kurio įpėdinio prašymu paskiria administratorių, kuris palikimą administruoja visų įpėdinių vardu arba nustato palikimo dalį, kurią kiekvienas įpėdinis administruoja savarankiškai (Paveldėjimo įstatymo 145 straipsnis).

10 Kokie dokumentai vykdamas paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Baigęs nagrinėti oficialaus testamentu patvirtinimo bylą, teismas priima sprendimą dėl paveldėjimo, kuriuo byla išsprendžiama iš esmės. Sprendimu nustatomas palikimo dydis ir paskelbiami įpėdiniai ir testamentinės išskirtinės gavėjai, taip pat visi kiti asmenys, turintys teisę į palikimo dalį. Pagal Paveldėjimo įstatymą sprendime dėl paveldėjimo būtina pateikti šiuos duomenis (214 straipsnio 2 dalis):

mirusiojo pavardę ir vardą (taip pat ankstesnę pavardę) ir jo tėvo vardą, mirusiojo profesiją, gimimo datą ir pilietybę ir, jeigu mirusysis buvo susituokusi moteris, mergautinę pavardę;

nekilnojamojo turto, įskaitant žemės kadastro duomenis, sąrašą ir kilnojamojo turto, įskaitant nuorodą į apyrašą, sąrašą;

įpėdinio pavardę, vardą, profesiją ir nuolatinę gyvenamąją vietą, įpėdinio ir testatoriaus ryšį, tai, ar įpėdinis paveldi pagal įstatymą, ar pagal testamentą, ir, jeigu yra daugiau nei vienas įpėdinis, atitinkamas jų palikimo dalis;

ar įpėdinio nustatymo procedūra buvo sustabdyta;

ar įpėdinio teisė buvo sustabdyta dėl to, kad dar nesuėjo atitinkamas terminas arba ši teisė ribojama konkrečiu terminu, buvo sustabdyta dėl to, kad nebuvo įgyvendinta sąlyga arba jos įgyvendinimas priklauso nuo konkrečios sąlygos arba užduoties, kurią galima laikyti konkrečia sąlyga, arba yra ribojama užufrukto teise ir kieno naudai;

asmenų, turinčių teisę į testamentinę išskirtinę, užufruktą arba bet kurią kitą iš palikimo kylančią teisę, pavardę, vardą, profesiją ir nuolatinę gyvenamąją vietą, įskaitant šios teisės aprašymą.

Paskutinis naujinimas: 24/06/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba sk neseniai atlikta pakeitimų.
Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.
Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Slovakija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Slovakijos teisėje neleidžiama sudaryti paveldėjimo susitarimų arba bendrųjų testamentų.

Testamentą galima sudaryti keliais būdais.

- 1. Testatoriaus ranka surašytą testamentą** testatorius privalo pasirašyti ranka ir nurodyti datą. Liudytojai neprivalo pasirašyti taip surašyto testamentu.
- 2. Testamentą, sudarytą kitokiu rašymo būdu** (pvz., kompiuteriu, rašomąja mašinėle arba kito asmens, išskyrus testatorių), būtina pasirašyti dviejų liudytojų akivaizdoje, o šie privalo pasirašyti testamentą ir paliudyti, kad dokumente iš tikrųjų pareikšta paskutinė testatoriaus valia. Taip sudarytą testamentą taip pat būtina pasirašyti ranka ir nurodyti datą.
- 3. Notaro patvirtintas testamentas.** Notaras atsako už šios rūšies testamentu turinius ir formai keliamų reikalavimų įgyvendinimą. Kiekvieną notaro patvirtintą testamentą būtina įregistruoti Centriniam notarų testamentų registre.
- 4. Specialios formos testamentai** sudaromi tuomet, kai testamentu autoriaus sveikatos būklė yra prasta, jis negali matyti ar girdėti arba negali skaityti ar rašyti. Tokiais atvejais privalo dalyvauti trys liudytojai. Jie išklauso pagarsinto testamentu ir savo parašais paliudija jo sudarymo faktą. Dokumente būtina nurodyti konkretų jį surašiusį asmenį, testamentą pagarsinusį asmenį ir kokiais būdais buvo patvirtinta, kad dokumente pareikšta tikroji testatoriaus valia. Liudytojais gali būti tik veiksniūs asmenys. Liudytojais negali būti aklieji, kurtieji ir nebyliai, asmenys, nemokantys kalbos, kuria surašytas testamentas, ir paveldėtojai.

Kad testamentas galiotų, jame turi būti nurodyta jo sudarymo metai, mėnuo ir diena. Žinoma, svarbi turinio dalis yra paveldėtojų, kurie paveldės visą palikimą, proporcingas jo dalis arba konkrečias jo dalis, paskyrimas (kas ką paveldės).

Jeigu testatorius testamentą surašė savo ranka, patartina testatoriui informuoti savo artimuosius, kad jie žinotų vietą, kurioje saugomas testamentas.

Jokios testamente nurodytos sąlygos neturi teisinės galios.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Notaro patvirtintus testamentus notaras privalo *ex officio* registruoti Centriniam notarų testamentų registre, kurį tvarko Notarų rūmai. 1, 2 ir 4 punktuose nurodyta tvarka sudaryti testamentai neturi būti registruojami, tačiau testatoriaus arba kito asmens prašymu notaras juos gali priimti saugoti. Testamentu priėmimo saugoti faktą notaras taip pat privalo įregistruoti Centriniam notarų testamentų registre.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Taip, Civilinio kodekso (įstatymas Nr. 40/1964) 479 straipsnyje nurodytos privalomosios palikimo dalys ir įpėdiniai, turintys teisę į tokias dalis: „*Nepilnamečiai palikuonys privalo gauti ne mažesnę palikimo dalį nei ta, kuri jiems priklauso pagal įstatymą, o pilnamečiai palikuonys privalo gauti ne mažiau kaip pusę jiems pagal įstatymą priklausančios palikimo dalies. Jeigu testamentas prieštarauja pirmiau nurodytoms nuostatomis, atitinkama testamentu dalis negalioja, išskyrus atvejus, kai konkretiems palikuonims buvo atimta paveldėjimo teisė.*“

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Palikimas paveldimas pagal įstatymą, testamentą arba taikant įstatymo ir testamentu nuostatas. Jeigu palikėjas nesudarė testamentu arba jeigu esamas turtas nebuvo aptartas testamente, palikimas paveldimas pagal įstatymą, atsižvelgiant į paveldėtojų eiles.

Pirma eilė

Pirmąją eilę palikimą lygiomis dalimis paveldi mirusiojo vaikai ir sutuoktinis. Jeigu vaikas nepaveldi, to vaiko dalis lygiomis dalimis padalijama šio vaiko vaikams. Jeigu net šie vaikai arba kuris nors iš jų nepaveldi, tuomet palikimą lygiomis dalimis paveldi jų palikuonys.

Jeigu mirusysis neturi jokių palikuonių arba jo palikuonys nepaveldi (t. y. visi jie atsisakė palikimo arba nė vienas iš jų negali paveldėti, arba visiems jiems teisėtai atimta paveldėjimo teisė, arba į juos neatsižvelgiama), palikimą paveldi antros eilės paveldėtojai.

Antra eilė

Jeigu mirusiojo palikuonys nepaveldi, antros eilės paveldėtojai yra sutuoktinis, mirusiojo tėvai ir bet kuris asmuo, kuris su mirusiuoju bendrame būste iki jo mirties gyveno ne trumpiau kaip vienus metus ir kuris dėl šios priežasties rūpinosi bendru būstu, arba mirusysis mokėjo išlaikymo išmokas tokiam asmeniui. Antros eilės paveldėtojai palikimą paveldi lygiomis dalimis; tačiau sutuoktinis visada privalo gauti ne mažiau kaip pusę palikimo.

Trečia eilė

Jeigu nepaveldi nei sutuoktinis, nei kuris nors iš tėvų, trečios eilės paveldėtojai, kurie paveldi lygiomis dalimis, yra mirusiojo broliai ir seserys ir bet kuris asmuo, kuris su mirusiuoju bendrame būste iki jo mirties gyveno ne trumpiau kaip vienus metus ir kuris dėl šios priežasties rūpinosi bendru būstu, arba mirusysis mokėjo išlaikymo išmokas tokiam asmeniui. Jeigu kuris nors iš mirusiojo brolių ar seserų nepaveldi, tokio brolio ar sesers palikimo dalis lygiomis dalimis pereina brolio ar sesers vaikams.

Ketvirta eilė

Jeigu trečiąją eilę nepaveldi nė vienas paveldėtojas, ketvirtos eilės paveldėtojai, kurie paveldi lygiomis dalimis, yra mirusiojo seneliai, o jeigu nepaveldi nė vienas senelis (senelė), palikimą lygiomis dalimis paveldi senelių vaikai.

Jeigu paveldėtojų nėra, palikimas automatiškai pereina valstybei.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 Spręsti paveldėjimo klausimus?

Apylinkės teismas, kurio jurisdikcijai priklausė paskutinė mirusiojo gyvenamoji vieta, arba, jeigu jis neturėjo gyvenamosios vietos arba jo gyvenamosios vietos negalima nustatyti, apylinkės teismas, kurio jurisdikcijos teritorijoje mirusysis buvo paskutinį kartą apsisotojęs, o jeigu tokio teismo nėra, – vietos, kurioje yra mirusiojo turtas, teismas. Apylinkės teismas paskiria notarą, kuris, veikdamas kaip teismo įgaliotinis, nagrinėja paveldėjimo bylą. Notaro veiksmai yra laikomi teismo veiksmais. Notarai nenagrinėja prašymų suteikti teisinę pagalbą užsienyje.

5.2 Priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Paveldėtojai notaro akivaizdoje žodžiu pareiškia atsisakantys palikimo ar jį priimantys arba pateikia rašytinį pareiškimą, kurį per vieną mėnesį nuo tos dienos, kurią jiems teismas pranešė apie jų teisę atsisakyti palikimo / priimti palikimą ir apie pareiškimo pasekmes, nusiunčia oficialaus testamentu patvirtinimo bylą nagrinėjančiam teismui.

5.3 Priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Slovakijos teisėje nėra testamentinės išskirtinės instituto.

5.4 Priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Specialaus pareiškimo dėl privalomosios palikimo dalies atsisakymo arba priėmimo nėra. Taikoma analogiška procedūra kaip ir darant pareiškimą dėl palikimo priėmimo / atsisakymo, tačiau šiuo atveju negalioja vieno mėnesio terminas.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Registro biuras praneša kompetentingam apylinkės teismui apie mirties įrašymo į to teismo apylinkės registrą faktą. Net jeigu ir negauna prašymo, teismas pradeda bylą iš karto, kai tik sužino, kad koks nors asmuo mirė arba buvo paskelbtas mirusiu. Pirmiausia teismas Centriniam notarų testamentų registre patikrina, ar mirusysis paliko testamentą, aktą dėl paveldėjimo teisės atėmimo arba kurio nors iš šių dviejų dokumentų panaikinimo, ir nustato notaro, kuriam atiduotas saugoti dokumentas, tapatybę. Teismas atlieka preliminarų tyrimą, kad nustatytų paveldėtojų tapatybę, palikėjo palikimą ir skolas, ir imasi visų skubių priemonių, kurių reikia palikimui apsaugoti. Norint nagrinėti paveldėjimo bylą nebūtina rengti teismo posėdžio.

Notaras, veikdamas kaip teismo įgaliotinis, paveldėtojams sutikus išduoda paveldėjimo teisės liudijimą, jeigu:

palikimas pereina vienam paveldėtojui,

palikimas automatiškai pereina valstybei,

paveldėtojai tarpusavyje susitarė dėl palikimo padalijimo arba

paveldėtojai ir mirusiojo kreditoriai sudarė susitarimą dėl pernelyg praskolinto palikimo atidavimo skoloms gražinti.

Galutinis paveldėjimo teisės liudijimas yra dokumentas, kuriuo remiantis paveldėjimo teisė pereina paveldėtojams.

Kai paveldėjimo procedūra nepasibaigia išdavus paveldėjimo teisės liudijimą (pvz., ginčo atveju), notaras parengia visus reikalingus dokumentus, kad teismas galėtų priimti sprendimą, įskaitant teismo sprendimo projektą, ir notaro išlaidų ir mokesčių sąskaitas.

Kai palikimas yra pernelyg praskolintas ir paveldėtojai ir mirusiojo kreditoriai nesusitaria dėl palikimo atidavimo skoloms gražinti, teismas gali priimti sprendimą dėl palikimo likvidavimo. Priimdamas sprendimą dėl palikimo likvidavimo, teismas prašo kreditorių per tam tikrą laiką informuoti jį apie savo reikalavimus; priešingu atveju teismas nusavina reikalavimus.

Teismas (notaras, kuris veikia kaip teismo įgaliotinis) pernelyg praskolintą palikimą likviduoja parduodamas visą palikėjo turtą įprasta kaina, kurią galima gauti už panašų turtą. Parduodamas turtą teismo įgaliotinis šalims atstovauja savo vardu, tačiau atsižvelgia į naudingesnius šalių pasiūlymus, susijusius su turto likvidavimu. Jeigu lieka kokio nors turto, jis nuo palikėjo mirties dienos pereina valstybei.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Palikimas pereina palikėjo mirties metu. Paveldėjimo teisės liudijimas arba teismo sprendimas dėl praėityje įvykusio fakto tėra deklaratyvus pobūdžio.

Tačiau palikimu visapusiškai galima disponuoti tik turint galutinį paveldėjimo teisės liudijimą arba teismo sprendimą.

Palikėjo mirties diena turi būti įrodoma mirties liudijimu, specialaus Slovakijos vidaus reikalų ministerijos registro paskelbtu pranešimu apie mirtį, kai Slovakijos pilietis miršta užsienyje, arba sprendimu dėl asmens paskelbimo mirusiu, kurį teismas priima byloje dėl dingusių asmenų, kai mirties dieną paskelbia teismas. Slovakijos piliečius mirusiais gali paskelbti tik Slovakijos teismai. Slovakijos teismai gali paskelbti užsienio asmenis mirusiais, tačiau teisinės pasekmės atsiranda tik nuolat Slovakijoje gyvenantiems asmenims ir tik dėl Slovakijoje esančio turto.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Taip, paveldėtojai atsako už mirusiojo skolas, tačiau tik jiems pereinančio palikimo verte. Paveldėtojai neprivalo iš savo turto padengti palikėjo skolų.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Įrašas žemės kadastrė daromas nekilnojamojo turto buvimo vietos apylinkės institucijoje. Institucija registraciją atlieka savo iniciatyva arba savininko ar kito įgaliotojo asmens prašymu. Prašymai turi būti rašytiniai ir juose būtina nurodyti a) pareiškėjo vardą (įmonės pavadinimą) ir nuolatinę gyvenamąją vietą (registruotą buveinę), b) apylinkės institucijos, kuriai skirtas prašymas, pavadinimą, c) taip pat pridėti viešą liudijimą arba kitą oficialų dokumentą, kuriuo patvirtinama pareiškėjo teisė į turtą, ir d) priedų sąrašą.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Administratoriaus paskirti neprivaloma. Tačiau jeigu tai yra būtina atsižvelgiant į bendrąjį interesą arba pagrindinį šalių interesą, teismas savo iniciatyva imasi skubių priemonių, kad apsaugotų palikimą, ir gali paskirti administratorių. Dažniausiai administratoriumi būna vienas iš paveldėtojų arba kitas artimas palikėjo asmuo, tačiau juo taip pat gali būti notaras, išskyrus atitinkamoje paveldėjimo byloje įgaliotą teismo notarą.

Pagal Slovakijos teisę skiriamas administratorius skiriasi nuo pagal bendrąją teisę skiriamo administratoriaus.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Testamentą vykdo teismo įgaliotiniu paskirtas notaras. Paveldėtojai administruoja paveldėtą palikimą, tačiau, norėdami disponuoti paveldėjimo daiktais ir atlikti kitus su įprastu valdymu nesusijusius veiksmus, jie privalo gauti teismo leidimą.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Nagrinėjant paveldėjimo bylą administratorius, atsižvelgdamas į teismo nustatytas ribas, imasi visų veiksmų, reikalingų palikimo turtui apsaugoti. Teismas nustato savo įgaliojimų ribą, siekdamas sudaryti sąlygas administratoriui apsaugoti palikimą sudarančio turto vertę. Administratorius atsako už bet kokią žalą, kurią padaro pažeisdamas įstatyme arba teismo nustatytas savo pareigas. Baigiant nagrinėti paveldėjimo bylą jis pateikia paveldėtojams galutinę ataskaitą ir teismas priima sprendimą dėl jo mokesčių, įskaitant išlaidų atlyginimą, kuriuos turi sumokėti palikimą gaunantis paveldėtojas.

10 Kokie dokumentai vykdančių paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Baigdamas nagrinėti paveldėjimo bylą, notaras išduoda paveldėjimo teisės liudijimą, kuris laikomas teismo sprendimu. Liudijime nurodomi paveldėtojų vardai ir pavardės, kiekvienam paveldėtojui atitenkantis turtas ir palikimo dalys.

Paveldėtojo prašymu notaras, nagrinėdamas paveldėjimo bylą, gali išduoti įpėdinių grupės liudijimą. Tai yra „žinomų gyvenimo faktų patvirtinimas“, paveldėjimo bylą nagrinėjančio notaro išduodamas autentiškas dokumentas, iš esmės skirtas paveldėtojo arba kito paveldėjimo teisę turinčio asmens, kuriam turi būti perduodama palikėjo teisė, statusui įrodyti (pvz., kompensacija pagal draudimo liudijimą, narystės teisės, teisės nagrinėjamoje byloje ir pan.).

Paskutinis naujinimas: 14/01/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Bendroji informacija - Suomija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendroju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Paveldėjimo klausimai reglamentuojami Paveldėjimo kodekse (40/1965). Tik testamente galima nustatyti, kas atsitiks su palikimu mirties atveju. Testamentą privaloma sudaryti raštu vienu metu dalyvaujant dviem liudytojams. Sudaręs testamentą, testatorius privalo jį pasirašyti arba patvirtinti, kad tai yra ankstesnis jo parašas. Liudytojai privalo patvirtinti testamentą pasirašydami jį iš karto po to, kai jį pasirašo testatorius, arba patvirtinti, kad testamente yra testatoriaus parašas. Tam tikromis išimtinėmis aplinkybėmis žodinis testamentas taip pat gali būti privalomas.

Taip pat galima sudaryti bendrąjį testamentą; dažniausiai tai yra sutuoktinių sudaromas testamentas, kuriuo jie vienas kitam perleidžia nuosavybės teisę. Bendriesiems testamentams taikomi tokie pat oficialūs reikalavimai kaip ir kitiems testamentams. Sutuoktinių bendriesiems testamentams taikomos taisyklės galioja ir civilinių partnerių sudaromiems bendriesiems testamentams.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Suomijos valdžios institucijos netvarko testamentų registro.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Laisvė palikti turtą testamentu yra ribojama mirusiojo palikuonių ir sutuoktinio naudai. Palikuonys ir įvaikiai, taip pat jų palikuonys turi teisę į privalomąją mirusiojo palikimo dalį. Privalomąją palikimo dalį sudaro pusė palikimo vertės, atitenkančios tam įpėdiniui pagal įstatyme nustatytą paveldėjimo tvarką. Sutuoktinis taip pat naudojasi anksčiau už jį mirusio sutuoktinio testamentu suteikiama apsauga. Pergyvenęs sutuoktinis gali pasilikti nepadalytą mirusio sutuoktinio palikimą, išskyrus atvejus, kai palikuonis pateikia prašymą padalyti palikimą, arba kitokia tvarka, nustatoma mirusiojo testamente. Tačiau pergyvenęs sutuoktinis visada gali išlaikyti teisę disponuoti visu būstu, kuriuo sutuoktiniai naudojami kaip bendrais namais, taip pat įprastais namų ūkio reikmenimis, išskyrus atvejus, kai pergyvenusiam sutuoktiniui priklauso gyvenamasis turtas, kuris yra tinkamas gyventi.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Pagrindiniai paveldėtojai yra palikuonys, kurių kiekvienas gauna vienodą palikimo dalį. Jeigu vaikas mirė, bet kurie to vaiko palikuonys užima jo vietą, ir kiekviena šeimos linija palikimą paveldi lygiomis dalimis.

Jeigu mirusysis buvo susituokęs ir jo nepergyvena nė vienas palikuonis, pergyvenęs sutuoktinis pirmiausia paveldi mirusio sutuoktinio palikimą. Civiliniai partneriai turi teisę paveldėti tokiomis pat sąlygomis kaip ir sutuoktiniai.

Jeigu mirusiojo nepergyvena nė vienas palikuonis ir jis mirties metu nebuvo susituokęs, mirusiojo tėvas ir motina gauna po pusę palikimo. Jeigu mirusiojo tėvas ar motina mirė, jiems priklausanti palikimo dalis padalijama mirusiojo broliams ir seserims. Jeigu brolis ar sesuo mirė, bet kurie to brolio ar sesers palikuonys užima jo (jos) vietą, ir kiekviena šeimos linija palikimą paveldi lygiomis dalimis. Jeigu nėra brolių ar seserų arba jų palikuonių, tačiau kuris nors iš mirusiojo tėvų yra gyvas, tam tėvui (motinai) atitenka visas palikimas.

Jeigu nė vienas iš pirmiau nurodytų įpėdinių nepergyveno mirusiojo, visas palikimas atitenka mirusiojo tėvo ir motinos tėvams. Jeigu mirusiojo senelis iš tėvo pusės, senelė iš tėvo pusės, senelis iš motinos pusės ar senelė iš motinos pusės mirė, palikimo dalis, kuri atitektų tam seneliui (senelei), pereina jo (jos) vaikams. Pusbroliai ir pusseserės neturi paveldėjimo teisės.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Su palikimo bylų administravimu susijusius klausimus sprendžia įvairios institucijos. Palikimo apyrašą, t. y. mirusiojo turto ir įsipareigojimų sąrašą, kurį būtina sudaryti, per vieną mėnesį nuo jo sudarymo dienos privaloma nusiųsti mirusiojo gyvenamosios vietos mokesčių institucijai. Teismo pareigūno taip pat galima prašyti patikrinti asmenų, turinčių teisę į apyraše nurodytą palikimą, sąrašą. Valstybės išdaz yra centrinė institucija, atsakinga už klausimų, susijusių su valstybės įgyjamu turtu, sprendimą. Apylinkės teismas (*käräjäoikeus*), turintis jurisdikciją pagal mirusiojo gyvenamąją vietą, turi kompetenciją nagrinėti visas su palikimu susijusias bylas.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Palikimą galima gauti faktiškai priimant atitinkamą turtą. Paveldėtojas taip pat gali padaryti atskirą pareiškimą dėl palikimo priėmimo. Jeigu palikimas padalijamas, pareiškimas dėl palikimo priėmimo turėtų būti padaromas paveldėtojiui arba paveldėtojams. Jeigu palikimas nepadalijamas, pareiškimas dėl palikimo priėmimo turėtų būti padaromas palikimą administruojančiam asmeniui. Toks pareiškimas taip pat gali būti įteikiamas teismui. Pareiškimas dėl palikimo atsisakymo daromas savanoriškai, tačiau bet koks toks pareiškimas turi būti rašytinis. Pareiškimas dėl palikimo atsisakymo gali būti daromas bet kuriam asmeniui (-ims), turinčiam (-iems) teisę į mirusiojo palikimo dalį, palikimo administratoriui, palikimo paskirstytojiui, testamentu vykdytojiui arba bet kuriam palikuoniui, kuris yra mirusiojo įpėdinis. Kad palikimo atsisakymas turėtų teisinę galią, atsižvelgiant į įpėdinio turto aprašymą, įpėdinis turėtų pateikti rašytinį pareiškimą dėl mirusiojo palikimo atsisakymo informavimo tikslais arba pateikti pareiškimą dėl palikimo atsisakymo kompetentingam teismo pareigūnui, kad jį būtų galima tinkamai įrašyti į registrą (Vykdyimo kodekso 4 skyriaus 81 straipsnis).

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Asmens ketinimų paveldėti palikimą pranešimo formai netaikomi jokie reikalavimai. Paveldėtojo pareiškimas, kuris buvo padarytas faktiniam palikimo administratoriui arba paskirstytojiui, laikomas paveldėtojo pagal testamentą pareiškimu taip pat, kaip ir tinkamų su atitinkamu turtu susijusių priemonių taikymo pradžia. Įpėdiniams informuoti pakanka nuorodos, kad paveldėtojas nori įgyvendinti atitinkamą testamentu pagrįstas savo teises. Bet koks pareiškimas dėl palikimo atsisakymo turi būti rašytinis. Kad toks atsisakymas turėtų teisinę galią, atsižvelgiant į testamentinės išskirtinės gavėjo turto aprašymą, testamentinės išskirtinės gavėjas turėtų pateikti rašytinį pareiškimą dėl mirusiojo palikimo atsisakymo informavimo tikslais arba pateikti pareiškimą dėl palikimo atsisakymo kompetentingam teismo pareigūnui, kad jį būtų galima tinkamai įrašyti į registrą (Vykdyimo kodekso 4 skyriaus 81 straipsnis).

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Įpėdinis privalo pareikalauti jam priklausančios privalomosios palikimo dalies iš paveldėtojo per šešis mėnesius nuo informavimo apie testamentą dienos įteikdamas pranešimą arba kitu patikimu būdu. Reikalavimas dėl privalomosios palikimo dalies taip pat gali būti pareiškiamas per minėtą terminą jį paskelbiant oficialiajame leidinyje, jeigu apie tokį reikalavimą paveldėtojiui nebuvo pranešta remiantis tikėtina prielaida, kad jis išvengė informacijos pateikimo apie reikalavimą arba jo adresas nežinomas.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Suomijoje valdžios institucijos savo iniciatyva nepradeda procedūros su paveldėjimo bylomis susijusios procedūros. Mirus asmeniui, pirmiausia parengiami palikimo dokumentai, įskaitant palikimo apyrašą. Palikimo apyrašas yra dokumentas, kuriuo paaiškinamas mirusiojo palikimo statusas; kitaip tariant, jame pateikiamas mirusiojo turto ir įsipareigojimų sąrašas. Asmenys, turintys teisę į mirusiojo palikimo dalį, informuojami apie palikimo apyrašą, kuriame

nurodomas pergyvenusio sutuoktinio turtas ir įsipareigojimai ir bendras abiejų sutuoktinių turtas ir įsipareigojimai. Palikimo dokumentai turi būti parengti per tris mėnesius nuo mirties, tačiau mokesčių institucija gali pratęsti terminą, jeigu tam yra pagrįstų priežasčių.

Pareiga sudaryti palikimo dokumentaciją tenka asmeniui, turinčiam teisę į palikimo dalį atsakingam už palikimo turto valdymą, arba bet kuriam palikimo administratoriui arba testamentu vykdytoji. Tas asmuo privalo atrinkti du patikėtinius, kurie parengia palikimo dokumentaciją. Prie palikimo apyrašo būtina pridėti mirusiojo giminės medį. Suomijoje gyventojų sąrašas tvarko bažnyčios ir viešas gyventojų registras, o oficialius išrašus iš registrų galima gauti pateikus prašymą mirusiojo registruotos gyvenamosios vietos teismo pareigūnui arba bažnytinei bendruomenei. Palikimo apyrašą per vieną mėnesį nuo palikimo dokumentacijos parengimo dienos būtina nusiųsti Suomijos mokesčių administracijai (*Verohallinto*).

Kai testamentą sudaręs asmuo miršta, paveldėtojas pagal testamentą privalo informavimo tikslais perduoti testamentą įpėdiniams įteikdamas pranešimą arba kitu patikimu būdu ir privalo jiems įteikti patvirtintą testamentu kopiją. Jeigu įpėdinis nori ginčyti testamentą, jis privalo per šešis mėnesius nuo informavimo apie testamentą dienos pateikti skundą.

Palikimą galima pradėti dalyti tik jį likvidavus. Likviduojant palikimą nustatomas palikimo turto kiekis, įvykdomi visi mirusiojo ir jo palikimo skoliniai įsipareigojimai ir nustatomos visų konkrečių paveldėtojų ir (arba) testamentinės išskirtinės gavėjų teisės. Likviduojant palikimą, asmenims, turintiems teisę į palikimo dalį, priklauso bendra nuosavybė į palikimo turtą, išskyrus atvejus, kai palikimo administravimui taikoma speciali nuostata. Užtuot taikius šį bendrą administravimą asmenys, asmenys, turintys teisę į palikimo dalį, gali kreiptis į teismą prašydami paskirti palikimo administratorių, kuris administruotų mirusiojo palikimą. Kai turtas perduodamas administratoriaus priežiūrai, bendras asmenų, turinčių teisę į palikimo dalį, administravimas nustoja galioti ir jie nebeturi teisės spręsti jokių su mirusiojo palikimu susijusių klausimų. Palikimo administratorius turi pareigą taikyti visas priemones, kurių reikia palikimui likviduoti. Likvidavus palikimą, palikimo administratorius turėtų informuoti asmenį, turintį teisę į palikimo dalį, ir parengti pareiškimą dėl jo administravimo. Likvidavus palikimą, kiekvienas asmuo, turintis teisę į palikimo dalį, gali prašyti padalyti palikimą. Jeigu mirusysis buvo susituokęs arba įregistravęs civilinę partnerystę, turtas turi būti padalijamas iki jo padalijimo įpėdiniams. Asmenys, turintys teisę į palikimo dalį, gali padalyti palikimą sutartu būdu. Dėl palikimo padalijimo būtina parengti padalijimo aktą, kurį turi pasirašyti asmenys, turintys teisę į palikimo dalį, o du liudytojai turi patvirtinti, kad šis aktas yra tikras ir teisingas.

Palikimo paskirstytojas taip pat gali kreiptis į teismą prašydamas priimti sprendimą dėl palikimo padalijimo. Paprastai tai būna tuomet, kai asmenys, turintys teisę į palikimo dalį, nesutaria dėl palikimo padalijimo. Palikimo administratorius arba testamentu vykdytojas vykdo palikimo paskirstytojo funkcijas, jeigu jis neturi teisės į palikimo dalį, išskyrus atvejus, kai nustatyta kitaip, o asmenys, turintys teisę į palikimo dalį, prašo jo padalyti palikimą ir nėra nurodytas joks kitas konkretus palikimo paskirstytojas.

Palikimo paskirstytojas privalo nustatyti palikimo padalijimo laiką ir vietą ir patikimu būdu privalo iškviesti asmenis, turinčius teisę į dalijamo palikimo dalį.

Palikimo paskirstytojas privalo siekti užtikrinti, kad asmenys, turintys teisę į palikimo dalį, sutartų dėl palikimo padalijimo. Jeigu toks susitarimas pasiekiamas, palikimas atitinkamai padalijamas. Jeigu susitarimo nėra, palikimo paskirstytojas privalo padalyti palikimą taip, kad kiekvienas asmuo, turintis teisę į palikimo dalį, gautų dalį viso turto. Jeigu palikimo negalima padalyti jokia kitu būdu, teismas palikimo paskirstytojo prašymu gali nuspręsti, kad palikimo paskirstytojas perduotų tam tikrus turto daiktus arba prireikus – visą palikimo turtą. Palikimo paskirstytojas parengia ir pasirašo palikimo paskirstymo protokolą. Kiekvienas asmuo, turintis teisę į palikimo dalį, gali ginčyti palikimo paskirstytojo padalytą palikimą per šešis mėnesius nuo palikimo paskirstymo pateikdamas skundą kitam asmeniui, turinčiam teisę į palikimo dalį.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Asmuo yra įpėdinis, jeigu jį su mirusioju sieja šeimos, santuokiniai ar įvaikinimo santykiai, kaip nustatyta įstatyme. Paveldėtoju gali būti fizinis arba juridinis asmuo.

Įpėdiniu arba paveldėtoju gali būti tik fizinis asmuo, kuris gyvena kartu su mirusioju arba testamentą sudariusiu asmeniu mirties metu. Šios taisyklės išimtis yra iki mirusiojo mirties pradėtas vaikas, kuris gimsta vėliau.

Įpėdinis arba paveldėtojas, norintis įgyvendinti savo teises, turėtų priimti palikimą arba pranešti apie savo reikalavimą asmeniui ar asmenims, priėmusiems palikimą. Jeigu palikimas nepadalijamas, reikalavimas turi būti pateikiamas administruojančiam asmeniui. Reikalavimas taip pat gali būti pateikiamas teisme. Įpėdinis arba paveldėtojas privalo pasirūpinti gauti palikimu arba testamentu, jeigu jis prisiėmė pareigą rūpintis palikimu asmeniškai arba su kitu asmeniu, dalyvavusiu rengiant palikimo dokumentaciją arba dalijant palikimą, arba ėmėsi kitų su atitinkamu turtu susijusių priemonių.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Asmuo, turintis teisę į mirusiojo palikimo dalį, asmeniškai neatsako už mirusiojo skolas. Asmuo, turintis teisę į mirusiojo palikimo dalį ir turintis parengti palikimo dokumentaciją, asmeniškai už mirusiojo skolas atsako tik jeigu jis iki termino nepateikia palikimo dokumentacijos.

Mirusiojo ir su jo palikimu susijusios skolas gražinamos iš palikimo lėšų. Tačiau asmenys, turintys teisę į mirusiojo palikimo dalį, asmeniškai atsako už bet kokias skolas ar įsipareigojimus, kuriuos jie įtraukė į palikimą.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Nekilnojamojo turto registracijai gali prireikti įvairių dokumentų; tai priklauso nuo to, ar atitinkamas nekilnojamas turtas buvo gautas pagal įstatymą, ar pagal testamentą. Kreipiantis dėl žemės registracijos patvirtinimo, kai paveldima pagal įstatymą, prie prašymo reikia pridėti palikimo apyrašą, palikimo padalijimo protokolą, mirusiojo šeimos giminės medį, bet kokius įrašus dėl palikimo padalijimo ir bet kokius dokumentus, susijusius su paveldėto turto perdavimu.

Pareiškėjas taip pat privalo įrodyti, kad palikimo padalijimas turi teisinę galią, prie prašymo pridėdamas visų asmenų, turinčių teisę į mirusiojo palikimo dalį, parašais patvirtintą dokumentą dėl palikimo priėmimo arba mirusiojo gyvenamosios vietos kompetentingo teismo išduotą teisinę galią turintį liudijimą.

Kreipiantis dėl žemės registracijos patvirtinimo remiantis paveldėjimu pagal testamentą, prie prašymo reikia pridėti palikimo apyrašą, mirusiojo šeimos giminės medį, testamentu teisinę galią patvirtinantį liudijimą ir įrodymus, kad visi įpėdiniai buvo informuoti apie testamentą. Jeigu asmenų, turinčių teisę į palikimą pagal apyrašą, sąrašas teismo pareigūno turi būti patvirtinamas kaip tikras ir teisingas, prie prašymo nereikia pridėti šeimos giminės medžio.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Palikimo administratoriaus paskirti nebūtina. Jeigu teismui pateikiamas prašymas paskirti palikimo administratorių, teismas privalo paskirti palikimo administratorių, kad šis pasirūpintų palikimo administravimu. Prašymą gali pateikti bet kuris asmuo, turintis teisę į mirusiojo palikimo dalį, arba testamentu vykdytojas ar paveldėtojas pagal testamentą. Palikimo arba mirusiojo kreditoriaus arba už mirusiojo skolas atsakingo asmens prašymu palikimo turtas taip pat gali būti perduotas palikimo administratoriui, kad šis jį administruotų.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Asmenys, turintys teisę į mirusiojo palikimo dalį, bendrai administruoja palikimo turtą, išskyrus atvejus, kai palikimo administravimui taikoma speciali nuostata. Asmenys, turintys teisę į mirusiojo palikimo dalį, taip pat gali susitarti dėl bendro palikimo administravimo ir sutarti, kad palikimas nebus padalijamas iki kito pranešimo arba iki konkretaus termino.

Mirusiojo palikimas gali būti perduodamas administruoti palikimo administratoriui teismo sprendimu. Jeigu taip atsitinka, asmenų, turinčių teisę į palikimo dalį, bendras administravimas baigiasi ir jie nebegali priimti jokių sprendimų dėl mirusiojo palikimo, net jeigu tokiems sprendimams pritariama vienbalsiai.

Mirusysis testamentu gali paskirti konkretų asmenį, kuris palikimą administruoja kaip testamentą vykdytojas. Testamentą vykdytojo užduotis – užtikrinti, kad palikimas būtų likviduotas ir būtų įvykdytas testamentas. Tokiais atvejais šiuos klausimus, kuriuos priešingu atveju spręstų asmenys, turintys teisę į palikimo dalį, arba palikimo administratorius, sprendžia testamentą vykdytojas. Testamentą vykdytojo paskyrimas neužkerta kelio paskirti palikimo administratorių. Jeigu testamentą vykdytojas nurodomas testamente, jis paskiria palikimo administratorių, nebent yra pagrįstų priežasčių to nedaryti.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Bendras mirusiojo palikimo administravimas yra bendra administravimo forma, kuriai išimties taikomos tik tam tikrais specifiniais atvejais. Jeigu mirusiojo palikimas administruojamas bendrai, asmenys, turintys teisę į palikimo dalį, veikia kaip palikimo atstovai sudarant su palikimu susijusius sandorius su trečiosiomis šalimis, ir jie gali iškelti bylą ir būti bendraieškiais ir bendraatsakoviais su palikimu susijusiose bylose. Tačiau priemonė, kurios reikia imtis nedelsiant, gali būti taikoma net jeigu nebuvo gautas visų asmenų, turinčių teisę į palikimo dalį, sutikimas. Asmenys, turintys teisę į palikimo dalį, taip pat gali įgalioti asmenį tvarkyti palikimą.

Paskyręs palikimo administratorių, teismas išduoda palikimo administratoriui paskyrimo dokumentą, kuriame nurodomas su paskyrimu susijęs konkretus palikimas. Palikimo administratoriaus įgaliojimai yra susiję tik su palikimu, kurį administruoti jį paskyrė teismas. Palikimo administratoriui perdavus administruoti mirusiojo palikimą, palikimo administratorius veikia kaip palikimo atstovas sudarant su palikimu susijusius sandorius su trečiosiomis šalimis ir gali būti ieškovu ir atsakovu su palikimu susijusiose bylose. Palikimo administratoriaus užduotis – imtis visų reikalingų priemonių palikimui likviduoti. Palikimo administratorius privalo siekti gauti asmenų, turinčių teisę į mirusiojo palikimo dalį, nuomonę vienam ar daugiau tokių asmenų svarbiais klausimais. Tačiau net ir tokiais atvejais asmenų, turinčių teisę į palikimo dalį, sutikimas nėra būtinoji sąlyga palikimo administratoriui imtis veiksmų.

Testamentą vykdytojo įgaliojimų apimtis likviduojant palikimą priklauso nuo testamentą. Išskyrus atvejus, kai įstatyme nustatyta kitaip, testamentą vykdytojas turi tokius pat įgaliojimus kaip ir palikimo administratorius.

10 Kokie dokumentai vykdamas paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Palikimo apyrašas ir palikimo padalijimo įrašas yra dokumentai, kuriais nurodomas testamentinės išskirtinės gavėjo arba paveldėtojo statusas, turintys būti parengti per paveldėjimo procedūrą.

Palikimo apyraše turi būti nurodyti asmenys, kuriems priklauso mirusiojo palikimo dalis, mirusiojo asmens turtas ir įsipareigojimai, paveldėtojai ir pergyvenęs sutuoktinis (jeigu sutuoktinis neturi teisės į palikimo dalį).

Palikimo padalijimo įrašas yra palikimo padalijimo pagrindas. Tačiau tai nėra vykdytinas dokumentas atsižvelgiant į tai, kad jį būtų galima panaudoti kaip pagrindą turto aprašymo procedūrai pradėti arba perduoti palikimą administratoriui. Norint taikyti kokias nors vykdymo priemones, būtina gauti atskirą teisinę galią turintį teismo sprendimą.

Suomijoje negalioja dokumento oficialios įrodomosios galios koncepcija.

Paskutinis naujinimas: 02/03/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitiktas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Bendroji informacija - Švedija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariaty taryba (CNUE).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Testamentą gali sudaryti kiekvienas 18 metų ar vyresnis asmuo. Testamentas negalioja, jeigu jis sudarytas sergant psichikos liga. Kad testamentas galiojotų, testatorius turi sudaryti jį raštu ir pasirašyti. Testamentą sudarymo faktą turi paliudyti ir tuo pat metu pasirašyti du liudytojai. Liudytojai turi žinoti, kad dokumentas, kurio sudarymo faktą liudija, yra testamentas, tačiau neprivalo žinoti testamentą turinio.

Abu liudytojai turi būti vyresni nei 15 metų amžiaus, be to, liudytoju negali būti testatoriaus sutuoktinis, sugyventinis, brolis ar sesuo, tiesioginis giminaitis arba svainystės ryšiais su testatoriumi susijęs asmuo. Asmuo, kuriam arba kurio sutuoktiniui, sugyventiniui, broliui ar seseriai, tiesioginiam giminaičiui arba kuriam nors asmeniui, su juo susijusiam svainystės ryšiais, testamentu paliekamas palikimas, taip pat negali būti liudytoju.

Testatorius gali sudaryti privilegijuotą testamentą, jeigu dėl ligos arba kitokios nepaprastosios padėties negali sudaryti testamentą pirmiau aprašytu būdu.

Tuomet testatorius testamentą gali sudaryti žodžiu dviejų liudytojų akivaizdoje arba surašyti ranka ir pasirašyti.

Jeigu šalis nori anuliuoti testamentą, ji privalo teisme pareikšti ieškinį dėl testamentą užprotestavimo. Šį ieškinį šalis privalo pareikšti per šešis mėnesius nuo testamentą gavimo.

Paskutinė valia dėl palikimo galioja tik jeigu ji pareikšta pagal testamentą sudarymą taikomas taisykles. Todėl paveldėjimo susitarimai ar kiti susitarimai dėl turto perdavimo po mirties negalioja.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokiu būdu?

Švedijoje negalioja testamentą registravimo taisyklės.

Kad testamentas egzistuotų ir jį būtų galima panaudoti testatoriui mirus, testatorius turėtų pranešti patikimam asmeniui testamentą saugojimo vieta.

Paprastai testamentai saugomi advokato kontoroje arba banke. Jeigu testatoriui mirus negalima rasti testamentą, palikimas paveldimas pagal įstatymą.

Palikimas gali būti padalijamas iš naujo, jeigu testamentas randamas vėliau. Senaties terminas yra dešimt metų.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Taip, jeigu asmuo yra susituokęs ir (arba) turi vaikų, teisė pareikšti valią dėl palikimo yra ribojama.

Jeigu testatorius buvo susituokęs, pergyvenęs sutuoktinis turi teisę gauti turtą, kurio vertė, įskaitant pergyvenusio sutuoktinio turtą, gautą padalijus sutuoktinių bendrąją jungtinę nuosavybę arba sutuoktinio atskirąją nuosavybę, atitinka keturis bazinius dydžius, nustatytus Švedijos socialinio draudimo kodekso 2 skyriaus 6 ir 7 skirsniuose. (2014 m.: 44 400 SEK (Švedijos kronų) x 4=177 600 SEK) (bazinio dydžio taisyklė). Ši teisė galioja, jeigu pakanka palikimo turto. Tai reiškia, kad jeigu nėra tokios vertės turto, pergyvenęs sutuoktinis paveldi esamą turtą. Šiuo atžvilgiu testamentai, kuriais ribojama ši teisė, negalioja.

Palikėjo vaikai vadinami įpėdiniais ir turi teisę į privalomąją palikimo dalį. Privalomąją palikimo dalį sudaro pusė palikimo dalies, kuri pagal įstatymą priklauso įpėdiniams. Pagal įstatymą testatoriaus įpėdiniai turi lygias paveldėjimo teises. Šiuo atžvilgiu testamentai, kuriais ribojama privalomoji palikimo dalis, negalioja. Kad gautų privalomąją palikimo dalį, įpėdinis per šešis mėnesius nuo testamentą gavimo privalo paprašyti iš dalies pakeisti testamentą.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu konkreti valia dėl palikimo nepareikšta, palikimas padalijamas vadovaujantis paveldėjimo pagal įstatymą taisyklėmis. Vienas iš teisės į palikimą reikalavimų yra susijęs su tuo, kad testatoriaus mirties metu asmuo turi būti gyvas. Paveldėjimo teisę turi net ir iki testatoriaus mirties pradėtas ir po jo mirties gimęs asmuo.

Pagal įstatymą įpėdiniai paveldi trimis eilėmis. Pirmąja eile paveldi testatoriaus vaikai arba vaikaičiai. Antrąja eile paveldi testatoriaus tėvai ir broliai ir seserys, o trečiaja eile seneliai ir jų vaikai, t. y. testatoriaus tėvų broliai ir seserys. Kiekvienos eilės įpėdiniai palikimą paveldi lygiomis dalimis. Antros eilės įpėdiniai nepaveldi, jeigu yra kokių nors gyvų pirmos eilės įpėdinių. Trečios eilės įpėdiniai paveldi, jeigu nėra nė vieno gyvo antros eilės įpėdinio. Jeigu palikėjas buvo susituokęs, palikimas pereina pergyvenusiam sutuoktiniui. Mirus pergyvenusiam sutuoktiniui, palikimą paveldi bendri įpėdiniai; jeigu nėra nė vieno bendro įpėdinio, palikimą paveldi antros arba trečios eilės įpėdiniai. Todėl bendri įpėdiniai turi teisę į antraeilį paveldėjimą mirus pergyvenusiam sutuoktiniui.

Jeigu testatorius turi įpėdinių, kurie nėra pergyvenusio sutuoktinio įpėdiniai, jie turi teisę gauti įpėdinių palikimo dalį mirus testatoriui.

Jeigu įpėdinių nėra, palikimas pereina Švedijos paveldėjimo fondui.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Palikimas dažniausiai padalijamas nedalyvaujant valdžios institucijoms. Mirus testatoriui palikimą kartu pasidalija paveldėjimo teisę turinčios šalys ir mirusiojo palikimo bendraturčiai. Palikimo šalys yra pergyvenęs sutuoktinis arba sugyventinis, įpėdiniai ir tiesioginiai testamentinės išskirtinės gavėjai. Praėjus trims mėnesiams po mirties, Švedijos mokesčių agentūrai (Skatteverket) būtina pateikti palikimo apyrašą. Šiame palikimo apyraše nurodomas mirusiojo palikimo turtas ir skolos. Palikimo apyraše taip pat nurodoma, kurie asmenys turi teisę atstovauti sprendžiant su palikimu susijusius klausimus. Švedijos mokesčių agentūra taip pat turi kompetenciją atlikti įpėdinio, kurio buvimą vieta nežinoma, paiešką paskelbdama pranešimą vyriausybės informaciniame leidinyje (Post och Inrikes Tidningar).

Jeigu kuri nors iš palikimo šalių to prašo, teismas gali priimti sprendimą dėl turto perdavimo administruoti oficialiam palikimo administratoriui ir gali šį administratorių paskirti. Jeigu šalys negali susitarti dėl palikimo padalijimo, paskiriamas specialus palikimo paskirstytojas. Šis asmuo gali priverstinai padalyti palikimą. Palikimo paskirstytoją paskiria kompetentingas bendrosios kompetencijos teismas.

Paveldėjimo ginčus taip pat sprendžia kompetentingas bendrosios kompetencijos teismas.

Jeigu kuri nors palikimo šalis yra nepilnametė arba neturi veiksnumo, paskiriamas globėjas. Globėją paskiria vyriausiasis globos pareigūnas.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Nereikalaujama, kad įpėdinis konkrečiai priimtų paveldėjimo teisę. Tačiau įpėdinis turi pranešti apie save ir jis, jeigu yra palikimo šalis, privalo padėti administruoti palikimą.

Jeigu asmuo pagal testamentą turi paveldėjimo teisę, testamentinės išskirtinės gavėjas, jeigu nori patvirtinti savo teisę, privalo įteikti pranešimą apie testamentą įpėdiniams pagal įstatymą. Pranešimas apie testamentą įteikiamas įpėdiniui (-iams) perdavus patvirtintą testamentą kopiją ir įpėdiniui (-iams) patvirtinus gavimo faktą. Įteikus pranešimą, visi įpėdiniai, kurie mano, kad testamentas turėtų būti paskelbtas niekiniu, įpėdiniai, kurie nori iš dalies pakeisti testamentą siekdami gauti jiems priklausančią privalomąją palikimo dalį, arba pergyvenęs sutuoktinis, kuris nori įgyvendinti bazinio dydžio taisyklę, per šešis mėnesius turi pareikšti protestą teisme.

Palikėjo įpėdinis gali atsisakyti savo paveldėjimo teisės pergyvenusio sutuoktinio naudai. Tai nereiškia, kad įpėdinis atsisako palikimo; veikiau jis atideda paveldėjimo teisės įgyvendinimą. Įpėdinis turi teisę į antraeilį paveldėjimą iš pergyvenusio sutuoktinio palikimo, o kai pergyvenęs sutuoktinis miršta, įpėdinis gauna savo palikimo dalį. Jeigu nėra gyvo įpėdinio, pergyvenusio sutuoktinio mirties metu vietoj jo palikimą paveldi įpėdinio įpėdinis.

Įpėdinis arba testamentinės išskirtinės gavėjas gali atsisakyti savo teisės į palikimą tiesiogiai testatoriaus akivaizdoje, t. y. prieš jam mirštant. Toks atsisakymas galioja testatoriaus įpėdiniams, išskyrus atvejus, kai nustatyta kitaip. Tačiau įpėdinis arba įpėdinio įpėdiniai visada turi teisę gauti jiems priklausančią privalomąją palikimo dalį.

Jeigu įpėdinis arba testamentinės išskirtinės gavėjas atsisako palikimo arba jo nereikalauja, Švedijos mokesčių agentūra gali tiesiogiai jam nurodyti įgyvendinti savo teisę per šešis mėnesius nuo tokio nurodymo davimo dienos. Jeigu įpėdinis arba testamentinės išskirtinės gavėjas nepasinaudoja savo teise, jis praranda savo teisę į palikimą. Asmuo savo teisės į palikimą gali atsisakyti iki palikimo padalijimo momento.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Mirus testatoriui, palikimo šalys, t. y. pergyvenęs sutuoktinis arba sugyventinis, įpėdiniai ir tiesioginiai testamentinės išskirtinės gavėjai, privalo kartu administruoti palikėjo palikimą. Jie turi pareigą sudaryti palikimo apyrašą ir pateikti jį Švedijos mokesčių agentūrai. Jeigu turtas viršija skolas, perteklius padalijamas įstatyme arba testamente nustatyta tvarka. Palikimas padalijamas priimant palikimo padalijimo dokumentą, kurį parengia įpėdiniai ir tiesioginiai testamentinės išskirtinės gavėjai. Palikimo padalijimo dokumentas turi būti sudaromas raštu ir įpėdiniai turi jį pasirašyti. Jeigu įpėdiniai negali susitarti dėl palikimo padalijimo, gali būti skiriamas palikimo paskirstytojas ir palikimas gali būti padalijamas priverstine tvarka. Jeigu paskiriamas testamentinio vykdytojas, jis turi pareigą padalyti palikimą.

Jeigu palikėjas buvo susituokęs arba turėjo sugyventinį, bendras palikimas paprastai yra padalijamas. Bendras palikimas padalijamas prieš padalijant palikėjo palikimą.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Asmuo įpėdiniu tampa pagal įstatymą. Norėdamas tapti įpėdiniu, asmuo testatoriaus mirties metu turi būti gyvas. Antraip asmuo turėjo būti pradėtas iki testatoriaus mirties ir gimęs po jo mirties. Teisę į palikimą turintis asmuo paveldi trimis skirtingomis eilėmis; daugiau informacijos pateikiama atsakyme į 4 klausimą.

Asmuo tampa testamentinės išskirtinės gavėju, jeigu jam pagal galiojantį testamentą paliekama turto. Jeigu testatoriaus mirties metu nėra gyvo testamentinės išskirtinės gavėjo, jo vietą užima testamentinės išskirtinės gavėjo giminaičiai, jeigu jie turi teisę į palikimą pagal paveldėjimo pagal įstatymą taisyklę.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Ne, įpėdiniai neatsako už palikėjo skolas. Asmeniui mirus, jo turtas ir skolos sudaro palikimą. Palikimas turi savarankiško juridinio asmens statusą, taigi ir savo teises ir pareigas. Jeigu skolos viršija palikimą, palikimas paskelbiamas bankrutavusiu ir negali būti padalijamas.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Kiekvienas asmuo, kuris įgijo nuosavybės teises į nekilnojamąjį turtą, privalo prašyti įregistruoti įgijimo faktą (teisės registracija) Švedijos nacionaliniame žemės kadastre (<http://www.lantmateriet.se/>); paprastai toks prašymas pateikiamas per tris mėnesius nuo teisės į nekilnojamąjį turtą įgijimo dienos.

Asmuo, kuris prašo įregistruoti teisę, privalo pateikti įgijimo dokumentą ir kitus dokumentus, reikalingus įgijimo faktui pagrįsti. Tai reiškia, kad, pvz., pirkimo

atveju, be kita ko, reikia pateikti pirkimo dokumentą. Jeigu turtas įgyjamas paveldėjimo būdu, kai kuriais atvejais (jeigu yra tik viena palikimo šalis) iš esmės pakanka pateikti registruotą palikimo apyrašo originalą ir patvirtintą kopiją. Kitais atvejais būtina pateikti palikimo padalijimo dokumento originalą ir patvirtintą kopiją. Taip pat gali reikėti pateikti ir kitus dokumentus, pvz., vyriausiojo globos pareigūno sutikimą, jeigu palikimo šalis yra nepilnametis arba neveiksnius asmuo. Kai kuriais atvejais asmuo gali prašyti įregistruoti teisę pateikdamas teisinę galią turintį testamentą, o ne palikimo padalijimo dokumentą. Turto savininku laikomas asmuo, kuris paskutinis pateikė prašymą įregistruoti teisę.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Oficialų palikimo administratorių būtina paskirti, jeigu to prašo palikimo šalis. Testamentinės išskirtinės gavėjas, t. y. asmuo, kuriam testamentu buvo paliktas konkretus turtas, turi teisę prašyti paskirti oficialų palikimo administratorių. Palikimo administratorių paskiria kompetentingas teismas. Palikimo administratorius privalo turėti palikimo administravimui reikalingų žinių.

Savo testamente testatorius gali nustatyti, kad testamentu vykdytojas vietoj įpėdinių ir tiesioginių testamentinės išskirtinės gavėjų prižiūrės, kaip administruojamas palikimas.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Pirmiausia tai yra palikimo šalis; t. y. yra pergyvenęs sutuoktinis arba sugyventinis, įpėdiniai ir tiesioginiai testamentinės išskirtinės gavėjai. Palikimo apyraše turi būti pateikiamas palikimo šalių sąrašas. Jeigu yra paskirtas palikimo administratorius arba testamentu vykdytojas, jie turi įgaliojimus vietoj šalių atstovauti sprendžiant su palikimu susijusius klausimus.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Oficialus palikimo administratorius turi užduotį nustatyti palikimo turtą ir skolas ir administruoti turtą. Jis taip pat privalo nustatyti įpėdinius ar testamentinės išskirtinės gavėjus, kad vėliau galėtų padalyti palikimą pagal įstatymą arba testamentą. Todėl palikimo administratorius turi įgaliojimus pasirašyti teisinius dokumentus, jeigu to reikia šiam tikslui. Palikimo administratoriaus įgaliojimai tam tikrais aspektais yra ribojami, pvz., parduodamas nekilnojamajam turtą, palikimo administratorius privalo turėti rašytinį visų bendraturčių sutikimą arba, jeigu tokio dokumento negalima gauti, kompetentingo apylinkės teismo leidimą.

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Dažniausiai pasitaikantys dokumentai yra palikimo apyrašas ir palikimo padalijimo dokumentas.

Palikimo apyrašas. Baigus palikimo apyrašo sudarymo procedūrą, kurioje turi dalyvauti visi įpėdiniai ir testamentinės išskirtinės gavėjai, parengiamas palikimo apyrašas, kurį būtina pateikti Švedijos mokesčių agentūrai. Palikimo apyraše, be kita ko, nurodomi įpėdiniai ir testamentinės išskirtinės gavėjai ir palikimo turtas ir skolos. Geriausiai su palikimu susipažinęs asmuo – palikimo apyrašo rengėjas – privalo oficialiai patvirtinti, kad palikimo apyraše pateikta informacija yra teisinga. Du asmenys privalo patvirtinti, kad sudarant palikimo apyrašą buvo tinkamai atsižvelgta į visus aspektus. Prie palikimo apyrašo būtina pridėti testamentą ir susitarimą dėl iki santuokos įgyto turto padalijimo. Palikimo apyrašą registruoja Švedijos mokesčių agentūra. Įregistruotas palikimo apyrašas yra svarbus civilinės teisės požiūriu. Šis dokumentas pats savaime arba su palikimo padalijimo dokumentais yra palikimo šalių identifikavimo dokumentas, pvz., kai reikia atsiimti pinigus iš palikėjo banko sąskaitos (-ų) ir kai reikia pateikti prašymą įregistruoti nuosavybės teisę.

Palikimo paskirstymo dokumentas. Dalijant palikimą būtina sudaryti palikimo padalijimo dokumentą. Palikimo padalijimo dokumentą raštu turi sudaryti įpėdiniai ir (arba) testamentinės išskirtinės gavėjai. Palikimo padalijimo dokumentas taip pat yra svarbus civilinės teisės požiūriu ir tai yra palikimo šalių identifikavimo dokumentas.

Švedijos teisėje taikomas laisvo įrodymų vertinimo principas, o tai reiškia, kad nėra jokių specialių nuostatų dėl konkretaus dokumento įrodomosios vertės. Paskutinis naujinimas: 23/10/2015

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriešima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Jis jau išverstas į šias kalbas.

Bendroji informacija - Anglija ir Velsas

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Testamentą sudaro testatorius arba testatoriai. Teisinė konsultacija arba praktikuojančio teisininko dalyvavimas nebūtini.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Reikalavimo įregistruoti testamentą nėra.

Testamentu palikėjo palikimas jo mirties metu pereina palikėjo testamentu vykdytojams (asmeniniams atstovams). Testamentu nesuteikiama teisė disponuoti turtu.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Ne, tačiau pagal [1975 m. Paveldėjimo \(šeimos ir išlaikytinių išlaikymas\) įstatymą](#) konkretūs šeimos nariai ir asmenys, kuriuos išlaikė palikėjas, gali kreiptis į teismą prašydami priteisti piniginę išmoką, kuri mokama iš palikimo.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu palikėjas nesudaro galiojančio testamentu arba tiek, kiek paveldimas turtas neapartas testamente, palikimas padalijamas vadovaujantis [1925 m.](#)

Turto administravimo įstatyme (su pakeitimais) nustatytais taisyklėmis, kuriomis reglamentuojamas paveldėjimas pagal įstatymą.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Palikėjo palikimas pereina jo asmeniniams atstovams. Jie gali kreiptis į teismą prašydami nustatyti paveldėjimą atstovavimo teise (paveldėjimo teisės liudijimas, jeigu paveldima pagal testamentą, ir palikimo administravimo įgaliojimai, jeigu paveldima pagal įstatymą). Paveldint atstovavimo teise patvirtinami

įpėdinių įgaliojimai tvarkyti palikimą vadovaujantis atitinkamai paveldėjimo pagal testamentą arba paveldėjimo pagal įstatymą taisyklėmis. Ginčus dėl paveldėjimo teisės arba paveldėjimo atstovavimo teise nustatymo galima perduoti spręsti teismui. Bylos teisme nagrinėjamos pagal [EN Neginčo teisenos dėl paveldėjimo taisyklės](#) arba [EN Civilinio proceso taisyklės](#).

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Asmeniniai atstovai turi pareigą nustatyti ir surasti palikėjo palikimo turą, sumokėti palikėjo skolas (įskaitant [EN paveldėjimo mokestį](#)) ir, vadovaudamiesi testamentu arba taisyklėmis, kuriomis reglamentuojamas paveldėjimas pagal įstatymą, padalyti įpėdiniams likusią palikimo dalį.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Mirus palikėjui arba, jeigu palikimo administravimo metu įpėdiniai miršta, anksčiau teisę paveldėti turėjusio asmens mirties metu.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Ne. Kreditorių reikalavimai patenkinami iš palikėjo palikimo.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turą?

Kaip nurodyta atsakyme į 5 klausimą, palikėjo palikimas pereina jo asmeniniams atstovams. Palikimą administruojantys asmeniniai atstovai perduoda nekilnojamąjį turą įpėdiniui, kuris turi teisę jį gauti. Pagal atitinkamas Žemės kadastro taisyklės, įpėdinis pateikia Žemės kadastrui paveldėjimo atstovavimo teise ir palikimo perėjimo teisės įrodymus.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Žr. atsakymą į 9 klausimą.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turą?

Žr. atsakymą į 9 klausimą.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Žr. atsakymą į 9 klausimą.

10 Kokie dokumentai vykdan paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Asmeniniai atstovai administruoja palikimą ir padalija grynąjį turą. Turto perdavimo forma priklauso nuo turto pobūdžio. Kai kurie daiktai gali būti perduodami asmeniškai. Pinigus galima sumokėti išrašant čekį. Dėl žemės žr. 9 klausimą.

Paskutinis naujinimas: 27/01/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Bendroji informacija - Šiaurės Airija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [EN ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Testamentą sudaro testatorius arba testatoriai. Teisinė konsultacija arba praktikuojančio teisininko dalyvavimas nebūtini.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Reikalavimo įregistruoti testamentą nėra.

Testamentu palikėjo palikimas jo mirties metu pereina palikėjo testamentu vykdytojams (asmeniniams atstovams). Testamentu nesuteikiama teisė disponuoti turto.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Bendranuomių turima turto dalis pagal pergyvenimo principą automatiškai pereina gyvam likusiam bendranuomiui (-iams).

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu palikėjas nesudaro galiojančio testamentu arba tiek, kiek paveldimas turtas neapartas testamente, palikimas padalijamas vadovaujantis [EN 1955 m.](#)

[Šiaurės Airijos turto administravimo įstatyme](#) (su pakeitimais) nustatytais taisyklėmis, kuriomis reglamentuojamas paveldėjimas pagal įstatymą.

5 Kokia institucija kompetetinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Palikėjo palikimas pereina jo asmeniniams atstovams. Jie gali kreiptis į teismą prašydami nustatyti paveldėjimą atstovavimo teise (paveldėjimo teisės liudijimas, jeigu paveldima pagal testamentą, ir palikimo administravimo įgaliojimai, jeigu paveldima pagal įstatymą). Paveldint atstovavimo teise patvirtinami įpėdinių įgaliojimai tvarkyti palikimą vadovaujantis atitinkamai paveldėjimo pagal testamentą arba paveldėjimo pagal įstatymą taisyklėmis. Ginčus dėl paveldėjimo teisės arba paveldėjimo atstovavimo teise nustatymo galima perduoti spręsti teismui. Bylos teisme nagrinėjamos pagal [EN 1981 m. Šiaurės Airijos grafysčių teismų taisyklės](#) ir [EN 1980 m. Šiaurės Airijos Aukščiausiojo Teismo taisyklės](#).

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Asmeniniai atstovai turi pareigą nustatyti ir surasti palikėjo palikimo turą, sumokėti palikėjo skolas (įskaitant [EN paveldėjimo mokestį](#)) ir, vadovaudamiesi testamentu arba taisyklėmis, kuriomis reglamentuojamas paveldėjimas pagal įstatymą, padalyti likusią palikimo dalį įpėdiniams.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Mirus palikėjui arba, jeigu palikimo administravimo metu įpėdiniai miršta, anksčiau teisę paveldėti turėjusio asmens mirties metu.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Ne. Kreditorių reikalavimai patenkinami iš palikėjo palikimo.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turimą?

Palikimą administruojantys asmeniniai atstovai perduoda nekilnojamąjį turimą įpėdiniui, kuris turi teisę jį gauti. Atsižvelgiant į [1994 m. Šiaurės Airijos žemės kadastro taisyklės](#) arba [1997 m. Šiaurės Airijos aktų registravimo nuostatus](#) įpėdiniui gali reikėti pateikti Žemės kadastrui arba Aktų registrai paveldėjimo atstovavimo teise ir palikimo perėjimo teisės įrodymus.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Žr. atsakymą į 9 klausimą.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turimą?

Žr. atsakymą į 9 klausimą.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Žr. atsakymą į 9 klausimą.

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Asmeniniai atstovai administruoja palikimą ir padalija grynąjį turimą. Turto perdavimo forma priklauso nuo turto pobūdžio. Kai kurie daiktai gali būti perduodami asmeniškai. Pinigus galima sumokėti išrašant čekį. Dėl žemės žr. 9 klausimą.

Paskutinis naujinimas: 03/02/2020

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitikimas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba ([en](#)) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Bendroji informacija - Škotija

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Asmuo gali mirties atveju palikti turimą kitam asmeniui nustatydamas testamentinę išskirtinę. [1995 m. Škotijos rašytinių dokumentų įstatyme](#) reikalaujama, kad nuo 1995 m. rugpjūčio 1 d. testatorius testamentus sudarytų raštu ir juos pasirašytų.

Atskiri asmenys taip pat gali turėti bendrą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turimą ir jį valdyti pergyvenusio asmens naudai (paprastai tai vadinama pergyvenimo išlyga).

Atskiri asmenys taip pat gali turėti atskirą arba bendrą kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turimą, kuriam taikoma speciali su to asmens turimu ar jo dalimi susijusi testamentinė išskirtinė, mirties atveju galiojanti kito asmens naudai.

Jeigu testamentas nėra arba pergyvenimo išlyga ar testamentinė išskirtinė netaikoma, palikimas paveldimas pagal [1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą](#).

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, koku būdu?

Škotijoje reikalavimo įregistruoti testamentą nėra.

Teisė į nekilnojamąjį turimą, įskaitant teises, susijusias su testamentine išskirtine arba pergyvenimo išlyga, registruojama [sazinų registre](#) arba [Škotijos žemės kadastru](#).

Kai kuriais atvejais teisė į kilnojamąjį turimą, įskaitant turimą, kuriam taikoma testamentinė išskirtinė arba pergyvenimo išlyga, registruojama, pvz., įmonių akcininkų registre.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Pagal Škotijos teisę vaikas arba pergyvenęs sutuoktinis / civilinis partneris gali reikalauti teisiškai patvirtinti teises į palikimo kilnojamąjį turimą po tėvo (motinos) / sutuoktinio / civilinio partnerio mirties, net jeigu palikėjas sudarė testamentą. Teisiškai patvirtintos teisės padeda apsaugoti nuo paveldėjimo teisių panaikinimo. Vaikai turi teisę gauti trečdalį palikėjo kilnojamojo turto (pinigų, akcijų ir pan.), jeigu yra gyvas likęs sutuoktinis arba civilinis partneris, arba pusė tokio palikimo, jeigu nėra gyvo likusio sutuoktinio ar civilinio partnerio. Gyvas likęs sutuoktinis / civilinis partneris turi teisę gauti trečdalį palikėjo kilnojamojo turto (pinigų, akcijų ir pan.), jeigu palikėjas turi vaikų, arba pusę tokio turto, jeigu vaikų nėra.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Turtas pagal 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą pereina toliau nurodyta tvarka:

a) PIRMENYBĖS TEISĖS

Našlė, našlys arba gyvas likęs civilinis partneris (toliau – pergyvenęs sutuoktinis) turi pirmenybės teises į mirusio sutuoktinio arba civilinio partnerio palikimą.

Jeigu mirusiam asmeniui priklausė namas, o jame gyveno pergyvenęs sutuoktinis, jis, atsižvelgiant į tam tikrus ribojimus, turi teisę į namą ir jo įrengimus ir baldus. Pergyvenęs sutuoktinis gali pateikti reikalavimą dėl:

namo, jei jo vertė yra mažesnė nei 473 000 £ (svarų sterlingų);

įrengimų ir baldų, kurių vertė neviršija 29 000 £.

Jeigu miręs asmuo turėjo vaikų arba palikuonių, pergyvenęs sutuoktinis turi teisę į pirmuosius 50 000 £ iš palikimo. Jeigu miręs asmuo neturėjo vaikų arba palikuonių, pergyvenęs sutuoktinis turi teisę į pirmuosius 89 000 £ iš palikimo.

b) TEISĖS AKTUOSE NUSTATYTOS TEISĖS

Jeigu patenkinus pirmenybės teises lieka kiek nors palikimo, pergyvenęs sutuoktinis arba civilinis partneris ir vaikai turi teisę pasinaudoti tam tikromis teisėmis aktuose nustatytomis teisėmis į mirusio asmens palikimo kilnojamąjį turimą, kaip nurodyta atsakyme į 3 klausimą.

c) NEPRIIMTAS PALIKIMAS

Patenkinus pirmenybės teises ir teisės aktuose nustatytas teises, likusi palikėjo palikimo dalis pereina pagal teises taisyklės toliau nurodyta tvarka: vaikams;

jeigu tėvai ir broliai ir seserys yra gyvi, tėvai ir broliai ir seserys palikimą paveldi lygiomis dalimis;

broliams ir seserims, jeigu nė vienas iš tėvų nėra gyvas;

tėvams, jeigu nėra gyvų brolių ir seserų;

pergyvenusiam sutuoktiniui arba civiliniam partneriui;
dėdėms ar tetoms (bet kurio iš tėvų);
seneliams (bet kurio iš tėvų);
senelių broliams ir seserims (bet kurio iš tėvų);
kitiems protėviams – tolesnio giminytės laipsnio nei seneliai;
valstybei.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Atsiradus palikimui dažniausiai būtina, kad testamentą vykdytojas (nurodytas palikėjo testamente arba paskirtas vyriausiojo teisėjo teismo) gautų iš vyriausiojo teisėjo teismo įgaliojimus. Suteikti įgaliojimai reiškia, kad testamentą vykdytojai suteikiama teisė administruoti palikimo apyrašę, kurį prašoma sudaryti teikiant prašymą dėl įgaliojimų suteikimo, nurodytą turtą ir įgaliojimai spręsti visus su atitinkamo palikimo paveldėjimu susijusius klausimus.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Jeigu nėra galiojančio testamentą arba jeigu testamente nurodyti testamentą vykdytojai negali arba nenori priimti testamentą vykdytojo pareigų, dažniausiai būtina, kad palikimą administruotų testamente nurodytas arba vyriausiojo teisėjo teismo paskirtas testamentą vykdytojas (palikimo administratorius). Dažniausiai testamentą vykdytojas (-ai) privalo kreiptis į vyriausiojo teisėjo teismą ir gauti įgaliojimus.

Dažniausiai reikalaujama, kad palikimo administratorius prieš pradėdamas administruoti palikimą sudarytų civilinės atsakomybės draudimo sutartį (atsakomybės užtikrinimas).

Palikimo apyrašę, kuriame išvardijamas visas palikimo turtas, ir testamentą, jei šis yra, privaloma pateikti kartu su prašymu suteikti įgaliojimus.

Teismas suteikia įgaliojimus dėl palikimo apyrašę nurodyto turto, o testamentą vykdytojas turi įgaliojimus surasti šį turtą.

Suradęs palikimo turtą, testamentą vykdytojas prieš padalydamas palikimą pagal testamentą arba 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą privalo sumokėti visas skolas ir mokėtinus mokesčius.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Jeigu testamentas sudarytas, jame nurodomi įpėdiniai arba kategorijos įpėdinių, kurie turėtų paveldėti dalį palikimo arba visą palikimą atsižvelgiant į bet kokius reikalavimus, susijusius su teisės aktuose nustatytais teisėmis.

Jeigu testamentas nesudarytas, teisės į palikimą ir jo paveldėjimo tvarka nustatoma pagal 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą.

Jeigu testamentas nesudarytas, pergyvenęs sugyventinis taip pat gali per šešis mėnesius nuo palikėjo mirties kreiptis į teismą ir prašyti priteisti jam palikimo dalį pagal [2006 m. Škotijos šeimos teisės įstatymą](#).

„Perėjimas“ reiškia momentą, kai įpėdinis įgyja teisę į palikimo turtą. Pagal 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą palikimas pereina testamentą vykdytoji administravimo tikslais. Šiame etape įpėdinis įgyja asmeninę teisę reikalauti, kad testamentą vykdytojas jo naudai perduotų atitinkamą palikimo dalį. Įpėdinis, gavęs atitinkamą palikimo dalį, įgyja realią teisę.

Palikimo perėjimo laikas yra susijęs su testamente nurodytais palikėjo ketinimais.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Testamentą vykdytojas prieš padalydamas palikimą įpėdiniams turi pareigą sumokėti visas su palikimu susijusias skolas. Palikimas neturėtų būti padalijamas, kol nepraėjo šeši mėnesiai nuo mirties dienos, kad kreditoriams būtų užtektinai laiko pateikti reikalavimus. Jeigu kreditorius per 6 mėnesius nepateikia reikalavimo, o testamentą vykdytojas padalija palikimą, įpėdiniai teoriškai turi pareigą sumokėti visas su jų palikimo dalimi susijusias skolas.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Teisė į nekilnojamąjį turtą gali būti perduodama įpėdiniui jos atsisakant ir šis faktas turėtų būti įregistruojamas Škotijos žemės kadastrė arba prie įgaliojimų (arba įgaliojimų pažymėjimo) pridėdant pasirašytą dokumentą (prierašą).

Jeigu galioja pergyvenimo išlyga, teisė į turtą automatiškai pereina pergyvenusiam savininkui, o mirties liudijimo nuorašą reikėtų pridėti prie nuosavybės teisės dokumentų.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Teismo suteikiami įgaliojimai reikalingi ne visais atvejais – kai kurie lėšų turėtojai mokėjimus atliks ir be poreikio suteikti įgaliojimus. Jeigu įgaliojimai reikalingi, būtina paskirti testamentą vykdytoją, kuris turi būti nurodomas testamente arba prašyme, kad teismas paskirtų palikimo administratorių.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Pagal testamentą arba teismo paskirtas testamentą vykdytojas, kuriam teismas suteikė įgaliojimus, administruoja palikimą. Tačiau kai kuriais atvejais lėšų turėtojai perduos palikėjo palikimą ir be poreikio suteikti įgaliojimus.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Surinkti palikimo apyrašę, kuris pridėdama prie prašymo dėl patvirtinimo, nurodytą turtą.

Sumokėti skolas ir mokesčius.

Padalyti likusią palikimo dalį įpėdiniams pagal testamentą arba, jeigu testamentą nėra, pagal 1964 m. Škotijos paveldėjimo įstatymą.

Išieškoti palikėjui priklausančias mokėti skolas.

Jeigu palikėjas prieš mirtį buvo sužalotas, to asmens testamentą vykdytojas turi panašias teises reikalauti, kad būtų atlyginta palikėjo patirta žala.

Testamentą vykdytojas turi teisę tęsti bylą dėl žalos atlyginimo, kurią palikėjas iškelė prieš mirtį ir kuri nebuvo baigta nagrinėti.

Jeigu byla dėl šmeižto padarytos žalos atlyginimo iškelė palikėjas ir palikėjo mirties metu ji nebuvo baigta nagrinėti, teisė reikalauti atlyginti žalą gali būti perduodama testamentą vykdytoji.

Jeigu palikėjas turėjo teisę reikalauti dėl sutarties nevykdymo padarytą žalą, testamentą vykdytojas, remdamasis šia teise, gali tęsti bylą arba ją iškelti.

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Nereikalaujama išduoti jokių dokumentų, kuriais būtų įrodomas įpėdinių statusas ir teisės. Iin Kaip nurodyta pirmiau, jeigu galioja pergyvenimo išlyga, teisė į turtą automatiškai pereina pergyvenusiam savininkui, o mirties liudijimo išrašą reikėtų pridėti prie nuosavybės teisės dokumentų. Škotijoje vykstant patvirtinimo procedūrai turi būti pridėdama paveldėjimo mokesčio forma, net jeigu paveldėjimo mokesčio mokėti nereikia.

Paskutinis naujinimas: 24/05/2016

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitiktumas yra netyčinis ir bus ištaisytas.

Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba [\(en\)](#) neseniai atlikta pakeitimų.

Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

Bendroji informacija - Gibraltaras

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su [ES notariatų taryba \(CNUE\)](#).

1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendruoju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?

Testamentą sudaro testatorius arba testatoriai. Teisinė konsultacija arba praktikuojančio teisininko dalyvavimas nebūtini.

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Reikalavimo įregistruoti testamentą nėra.

Testamentu palikėjo palikimas jo mirties metu pereina palikėjo testamentu vykdytojams (asmeniniams atstovams). Testamentu nesuteikiama teisė disponuoti turtu.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Ne.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jeigu palikėjas nesudaro galiojančio testamento arba tiek, kiek paveldimas turtas neapartas testamente, palikimas padalijamas vadovaujantis [1933 m.](#)

[Turto administravimo įstatyme](#) (su pakeitimais) nustatytais taisyklėmis, kuriomis reglamentuojamas paveldėjimas pagal įstatymą.

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Palikėjo palikimas pereina jo asmeniniams atstovams. Jie gali kreiptis į teismą prašydami nustatyti paveldėjimą atstovavimo teise (paveldėjimo teisės liudijimas, jeigu paveldima pagal testamentą, ir palikimo administravimo įgaliojimai, jeigu paveldima pagal įstatymą). Paveldint atstovavimo teise patvirtinami įpėdinių įgaliojimai tvarkyti palikimą vadovaujantis atitinkamai paveldėjimo pagal testamentą arba paveldėjimo pagal įstatymą taisyklėmis. Ginčus dėl paveldėjimo teisės arba paveldėjimo atstovavimo teise nustatymo galima perduoti spręsti teismui. Bylos teisme nagrinėjamos pagal [Neginčo teisenos dėl paveldėjimo taisyklės](#) arba [Civilinio proceso taisyklės](#).

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Asmeniniai atstovai turi pareigą nustatyti ir surasti palikėjo palikimą sudarantį turtą, sumokėti palikėjo ir, vadovaudamiesi testamentu arba taisyklėmis, kuriomis reglamentuojamas paveldėjimas pagal įstatymą, padalyti likusią palikimo dalį įpėdiniams.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Mirus palikėjui arba, jeigu įpėdiniai miršta palikimo administravimo metu, anksčiau teisę paveldėti turėjusio asmens mirties metu.

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Ne. Kreditorių reikalavimai patenkinami iš palikėjo palikimo.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Palikimą administruojantys asmeniniai atstovai perduoda nekilnojamąjį turtą įpėdiniui, kuris turi teisę jį gauti. Vadovaudamasis [2011 m. Gibraltaro teisių į žemę įstatymu](#), įpėdinis pateikia Žemės kadastrui paveldėjimo atstovavimo teise ir palikimo perėjimo teisės įrodymus.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Žr. atsakymą į 9 klausimą.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Žr. atsakymą į 9 klausimą.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Žr. atsakymą į 9 klausimą.

10 Kokie dokumentai vykdam paveldėjimo procedūrą ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečių įrodomąją galią?

Asmeniniai atstovai administruoja palikimą ir padalija grynąjį turtą. Turto perdavimo forma priklauso nuo turto pobūdžio. Kai kurie daiktai gali būti perduodami asmeniškai. Pinigus galima sumokėti išrašant čekį. Dėl žemės žr. 9 klausimą.

Paskutinis naujinimas: 01/04/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Šiuo metu valstybės narės, atsakingos už svetainės puslapių, kuriuose pateikiamas nacionalinis turinys, administravimą, atnaujina šios svetainės turinį, atsižvelgdamos į planuojamą Jungtinės Karalystės išstojimą iš Europos Sąjungos. Jeigu svetainės turinys dar neatspindi Jungtinės Karalystės išstojimo fakto, toks neatitiktumas yra netyčinis ir bus ištaisytas.